LEONIDA NEAMȚU

LEGENDA CAVALERILOR ABSENȚI

ROMAN / DACIA

Leonida Neamțu

LEGENDA CAVALERILOR ABSENȚI

EDITURA DACIA
CLUJ-NAPOCA, 1984

Coperta de ION HORVAT BUGNARIU

Coperta de ION HORVAT BUGNARIU

În memoria lui Vl. N.

Un capitol

Nu te naşti unde ţi-ai dori-o. Fiindcă nu eşti o plantă şi nu eşti o pasăre. Dar sînt necesare comparaţiile? Şi sînt valabile? E greu de presupus că Floarea Reginei ar năzui să răsară, să crească şi să înflorească într-o mlaştină, fie chiar şi o mlaştină măreaţă, cum ar fi o deltă. E sigur că Floarea Reginei a vrut, vrea şi va voi întotdeauna, nu printr-o legitate provizorie dictată de om, ci printr-o decizie definitivă a naturii, să strălucească sus pe stînci. Este cert că lotusul doreşte să germineze şi să se desfăşoare în largul apelor stătătoare, însă adînci, feriga e cît se poate de mulţumită în umbra codrului, pinguinii ar fi nefericiţi pe Nil, pelicanii preferă cu adevărat deltele, dar există din păcate destui oameni ce ar fi preferat să poarte în acte (una dintre deosebirile dintre om şi

animal, în genere acesta din urmă nu are acte), un alt loc de naştere şi, eventual o altă dată, mai ales femeile.
Nu te naşti unde vrei. Fiindcă nu eşti o plantă şi nu eşti o pasăre. Nu am idee de unde voi fi dedus că plantele şi păsările îşi pot alege locul înfloririi sau al zborului. E probabil doar o divagaţie mai mult sau mai puţin absurdă. Nu e aşa? Marele Hemingway a ieşit din pîntecele mă-sii undeva în USA şi a trăit o bună parte din viaţă în Cuba, însă cubanezii, care nici în capitalism nici în socialism nu s-au avut cine ştie cît de bine cu americanii, l-au găzduit, de bine, de rău, aşa ca să-şi aibă ceaşca de lapte de dimineaţă, să aibă putere la scris, zice-se că unii l-au şi preţuit. La rîndul lor păgînii ăia de yankei nu s-au prea legat de H. cum că de ce s-a dus în Spania, unde se desfăşura o revoluţie, nu tocmai pe placul lor, de ce şi-a pierdut atîta timp la Paris, ăia de acolo sînt cam uşurateci, mereu, mereu pun la cale ceva ascuns, iar tu, cunoscut scriitor, te-ai instalat în Cuba, ca un senior — cu ce drept?? — şi ai tot cîrtit acolo sau în altă parte, împotriva noastră şi-a modului nostru de viaţă, neserios, americănesc, vai de noi păcătoşii, în loc să vii cuminte acasă şi să pui umărul! *No, Sir!*

No, Sir, deci. Yankeii, neserioşi cum au fost de-a lungul şi de-a latul istoriei (totuşi ei au trimis tancuri şi muniţie împotriva lui „Ghitler", pe căi ocolite, din zece nave se scufundau şase), dar în esenţă neserioşi, nu l-au luat prea în serios pe „micul" Ernest. L-au înjurat, după cerinţele pieţei capitaliste, l-au scos din modă, l-au băgat înapoi în modă, după aceleaşi cerinţe discutabile. El, H. şi-a văzut de treabă pînă cînd s-a sinucis, ceea ce nu este elegant pentru un tip de talia lui.

Însă Hemingway a fost Hemingway, iar nu un amărît de pictor.

Pictorul (vom folosi de-acum înainte doar acest apelativ, cu literă mare), deci Pictorul, acest băiat lipsit de vicii, sincer, voinic şi, poate, talentat, cu mutră aproape inexpresivă ca a unui participant la un *comando*, a „moştenit", parcă, maladia tatălui său, cu toate că g. nu se „moşteneşte" ci e o boală pe bază, sau non-bază de nervi.

Un alt capitol

Steaua Polară a fost descoperită de Marco Polo — cînd s-a întors de acolo — de la Pol?

Carul Mare a fost depistat de către buturuga mică (slăbuţă

poantă, dar nu dispun de alta pentru moment)? Iar Carul Mic de către căluții poney?

Steaua Sudului s-a reflectat pentru întîia oară în oglinda de gheață a unui aisberg ce cobora cu lenevie dinspre nord?

Calea Lactee a fost atestată mai întîi de către lăptari, pisici sau sugari?

Constelația Lira este un măreț vis cosmic (nu prea sună bine măreț vis cosmic...), avut într-o noapte feerică de către pasărea-liră (variantă zoologică-ecologică), sau închipuirea unei îndepărtate rude a lirei sterline? — variantă bancară.

Constelația Capricornului e o simplă iluzie a țapilor ispășitori? Lebăda (constelația) a fost descoperită și a căpătat faimă printr-un contraefect, fiind hulită de către gîsca invidioasă?

Steaua Vega a fost remarcată de către ochișorii migdalați și cam obosiți ai unei fecioare din Las Vegas, în vreme ce ea avea o mică insomnie? Sau Vega a fost admirată de către Vega, personaj principal, deși feminin, al unui prozator distins cu premiul Nobel?

Crucea Sudului veghează somnul celor înghițiți de oceane? De ce-l mai veghează? Dar ei, cei înghițiți de oceane, o mai văd?

Steaua-dublă-Epsilon s-a reflectat mai întîi și-ntîi în ochii Cavalerilor Absenți? Se reflectă și acum?

Marii Cavaleri Absenți mai trăiesc? Dar ochii lor mai trăiesc? Dar Soarele? Cine a descoperit Soarele? Oare s-a descoperit singur pre el, zicînd, ca și Taroa, „Eu sînt Taroa", „Eu sînt Soarele", — și atît? A fost suficient?

Atotputernic, Soarele. Dar, chiar atotputernic, are mereu suficientă putere să se autodescopere — fără nici un sprijin exterior — izbucnind din orice noapte de smoală cu flăcările lui, flăcările vieții, zicînd, dar ce zic, zicîndu-și: „Eu sînt Soarele și am venit!" Zicînd „eu sînt" și „am venit" — cui?

O, Taroa! Îmi trebuie o mie de ani ca să dovedesc că NU există viață în Univers și un singur an ca să arăt că DA, există! O mie de ani am. Am la dispoziție o mie de ani. Dar de unde să fac rost de un singur an? Cine face schimb? Ofer un mileniu pentru un singur an! Aștept! Unde e vicleanul zaraf, lingușitorul lombard, iscusitul izraelit? U N D E ? Aștept! O mie de ani pentru unul singur! Aștept... Aștept provincia...

Pictorul aruncă pe masă manuscrisul Poetului, înălțînd nepăsător din umerii puternici. Toate aceste învîrteli, speculații, combinații de cuvinte nu-i spuneau mare lucru.

Pictorul nu-l înțelegea pe Poet.

În schimb, Poetul nu-l înțelegea pe Pictor. Poetul considera pictura drept o artă întîmplătoare ce te poate lansa în cel mai bun caz abia după ce dai ortul popii (nenumărate exemple!), și numai dacă ai șansa de a trece prin vizorul vreunui filantrop aiurit sau a unuia din acei inși care în fond nu se pricep la nimic, și mai ales în plastică (acești ageamii devin nu rar comentatori ai fenomenului de artă, — părerea Poetului).

În ce-l privește pe Pictor, nici el nu avea o părere grozavă despre poezie. Meșteșug facil, mormăia el, ce este mai lesnicios decît să te joci cu vorbele-silabele?, și venea, printre alte pilde, cu unele „experiențe" efectuate de A. E. Baconsky.

Această nepotrivire de gusturi nu a împiedicat marea prietenie dintre Poet și Pictor, în ciuda faptului că între ei, s-au interpus cu timpul, mai întîi „elementul gamma" iar apoi „elementul beta". O adevărată prietenie se poate hrăni din orice, și, afirmă unii ce se pricep, dintr-o dușmănie. Firește, mai există și destule alte punți pentru dumneaei Prietenia, spre exemplu potrivirea de caractere, însă marii subtili afirmă că dimpotrivă, nepotrivirea de caractere..., sau asemănarea întru gusturi, sau, la fel, neasemănarea. Cei mai subtili vin cu destule argumente, dintre care am enumera doar unul: o sumă de coriști ce cantează aceeași partitură, pe același ton, nu au ce comunica între ei întrucît nu au divergențe, nu se contrazic, or o discuție reală ce duce la un adevăr, pornește de la contraziceri... însă argumentul se mai poate răsuci o dată: nu discuțiile, ci tăcerea — o tăcere în contradictoriu! — poate cimenta o prietenie... În sfîrșit!

Sigur este că amiciția dintre Pictor și Poet nu s-a bazat pe tăcere — da de unde! — ci mai ales pe contraziceri sau certuri destul de violente ce n-au degenerat în bătaie pentru motivul simplu că lupta ar fi fost inegală, o înțelegea prea bine și o parte și cealaltă, Pictorul era prea voinic, cheresteaua sa, ca anvergură, o depășea cu mult pe cea a Poetului. Hm, și iată, acum am înțeles de ce n-a fost pe cît se pare vreun război între San Marino și Imperiul Habsburgic. Cam simplistă explicație, dar alături de atîtea altele...

Alt capitol

Nu ne mai complicăm cu numerotarea capitolelor, aceasta fiind oricum o chestiune arbitrară. Pictorul a avut ghinionul de s-a îndrăgostit, sau poate că așa își închipuia el. Poetul era-ntotdeauna

îndrăgostit, şi va fi întotdeauna, aşa-s poeţii, neserioşi ca şi yankeii. Dar Pictorului i se întîmpla pentru întîia oară, dacă e să-l credem pe cuvînt.

Deşi unul era Pictor, celălalt Poet, urmau aceeaşi facultate, iar la 12 noaptea şedinţa încă nu se terminase, cu toate că se pronunţaseră solemne promisiuni că va dura numai două ceasuri.

După miezul nopţii, cei ce nu picoteau, băieţii din ultimele rînduri (locul repetenţilor) aprinseră ţigări, o mărăşască, un plugar, un sport, ţigări ieftine, dar nu uşoare. Aprinseră chiar şi unii nefumători convinşi. Nu puteau fi zăriţi, obraznicii, cum duhănesc acolo în spate, dar la un moment dat un şir de nouraşi cumulus, diafani, simetrici, surîzători, cu toată cantitatea de otravă ce o conţineau, începură să se plimbe sub bolta amfiteatrului. Acea boltă nu cunoscuse de cîtva timp sărutul bidinelei şi-al varului aşa că avea patina întunecată a castelelor britanice, chiar şi a celor spaniole, şi pe acest fundal aproape istoric, cîte doi, cîte trei nouraşii cumulus se profilau cu optimism.

Unul din mai marii facultăţii, cel ce conducea dezbaterile, nefumător absolut convins înregistră cu întîrziere fenomenul şi-l studie ca un adevărat om de ştiinţă, ceea ce aproape că era, însă ca un om de ştiinţă nedumerit. Pentru nimic în lume nu şi-ar fi putut închipui că la o astfel de adunare importantă se poate şi fuma. Aruncă la întîmplare, în dreapta în stînga, o întrebare naivă: „Tovarăşi, ce e cu fumul sau ce o fi, acolo, sus? E incendiu?“ Delegatul raionului, un băiat isteţ şi citit, ce nu digerase încă bine directiva cu privire la lungimea adunărilor, dar... i se supunea, aprinsese şi el un trabuc şi-l degusta în tihnă, din pumn. Răspunse foarte clar: „Sînt aburii, respiraţia, să mai deschidem o fereastră.“ Ceea ce se şi întîmplă. Discuţiile continuară, importante. Chiar în primul rînd o studentă blondă, uşor încîrlionţată, o oiţă dulce, dulce-dulce, se întorsese pe jumătate şi-l fixa insistent, impudic de insistent pentru o fecioară, pe Pictor, el care se află în ultimul rînd, sus, printre repetenţi. Pictorul, obosit, mai ales de fum, el nu avea să ajungă niciodată un adevărat fumător, nu observă. Ce sînt femeile? Nişte *obiecte* folosite de marii pictori pentru nuduri de-o pildă, acum, ele femeile, nici măcar pentru aşa ceva nu sînt bune, fiindcă nudurile nu se mai asta... nu se mai acceptă. Sigur, şi dacii şi romanii, şi urmaşii lor, concepeau pruncii în frac, el, ea în rochie de bal. Asta e cu totul altă problemă. Sau o divagaţiune. Poetul, cu ochii lui mici, negri, scînteietori, cărora nimic nu le scăpa, mai ales cînd, renunţînd la cochetărie, îşi punea ochelarii (avea două perechi, pentru distanţă şi pentru mică distanţă — fără comentarii), prin

urmare Poetul avea cu totul altă părere despre femei. Nu le considera doar bune pentru nuduri. Să-i fie ruşine, Poetului.

El prinse privirea blondinei cea dulce ca o oiţă, fără să fie chiar el „obiectul vizat". O constată cu părere de rău. Blondina îl fixa pe Pictor. Întrebă: „O cunoşti pe tipa aia?"

— Ce drakku vrei? Pe cine să cunosc? Cît e ora?

— Ai adormit, dobitocule!

— Repetă ce ai zis, şi mătur pereţii şi duşumeaua cu tine în plină şedinţă.

— O idee bună, zise Poetul. Toată lumea se va trezi.

— Visam despre fericirea viitoare, zise Pictorul, uşor îmblînzit. Un popă, parcă unul gras, trăncănea despre rai, cît de bine va fi atunci, dar i-am răspuns că aş prefera să-mi fie bine acum... lasă-mă să dorm, ce mă baţi la cap?

— ...ochii prea căprui, sprîncenele inexpresive, bărbia exagerat de voluntară, mă rog, toate defectele, şi-afară de asta te fixează fără jenă. Mă întreb ce o fi vrînd de la tine?

— Cum arată dacă nu are haine pe ea? se interesă Pictorul, fără să ridice ochii, amintindu-şi totuşi că unii din predecesorii săi uitaţi şi huliţi, desenau cîndva, îşi permiteau să deseneze şi nuduri.

— Fără haine, arată goală, opină Poetul.

— Rrrău! se pronunţă Pictorul. Cine i-a permis?

— Dar încă nu s-a dezbrăcat, îl potoli Poetul. Dormi. Te zgîlţîi eu dacă intervine ceva captivant.

Un ghinion nu intervine niciodată singur, nu e o noutate, însă unde mai găseşti noutăţi veritabile în lumea asta prea veche, poate în vreo insuliţă bîntuită cîndva de corsari, poate *dincolo* de cei doi poli ai Terrei, dar nu e sigur, pe lîngă ghinionul de a se fi amorezat de studenta ce întrunea toate defectele (Poetul exagera, din invidie desigur, deşi cu atîtea lipsuri, deşi o chema Luciana Sîncrăian, fata era şi drăguţă şi deşteaptă), Pictorul făcînd mare economie din banii afectaţi filmelor, mergînd la Operă rar şi la „cucurigu" cu 1 leu, hrănindu-se la cantina studenţească în calitate de „supist" („supiştii" erau acei studenţi fără multe parale ce se aşezau la sfîrşitul prînzului la „masa lor" şi adesea căpătau porţii consistente din ce a mai rămas, căci fetele de la bucătărie aveau şi ele inimă), Pictorul înjghebă suma necesară cumpărării unei perechi de ghete, şi chiar comise gestul, cumpără ghetele. Pictorul mergea totdeauna pînă la capăt, mai ales în ceea ce priveşte greşelile, fiind un căpăţînos.

Mai rar mergea pînă la capăt şi cu intenţiile frumoase, totuşi i s-a întîmplat şi asta. Deci îşi cumpără o pereche de ghete, dar fiind un căpăţînos întru cele rele, alese numărul 42 în loc de 43

(„Se vor lărgi ele!"), din două motive, costau cu vreo 13 lei mai puțin, iar lui îi plăcea să creadă că are picioare mai mici decît în realitate; fiind pictor, ținea cît de cît la estetica ținutei sale, cel puțin a picioarelor, mai ales dacă iese și o mică economie!

În general însă, ținuta Pictorului lăsa mult de dorit. Părul negru, tăiat scurt, drept, prea negru, în flagrantă contradicție cu ochii săi *de aur*, stătea mereu în toate direcțiile, în funcție de poziția în care dormise, pulovărele sale erau roase și șifonate, pantalonii necălcați, cămășile prindeau dungă încă din prima zi, iar ghetele cele noi refuzau să se lărgească, să se așeze pe picior, și asta exact în perioada amorului pentru Luciana Sîncrăian.

O conducea în fiecare seară, pe străduțe, printre dulăi ce te atacau din pură perversitate, un loc cam rău famat unde riscai oricînd să fii mardit. Pictorul căpăta vreo două iuți sărutări, Luciana fiind suficient de bigotă, și, după un alt marș ajungea la o periferie, la o curbă a Someșului. Legendarul rîu emana în fiece seară o ceață aproape londoneză. Prin urmare, peste toate, și ceața. Pictorul locuia împreună cu Poetul, la o rudă îndepărtată a acestuia, om ce bombănea într-una și nu se sfia să încaseze de la nepotul său și de la Pictor, bănuți frumoși drept chirie. Pictorul intra în odaia încălzită cu coji de sămînță de Floarea Soarelui (o instalație ingenioasă ce ar trebui reactualizată în condițiile crizei energetice), exista și o pendulă acolo, cam defectă, într-una bătea miezul nopții, Poetul citea, sau se prefăcea că citește, la becul acela de cel mult 40, Pictorul pica pe canapeaua lui, extrăgea cu greutate, cum ar extrage dentistul un rest de măsea găunoasă, blestematele ghete prea strîmte și trăia cîteva clipe de reală fericire. „Ei?" întreba invariabil Poetul, foarte realist în ceea ce privește femeile, prea realist pentru un poet! Invariabil Pictorul răspundea „Nu!", aproape cu dușmănie.

Invariabil Poetul suspina într-o limbă străină: *Dommage!*

După ce i se mai răcoreau labele, Pictorul se ducea la dulăpaș unde în zilele bune se găsea pită, slană, brînză iar în zilele foarte fericite, cîte un strop de vin. Poetul își dădea jos de pe nas ochelarii, filozofînd:

— Omul începe să moară cînd își amintește primele iubiri...

— Care iubiri, mă copile, se enerva Pictorul. La ce vîrstă ai avut tu „primele iubiri"?

Pe Someș ceața se ridica mai impenetrabilă ca oricînd. Pe măsură ce înainta toamna, și ceața înainta, înghițea podurile, stîlpii de înaltă tensiune, trecătorii, te înghițea pe tine. Înghițea pădurile dimprejurul orașului, lupii, înghițea chiar și vulpile.

Într-o seară Pictorul ajunse acasă gîfîind. Poetul avea chef să să depene amintiri. „Cînd eram tînăr..." începea el și de cele mai

multe ori așa începeau certurile. Poetul era de părere că femeile sînt ființe schimbătoare și că nu are sens să ai mare încredere-n ele. Urît din partea lui! În orice caz el avusese o aventură mică, de mare anvergură, în orășelul său natal. Fiind student în primul an cucerise o elevă în ultima clasă, o fetiță cîrnă, un pic caraghioasă dar în rest perfect împlinită. Îndeplinea cerințele. Poetul și eleva locuiau în aceeași casă. Ea era o moldoveancă dulce, dar ce femeie nu e o moldoveancă dulce?

— Ce e cu tine? se întrerupse Poetul. De ce ești transpirat, de ce respiri greu?

— Am fugit, recunoscu Pictorul. M-au înconjurat șase matahale, în beznă. Ce te uiți ca un tîmpit? Trebuia să mă bat?

— Eu să am fizicul tău, m-aș bate! pronunță necruțător Poetul.

— Ești un prost! îl repezi Pictorul. Nu poți să te bați cu șase în întuneric, în ceață.

— Ba dimpotrivă, ceața te-ar fi avantajat. I-ai fi ras pe rînd.

— Ți-am zis că ești prost, chiar învingător, e imposibil să nu culegi o vînătaie la ochi, iar apoi toți deștepții ca tine, în loc să se fie discreți, să nu vadă, te vor întreba ce ai pățit.

— Ce e aia o vînătaie? Pictorul nu răspunse. Poetul adăugă în treacăt: „Ai acolo o scrisoare", își puse neglijent *les lunettes* și continuă să se autotortureze cu acel roman demagogic. Pictorul, pururi dumicînd, cu un pantof în mînă, privi de la distanță plicul, apoi aruncă din picior celălalt pantof-torpilă. Poetul mai citi o frază stupidă, apoi îl privi pe amicul său pe sub ochelari.

— Scrisoarea nu e de la Ilonca, ci de la părinți.

— Mulțumesc pentru informație!

Poetul considera că îi este permis să fie indiscret, în numele „vocației" sale. Nu ajunsese pînă acolo ca să chiar deschidă scrisorile prietenului, dar nu era nici prea departe.

Pictorul își iubea părinții, dar nu accepta un element predominant al existenței lor, tristețea. Nici el nu fusese cruțat de soartă, Pictorul, dar se hotărîse să rămînă în picioare pînă în ultima clipă a vieții sale. Nu e vorba de acel optimism searbăd, nemotivat, ci de atitudine fermă. Din întîmplare, poate din greșeală, Pictorul crescuse voinic, robust, dar părinții săi ajunseseră niște oameni iremediabil pesimiști. Nu din cauză că îmbătrîneau. Nu din cauză că tatăl (în fond un optimist, scăpase și de un cancer prin optimism, se afirma) avea cataractă, un început de glaucom ce ducea către orbire. Pe acești părinți ai Pictorului îi urgisese soarta. Sau Dumnezeu îi urgisise. Scrisorile lor se prezentau întotdeauna șifonate, și foaia și conținutul. Poetul, cu toate defectele sale, era un băiat deștept.

— Bă! Tu de ce te posomorăşti totdeauna cînd îţi vin scrisori de acasă?

— Ia nu te mai amesteca!

Continuînd să mănînce Pictorul merse la sobă scutură instalaţia de încălzit, scormoni încetişor cu vătraiul, se întoarse, se proţăpi în faţa amicului, flăcări curgeau prin ochii săi *de aur*, părul scurt, negru, în contradicţie cu ochii ca mierea, zvîcni în toate direcţiile.

— Ei, ce e nou pe-acasă? întrebă împăciuitor Poetul.

— Toate-s bune acasă... numai că vezi ce scrie aici... „e grav bolnav bunicul".

— Dar nu ai, nu mai ai nici un bunic.

— E adevărat, nu mai am.

— Şi-atunci?

— Aceste cuvinte pot fi un semn, un avertisment, în orice caz arată că ai mei de acasă sînt trişti.

— Mi-ai spus că sînt totdeauna trişti.

— Cam aşa e... Ce vină au ei că eu m-am născut în Scandinavia? Poate că asupra acestei discuţii vom reveni. Vom re...

veniturile Poetului crescură pe neaşteptate, şi iată cum.

Tînărul ochelarist lăsase la redacţia „Almanahului Literar" mai multe *bucăţi* ce au fost preluate cu acea incomparabilă rîvnă a pionieratului de trei redactori tineri, trei poeţi, Aurel Rău, Victor Felea, Aurel Gurghianu, autori publicaţi şi în drum spre consacrare. Prin acea încăpere — de-i zicea „resortul de poezie" — unde începuse disecţia stihurilor aduse de începător apăru Baconsky. Avea un mers iute, fără să fie agitat, gesturi puţine, mici, sigure, glas melodios, studiat, avea ochi de om bun, dar în clipa următoare din ochii săi puteau să iasă şi scîntei, şoca din freza lui mare, eleganţa neobişnuită, aerul semeţ, şi, aşa consideră Poetul, o atitudine binevoitor-dispreţuitoare.

Marele şef îşi avea biroul în cealaltă parte a clădirii, dar îi plăcea să-şi viziteze cînd şi cînd discipolii, *poeţii*, „Almanahul Literar" fiind pe atunci considerat mai ales o revistă de poezie. Deşi preocupat de altele, Baconsky îi acordă o clipă de atenţie Poetului, onorîndu-l cu o privire iute, pătrunzătoare. Aurel Rău explică uşor agitat care e „starea poeziei" a acestui june.

Marele şef ascultă, flutură vag din mînă. „Bine... perfect... sfătuiţi-l, recomandaţi-i lecturi..." voi să plece, dar din uşă se întoarse pentru a i se adresa direct începătorului: „Dumneata l-ai frunzărit pe Arghezi?"

Din acest termen, „frunzărit", Poetul, naiv, deduse că A.E.B. nu-l are la inimă pe Arghezi, lucru normal sau, în sfîrşit aproape normal, autorul „Florilor de mucigai" fiind scos din circulaţie. Poetul răspunse: „Nu l-am citit pe Arghezi". Purul adevăr. Cînd şi mai ales, unde să-l fi „frunzărit"?

— Dar oam ce citeşti dumneata? se interesă redactorul şef, înaintînd iarăşi către mijlocul încăperii. Îşi mijea ochii.

Poetul simţi că-l ia o transpiraţie. Se văzu mititel, incult şi ridicol în lodenul său căcăniu. Simţi că merge pe o pistă greşită, că neapărat va călca în strâchini. Bîigui la repezeală cîteva nume de autori cunoscuţi, dintre care unii îi erau odioşi lui A.E.B., sfîrşind cu E. Literat, E. Radu, A. Toma (toate fiind pseudonime).

Faţa tînără şi fotogenică a marelui şef fu invadată de zîmbet discret şi compătimire evidentă, dar Poetul nu observă, nu mai observă nimic.

— Şi-ţi plac aceştia? întrebă repliindu-se către uşă A.E.B.

— Da... cred că-mi plac... sigur că-mi plac...

— Foarte bine! se exprimă Baconsky, ieşind prin uşa aceea dublă, cu trepte. Încăperea rămase parcă pustie, o tăcere penibilă se instaură. Rău clădea nişte manuscrise şi le reclădea, nu găsea ce caută, nu căuta nimic, îşi ronţăia unghiile, ignorînd prezenţa Poetului. Felea, care abia de scoasese două vorbe nu mai pronunţă măcar o silabă, Gurghianu, rezemat de sobă, în picioare, înalt, subţire cu părul negru strălucitor ca pana corbului, se învăluise în fumul ţigării.

Poetul era un băiat destul de inteligent şi, posibil talentat, însă de-a lungul şi de-a latul acestei naraţiuni, ne vom ocupa mai ales de defectele sale. În orice caz intui că acum călcase cu stîngul, fără să-şi dea seama exact prin ce.

Cînd nu excela prin îndrăzneală, şi era îndrăzneţ — ciudat lucru — mai ales cu femeile, Poetul de dovedea un timid, iar acum devenise mai timid ca oricînd. Greu se hotărîse să vină la redacţie, oamenii de acolo, publicaţi şi chiar comentaţi, îl complexau încă de la distanţă, dar acum!... Acum sufletul său se jeluia amarnic, de ce nu rămăsese în banca lui? Modestă banca, dar pe măsura sa. Ce se întîmplase de fapt? De unde pînă unde pînă la apariţia lui A.E.B. stihurile sale fuseseră analizate cu bunăvoinţă şi considerate „promiţătoare", acum discuţia se isprăvi „în coadă de peşte" cum se zice, şi o isprăvi, tranşant, sec, Aurel Rău, şi o isprăvi... rău: pe scurt, începătorul să mai vină... să mai aducă... să mai încerce... dacă va mai scrie ceva... Dacă!

„Dobitocule!“ se pronunță (abstract!) Pictorul, cînd amicul său îi relată scena de la redacție. „Ia ascultă, pe mine să nu mă...“ încercă Poetul.

— Ia mai taci, îl opri Pictorul, furios. În odaia lor mirosea plăcut a coji de sămînță de Floarea Soarelui, a mobilă veche și, neapărat a gutui, dar acestea nu sînt motive de veselie. Pictorul nu era trist ci furios, diferență absolută. Avusese necazuri. Iar acum acest minunat prieten al său venea cu jalnica lui poveste. Îi venea să-i tragă un pumn în nas.

— Nu știai, nu știai tu, mic și prost diletant — răcni Pictorul, și sprîncenele sale subțiri, pierdute în tîmplă se răsuceau ca niște rîme tăiate de cazma, primăvara cînd agricultorul harnic își sapă ogorul de lîngă casă, fără tractor — nu știai că Baconsky nu se are bine cu E. Literat, cu E. Radu, se războiește cu ei în presă și că-l neagă total pe A. Toma?

— Nu! De o mie de ori, nu! De unde naiba să știu?

Cuvinte ce aduseră o mare expresie de silă pe mutra de huligan a Pictorului.

— Netotule! Tu nu citești revistele? Avem o groază de reviste literare, aproape cinci la număr. O groază! Nu le citești?

— Ba da, și termină cu insultele! Citesc poezia din toate revistele.

Pictorul își învîrti umerii ca un halterofil înainte de a face tentativa de a ridica drăcia aia. Sau înainte de a pocni falca unui inamic. Iarăși ridică vocea.

— Eu, din reviste doar poezia n-o citesc! În rest totul, dar mai ales micile notițe care-și ascund veninul, rîcile și invidiile sub principialitate. E voie să detești pe cineva, însă principial. Te-ai găsit să-i spui lui Baconsky cum că-ți place Literat, Radu, A. Toma. Măcar din politețe să-i fi spus că *el* îți place!

— Asta se numește oportunism.

— Crezi? Nu sînt convins. Ce este în fond oportunismul? Poți să fii pur și simplu politicos... Iar în ce-l privește pe Arghezi...

— Ce este cu Arghezi?

— Ce este cu tine? Tu, poete, ești un jalnic tablou de ignoranță mintală. Ce va fi nu știu, dar Arghezi rămîne un poet de seamă, iar cei care-l vînau la Școala de Literatură, și exmatriculau pe nefericiții ce-l țineau pe Arghezi sub saltea — sau nici asta n-o știai — mai curînd sau mai tîrziu își vor pune cenușă-n cap!

Poetul nu mai apucă să mai zică nici pîs fiindcă Pictorul ieşi trîntind uşa. Se enervase rău Pictorul. Rar i se întîmpla.

Aşa cum o beţie amară şi rea se reia neapărat, ei reînnodară discuţia tîrziu, noaptea. Pictorul se mai calmase, dar membrele sale inferioare protestau la fel contra ghetelor ce se încăpăţînau în continuare să nu se „aşeze" pe picior. Încă strivit de umilinţele acelei zile, de z ă d ă r n i c i a ei, Poetul renunţă la obişnuita întrebare cu privire la progresul relaţiilor dintre Luciana şi Pictor.

Aerisiră iarăşi odaia, acum atmosfera devenise plăcută ca respiraţia unei fecioare ce se spală curent pe dinţişori, mica instalaţie care cernea cojile pe grătar îşi făcea pe deplin datoria, ca toate instalaţiile mici şi simple, pendula cu limba ei de alamă îşi făcea datoria numărînd clipele, oare la ce bun, însă arăta anapoda ora; desculţ, pe lăboacele sale mari de ţăran, cu toate că nu era ţăran şi-i părea rău că nu e, Pictorul merse — unde credeţi? — la icoane, nu, la eternul dulăpaş, tixit cu bunătăţi. Ambii studenţi fuseseră pe înserate la poştă, primiseră simultan pachete.

Pictorul puse pe pîine unsoare dintr-un borcan, amestecată cu bucăţele de carne de porc, dumică încet, după obiceiul său iar apoi, cu întîrziere, cu gura plină, dar pe un ton relativ patern, întrebă: „Cu ce să-l servesc pe domnul?" Poetul aprecie tonul, stinse alene ţigara, pisă în scrumieră chiştocul, şi fără a se ridica de pe divan pretinse: „Acelaşi lucru, dar mai înainte un pahar de vin ca să-mi mai revin!"

— Vin! Pentru tine! Orzul pe gîşte! Poftim.

Se ghiftuiau, privindu-se. Clefăitul fălcilor flămînde şi neobosite fu întrerupt doar de apariţia unchiului care se răsti, de ce mai arde focul, de ce mai arde lumina?

„Învăţăm, învăţăm, învăţăm!" răspunseră în cor studenţii.

Unchiul, în cămeşă de noapte pînă la genunchi, cu pulpele subţiri, albe, descărnate, fără pic de păr că se tocise, emise o înjurătură duşmănoasă şi se cărăbăni.

— Tu, vorbi Pictorul, aproape sătul şi cu totul îmbunat, tu vrei să-ţi vezi cu orice preţ şi cît mai curînd mizerabilu-ţi nume tipărit deasupra sau dedesubtul unor mizerabile poeme de care eu m-aş ruşina. Dar cine nu s-ar ruşina? Poate E. Literat.

— Tu vorbeşti! Tu care desenezi în costumul lui Adam... în costumul Evei, fir-ar să fie! Şi nici nu e adevărat ce spui. Eu nu vreau să public neapărat şi cu orice preţ. După cele întîmplate azi la red. mi se pare că renunţ...

— Minţi! Minţi! Minţi! ridică Pictorul vocea lui de bariton. Pereţii vibrară. Se ivi iarăşi capul chel al bătrînului. Ochii lui bulbu-

cați se opriră pe schița în cărbune a unei femei în costumul lui... Adam.

— *Ruhe!* Tăcere! strigă el. Ce e aici, bordel?

— Purtăm o discuție importantă! Nu ne poți împiedica! Dacă încerci... Și așa îți plătim o chirie prea grasă, avînd în vedere că sîntem rude, izbuti Poetul să fie și perfid și amenințător și antipatic. Uneori izbutea aproape orice. Nu totdeauna, din nefericire. Dar cine reușește totul, întotdeauna?

— Porcilor! Porcilor! *Ruhe!*

— Haide, haide, unchiule dragă, *fichez le camp*, mormăi Poetul.

— Minți, reluă Pictorul, după ce bătrînul *fișă cîmpul*. Iar dacă minți de pe acum, într-o problemă capitală, vei rămîne *un odieux menteur toute votre salle vie*, — ce, îți închipui că numai tu știi șapte limbi și...

Poetul își înclină fruntea bombată și palidă, de poet.

— Fie, acceptă, pocăit pe neașteptate. Așa e. Vreau să public. Mă înfior de plăcere numai la gîndul că ar fi posibil ca numele meu și versurile să apară undeva. Poate aș muri de fericire. Însă nu voi reuși niciodată. Nu vezi ce am pățit azi? N-am talent.

— Așa e, n-ai talent, se exprimă agasant Pictorul.

Celălalt spera să fie asigurat de cel mai bun amic cum că are cu carul. Talent. Și cînd colo! Așa că-i sări țandăra.

— Cum — n-am? De ce n-am?

— Nu-ți mai turna vin că nu-mi mai placi. Tu ai început în legătură cu talentul, nu eu. Însă — talentul — ce importanță?

— Cum — ce importanță?

— Așa — ce importanță?! Important este că vei publica!

— De ce crezi că voi publica?

— Încă un *de ce!* Cum m-am plictisit de atîtea „de-ce-uri"! Vei publica. Vei reuși. O să-ți apară stihuri de care poate te vei jena mai tîrziu. Ai să scoți și cărți. Cine, în afară de Baconsky, în orașul ăsta, are deja cărți publicate? Nimeni. Vei lua și premii. Vei face concesii.

— Să te ia naiba!

Pictorul se întunecă la față, numai ochii lui *de aur* își păstrară culoarea și lumina. Arăta mai în vîrstă decît era în realitate, iar acum începea să aibă și remușcări. Se exprimase prea vehement, și împotriva cui, a unui prieten la care ținea cu osebire, fusese sincer, slabă consolare, spusese ceea ce gîndea... la ce bun? Poți să schimbi destinul? Poți să modifici traiectoria unei comete? Nu, nici traiectoria unei comete, nici drumul unui om... singura asemănare... dar, continuînd să regrete, nu-i trecea prin cap să retrac-

teze, așa era el, un căpățînos, mai ales întru cele rele. Ce să mai retractez, ce să mai adaug? se întrebă mîhnit.

Pe obrajii trași ai Poetului umbrele violacee se adînciseră.

— Totuși, ce mă sfătuiești? Să renunț?

Pictorul suspină. Știa, oare de unde, din instinct?, din experiența copilăriei sale complicate, sau pur și simplu știa, fără nici o explicație de unde și de ce, că asemenea discuții se uită greu, o rană ce se deschide în astfel de condiții nu se cicatrizează ca lumea. Următoarele sale cuvinte, sau următorul sfat pe care ar fi putut să le ofere Poetului se cereau bine cîntărite. Dar nu se simțea suficient de înțelept. Dar poate că trebuie să fii înțelept pentru a-ți da seama că nu ești!

— Nu! Nu renunța! Scrie. Publică, dacă apuci. Încasează premiile, dacă apuci, eu sînt convins că te așteaptă chiar celebritatea, dar... Pictorul simți nevoia de a bea, el care n-avea să ajungă un băutor, își turnă, își umezi gîtlejul. Dar — continuă Pictorul — maturizat înainte de vreme, — dar nu uita, nu uita că poți reuși cu adevărat doar în momentul cînd te vei decide să mergi la risc, riscul de a nu fi publicat, nu vei reuși decît dacă te lansezi în Marea Aventură de a spune adevărul și numai adevărul.

Rareori i se întîmpla Pictorului să devină patetic. Ochii mici și negri ai Poetului se măriseră și se înălbiseră.

— Dar ce îmi ceri, de fapt?

— Eu? Îți cer? Cu ce drept? Scrie, prietene, scrie dar într-o bună zi, dacă tot ți-ai ales această delicată meserie, va trebui să abandonezi *ritmurile mărunte*... dacă ai într-adevăr chemare, dacă nu...

Pictorul nu era doar de două ori mai voinic decît Poetul, dar și de două ori mai matur. Viața lui fusese de trei ori mai amară decît a Poetului.

Alt capitol

Veni un ger mare, ca un trăsnet de gheață. Pădurile dimprejurul Feleacului se întroieniră și cine știe cum se mai descurcau jivinele, jucăușele veverițe, fazanii cei colorați, simpaticii iepuri, sfioasele vulpi, delicații lupi. Urși n-am auzit să se fi arătat prin ținut, dar nimic nu e sigur. Oamenii pretindeau că nu mai ninsese atît și nu

mai picase un astfel de ger de la începutul de veac, dar întotdeauna se exagerează.

Iar unchiul, gazda celor doi artişti, sau viitori artişti, bombănea într-una dînd vina te miri pe cine.

În ciuda frigului Pictorul continua să iasă în fiecare dimineaţă despuiat pînă-n brîu, pentru a face exerciţii cu o halteră improvizată şi a se fricţiona apoi cu zăpadă. Zărindu-l pe fereastră, Poetul dîrdîia şi declara că ăsta e curat fanatism. După o descurajare trecătoare Poetul se apucă iarăşi să chinuiască hîrtia.

Dar pe la redacţia „Almanahului Literar" nu îndrăzni să-şi mai plimbe mutra. Din acest motiv Pictorul îl decretă laş, avură una din certurile lor prieteneşti, Poetul reproşă inconsecvenţa amicului, în fond acesta decretase că versifică mizerabil, — da, mizerabil, fu Pictorul de acord, totuşi trebuie să perseverezi şi-n prostie...

Se ţineau şedinţe de cenaclu la Filiala Uniunii Scriitorilor. Filiala Uniunii Scriitorilor!... Cît ar fi dat Poetul să intre acolo cu pas sigur, ca membru *plin*, al Uniunii, eventual cu insignă de scriitor la butonieră! Existau astfel de insigne? Nu observase la cei de la „Almanah", ori poate că insigna era micuţă, iar el nu mersese cu ochelari, ori poate fusese prea morcovit ca să observe ceva.

Şedinţele de cenaclu erau prezidate pe rînd de cei în drum spre consacrare, dar de cele mai multe ori le conducea Aurel Rău. Se bucurau aceste dezbateri de o afluenţă reală, veneau Gurghianu, Felea, criticii de la revistă, iar cîteodată chiar şi marele şef. Cînd se afla de faţă Baconsky, elegant ca un principe, privind parcă de sus masa aia de muritori, Rău, şi el elegant, şi el fotogenic, părea oarecum inhibat. Oricum, aceste adunări săptămînale deveniseră adevărate sărbători pentru mulţi, pentru afirmaţi, pentru cei ce băteau la porţile afirmării, sau pentru inşi ce nu scriau, nu intenţionau să scrie, simpli cititori pe care-i aducea acolo curiozitatea, dorinţa de a auzi o discuţie interesantă, de a afla noutăţi; la cenaclu, pe lîngă numele autorilor „en vogue", se rosteau şi alte nume, cum ar fi al lui Lucian Blaga.

După certuri şi pertractări, Pictorul şi Poetul ajunseră la un „acord". Ei deciseră să facă un pas riscant ce avea să ducă la o încurcătură bizară, cu ecouri în viitorul îndepărtat... Îndepărtat? Ce înseamnă viitor îndepărtat?

Hotărîră ca Pictorul să citească versurile Poetului, acesta nu mai avea acest curaj după ce se compromisese la revistă. Pictorului în schimb nu-i păsa, aşa era el, un nepăsător, un neserios, un capsoman, un căpăţînos. Marele amor cu Luciana se isprăvise cu bine. Vreau să zic că nu s-au însurat, nici n-a rămas ea grea. Poate că

sînt răutăcios, nu mai știu, știu că din această complicație sentimentală Pictorul a rămas cu o amintire asupra căreia vom re...

...veniturile Poetului aveau să se îmbunătățească simțitor în urma acelei ședințe de cenaclu. Merseră zgribuliți, prin ger, la Filială, în centru, pe colț, peste drum de „Continental". Lecturile și discuțiile urmau să înceapă la opt punct. Cînd văzu că de față se află toți cei de la „Almanah", în frunte cu șeful, Poetul dădu s-o șteargă, Pictorul îl prinse de mînecă, obligîndu-l să se așeze. Mai întîi se citi o schiță umoristică, de către un răsfățat al tuturor, un june ce urma să ajungă neapărat un mare prozator. A ajuns însă mare inginer ceea ce e poate în favoarea lui. Mica schiță primi o mare porție de laude și se formulă o singură rezervă, foarte severă însă, și anume că autorul nu respectă concepția despre structura prozei scurte, formulată definitiv și pentru eternitate de un estetician și teoretician X, azi uitat.

Rău trase concluziile, fără mare entuziasm, pe atunci nu-l interesau problemele prozei, și veni rîndul Poetului, adică al Pictorului, fiindcă el se dăduse autor al versurilor ce urmau să intre în piua comentariilor. Sau mai bine-zis în mașina de tocat.

Cît timp se citise proza, Baconsky rămase în expectativă, fumînd dintr-o țigaretă „Specialitate", dar la un moment dat se aplecă ușor către Gurghianu, care și el fuma:

— Poete, i se adresă (aproape tuturor, cîteodată chiar și criticilor li se adresa cu *poete*), viezurele acela care se ascunde în colț nu e amărîtul care a venit la redacție cu niște stihuri și a spus că-i place de Literat, de Radu și de A. Toma și-i știe pe de rost?

Gurghianu, pururi absent, în mantaua lui maro din imitație de piele, de care era foarte mîndru, își plimbă ochii mari, ușor împăienjeniți, în direcția sugerată de redactorul șef.

— Cred că da... Da, da, el e!

— N-are urmă de talent, decretă Baconsky.

Ce să-i faci, așa era A.E.B., cam exclusivist: cine-l citea pe A. Toma, Literat sau Radu, nu avea voie să posede cît de cît talent, nici măcar o linguriță.

Prin urmare, Rău, de la prezidiu, îi dă Pictorului cuvîntul, acesta se ridică, voinic, cu părul țepos și mutră nepăsătoare. Deh, nu avea mutră de poet. Citi, cu mare detașare, dar poate că acest amănunt produse un efect favorabil, trei dintre operele Poetului. Prima dată în viața lui se preta la una ca asta, să citească poezie în public — ce e aia poezie? — dispunea însă de un glas bun. Ce produse impresie, glasul sau versurile? Se lăsă o tăcere. Rău amestecă niște hîrtii în fața sa, numai ca să aibă ce descurca după aia, și se foi

pe scaun. Era tînăr, brunet, şi privirea lui întunecată producea o impresie favorabilă asupra femeilor. De aici i s-au tras şi bucurii, şi necazuri.

— Înscrieri la cuvînt! anunţă.

Se ridică un lungan vag pistruiat — nu era propriu-zis prea înalt, cît subţire, într-un costum în pătrăţele, negru cu alb, destul de uzat.

— Numele, vă rog!

— DERE Popescu, se prezentă vorbitorul.

— Poftim? întrebă Rău. N-am înţeles numele.

— Dumitru Radu Popescu, spuse lunganul în costum ca un joc de şah, am prescurtat ca să cîştigăm timp.

— Dar avem timp din belşug, preciză conducătorul şedinţei. Şi deveni curios: Dumneata scrii versuri?

— Doamne fereşte!

— De ce doamne fereşte?! Nici un răspuns. Ce scrii dumneata?

— Teatru.

Asta suna ca o glumă. *Nimeni* nu scria teatru, mai toate piesele jucate erau de import, era hilar să crezi că un autor contemporan poate să ajungă pe scenă, mai ales aici, la Cluj.

Aurel Rău se consultă cu cel din stînga lui şi-l îndemnă pe „tovarăşul care scrie teatru" să-şi exprime cu sinceritate opiniile.

Secretarul general de redacţie al „Almanahului Literar" arăta aproape impecabil, cu totul impecabil nu putea să fie decît marele şef ce insufla sau chiar impunea un anumit nivel de eleganţă *poeţilor* săi, fiind însă totdeauna cu vreo cîteva secunde în faţă. Ciudat, Victor Felea nu se prea supunea perceptelor vestimentare ale lui A.E.B. şi cu toate acestea, dintr-un capriciu, dintr-o inexplicabilă toană, redactorul şef îl declara „cel mai subtil" în toate privinţele: femeile, îmbrăcămintea, vinul, dulciurile... „Kafka" (porecla lui Felea) era cel mai subtil. Acolo sus, în camera lui de pe deal, greu să ajungi pînă acolo, totdeauna îl aştepta pe poetul-moţ o fecioară diafană... legendele lui Baconsky. Dar dacă erau chiar intuiţii exacte, ca să ne exprimăm aşa?

Dar Aurel Rău? El nu era obişnuit să piardă concursuri. Era un bărbat bine, talentat şi îndeajuns de cunoscut deja, şi totuşi cîteodată mai şi pierdea. Absolvise, în afară de Filo, Şcoala de Literatură din Bucureşti, fapt deosebit de invidiat — o diplomă căpătată acolo atesta irefutabil că eşti scriitor... Dar nu aceasta era singura calitate a lui Aurel Rău, şi nici singurul său defect.

Între timp tînărul ce scria teatru începu să povestească pe un ton oarecum glumeţ ce-l nemulţumi puţin pe Pictor, că avusese într-o noapte un vis şi relată cu o acuitate evidentă o poveste în

fond simplă, cum, în vis, găsise o punguță fleșcăită și roasă și punguța, arătînd astfel, voise s-o azvîrle cît colo, dar o presimțire-l îndemnase s-o deschidă... Și înăuntru ce să vezi? Un galben. Un galben din aur curat.

Vorbitorul declară că atît a avut de spus și se așează.

O cută de nostalgie, de amărăciune, traversa obrazul Pictorului. Se ridică. „Ce vrei să spui, domnule? Care punguță fleșcăită? Care galben?" Interveni Rău: „Eu personal am înțeles metafora, totuși n-ar strica să... «tovarășul care scrie teatru» să fie ceva mai explicit pentru cei ce eventual nu sînt în clar..."

— Sînt inutile explicațiile și e de prisos cearta aici printre noi, zise decisiv Baconsky, expediind drept în față o cometă cenușie de fum. Și adăugă, mijindu-și ochii, zîmbind în felul său: Dușmanul atît așteptă, să ne certăm, să ne dezbinăm, să ne batem pentru... un os! Apoi îl studie o clipă pe Pictor. Cum te numești dumneata? Pictorul își divulgă pentru a doua oară numele. A.E.B. meditâ puțin și spuse: Te rog să ne citești încăodată poezia a treia, cum îi zice, „Șuvoiul"?

Pictorul habar nu avea cum se numește „poezia a treia", pentru el toate poeziile erau kiff-kiff, și în plus începea să se simtă inutil, dacă nu chiar ridicol printre acești oameni de artă Și oare ce gîndea Pictorul? Probabil gîndea: La dracu. La drakku! Pe ce post de paiață am intrat. Tocmai eu! (Pictorul era, se pare, un venitos nevanitos.) Și de ce să mai citesc odată poezia măgarului (măgarul fiind Poetul), ca să-și bată joc mai abitir de mine?

Aceeași cută de nostalgie, de amărăciune, îi traversă obrazul. Observă cineva? Greu de spus. Pictorul era încă prea tînăr, iar tinerețea umple cu fluidele ei aceste canale (marțiene) ale amărăciunii. Marele șef îl examina cu oarecare interes. Zise cu vocea lui plăcută, studiată:

— Ei, *poete*... De ce te sfiești? (Pictorul n-avea mutra unuia ce s-ar sfii de ceva. Mai curînd mutră de huligan.) Așteptăm să ne recitești poezia a treia.

Care se intitula cu adevărat „Șuvoiul". Vrînd, nevrînd, protestînd tăcut cu întreaga sa ființă, Pictorul reciti *bucata* în cauză. Despre ce combătea *bucata?* Despre un torent de munte, de munte bineînțeles, nu de cîmpie, pe malul căruia vin constructorii și înalță, cît ai bate din palme o hidrocentrală. Autorul părea să ignore faptul elementar că o hidro nu se ridică așa, cît ai bate din palme. Aici intervin planuri, calcule, aici se amestecă banul. La o asemenea investiție mare se amestecă și capitalul, nu al lui K. M., ci simplist vorbind, fofolocii, fiindcă totul trebuie plătit, fierul, betonul, ben-

zina, transpirația oamenilor. Dar într-o mică poezea totul se rezolvă simplu și iute, chiar cît ai bate din palme.

La ce se gîndea însă A.E.B.? Poate gîndea cam astfel: Poezioara e tîmpițică, dar e scrisă relativ curat, individul are ceva abilitate, poate iese ceva din el, și e tematică, poezia asta. Am s-o public în revista mea, am nevoie de ea, am s-o public.

Marele șef gîndea la fel cum se și exprima, la persoana întîia, am s-o public eu, în revista mea. Nu era degeaba un mare șef și un mare om de cultură și un mare orgolios.

Pictorul isprăvi lectura, își potrivi cu zgomot scaunul și se așează indispus. Iarăși avea chef să-i tragă un pumn în nas amicului său Poetul. Cînd să reînceapă discuțiile care de fapt se și terminaseră (dar vorba unei doamne pline de temperament: „Vorbim prea mult, dragul meu, ce ar fi să...?"), Baconsky tuși, apoi recită cu glas tăcut:

Un vent de fronde
A soufflé ce matin;
Je crois qu'il gronde
Contre le Mazarin.

Nimeni n-a înțeles exact ce sens aveau în acel context, stihurile bătrînului Scarron. Ca noroc, în continuare A.E.B. fu mult mai limpede. Își potrivi la gît fularul, ridicîndu-se și, gata de plecare, spuse în treacăt:

— Tînărul nostru poet promite. Îmi place poezia a treia. Te rog, *poete* să treci mîine pe la redacție, la „resort", poate că mai e ceva de dres pe ici și colo, și se duse marele șef, făcînd un gest rapid de rămas bun. Alte comentarii ar fi fost inutile, poezia *a treia* era ca și publicată, iar Pictorul strînse în menghină brațul Poetului, și ca felicitare, și ca amenințare: „În ce încurcătură m-ai băgat!"

În timp ce se îndreptau către casă, Pictorul se opri brusc. În jurul lor domnea o tăcere înghețată. Totuși Pictorul întrebă:

— Mă! Tu auzi?

— Nu aud nimic. E ceva de auzit?

— Mie-mi sună în urechi o notă stranie pe care *o aud dar o și văd!*

— Mă! Nu-mi place! Tu începi să înnebunești!

Dimineața următoare Pictorul se duse la redacție. Scăpa în felul acesta de un seminar cu o temă deosebită: ultimele teze „nemuritoare" cu privire la lingvistică. Secretara-dactilografă Sanda îl dirijă

pe Pictor de cealaltă parte a gangului, unde se afla „resortul", de fapt inima „Almanahului Literar", revistă de poezie. Aurel Rău purta cămașă albă, cravată de un maro discret, haină de tweed, și părea din cale-afară de aferat; la un alt birou, într-un jerseu cam decolorat, Victor Felea se adîncise în corectura ultimului număr al revistei; fața lui ascetică de moț părea ușor asimetrică, ochii de culoare deschisă priveau lumea cu o anumită timiditate, deasupra frunții părul se cam rărise. Poetul Felea se apropia atunci de treizeci, dar chelia n-a progresat; la cincizeci „Kafka" avea să beneficieze de aceeași frezâ ruginie. Gurghianu se plimba prin încăpere ca un bărzoi, pe lungile-i picioare și trabucea de zor, și toți trei tinerii poeți îl priviră cu bunăvoință pe mai tînărul *poet*, începătorul ce intra în aventura literară cu dreptul, avînd girul marelui șef. Figura cam posacă, plictisită și-n același timp nepăsătoare a Pictorului îi dezorientă oarecum, omul nu părea din cale-afară de fericit că va debuta curînd-curînd, totuși cei doi Aurel (R. și G.) îl luară imediat în primire pe Pictor și poezia „Șuvoiul", în vreme ce Felea rămase la biroul său, în fața corecturii. Din cine știe ce motive Baconsky îl poreclise „Kafka", și așa a rămas, și într-o zi, pe cînd se îndreptau către un prînz substanțial (la Darvaș), șeful scandase spontan:

Ne îndreptăm cu toți spre un pilaf, ca
Să hrănim aceste triste guri —
singur va rămîne numai Kafka
paznic al eternei corecturi...

Aurel Rău reciti cu voce tare „Șuvoiul", își ronțăi cu poftă o unghie, începu o alta și sublinie cu albastru și chiar cu verde cuvintele ce sunau fals. Rău era foarte migălos și rău în legătură cu așezarea cuvîntului iar pe deasupra îndeplinea și funcția de secretar general de redacție — însă nu acestea erau singurele sale calități sau defecte. Făcu o groază de sublinieri. Recitea strofa, recitea versul, ridica ochii și oare ce gîndea? Poate că gîndea: Ce i-o fi venit *poetului* (acesta era A.E.B.), să-l publice așa iute pe junele ăsta cam antipatic și prea taciturn? Așa, fără să-l mai fiarbă nițel?

Pictorul nu zicea nimic, ce ar fi putut să zică?, prin urmare contribuția lui la „aranjarea" poeziei a fost nulă; nici Gurghianu nu părea din cale-afară de preocupat față de reparațiile capitale, așa că ele fură efectuate exclusiv de secretarul general de redacție, cînd apăru, mai bine zis irupse, redactorul șef. Îi aruncă o privire fugară Pictorului și se interesă care e situația. Primi explicațiile necesare, cum fusese dreasă, aici, o cacofonie (neomologată de către

Academie dar inadmisibilă într-o poezie), dincolo un loc comun, iar dincolo o rimă slabă, verb cu verb... mai rămăseseră doar acești trei *e*, prea apropiați. Marele șef luă foaia, bine torturată cu trimiteri, suprapuneri, tăieri, o privi de la distanță și zise:

— Lasă *poete!* Acum i se adresa lui Rău. Să rămînă acești trei *e*, atîta păcat! O dăm la mașină și... „Kafka", ai loc în număr să mai înghesui un „condei nou"?

Felea răspunse că se poate încerca. Baconsky îl privi pentru a treia oară pe Pictor, de data asta insistent, hotărît lucru vestimentația tînărului nu-l impresiona plăcut, dar n-are bani băiatul să se îmbrace ca lumea, poate mai tîrziu, dacă „va confirma", o să-i arate el, șeful, ce și cum să poarte.

— Cum te simți, *poete*, publicînd în „Almanahul Literar"?

— Normal, spuse Pictorul, răspunzîndu-i cu o privire drept în ochi. Redactorul șef rămase îngîndurat. Nu aceasta era atitudinea ce o aștepta! Zise iute: „Ei, dacă te simți normal, foarte bine!", dădu să iasă, „Ar mai fi ceva, domnule Baconsky", îl opri Pictorul. Șeful se răsuci pe călcîie, adresîndu-i o a patra privire, și oare ce gîndea? Gîndea: „Acest june vrea să mă tapeze... E impertinent... totuși am să marșez..." Și, ca să demonstreze că știe totul, A.E.B. întrebă:

— Ești lefter, *poete?* Nu m-aș mira, toți poeții sînt lefteri. Îți trebuie un mic avans?

— Ce mic avans, domnule? se miră sincer Pictorul. Mi-ar trebui o „mică" motivare. Și explică, Pictorul: pentru a se prezenta la red., fugise de la un seminar, șeful voi să știe de la care, dacă ar fi fost un seminar sau un curs cu profesorul. D. Popoviei, s-ar fi supărat, dar cînd află despre ce e vorba, avu un zîmbet maliții.

— Ei, dacă ai fugit de la... hotărît lucru îți dau o motivare. Vino!

La Secretariat o rugă pe dactilografă să pună în mașină o hîrtie cu antet și dictă: „Certificăm prin prezenta că tovarășul, ba nu, e mai corect *poetul*... (uitase numele, dar îl desluși de pe pagina martirizată de Aurel Rău și, culmea complicației, acolo figura numele real al autorului, nu al Pictorului! — deci *poetul*... este *colaborator permanent* al revistei noastre — îl fixă întrebător pe Pictor: Vezi la ce rang te-am înălțat?! — și a fost invitat de urgență la redacția noastă în legătură cu publicarea versurilor sale, azi, data, între orele 8—15". Iscălește redactor șef, ștampila... Sînt bune orele, *poete?*

— Sînt prea bune, răspunse Pictorul, vă mulțumesc.

— În acest caz, fiindcă nu e ora 15 nici pe departe și avem

timp din belşug, cum se spune în „Robert Diavolul", să mai zăbovim puţin. Încă n-ai scăpat de mine, *poete!*

Dacă ar fi bănuit Pictorul ce-l aşteaptă, n-ar fi venit în locul amicului său la red. nici pentru o motivare generală la toate seminariile ce nu-i plăceau, nici pentru un an întreg!

— Urmează-mă, te rog, *poete,* zise Baconsky şi ieşi primul din Secretariat.

Ca om al tuturor necazurilor, Pictorul căpătase un instinct deosebit, şi instinctul îi semnalizâ, fără greş: „Torpilă subacvatică, primejdie imprevizibilă!" Rămase totuşi perfect liniştit — o altă calitate a oamenilor hîrşiţi — pînă ce îi lasă nervii... — şi absolut senin, cu toată primejdia ce plana deasupra capului său (aşa cum, mult mai tîrziu, cele cinci *umbre luminoase* aveau să plutească pe cer, însoţindu-l), îl urmă pe redactorul şef. Chiar alături, pe dreapta, se afla uşa „resortului de critică", aici vegetau în plină activitate doi critici, ba chiar trei, aproape trei critici. „Aş avea nevoie de camera asta, vă rog să poftiţi dincolo", le zise A.E.B., pe un ton din care reieşea cît de mult se dădea în vînt după criticii *săi.* Cei doi sau trei plecară, şeful se aşeză, aprinse o „Specialitate", şi-l privi curios pe Pictor, aşa cum poate ar privi un biolog o specie nouă de şopîrle.

— Fumezi? (Însă alta era întrebarea din privirea lui.)

— Da... Nu... Mulţumesc.

— Da, sau nu, sau mulţumesc?

— Fumez cînd vreau să-mi dau aere. Rar. Acum nu.

Prin unica fereastră a „criticii", o fereastră mare şi nespălată din perioada dintre cele două războaie, atît de fecundă, perioada, pentru romanul românesc, Pictorul văzu pomii ce urcau spre Cetăţuie, nescuturaţi de zăpadă, iar jos în curte nişte vrăbii ciuguleau ce găseau şi ele. O femeie slabă, urîtă ca un coşmar, trecu şontic, sperie vrăbiile, urcă nişte trepte şi dispăru, o înghiţi misterul.

— Am o mică pretenţie, spuse redactorul şef, fumînd mereu, în ciuda ulcerului despre care se auzea că-l are. Vei rămîne aici, *poete,* singur, vreo două ceasuri, nu te va deranja nimeni, pentru orice eventualitate voi încuia uşa pe dinafară... te rog scrie-mi în acest interval un poem oricît de scurt despre... A.E.B. privi prin fereastră către bolta plumburie din care se înşurubau — sau se deşurubau? — fulgi rari. Scrie-mi... da!, despre un cer senin, deasupra unui ocean neliniştit, despre trei... ori, mai bine, despre cinci păsări ce-şi caută limanul, sau, exprimîndu-ne marinăreşte, îşi caută

capul compas. Nu te oblig să faci rime. Versul alb e cîteodată mai edificator, dar rămîne la alegerea dumitale.

— Poate fi şi un sonet? întrebă Pictorul cu glas neutru.

— Chiar şi un rondel, dacă te ţine cureaua, *poete!*

— Domnule Baconsky, asta e o teză?

— Mai curînd un extemporal, *poete.*

Rămas singur, după ce auzi cheia răsucindu-se pe dinafară — era zăvorît! — Pictorul scoase de prin buzunar pachetul cu Mărăşeşti; iată, se dovedea a fi un mare mincinos, mințise făcînd pe poetul, mințise afirmînd că nu fumează, şi desigur avea să fie pedepsit... Se rezemă de soba încălzită cu gaz metan şi examină odaia în care fusese surghiunit. Avea timp din belşug... la ora asta, colegii săi, printre care şi Poetul, dezbat probleme importante de lingvistică, iar el, incredibilă situaţie, e izolat aici cu peniţă şi hîrtie şi obligat să scrie un poem „oricît de scurt“... Aceste extemporale intraseră în obiceiul lui A.E.B. pentru a-i verifica pe tinerii debutanţi, fiindcă avuseseră loc substituiri, iar Baconsky folosea acest procedeu cam sever fiindcă nu accepta să fie tras pe sfoară de nimeni.

Biroul se înfăţişa cam aşa şi aşa, uricios ca orice birou, în plus se făcuse o căldură insuportabilă. Pictorul stinse gazul, de parcă s-ar fi aflat la el acasă şi deschise fereasta. Deodată îi surîse ideea de a evada! Un salt în curtea înzăpezită, de acolo, prin gang, în stradă şi... libertate! Dar în acest caz marea carieră a prietemului său ar fi fost definitiv compromisă. Cîţiva fulgi, împinşi de o adiere, înviorară atmosfera prea l u c i d ă a încăperii. Ce să facă, deci, Pictorul? Să compună un rondel? Habar n-avea cum arată un rondel!

Luă automat peniţa, o călimară în care răposaseră încă din vară vreo cîteva muşte şi compuse un „mic poem“... să fim serioşi, el începu să mîzgălească pe foaia albă, însă *nu cuvinte*...

... Un cer senin, deasupra unui ocean neliniştit, iar pe cer trei... ba nu, cinci păsări rătăcite, căutînd un cap compas... Acest subiect de „extemporal“ se imprimase, pe misterioasa bandă magnetică a memoriei, dar spiritul său critic îl cenzură! Deasupra unui ocean neliniştit, cerul nu poate fi cu totul senin!

Creionul se plimba mai departe pe hîrtie, nu creionul, peniţa înmuiată în cerneală veche, amestecată cu zamă de muşte. Peste două ceasuri fix biroul fu descuiat şi marele şef îl găsi pe Pictor şezînd pe scaun, destins, fumînd de zor. Atmosfera însă nu se îmbîcsise, fereastra rămăsese deschisă. Pe birou se afla schiţa realizată în peniţă. Pictorul nici nu ridică privirea. Baconsky luă imediat desenul, îl examină mai întîi în picioare, apoi se aşează, conti-

nuînd să-l studieze. Din întîmplare, sau nu din întîmplare, redactorul şef era un cunoscător în ale picturii, şi chiar picta, în perioadele cînd nu scria versuri, articole de reabilitare despre poeţii uitaţi, note de călătorie, sau articole despre semidoctism...

Desenul *poetului*, al Pictorului deci, reprezenta oceanul neliniştit ce *se ridica* ameninţător, făcînd unghi de 90 de grade cu cerul; stîngăcie? Premeditare? Cerul nu se prezenta senin ci-l traversau cîţiva nori alarmanţi, deşi aveau contururi feminine... sau tocmai din acest motiv... Cinci păsări, dintre care două se aflau pe jumătate ascunse în nori (şeful aprecie această subtilitate), zburau în semicerc, iar această nesigură traiectorie izbutea să sugereze deruta şi disperarea: păsările căutau un liman, un cap compas.

După ce înregistră totul, desenul, expresia ciudată a mutrei *poetului*, şi chiar scrumiera plină de chiştoace, marele şef comentă:

— Mai tîrziu, cînd îţi vei desăvîrşi tehnica şi vei cîştiga în subtilitate, *va trebui* să dezvolţi această temă grafică. Ai putea s-o întitulezi „Legenda zborului".

Pictorul continua să tacă. Grozavă „conversaţie".

— Însă — vorbi A.E.B. — era vorba de trei păsări, *poete!*

— Nu. Cinci păsări — replică sigur Pictorul.

— Cinci? Redactorul şef făcu un efort de memorie. Aşa e. Cinci păsări. Vorbea moale, fixînd cu ochi melancolici cerul din care cădeau fulgii. Cinci păsări care şi-au pierdut direcţia deasupra unui ocean neliniştit. În acest caz — A.E.B. păru să devină el însuşi neliniştit — cînd te vei maturiza, cînd vei fi în stare să *formulezi* satisfăcător această temă, ai putea denumi tabloul „Legenda zborului 19".

Abia acum Pictorul ridică privirea. Deşi avea ochi *de aur*, privirea lui părea inexpresivă şi *prea* liniştită. Acum însă devenise curios. Baconsky marcase un punct în favoarea sa.

— Ştii ce este „Zborul 19", *poete?*

— Habar n-am — mărturisi Pictorul.

— Este ultimul zbor al celor cinci avioane „Avengers" ce au dispărut inexplicabil în Bermude, prin anul 45. Ştii unde sînt Bermudele?

— Hm... Nu prea...

— Bine, oricum am lua-o însă, acesta nu este un rondel sau un sonet, *poete!* E, deocamdată un *étude* grafic. Cum stăm cu versurile? Scrie-mi o poezie despre „Zborul 19". Poţi?

— Pot cel mult să încerc. Dar sigur nu-mi iese.

Ieşind ca dintr-o somnolenţă, Pictorul explică precis şi concis ce se întîmplase, omise să ceară scuze, în schimb scoase din buzu-

nar „motivarea", pentru a o înapoia șefului. Se simțea, spre onoarea lui, vinovat.

A.E.B. nici nu se uită la „motivare".

— Așa deci!! Adevăratul autor e viezurele acela cu ochi mici și sclipitori care la ședința de cenaclu se ascundea într-un colț?! Viezurele acela care-i citește numai pe Literat, Radu și Toma! Mîine să se prezite aici la redacția mea!

— Nu garantez, replică liniștit Pictorul, „Viezurele" e cam timid, iar după cele întîmplate va fi de-a dreptul înspăimîntat.

— Nu-mi pasă dacă e timid sau înspăimîntat! Să vină. La nevoie îl aduci pe sus, te fac răspunzător... *poete!* Și subliniez că e mai bine să vină el aici decît să merg eu la el!

În ziua următoare, bîțîind, alb ca varul, Poetul se prezentă la red. Fu lăsat să aștepte mult și bine. Așa se procedează la toate polițiile din lume, te lasă să fierbi în propriu tău suc, pînă ce... și se pare că redactorului șef nu-i era străin procedeul. În sfîrșit, după o lungă *eschivă* la „poezie" unde trudea pe brînci, A.E.B. intră în Secretariat. Poetul sări în picioare. Șeful nici nu-l văzu. Intră în biroul său, trîntind ușa. Poetul mai aștepță cam un ceas, apoi țîrîi o sonerie, dactilografa Sanda intră în biroul șefului, ieși, îl privi pe Poet.

— Ce i-ai făcut, domnule? Are să te mănînce! Intră!

Poetul intră, A.E.B. ieși. Reveni curînd și se cufundă într-o lectură. După cîtva timp o sună pe dactilografă și o întrebă dacă a rebătut poezia „aceea". Fata o aduse, Baconsky o reciti, încet, chinuitor de încet, adăugînd cîte o virgulă, ștergînd alta, doar așa ca să se distreze parcă, apoi întrebă fără a catadicsi să-l privească pe Poet:

— Care e în fond numele dumitale, *cel adevărat?*

Poetul își spuse numele, bîlbîindu-se. Șeful îl caligrafie cu stiloul sus în stînga paginii.

— Dumneata ai compus într-adevăr *bucata* asta, sau va trebui să te pun la un „extemporal" cum am procedat și cu „locțiitorul" dumitale, trișorul acela ce face pe pictorul? întrebă A.E.B.

— Chiar eu am scris-o, dar...

Redactorul șef ridică, a lehamite, o palmă albă, fină, împodobită cu inel. Nu avea intenția de a-l pocni pe micul dobitoc, ci de a-i opri vorbele nătîngi.

— Nu explica, și așa ai vorbit prea mult. „Stai călăreț! / Oprește-ți calul semeț. / Vecia e mare și deasă / Fă un ocol și lasă..." / Știi cui aparțin aceste versuri?

— Nu...

— Sînt versuri ale lui Tudor Arghezi. A.E.B. era uşor palid, vocea lui, sarcastică. Eh, dar uitasem, dumneata nu-l citeşti pe Arghezi, dumneata îi înveţi pe de rost pe Literat, Radu şi A. Toma.

— Nu-i învăţ chiar pe de rost, dar...

Marele şef trecea cu greu peste o ofensă personală, iar faptul că unul sau altul îi citeau pe cei consideraţi de el indezirabili, constituia un fel de ofensă personală. Să-l fi citit cel puţin *pe el!* Dar în acest caz, de ce arăta o anumită clemenţă faţă de „viezurele" de Poet? Poate fiindcă descoperise în el o urmă de talent? Poate.

În timp ce vorbea redactorul şef scrise în dreapta paginii, sus, şi sublinie *aeb,* cu litere mici. Iniţialele numelui său, aprobarea, „Şuvoiul" mizeria aia de poem urma să plece în tipo, dar, necunoscînd micile amănunte, dar nici cele... mari, Poetul stînd în picioare în faţa biroului, neînţelegînd ce semnificaţie poate avea acel *aeb,* îşi închipui cine ştie ce grozăvie, iar spaima îi crescu auzindu-l pe şef:

— Am terminat! Să vii mîine, cam la aceeaşi oră.

— Să vin şi mîine? Se cutremură Poetul.

— Negreşit. Am să-ţi dau motivare, cum i-am dat şi „locţiitorului".

A.E.B. făcu o pauză r e t o r i c ă. — Am să-ţi aduc vreo două cărţi de poezie. Ca să le citeşti, nu să le arzi. La urma urmelor, dacă vrei să scrii, trebuie neapărat să treci şi prin tortura asta, să-i citeşti pe marii poeţi.

Poetul mulţumi proniei că e doar atîta, mulţumi şefului pentru răbdare şi bunăvoinţă, dar cînd s-o zbughească, necruţător, A.E.B. îl opri:

— O clipă! *Măcar* pe Coşbuc l-ai citit?

— Desigur... Se predă şi la şcoală...

— Eminescu?

— Desigur... E marea slăbiciune a familiei mele...

— E marea tărie a tuturor familiilor româneşti, poete! Dar Macedonsky?

— N-am auzit de el... E un...?

— Lasă! E un! Voiculescu?

— E un poet? Nu ştiu de el.

— Blaga?

— De unde să-l fi citit?

— Adrian Maniu?

— Nu-l știu...

— Ion Pillat??

— Nu l-am citit...

Șeful avu un scurt hohot de rîs, nu era un rîs vesel.

— Mă întreb, ce faceți voi la liceu și la facultate! Numai Literat, Radu și Toma? Dar despre Bacovia știi ceva?

— Știu că are o poezie „Plumb" sau „De plumb" dar n-am citit-o. Și deodată Poetul se revoltă: Dar de unde să-i fi citit, maestre, cînd toți aceștia sînt mai mult sau mai puțin puși pe linie moartă, iar versurile lor nu apar?!

— N-ai auzit nici de Urmuz, nici de Benjamin Fondane, așa din întîmplare?

— Nu vă mai bateți joc de mine, maestre, imploră Poetul.

— Crezi că-mi bat joc de cineva? Eu? Dar aceștia de care am pomenit sînt marii noștri poeți, *poete!* Și nu numai ei... (Făcea oare aluzie la propria-i persoană? Însă oare n-ar fi avut dreptate?) Trebuie să-i cunoști pe poeții noștri, cei ce au trudit să desăvîrșească limba noastră, altfel o iei de la început, sapi în beton, rămîi un troglodit. Tro-glo-dit! Sper că știi ce înseamnă. Te aștept mîine.

— *Yes, Sir!* izbucni din pieptul sărmanului Poet care, printre alte defecte avea și talentul de a prinde lesne limbile străine și apucase cîte ceva din mai multe, datorită unor împrejurări nefericoase.

— Cum? Ce ai zis?

— Am zis: *Yesser!* repetă Poetul, în argou de data asta, și chiar cu accent de argou; prindea intonația unei limbi străine cu ușurință, era și el un neserios ca și...

— Nu cumva știi „Șapte limbi și rusește"? întrebă A.E.B.

— Nu chiar șapte, dar...

— Dar al cui e versul de mai sus, știi? Bineînțeles, nu. E al lui Mihai Beniuc. Și pe el va trebui să-l *vezi*. De fapt, în ce limbi străine te descurci?

Poetul înșiră vreo două, trei.

Baconsky suspină și clătină din cap.

— Te credeam definitiv pierdut, dar văd că există o speranță. Așadar vii mîine.

— Îmi dați voie să vă întreb și eu ce înseamnă *aeb?*

— Iscălitura mea prin care aprob să se tipărească un material.

Marele șef se ridică, ezită o clipă, să-i întindă mîna acestui tînăr? Decise că nu, audiența se sfîrșise, îl privi grav, mustrător pe poet, și chiar nu-i întinse mîna.

Unchiul muri iar moştenitorii — se găsesc totdeauna moştenitori, chiar prea mulţi — nu mai tolerară în căsuţa aia prezenţa celor doi studenţi. Evacuarea se produse fulgerător, cu scandal. Un individ lung, slab, dur, tăios ca un pumnal, şi pe deasupra mustăcios, proaspăt venit de la ţară, le puse în vedere băieţilor să părăsească „zoba" în mai puţin de zece perţuri fiindcă el nu tolerează prezenţa în imobilul ce-l căpătase, înlăturîndu-i prin cine ştie ce mijloace simple pe alţi moştenitori. Pictorul l-ar fi snopit cu plăcere pe noul orăşan, dar avu luciditatea de a se abţine, un astfel de gest nu i-ar fi atras decît complicaţii, şi iată-i pe cei doi studenţi înhămaţi la tot calabalîcul lor (Poetul ducea sub braţ şi o pernă moale, adusă de acasă, la insistenţele mămicii...), colindînd de la o adresă la alta în căutarea unui hogeac. Avură norocul de a-l găsi pînă-n seară. Era a doua din cele vreo treizeci şi şase de locuinţe ce le-a avut Pictorul în acest oraş frumos, frumos pînă ce nu s-a supraaglomerat.

Găsiră adăpost într-o casă mare, în ultimul grad de părăginire, la o familie în ultimul grad de degenerare, burgheji sadea, sus pe deal, dincolo de clinicile tebece şi de boli mintale. Probabil că prin zona aia locuia şi „Kafka", nimeni nu ştia exact.

Pictorul avea să regrete că nu defalcase falca moştenitorului cu mutră de peşte şi de gangster, cu toate că provenea dintre rurali, fiindcă oricum necazurile vin, vin uşor şi pleacă greu, ce ar fi contat unul în plus? Într-o seară, în vreme ce destupau (şi sorbeau din ea) o fiolă cu şlibo cumpărată în contul onorariului pe care Poetul avea să-l capete de la red. (nu îndrăznise să întrebe cît, dar Pictorul îi sugerase o sumă fabuloasă) deci într-o seară, instalaţi în noua locuinţă, cu merindea pe masă şi băuturica sub nas, Pictorul relată cu o umbră de emoţie — rar la el să fie emoţionat — care e singura amintire ce i-a rămas de la Luciana, fără a mai pune la socoteală drumurile mari efectuate în pantofi mici. Fata aceea, Luciana, citise o carte despre războiul ce se încheiase nu tocmai de multă vreme.

— Asta făceaţi voi! rîse Poetul. Trăncăneaţi despre cărţi!

Pictorul îi porunci să tacă şi relată un episod care-i fusese relatat de către fată. Un convoi de nave britanice, transportînd tancuri, avioane, praf de lapte etc., în drum spre Murmansk fusese interceptat şi scufundat de un şir de submarine cu zvastică, undeva departe în Nord, pe un ger straşnic. Totul s-a dus la fund. Nu chiar totul. Cîtva timp mai tîrziu o fregată din *Royal Navy*, patrulînd

dincolo de Cercul Polar, a întîlnit în derivă spre Nord, de-a pururi spre Nord, una din bărcile de salvare a convoiului decimat, cu cinci oameni în ea. Înghețați. Cu orbitele goale, cu buzele arse de soarele necruțător al nesfîrșitei zile polare, în rest aproape *întregi*, căpitanul, cu mîna descărnată pe echea cîrmei (și așa avea să rămînă, în veci, timonier simbolic al unei ambarcațiuni fantomă), un matelot îmbrățișa catargul „desfrunzit", ceilalți „supraviețuitori" stăteau așezați....

Comandantul fragetei nu dădu ordin ca trupurile să fie recuperate ci luă o decizie discutabilă din punct de vedere al legilor marinărești: îi lăsă pe cei cinci să plutească mai departe către banchizele eterne unde fără îndoială se află și acum. Și acum.

Poetul consideră că așa era mai frumos... Mult mai frumos decît într-un mormînt cu viermi. În ghețurile veșnice, alături de aurora boreală, alături de infinit!

Pictorul mai sorbi o picătură, își șterse buzele cu mîneca și zise:

— Afurisit să fiu... cred că am reținut episodul ce mi l-a povestit Luciana din cauză că seamănă prin ceva, nu știu exact prin ce, hai să zicem că prin ceva perfid, cu „tema" ce mi-a dat-o Baconsky, oceanul, cerul, cele cinci păsări care și-au pierdut capul compas... Nu știu dacă mă înțelegi, tu, *poete!*

— Te înțeleg, drept cine mă iei? Și... Poetul avu unul din zîmbetele sale melancolice și fermecătoare (îi reușeau cîteodată)... și asta e tot ce ți-a rămas de la Luciana?

— Chiar tot. Dar e suficient. E chiar foarte mult. Ei, nu! Mi-a mai rămas istoria aiurită cu niște coțofene ce dădeau alarma pe un aerodrom.

— Nu mi-ai spus-o.

Pictorul se ridică, încordat, cu ochii în gol. „Taci. Vine de undeva o notă stranie, pe care o aud dar o și *văd!*".

Următorul necaz nu se lăsă așteptat, nu unul mare, mai curînd o sîcîială de rutină. Poetul fu invitat de urgență la red. prin intermediul „curierului". Asupra „curierului" poate că vom re...

veniturile Poetului, cu toată această amînare de *suspense*, crescură. La „Almanah" el fu informat că versurile sale, împreună cu tot numărul veniseră de la D.P. Poezia „Șuvoiul" avea, sau mai bine zis se bucura de o singură obiecție, una singură dar în întemeiată: foarte bine, construim o hidro, alături de *șuvoi*, dar sîntem în acest sens ajutați de cei mai experimentați. E nevoie să fie precizată chestia. Patru poeți, ba nu patru ci doar trei și jumătate, Poetul fiind deocamdată numai o jumătate de poet, trudiră la o strofă, transpi-

rară aproape la fel de bine ca și constructorii, dar o scoaseră la capăt... hidrocentrala bubui, curentul electric porni, și poezia apăru în „Almanahul Literar", revistă de prestigiu tot mai mare din Republica Populară Romînă (cu î din î, deocamdată), și o revistă din Capitală îl chiar lăudă în trei rînduri pe tînărul poet ce păşea cu dreptul, iată, iar Poetul se întîlni cu unul din cei trei poeți aproape consacrați care-i moșiseră debutul, fu informat că poate să-și ridice drepturile de autor și anume de unde, se duse glonț acolo și încasă fantastica sumă de 196 lei, 70 b. Fantastică sumă, echivalînd cam cu subvențiile primite de acasă pentru o lună de zile.

Poetul îl invită pe Pictor la o cină festivă la „Fetițele vieneze". Pe masă, între butelia cu vin și grătare, trona proaspătul, neasemuitul număr al revistei clujene. Înfulecară cu plăcere, totul îi costă vreo 35 lei, plus zece taxiul, o rablă de pe vremea lui Ford senior.

Faptul că în această libațiune fiecare din ei și-a formulat „platforma", n-a fost taxat. Sărmanii, de fapt nu aveau nici o „platformă".

Vreo două zile mai tîrziu numele Poetului apăru la afișierul facultății. Era invitat într-o clădire alături de Universitate. Se duse, la ieșire îl opri Pictorul. „Lasă-mă să ghicesc! Te-au chemat pentru a..."

Poetul arboră iarăși zîmbetul său melancolic, fermecător: în ultimul timp îi reușea tot mai bine, poate că gloria literară...

— Nu vei ghici, Pictore. Am fost întrebat de ce sînt prieten cu tine.

Pictorul rămase mut, o luară din loc încetișor, patinînd ca un marfar către deal, la „pelișor" găsiră cîte un țap de bere, și Poetul, care avea să ajungă un bețivan, iar apoi să se vindece, iar Pictorul n-avea să ajungă un bețivan, deci nu avea de ce să se vindece, deci Poetul relată, parcă amuzîndu-se. „Am fost întrebat dacă te cunosc! Cum să nu cunoști un coleg de an și de grupă? Pe urmă de ce te cunosc, de ce ne-am găsit aceeași gazdă, de ce tu faci pictură abstractă, am zis că nu știu ce e aia, de ce cînd nu faci pictură abstractă desenezi femei goale, ce atitudine am luat eu față de asta, nici una am răspuns, femeile goale sînt frumoase, daaa? Da, am confirmat, au urmat alte întrebări, și pe măsură ce mă enervam zîmbeam tot mai serafic și-apoi am întrerupt discuția mi-am *tasat* vocea, am spus că nu prea am vreme, că *mi-au dat de scris*, și le-am vîrît sub nas mizerabila mea poezie — dacă e poezie".

— Ești un mare cabotin, mormăi Pictorul, nu fără o nuanță de admirație. Nici n-aș fi bănuit. Știi ce înseamnă cabotin?

— Un fel de eschimos? întrebă Poetul. În orice caz a fost o manevră reuşită. Am luat revista, am repetat că am de scris, îmbăţoşare curat ardelenească şi că *mi-au dat de scris*, asta e din Bacovia, şi că tu pictînd, eu verificînd, avem rodnice discuţii cu privire la artă, la realismul umanist, mi-am luat pălăria şi m-am dus.

— N-ai pălărie, îngînă Pictorul şi îşi isprăvi ţapul (ispăşitor). Şi adăugă, visător, ca şi ţapul: Ar fi timpul să-ţi cumperi o pălărie, *poete!* Şi Esenin purta pălărie. Şi continuă privind nici fără regret, dar nici cu mare regret, paharul gol:

— Şi Topârceanu avea o pălărie. Cu toţii avem, am avut sau vom avea pălărie. Şi dublînd printr-o stratagemă tonul şi ironia lui A.E.B., urmă: Ştii, *poete*, cine a fost Esenin? Cine a fost Topârceanu? Cine a fost o pălărie? I-ai citit, incultule — tu?

Printr-o perversă decizie a destinului, Pictorul ce nu dădea multe parale pe scriitori, citise mai mult, mai temeinic, mai cu înţelegere decît Poetul, prietenul său cel mai bun.

Un alt capitol

Într-o perioadă, a fost descoperit, poate redescoperit, un pictor ce *desena* nişte ochi, pe pămînt, pe cer sau sub pămînt. Dintr-o situaţie de totală absenţă ajunse să fie considerat drept o subtilitate de vîrf. Venise clipa. A fost redescoperit, a făcut turul Europei, al lumii, nu el, el murise de mult, au făcut turul opera şi *molia* sa. Apoi după jocul misterios al intrării în modă şi al ieşirii din modă, a fost cam uitat. Posibil că e o simplă impresie a Pictorului. Nu vom pune la îndoială valoarea — probabil incontestabilă a acestui artist, e vorba de reacţiile acestui personaj, Pictorul, ce asistase la deschiderea expoziţiei în oraşul universitar iar apoi îi spusese Poetului că autorul ochilor dimensionaţi şi supradimensionaţi, nu-i produsese o impresie favorabilă. Evident, nu vom lua în serios toate capriciile Pictorului, cu toate că-l iubim. El continua să rămînă prea subiectiv!

Dar, încercînd să atingem, pe cît e cu putinţă adevărul, se pare că Pictorului nu-i displăcuse opera maestrului decedat, cît *situaţia*.

Într-adevăr, în centrul sălii, înconjurată de oficialităţi şi gazetari, se afla soţia aproape centenară a maestrului şi vorbea, consideră Pictorul, prea mult. El trase cu urechea. Bătrîna susţinea că a fost îndrumătoarea şi inspiratoarea artistului.

Pictorul, după ce ascultă aceste enormități, plecă dezgustat, decis să nu se însoare niciodată.

Ce ironie a soartei! Avea să facă acest pas curînd-curînd.

Pornit, Pictorul îi zicea Poetului: Mă, aceste muieri ce supraviețuiesc soților geniali, și supraviețuiesc totdeauna, își atribuie merite inexistente, cînd în realitate singurul lor merit e că au otrăvit viața soților.

— Nu sînt de acord cu tine, ripostă Poetul, nu știu ce te-a enervat, dar nu ai dreptate.

Clar, Pictorul nu avea dreptate, toate nevestele marilor genii au fost niște dulcițe...

...Și apoi, Pictorul s-a căsătorit cu Irene Papas, luînd o hotărîre pripită ce l-a făcut mat pe Poet, amicul Pictorului.

Irene Papas de care ne ocupăm, nu este, bineînțeles marea actriță elenă, mîndră, frumoasă, cam țeapănă, cam teatrală, etțetera și care în „Zorba grecul" este singurul personaj de prisos. Aceasta fiind o carte *de autor*, ne permitem și unele afirmații riscante.

Irene Papas a Pictorului era o fată de 18 ani ce locuia în Cluj, și-n același timp într-o suburbie a intelectualei urbe, o fată frumoasă pe care Pictorul a cunoscut-o și, fiind el băiat bun, a luat-o de nevastă — însă nu pentru mult timp. Pictorul era încă atît de tînăr, cunoscuse căsnicii și evenimente... Spre deosebire de Poet care se legase să nu se însoare în viața lui, și s-a ținut de această vorbă, Pictorul decisese doar să amîne cît mai mult căsătoria, i se părea inevitabilă, orice ar fi făcut, dar iată că Irene Papas a pățit-o, au mers la medic, acesta a ținut o predică, dar pe urmă a făcut ce i se cerea, contra sumei de n-are importanță cît, dar se pare că suma n-a fost destul de rotundă fiindcă indirect a trimis vorbă familiei, a urmat scandalul necesar, Pictorul s-a plictisit de scandal și a zis gata, o iau de nevastă, dar pînă să se ia decizia, pînă să se procure actele, Irene Papas s-a mutat în camera din castelul familiei degenerate — alt scandal — iar Poetul, elegant, s-a retras, alt mister, unde a locuit cîtva timp? Misterul s-a dezlegat, la o doctoriță cu înclinații intelectuale.

Irene Papas a Pictorului, brunetă, înaltă, cît se poate de atrăgătoare, își cîștigase și ea mica ei experiență de viață, formele ei se desăvîrșiseră la paișpe, fără a deveni opulente la optsprezece ani. Nu mai era o inocentă și avea în mers, în mișcări, o forță, o mîndrie și o grație simplă, amplă prin ceva, enigmatică bineînțeles; nu numai bărbații (neserioșii de ei!), dar și unele fete, poate chiar mai frumoase, întorceau privirea. Se pare însă că Pictorul n-a fost niciodată cu adevărat îndrăgostit de Irene Papas. Ce a făcut el?

A comis imprudența de a-i oferi fetei un bilet la un film deosebit de tîmpit, (avea un bilet în plus fiindcă Poetul nu venise, fiind răgușit...), iar după ce filmul s-a isprăvit majoritatea spectatorilor n-a vomat, le plăcuse totuși, a comis o a doua greșeală, a refuzat să ia contracostul biletului, și imediat o a treia: „Nu ai fi de acord să-mi fii model, domnișoară?"

Termenul de „model" nu-i era limpede fetei, însă Irene Papas avea suficient bun simț ca să nu considere întrebarea drept o aluzie directă, o jignire, cum ar fi făcut o droaie de gîsculițe, ce se dau mari doamne, ci pur și simplu, întorcînd ochii ei frumoși, a cerut deslușiri. În vreme ce Pictorul îi explica, se plimbară puțin, Irene Papas nu lăsa nici o vitrină de pe bulevard în care să nu se privească. Pictorul observă și după ce observă, se plictisi, și după ce observă și se plictisi consideră că are dreptul și el să întrebe o dată: de ce?

Irene Papas dădu un răspuns și primitiv și uluitor: „Vreau să mă asigur că nu sînt mai înaltă decît tine!"

Pictorul măsura peste unu optzeci, înălțimea potrivită unei anumite categorii de actori, vai, el n-a ajuns actor fiindcă nici nu și-a dorit-o, Irene Papas cu cei fix unu șaptezeci, mult pentru o fetișcană, mult mai scundă totuși decît Pictorul, îi provocă acestuia un hohot.

Rareori, se întîmpla să rîdă, Pictorul, rareori să zîmbească, deși atît de tînăr... Totuși el rîse și... (interval de timp) fugi în București.

Altă perioadă nu îndeajuns de clară din viața Pictorului. Ce o fi făcut el vreme de vreo trei luni în Capitală? Ne bizuim mai mult pe presupuneri... Dar o anumită ordine cronologică în și între aceste capitole, n-ar trebui instaurată oare? S-ar părea că nu, teoreticienii narațiunii, moderni și mai vechi, au subliniat (în afară de cazurile cînd au *dezsubliniat),* că ordinea viețuiește în dezordine, dar pentru a nu fi de acord măcar o dată în viață cu ei, precizez că întîlnirea dintre Irene Papas și Pictor a avut loc aproximativ după douăzeci și nouă de luni de la vijelioasa intrare în viața literară a Poetului, prin intermediul nemuritorului „Șuvoi", bine *ajustat*...

În aceste luni s-au petrecut destule evenimente, era să izbucnească de trei ori, sau chiar de aproape patru ori al treilea război mondial, Coreea de Nord era s-o căsăpească pe aia din sud și viceversa, pînă ce a venit „patrula" aia chineză alcătuită din douăzeci de milioane de voluntari, în această perioadă imperialiștii s-au înrăit și mai mult, au mai făcut un pas către prăpastie, moneda lor

s-a devalorizat şi mai tare, au continuat ciocniri în Vietnam, în Algeria, avioanele au continuat să cadă, trenurile să deraieze, grevele să se extindă, artele să decadă mai ales în Apus, în sfîrşit, toate cîte nu s-au întîmplat pot fi enumerate dintr-o suflare.

Într-o vacanţă de vară Pictorul se ducea în fiecare zi la gîrlă, executa mărunte acuarele, prăjindu-se la soare, trist, îngîndurat: tatăl său ajunsese în faza cînd mintea şi se prefăcea că vede... Izbutea să mai citească totuşi cîte ceva din jurnal cu ajutorul unei lupe mari, izbutea să crape lemne, se mişca relativ nestînjenit în perimetrul locuinţei şi mergea după unele cumpărături fără să şovăie, în aparenţă.

Totuşi, Pictorul ştia că vede din ce în ce mai puţin, că pe zi ce trece puţina licărire din ochii săi se stinge nemilos.

Într-o după-amiază se întorcea de la gîrlă, de sub deal, cu micul său calabalîc de pictor, însoţit de un fost coleg de liceu al naibii de guraliv care ştia să vorbească în acelaşi timp despre afaceri sentimentale, politică, muzică sau pinguini, dar Pictorul de multă vreme învăţase să se detaşeze, să nu audă cînd subiectul nu-l interesa. Şi mai ştia că vorbăreţilor de profesie nici că le pasă dacă îi asculţi sau nu.

Acasă pe Pictor îl aştepta „un maldăr" de corespondenţă, lucru de necrezut fiindcă nu purta nici un fel de corespondenţă şi nu răspundea la rarele scrisori. Primul plic purta antetul revistei clujene şi conţinea o invitaţie lapidară iscălită de Gurghianu, al doilea plic venea din partea Poetului, din semi-urbea aia a lui ce avea să se mîndrească peste secole că a dat un astfel de geniu, a treia corespondenţă era doar un aviz telefonic, tot din partea Poetului. Acestuia îi plăcea să compună epistole, lucru firesc, iar după convorbirile telefonice se dădea în vînt.

Pictorul înghiţi ceva la repezeală, fugi la P.T.T. şi-l ascultă răbdător pe Poet trăncănind prea pe larg şi prea entuziasmat, se mulţumi, Pictorul, să spună (aproape) de patru ori da, ultima acceptare fiind în legătură cu întîlnirea lor a doua zi la opt punct, dimineaţa, în gara oraşului universitar. Îşi prepară valijoara, îndură sfaturile maică-si şi acceptă să fie condus la gară de tată; deşi se întunecase, Pictorul ştia că bătrînul are să se descurce, cunoştea oraşul cu ochii închişi, şi apoi, ce mai contează întunericul în întuneric? Pictorul sări în vagon întrebîndu-se dacă la viitoarea întîlnire taică-său va mai distinge măcar profilurile. La despărţire bătrînul spuse: „Am lucrat conştiincios toată viaţa, cît m-a ţinut cureaua şi pînă a picat pe mine blestemul. N-am luat mită, n-am urmărit să mă îmbogăţesc, nu m-a preocupat nimic decît munca mea."

— Ştiu tată!

— Orice s-ar întîmpla, fii corect. Nu năzui către primele rînduri. Cînd eşti alungat din primul rînd, viaţa devine insuportabilă.

— N-am să uit, tată.

A doua zi, A.E.B. îi angaja pe Poet şi Pictor, pe un singur post, cu cîte o juma de salar, dacă le convenea. Timpul începu să treacă.

Alt capitol

Timpul nu se oprise niciodată, decît în basme. Pictorul se deprinse uşor la corectură şi venea cu mici inovaţii tehnico-grafice pe care Baconsky le trata cu interes ba uneori le şi aproba. Una dintre aceste inovaţii provocă o şedinţă memorabilă pentru participanţi, adică un număr de reprezentanţi ai scriitorilor.

Revista clujeană comisese şi altădată greşeli, dar acum se adunaseră prea multe! S-ar fi părut că întreaga tărăşenie avusese drept origine nişte vignete nevinovate pe care Pictorul le aşezase decorativ la începutul şi sfîrşitul unui articol foarte important.

Nevinovate — vignetele — însă abstracte — ce reprezintă? De ce, de ce (nu întîmplător!) graficianul nu se mulţumise cu o linie sobră şi dreaptă, eventual cu două linii, tot sobre şi tot drepte?

Întîmplarea, eh, întîmplarea!, plasase în acelaşi număr de revistă o poezie a lui Victor Felea, poezie ce cam astfel începea: „Seara, cînd mă aşez la masa de scris...“ şi tot în numărul acela din „Almanah“ Poetul, alt păcătos!, încercîndu-şi uneori norocul cu scurte proze sau pseudo-proze, strecurase un nefericit şi oniric, şi în fond cu totul nevinovat *„Étude psihologique sur un conversation telefonique dintre* o *woman* şi o altă *woman,* dintre o femeie şi un bărbat, dintre un *man* şi un alt *man“*. Nefericit titlu, nefericit sumar!

Adunarea se ţinea în sala mare a „Filialei“.

Baconsky apăru într-un costum deschis, în cămaşă bleu, cu gulerul răsfrînt, rară întîmplare, rar ieşea marele şef în lume fără o cravată, acum arăta foarte tînăr — cum şi era de altfel — pregătit spre a se duce la un meci al echipei „U“ (pe atunci se numea „Ştiinţa“, apelativul de „U“ fiind considerat absolut compromiţător), iar nu la o discuţie unde va fi spălat şi eventual debarcat. Rău veni într-un costum sobru, cămaşă imaculată, cravată închisă la cămaşă şi înainte de a se trece la ordinea de zi (totdeauna şedinţele cu pro-

bleme erau precedate de zîmbete și glume atît de forțate încît aproape se concretizau și te împiedicai de ele ca de niște diguri), redactorul șef îl luă în primire: „Ce e, poete, ai venit la o înmormîntare?“ Felea se ivi rontăind un covrig, Gurghianu purta un costum de doc fin, „foarte subtil“, dar cu toate că era proaspăt bărbierit cu greu își ascundea indispoziția.

Continuînd să muște din covrigul său sărat Felea continua să rămînă impenetrabil, un om uscățiv și tăcut ca un moț, și chiar și era — și este moț; părea sigur că nu va scoate măcar o silabă, dar pînă la urmă scoase chiar cîteva cuvinte!..., în așa hal l-au scos din sărite.

Poetul îmbrăcase, în premieră, un costum cumpărat pe onorariul obținut pentru un poem kilometric, publicat în iarnă, poem ce obținuse, poate pe bună dreptate, dezaprobarea versificatorului R., ce declarase chiar la red. că e prea lung, propunînd spre publicare unul de-al său, și mai lung. Nu comentăm valoarea acelui lung poem al Poetului, sigur e că noul costum, dintr-o stofă dubioasă, într-o fistichie croială, cu umerii mari, pe deasupra și vătuiți, nu pica bine pe umerii cam firavi ai autorului acelui nenorocit *„Études psihologique . . .“* Cravata Poetului nu se potrivea la costum, iar cămașa nici la cravată nici la costum, n-are importanță, Poetul se arăta foarte mîndru în noua sa cochilie, dar numai pînă ce A.E.B. îi făcu, în treacăt, vreo două, trei observații caustice.

Pictorul, cauza (aparentă) a necazurilor, întîrzie vreo zece minute față de ora fixată, fapt ce demonstra multe, sau nimic; purta cămașă cadrilată și cam șifonată de cow-boy, care nu-i venea rău, el chiar avînd aliură de văcar, își azvîrlise un jerseu cenușiu pe umăr și nu se obosise să-și tempereze freza lui neagră, țepoasă, cu acea briantină la modă, groasă ca untul. Știind, Pictorul, că din cauza vignetelor sale nefolositoare se adunase atîta lume importantă, ar fi trebuit să intre spăsit, cu fruntea plecată, dar părea absent, plecat, și culmea, rontăia și el un covrig sărat. Nu privi la nimeni, își găsi un scaun, scoase din buzunarul pantalonilor ziarul „Sportul popular“ și se cufundă în lectura unui articol de bună seamă pasionant. A. E. B. în schimb îi aruncă o privire fugară și oare ce gîndi? Oare ce se întrebă? Gîndi: Nu e un viezure! Se întrebă: Oare chiar nu-i pasă?

În deschiderea adunării, după ce se rostiră frazele protocolare, un eseist (nu prea publicat) se și luă de Pictor. Oare ce gîndește tovarășul... despre așa numitele vignete? Astea-s vignete de-ale noastre? Ne servesc? Nu ne servesc! Pe cine servesc? E clar — pe

cine. (Oare pe cine??) Astea-s jalnice încîrligături ale abstracţionismului ultrareacţionar...

Pictorul continuă să citească ziarul. Oratorul se zburli:

— Despre „opera" dumitale vorbesc! Pictorul nici nu se clinti. Părea surd. Oratorul ridică vocea: Cînd avem marele exemplu al „Tablourilor dintr-o expoziţie" *pictate* de Musorgsky*, în cel mai pur stil realist, ne dăm seama că cei de la „Almanahul Literar" n-au învăţat nimic de la...

Şi-n acest moment, roşu la faţă de furie, Baconsky sări de pe locul său (nu l-ar fi putut reţine nici măcar o tempestă) şi strigă, lăsînd la o parte eleganţa:

— Mata eşti un incult! N-ar trebui să ţi se dea cuvîntul aici! N-ar trebui să ai dreptul de a intra aici!

Oratorul beli ochii, se împurpură, ripostă: „Dumneata să nu mă întrerupi cînd vorbesc aici în numele literaturii!" „Vorbeşti în numele inculturii şi a semidoctismului!" „Cum?! Dar *pictura* lui Musorgsky..." dar cineva de alături, un om de bun simţ căruia i se făcuse milă şi fusese cuprins de o mare jenă, îl trase de mînecă pe orator îi şopti ceva la ureche, probabil îi suflă s-o lase baltă, fiindcă M. nu fusese pictor ci compozitor... şi urmă un scurt schimb de replici, tot în şoaptă, probabil: „Cum n-a fost pictor? Păi *Tablourile...*"

„Stai jos şi nu mai scoate o vorbă!" înăspri tonul cel de alături, mai mare în funcţie. „Nici o vorbă!"

Adeptul „Tablourilor", congestionat, derutat la culme, dădu să se aşeze, nu nimeri scaunul, gata să aterizeze pe parchet, în sfîrşit luă loc şi se apucă să-şi şteargă sudoarea.

Poate din pricina acestei neînţelegeri, regretabilă desigur, vignetele Pictorului au fost lăsate în pace. Un altul, frunte înaltă, gest bogat, voce de advocat, unul dintre cei ce iau negreşit cuvîntul peste tot unde au ocaziunea, răsfoi grav şi teatral revista, găsi fila ce se prefăcuse a o căuta şi-i căută price lui Victor Felea pentru că el, seara, ce face? Dar ce vă închipuiţi că face? Scrie negru pe alb, se aşază la masa de scris... ori, a te aşeza la masa de scris înseamnă izolare, singurătate, intimism...

Felea, atît de reţinut totdeauna, nu mai acceptă.

— Cum ar fi trebuit să mă exprim, domnule? „Mă aşez la nicovala de scris?"

— Nu ne aflăm între domni, tovarăşe poet! Da, era preferabil să pui nicovală, în loc de masă.

Baconsky, remarcă, fără să se ridice, dar aşa ca să-l audă toţi:

---

* Autentic. (n.a.).

— Are dreptate, poete, masa e o moştenire burgheză. Şi adăugă: Dar şi nicovala.

Urmă la cuvînt un prozator mai în vîrstă ce se făcuse cunoscut printr-o carte trecută prin toate manualele şcolare, şi prin faptul că în ciuda experienţei sale, nu se acomoda cu gramatica. Aşa se bîrfea. El declară că această revistă „Almanah" iarăşi ne face necazuri... Şi citi, cu unele opinteli, începutul pseudo-prozei Poetului în care se vorbea că Piramidele şi castelele îmbătrînesc şi se vor prăbuşi. Aiurit, de ce n-am recunoaşte?

Dar pe noi nu ne interesează piramidele şi castelele, prăbuşească-se, opină vorbitorul şi înfieră titlul: De ce atîtea cuvinte capitaliste şi imperialiste şi în general burgheze? Şi ce e cu moda asta putredă? Şi de ce Aurel Rău nu vede în ograda colectivei decît *mesteacănul?* Ce părere au cei vizaţi?

Rău luase tot timpul, nervos, notiţe. Fiind „vizat" se şi ridică. Sări în apărarea lui „Kafka", se autoapără: „Mesteacănul" său, cum de n-a fost înţeles, era un simbol, un simbol al vieţii noi.

I se dădu şi Poetului cuvîntul. Stăpînindu-se, el spuse că un grai nu poate fi taxat drept capitalist, sau imperialist sau duşmănos. În definitiv limba română de azi, vorbită de noi, revoluţionarii, este aceea pe care au folosit-o şi burghezii, chiar în perioada cînd rolul lor progresist s-a isprăvit — a existat şi o astfel de perioadă, oare nu mai cunoaştem istoria? Ce să facem, să renunţăm la limba noastră? Cu ce s-o înlocuim?

Să renunţăm la limbile burgheze, i se răspunse. Poetul spuse că astfel de limbi, burgheze, nu există. Există limbi străine. Şi e bine să cunoaştem cîte una, cîte două. Face parte din cultură. Şi se aşeză.

Prozatorul mai în vîrstă încercă să asimileze cele spuse. Nu se ştie dacă a şi reuşit. El însă considera că rolul său de „decan" are o „partitură" mai vastă, şi răsfoi mai departe revista, căutînd alte păcate.

Găsi iute încă unul: Iată aici, la „condeie noi" un debut al unui student în medicină. D. R. Popescu. De ce D. R.? Oare fiindcă D. R. vrea să imite pe A. E.? Şi schiţa... frumos scrisă... însă conţinutul şi concluziile... Într-adevăr, un ţăran vine la nunta lui fiu-său, la oraş, cu damigene, cu bunătăţi... dar îşi găseşte băiatul complet schimbat, îmburghezit. Şi ce atitudine are autorul faţă de asta, şi cum au înţeles să-l ajute tovarăşii mai experimentaţi din „Almanah"?

Alt capitol

Camera avea o suprafață de 11,70 m², părea intimă, fiind foarte mică, cameră pentru o singură persoană, cu o singură fereastră, dînd către deal, cu o canapea de o singură persoană, cu un soi de dulap de bucătărie, alb inițial, dar pe care Pictorul poate din pură perversitate îl vopsise într-un vișiniu cît mai grețos cu putință, cu intenția de a-i face pe musafirii pisălogi să se cărăbănească iute, poate cu intenția de a-l asorta cu soba înaltă, vișinie, din colț.

Acest spațiu mic era parcă anume făcut spre a adăposti un singur suflet. Cu toate că în acel moment adăpostea două. Două suflete.

Irene Papas se lungise pe canapea, sumar îmbrăcată fiind vară și cald, sînii ei frumoși răsăreau din combinezon, coapsele bronzate, bogate spuneau vino, fața de creolă, înconjurată de o coroană de plete dese, aspre, spunea și ea vino.

Fata aducea noi și noi argumente în favoarea căsătoriei, înainte de a se produce un nou scandal — fiindcă trăia acolo în odăița intimă de o persoană de cîtva timp iar tunetele și fulgerele izbiseră din toate direcțiile, ea aflîndu-se în situația neplăcută de nelegitimă și fără a fi înscrisă în cartea de imobil, fapt deosebit de grav. Cea mai mare gălăgie o făcuse portarul acelui bloc, un cretin imbatabil ce amenințase cu... dar cu ce nu?

Pictorul stătea în fața măsuței și privea pe fereastră și ce vedea el? Vîrfurile unor plopi, cerul, iar pe cer niște păsări rotindu-se departe, sus, fericite și nepăsătoare. Pictorul le numără: una două, trei, patru... Numai patru. Lipsea una!

Ce semnificație o fi avut pentru Pictor această „absență"? E adevărat că bolta *părea* absolut senină, că dedesubt nu se afla un ocean răscolit de misterioase... alte „absențe", ce-i dădură Pictorului o stare de spirit deosebită, el auzi și *văzu* acea notă stranie ce venea nu se știe de unde, și-n acest moment fatidic, sau fatal, cum doriți, decise el să pună capul compas pentru București, fără a anunța pe nimeni nici chiar pe cel mai bun amic, Poetul. De altfel relațiile dintre ei cunoscuseră o răcire.

Atenție, „elementul gamma", — tocmai din pricina Irenei Papas.

E o prostie să te duci la București, cînd vrei să scapi de..., comentă un tînăr medic oftalmolog pe care Pictorul îl cunoștea bine, îi vînduse, mai bine-zis îi dăruise chiar și un tablou. Pictorul îl consultase pe acest medic, cenaclist, literat, cu privire la șansele lui

taică-său de a scăpa de orbire definitivă, printr-o operație radicală. Da, cataracta se poate opera, dar glaucomul, adică deznodămîntul glaucomului se poate doar amîna cu niște blestemate de picături, o puternică otravă — de altfel bătrînul avea aceste picături... și la ce bun să-l mai chinuiești pe om cu o operație de cataractă cînd el are ceva mult mai grav, *non operabilis?*... Și, ia să te consult, zise tînărul medic, prieten al Pictorului prin forța împrejurărilor, și, cu toată opoziția aceluia, îi luă tensiunea oculară, sau cum i-o fi zicînd, îl supuse unor alte controale, plictisindu-l mult, pentru a declara, în sfîrșit, că deocamdată e bine. Deocamdată... Apoi medicul scoase de undeva o sticluță — medicii ăștia au totdeauna — umplu două pahare și se ocupă de o istorie biblică, fiind mare amator de legende vechi (cum sînt alții amatori de icoane pe sticlă), cum un rege înțelept, avînd bătălii cu altul mai puțin înțelept, dăduse ordin iscoadelor sale să captureze preoții oștilor inamice. Aceștia nu au voie să mintă prin urmare vor mărturisi, fie de bună voie, fie prin cazne, intențiile regelui lor prea puțin înțelept ca și mișcarea cetelor sale de oști... Așa s-a și întîmplat, popii ăia, legați prin jurămînt de regele lor, jurămînt ocrotit de Domnul Dumnezeul Iahve, au spus adevărul, poate și de teama caznelor, trădîndu-și regele. Regele mai puțin înțelept, află totuși de trădare și, călăuzit de un sfetnic priceput, înalță rugăciuni și jertfi miei, iezi și viței pentru ca Iahve să dea o „dezlegare" preoților să aibă și ei dreptul de a minți cînd e neapărat nevoie, iar Domnul Dumnezeul Iahve, în marea sa înțelepciune, înțelese situația și dădu „dezlegarea" și de atunci preoții mint „cînd e neapărat nevoie".

De ce i-o fi trebuit medicului această îndepărtată și absurdă (nu chiar de tot absurdă) poveste, pentru a trece la realitatea crudă?

Aprinse un Kent și zise: „Va trebui să fii consultat de mine, sau de oricare oftalmolog la fel de bun ca și mine, în fiecare lună. Pictorul se strîmbă. La București, continuă medicul, acum e foarte cald, berea e sălcie, stagiunea teatrală e în *relache* (La naiba cu stagiunea teatrală! bombăni Pictorul), femeile frumoase se află pe litoral sau aiurea, muzeele sînt închise sau în renovare, ce să faci la București"? Oftalmologul scoase „rețetarul", de asemenea un formular, așternu mai multe cuvinte cu scrisul indescifrabil al oricărui Hipocrate și întinse hîrtiile Pictorului cu aceeași mișcare scurtă, precisă, cu care-i dăduse A.E.B. „motivarea".

— Trei luni de concediu, fără salar, dar tu ai bani, nu e așa?, pentru protecția ochilor și a nervilor. Șeful tău cunoaște situația ta și va înțelege.

Scîntei vesele și triste se fugăreau prin ochii *de aur* ai Pictorului în vreme ce examina hîrtiile. Le examină și le rupse.

— Nu vreau să mint, explică, nu vreau să-l mai mint pe A.E.B. Am să-i spun adevărul. Adevărul e că am mare chef să scap de însurătoare.

— Cum vrei, făcu medicul, ușor vexat pentru modul în care-i fuseseră maltratate hîrtiile și parafa sa prețioasă, dar supărarea îi trecu iute, avînd o minte deschisă. Zise: În orice caz, nu te du la București. Însă nici acasă la părinți...

— De ce nici acasă?

Pari tu calm, dar nu sînt sigur de nervii tăi... iar de la nervi...

— Știu, de la nervi vin toate *glaucomurile*...

— Pluralul e anapoda, însă n-are importanță. Acasă vei trăi într-o permanentă stare de tensiune. Bătrînul tău nu poate fi salvat, îți spun în față. Salvează-te pe tine. Cîteodată e necesar să fii egoist. Acum vrei să fugi de o femeie, dar în acest caz fugi de toate cele!

— Și unde să merg? La drakku?

— Îți recomand eu un loc, un loc strașnic, are să-ți placă, un loc mai interesant decît „la drakku", la marginea unei păduri pe jumătate arsă de trăsnet, o pădure blestemată, cam pe dreapta e o colină pîrjolită de trăsnet, pe stînga e un mic pîrîu ce face o gălăgie prea mare pentru cît e de mic, plin de raci, atenție, mai e acolo rămășița unui șteamp de pe vremuri, o cabană cu acoperiș ce pare a fi pălăria tuflită a unui bețiv, un cabanier cam dezaxat cu un singur ochi, iar în centru, din punctul meu de vedere, se află elementul cel mai important, carcasa unui vechi autobuz al „Companiei Trans-Africa" — ha, ha! — care-mi aparține, l-am cumpărat pe post de fier vechi, l-am amenajat cum am putut, am astupat găurile cu tot felul de cîrpe, cîlț, gudron, am pus și niște geamuri sau pur și simplu am potrivit scînduri, am aranjat un culcuș pentru dormit, am adus o sobiță de fontă cu horn ce iese prin acoperiș, am înfipt și un paratrăsnet fiindcă acolo mereu se revarsă mînia cerului asupra pămîntului, dar să nu te temi... n-o să fulgere anume pentru tine...

— Nu mă tem, eu sînt o gîză fără importanță, totuși într-un astfel de loc trimiți tu un om să-și odihnească... nervii?

— Te vei odihni de minune! Nu-ți cer chirie, vara asta nu merg acolo. Îți cer doar cîteva acuarele. Nu uita să iei cu tine pensula și culorile. Poate îți voi face o scurtă vizită.

Un alt capitol

Pictorul n-a scăpat de ceea ce fugea (de căsătorie), nimeni nu scapă, dar s-a dus să vadă vechiul autobuz al „Companiei Trans-Africa". La prima vedere ţinutul părea chiar mai sinistru decît îl zugrăvise oftalmologul, poate de-aia nu se înghesuiau excursioniştii. Dar mai totdeauna ajungi să revezi, sau să recapitulezi locuri şi momente ce te-au înfricoşat...

— La Bucureşti — tot a ajuns în Capitală, fiindcă era un căpăţînos şi nu renunţa la nimic din ce-şi punea în cap, mai ales la ce era rău, la bine renunţa des, acesta e reproşul Gazelei, — dar să nu anticipăm! — la Bucureşti se deschisese stagiunea teatrală, făcîndu-se deja toamnă; Pictorul îşi amintea săptămînile petrecute în autobuzul cu pricina, şi anume, cînd îşi amintea? Noaptea tîrziu, revenind de la spectacolele de teatru. Ajunsese, pe neprevăzute, un „teatroman"? sau un, doamne fereşte, un snob? Nu chiar...

Cabanierul. Se ivise din beznă ca un păianjen, sau ca un crab uriaş. Înfipsese în pieptul Pictorului ţeava dublă a armei de vînătoare — cum îşi înfige păianjenul cîngile într-o muscă apetisantă. Dar Pictorul nu era, nu era o muscă apetisantă. Sau devenise adeptul formulei: cînt te-a părăsit curajul, trebuie să te prefaci că abia te-a umplut curajul. „Nu-mi trebuiesc decît nişte chibrituri, ca să aprind lampa, a zis Pictorul, încă mîngîiat de ţeava armei. Am uitat să cumpăr chibrite. Sînt prietenul doctorului".

Cabana. Un diluviu, un cutremur, sau trecerea unei comete, mişcase pămîntul sub ea şi ca s-o îndrepte cît de cît, ca s-o menţină, o rezemaseră pe ici pe colo în bîrne solide. În cele vreo trei încăperi duşumelile se curbaseră, devenind elastice, păşeai pe ele ca pe nişte perne de cauciuc. S-ar fi zis că nu primise şi n-avea să primească-n veci vizitatori. Cine să se-ncumete pînă aici? În spatele cabanei (de ce nu pe pîrîu?), rămăşiţele unei mori sau a unui şteamp. (Deh, pe unde n-au trecut căutătorii de aur? Numai în Lună n-au ajuns încă, deşi nu e sigur.)

Pădurea. Pădurea, cu monstruoşi copaci, ramuri schilodite, arse de fulgere, îi aminti, probabil fără motiv temeinic, de „Pădurea Spînzuraţilor". Cîtva timp Pictorul n-a depăşit liziera. Nu de teamă. Un alt sentiment...

Pîrîul. Pîrîul era un rîu mai mic, cînd limpede, cînd mîlos, dar se pare că nu în funcţie de vreo furtună sau de vreo ploaie mare cu bulbuci undeva la munte, ci, parcă datorită unor raţiuni sau a

unor dorințe ale apei, Pictorul nu încercă să le descifreze. În orice caz rîul acela mic, nu cînta, nu murmura, nu șopotea, ci *urla* aproape neîncetat. Urla. Cînd apa se făcea limpede, solzii peștilor răsfrîngeau raze, poate că peștii urlau — pești urlători. Pictorul nu se ocupase niciodată cu undițăritul, nu se apucase nici acum cînd se ivise un prilej atît de potrivit, în schimb cabanierul chior scotea pește cît poftea, și raci, peștii nu cu undița ci, mai eficient, cu „com-herul".

Autobuzul Companiei Trans-Africa. Stranie diligență prevăzută cîndva cu motor în patru cai — patru timpi? — fără roți, așezată pe butuci. Paratrăsnetul se clătina amenințător, chiar și cînd nu adia vîntul. Omul însă se obișnuiește cu orice. Aflîndu-se în Capitală Pictorul se *expedia* înapoi cu gîndul în acea locuință temporară. Ca toate locuințele sale.

Împotriva așteptărilor, împotriva propriilor sale convingeri, Pictorul luă la rînd teatrele din Capitală, uneori însoțit de fostul coleg de liceu Smilihon Păfucan, ajuns inginer la o importantă întreprindere. Ocupa un post bun, dar în ciuda acestui fapt, rămăsese burlac. La acest fost coleg Pictorul găsi hogeac ieftin, adică gratuit. Camera inginerului nu era chiar camera în care Pictorul locuise și teoretic mai locuia împreună cu Irene Papas, dar una absolut identică și ca suprafață și ca mobilă. La început Păfucan se arătă amabil și împrumută de undeva un pat pliant pentru Pictor. Uneori, dereticînd (aceasta era chiria) Pictorul se credea acasă... numai că lipsea Irene Papas. I se făcuse dor de ea, însă era decis să n-o ia de nevastă. Își spunea, ipocrit, că nu e demn de o fată așa de frumoasă...

Smilihon se prezenta ca un bărbat dîrz. Ținea la părerile sale și ținea la băutură. Au mers împreună la „O scrisoare pierdută", la o piesă de Baranga, și se nimeriră, tot împreună la a doua sau a treia reprezentație cu „Moartea unui comis voiajor", probabil piesa ce a adus consacrarea lui Victor Rebengiuc în rolul Biff. Pictorul savură spectacolul și oare ce gîndea el? Poate că gîndea: Iată că se poate. Îi comunică lui Smilihon Păfucan părerea sa, însă inginerul avea mari rezerve, mari. Traseră la un birt, Smilihon trăgea zdravăn la măsea, Pictorul ba.

— Și de ce nu ți-a plăcut?

— Fiindcă nu demască suficient.

— Ce să demaște?

— Las-că știi tu! Putregaiul societăților în descompunere.

— Ei, aș! N-ai înțeles nimic. Tocmai asta face piesa lui Arthur Miller, demască exact ceea ce-i ceri tu.

— Neconvingător. O învăluie... Tu nu înțelegi fiindcă...

— Ești cretin Smilihoane.

— Ba tu ești cretin. Și cretin e prietenul tău Poetul care uite ce publică (Smilihon cită din memorie, o avea excelentă: *Tribunalul secret s-a întrunit, a deliberat, a dat verdictul: nevinovat, dar eu mă voi prezenta iarăși, fiindcă nu e limpede! Cum? Sînt achitat? În secret, de la ce, de la moarte sau de moarte? N-au să-mi spună. Nimeni nu e obligat să răspundă fiindcă*
Marele Juriu nu s-a întrunit.
Ar fi fost o moarte prea frumoasă, gîndi el,
și avea privirea lui Lup Larsen
cînd îl apucau durerile de cap.

Smilihon mai bău, îi aruncă o privire aspră Pictorului.

— Care Tribunal Secret? Care Mare Juriu? Și cine e Lup Larsen?

— Tare ai devenit obtuz, Smilihoane! Și să știi că Lup Larsen e personajul unui autor pe care Lenin îl citea cu plăcere.

— Nu cred că Lenin avea timp de fleacuri!

— Avea totuși timp să citească. Dar văd că ai rămas un...

— Să nu mai spui cuvinte grele că iese bai! Dacă Lenin avea vreme să citească, îl lua pe Maiakovski.

— Vezi că nu știi nimic?! Lenin a scris că e de acord cu conținutul poeziilor lui Maiakovski, dar nu-i place modul de exprimare. Indirect îl acuză de formalism, deși „acuză" e un cuvînt prea tare.

— Bravo! Și ce poeți prefera Lenin?

— De pildă, îi plăcea Pușkin.

— Moșierul ăla?

— Nu moșierul, ci marele poet, unul din preferații lui Ilici.

— Nu cred! Și tu de ce-l tutuiești în felul acesta pe Lenin? Pictorul nu răspunse. Abia zîmbi. Păfucan se întărîtă. Și tu? Ce fel de artă faci tu? Asta e artă?

Pictorul venise la București direct din pădurea blestemată, aducînd cu el roadele acelor săptămîni de singurătate. Nu erau pe placul lui Păfucan. Certurile dintre ei se înmulțiră.

Alt capitol

Îi fu hărăzit Pictorului de către destinul cel făcător de farse și amator de încurcături și de jocuri încurcate să cunoască în acele săptămîni cînd el descoperea Bucureștiul, legînd unele relații cu cei de la „Tînărul Scriitor" sau de la Editura Tineretului, purtînd discuții tot mai dure cu Smilihon Păfucan, mergînd seară de seară la teatru (Smilihon nu-l mai însoțea!), să cunoască un nou început de iubire sau, ce interesant, un început de dublă iubire.

La un spectacol cu „Arcul de Triumf" al lui Remarque, Pictorul rămase cu ochii săi *de aur* pe o fată șatenă cu melancolice gene lungi. Era singură, într-un taior albastru, părea absentă la cele din jurul ei. Pictorul o revăzu în sala Studio a Teatrului Național, apoi în cealaltă sală a Naționalului, pe urmă în sala de lîngă Grădina Icoanei, deci patru seri consecutiv. E și aceasta o persoană ce fugise de undeva, de cineva, se întrebă Pictorul. Observă că plasatoarele o salută și-i arată locurile rămase libere, mai în față, fiindcă necunoscuta nu avea niciodată bilet, dar nu trase vreo concluzie, continuînd s-o studieze în taină. În a cincea seară se întristă, n-o mai văzu, necunoscuta mersese poate la un alt teatru... Nu chiar atît de necunoscută: cînd cortina se ridică, Pictorul o văzu pe scenă, într-un rol principal...

Veți zice că autorul a forțat coincidențele, că a vrut să fie prea șmecher! Dar dacă s-a întîmplat chiar așa? „Omul e însăși legenda sa", parcă a spus un înțelept.

Pictorul nu cumpăra niciodată programele, și din economie și din principiu, ca să nu fie aidoma acelor provinciali ce se întorc în orășelele lor cu programele-n traistă și apoi se laudă pe la cîte spectacole s-au fîțîit, dar acum Pictorului îi părea rău. Cine era fata, de ce se zgîrcise și nu luase un program?

Atent la ceea ce se petrece pe scenă, Pictorul nu observă că alături de el se așezase o ființă minusculă cu grație și sfiiciune de gazelă, — de acum înainte îi vom spune, Gazela. Grația era reală, sfiiciunea doar o pojghiță. Într-un moment cînd „necunoscuta" ocupa centrul scenei, Gazela susură la urechea Pictorului: „E Sanda Toma, vedeta ultimelor promoții. Și precizează, șmecherește: N-ai nici o șansă, bătrîne!"

— De unde ai tras concluzia că mi-aș dori o șansă?

— Fiindcă în vreme ce tu o urmăreai pe ea, eu te urmăream pe tine.

— Ca în poezia unde omul prinde iepurele, iar lupul prinde pe om?

— Cine e iepurele, cine e omul, şi cine e lupul? întrebă Gazela. Eu sînt lupul? Tu?

— Ssst! Vorba! se auzi din spate.

Afirmaţia Gazelei era hazardată, Pictorul n-o urmărise niciodată pe actriţă în sensul vulgar al cuvîntului, ci doar coincidenţa, unealtă a destinului, îi purtase pe aceleaşi drumuri — ca să nu spunem pe la aceleaşi teatre, şi tot pe aceleaşi drumuri o trimisese pe Gazelă.

Gazela era lupul...

În pauză ieşiră împreună la limonadă. Gazela zise:

— Eu sînt studentă în anul trei la Institutul de Teatru. Îl am profesor şi pe Vraca. Am să ajung o vedetă la fel de mare ca şi Sanda. Mai mare...

— Nu mă îndoiesc..., se îndoi Pictorul.

— Numele meu este — şi-şi divulgă numele — iar pe tine te cheamă — şi pronunţă numele Pictorului — şi stau în gazdă peste drum de locuinţa domnului Păfucan, pe care l-am cunoscut. E un cap ppatrat. Tu ce fel de cap eşti?

Aşadar nici un mister! După spectacol, Pictorul merse către casă împreună cu Gazela, iar pe drum conversară.

Se făcuse, în sfîrşit, un timp acceptabil „În Bucureştiul iubit".

Zăduful ce te sufocă vara şi-i chinuie noaptea pe provincialii mai dinspre nord, se transferase probabil în direcţia Saharei şi Pictorul îi comunică lui Smilihon că în toamnă, Capitala e de neasemuit. Pufăcan era tot mai pus pe harţă, de parcă l-ar fi pişcat viespile şi-n acelaşi timp ar fi suferit trei decepţii.

— Nu dau două parale pe aprecierile tale. Eşti un străin!

— Care? întrebă Pictorul, netulburat. Al Lui Camus, sau al lui Titus Popovici?

Smilihon ocoli răspunsul, fie că nu cunoştea autorii, fie că băuse prea mult, sau prea puţin. În general bea foarte mult, dar ce era a lui, era a lui, nu se turtea niciodată. Dar nici nu se înveselea. Pictorul îi spusese că decît să rămînă cu figura aia întunecată şi lucidă, e preferabil să zîmbească, să cînte, să iubească. De ce, băut sau nebăut, să fii totdeauna arţăgos? Da, Smilihon rămînea totdeauna drept ca o spadă, şi doar din imediata sa vecinătate te trăsnea alcoolul.

— Eşti un străin, şi ai mişcările unui actor, insista Smilihon. Partea a doua a observaţiei vădea că acest Smilihon Păfucan nu

era un cretin de mare anvergură, întrucît conținea o doză de adevăr. Pictorul, deși masiv, era agil ca un lynx, dar trebuia să ai ochi format și inteligent, ca să remarci mersul său elastic, parcă puțin studiat; dar poate că Păfucan nu era cretin. Poate că oscila, ca și țăranul mijlocaș.

Avură o ceartă de pomină în legătură cu opera de bază a lui Marx.

— Uite ce e Smilihoane, eu cunosc „Capitalul" din scoarță-n scoarță, iar tu nu, tu ai formulele tale stereotipe. Nu-mi pasă de toate formulele stereotipe din lume, sînt singur, liber, independent și mîndru ca o pisică, eu am tăria mea. În ultima clasă de liceu împreună cu Z., cu U., cu N., am studiat „Capitalul" din care tu nu cunoști o iotă.

— Ați studiat! O știa toată lumea. Vă lăudați cu fiece ocazie. Ce ați înțeles voi din Marx?

— Uite că am înțeles, zise Pictorul, ferindu-se de respirația încărcată a lui Păfucan. Ne-a ajutat profesorul de materialism — nu-ți mai aduci aminte de T.? Un adevărat erudit, el ne-a propulsat peste complicațiile economiei politice, el ne-a introdus pe făgașul dialecticii, el ne-a explicat capitolele esențiale din „Capitalul". E o carte grea!

— Și atunci, ce mai vrei, mă?

Dacă Pictorul ar fi fost un prichindel, Smilihon ar fi aruncat cu el de perete. Dar Pictorul nu era un prichindel. El sesiză totuși agresivitatea lui Smilihon.

— Te sfătuiesc, abține-te de la acte de violență! Există în marea operă a lui Marx puncte ce se mai pot discuta, ele au fost sesizate de filozofii materialiști care au venit mai tîrziu.

— Nu vreau să aud. Nu e de mirare că m-ai tîrît la piesele alea deșucheate... pînă și Caragiale...

— Nu te lega de Caragiale!

— Ai mutră de bandit! răcni Păfucan. De corsar în slujba coroanei britanice. Îți lipsește doar o haină de piele de Cordoba.

— De Cordoba?

— Da! Cred că asta înseamnă piele de om!

— Ha, ha, ha!

— Nu rîde! Cară-te! Îți faci bagajele și dispari. Îți dau o juma de ceas! Smilihon luă sticla și porni spre ușă. Pictorul încercă să-și amintească de unde fusese evacuat tot așa, cu scandal.

Un alt capitol

— Cu ce te ocupi tu, de fapt? întrebă la a doua sau la a treia lor întîlnire, Gazela.

Pictorul o examină aproape fără să întoarcă din cap, avea el această însuşire, privire binoculară, sau cum îi spune, şi o dulce bucurie îi inundă inima, iar dacă simţămintele sale din acel moment s-ar fi tradus prin cuvinte, astfel s-ar fi tradus: Aş fi în stare să mă chiar îndrăgostesc de ea! Şi EA vorbi iar: „În afară de aia că te vînturi pe la teatre, mai faci ceva? Să nu-mi spui că eşti critic de artă, că mă şucăresc. De unde ai bani?“

— Îi fur!

— Eu te-am întrebat frumos, fragilule!

— Sînt grafician la o revistă din Cluj.

— Un fel de pictor?

— Da, un fel...

Gazela ridică ochii ei albaştri către ochii *de aur* ai Pictorului şi recită dintr-o suflare:

e prea devereme, prea tîrziu
ca să aştept, ori ca să viu
şi tu să ştii că nu te ştiu
şi tu să vii, ori să nu vii
şi eu să ştiu că nu mă ştii
şi tu să ştii că nu te ştii
şi eu să ştiu că nu mă ştiu

— Ţi-a plăcut? întrebă Gazela. Dar dacă ai auzi cît de frumos cînt! Am să-ţi cînt... Mie, vrei să-mi faci un nud?

Întrebarea venise şi cursese inocentă ca un pahar de apă. Nu ascundea, s-ar fi putut zice, nimic, nici măcar o invitaţie.

— Un nud? Pot să încerc, zise Pictorul, fără să dea mare importanţă întrebării, nici răspunsului său. Am făcut tot felul de încercări, numai versuri n-am scris, dar nu e tîrziu. Ba e! Am încercat să fac şi o sculptură în nişte împrejurări deosebite, dar nu mi-a reuşit.

— Nu pari tu omul căruia să nu-i reuşească ceva!

— Bine că măcar *nu par*. Şi-n acest caz, de ce, hm, de ce, în seara cînd ne-am cunoscut, mi-ai spus că n-am nici o şansă faţă de Sanda Toma?

— Nu-ţi iese din inimă?

— Nu e vorba de asta, nu sînt eu omul iubirilor-fulger.

— Am spus-o fără mare convingere, dar n-ai observat, fragilule, fiindcă poate ți-am șifonat orgoliul... Am spus-o poate din cauză că pusesem eu ochii pe tine. (Afirmație limpede și totuși nevinovată!) Gazela mai spuse: Deocamdată nu pot să rivalizez cu Sanda. Deocamdată. Și deveni curioasă: Cum a eșuat încercarea de a sculpta?

Pictorul își arcui sprîncenele, mohorît. În fond, cum eșuase?

Gazela se sprijini în cot, pe canapea. Ajunseseră „acasă". Gazela întrebă, fără să-l privească: „Duci o existență ciudată?" Pictorul zîmbi cu zgîrcenie: „Aș vrea să-mi închipui uneori... dar ce înțelegi tu prin existență ciudată?".

— De pirat... de poet... de amant... de hoț... Însă uneori te porți ca un animal fugărit.

— Ai spus o nerozie. Cine să mă fugărească și de ce? se cam răsti Pictorul, dar numai din pricină că acuitatea observației îl șocase. Nu-i plăcea Pictorului să fie *răsfoit* oricînd, oricum, de către oricine... Oricine? Gazela era oricine?

— Bine, iartă-mă, vorbi ea, mai înțeleaptă în acea clipă decît Pictorul, probabil totdeauna mai înțeleaptă, să tragem cu guma. Vorbește-mi despre eșecurile tale, fragilule.

— Dar de ce nu despre izbînzile mele? mormăi el ca un urs, privind-o cu asprime. Însă niște ochi de miere ca ai lui, nu pot fi, cu oricîtă stăruință, definitiv aspri.

— Fiindcă... e plicticos. A vorbi despre victorii...

Gazela își mîngîie pisica, dar nu cu tandrețe, ci apăsat și *invers*, de la coadă spre cap, cum nu le place mîțelor.

Prea puțin dispus întru confesiune, Pictorul îi povesti totuși viitoarei Mari Actrițe despre pădurea blestemată, despre autobuzul „Companiei Trans-Africa", fără a preciza motivul pentru care se refugiase acolo... dar Gazela, prefăcîndu-se că dormitează puse întrebarea sîcîitor de precis: „De ce ai fugit acolo, fragilule? Acolo în pădurea blestemată?"

— Cine a zis că am fugit?

— Nimeni. Dar știu. Nu-mi răspunzi la întrebare?

— De ce nu. Am fugit de Irene Papas. Irene Papas e...

— Nu-mi explica. Am înțeles. Și, mai departe?

— Într-o zi am intrat în pădure, în codrul acela decimat de fulgere, legănînd pe umăr barba ascuțită ca un brici a cabanierului... Dormi?

— Te urmăresc, murmură Gazela. Îmi place să te ascult cu ochii închiși. Într-adevăr, dacă urmăreai mișcarea mîinii ei, cu

gheruțe sidefii puteai fi sigur că nu doarme. Continua să mîngîie *invers* pisica, și pisica, deși chinuită, accepta. Din partea unei viitoare Mari Actrițe trebuie să accepți aproape orice, și pisica aceea știa... iar Pictorul încă nu știa...

Ce îl îndemnase să pătrundă cu barda pe umăr în pădurea blestemată de care se cam ferise, întunecimea de-acolo îl înfricoșa — n-ar fi mărturisit însă! — și nu era propriu-zis o întunecime provocată de umbră, de lipsa soarelui, ci dimpotrivă de razele de soare ce se reflectau, se multiplicau lovindu-se de trunchiurile arse, ca și cum s-ar fi întîlnit cu niște oglinzi negre. Totul pornise de la niște vorbe schimbate cu cine? Cu dumnealui, Cabanierul.

Ca un crab acesta se apropia pe nesimțite de Pictor și studia cu singurul său ochi pînzele, acuarelele, tușele în cărbune, și părea la fel de nemulțumit ca și Smilihon Păfucan. Și totuși, ce deosebire între aceștia doi! Poate că singurul ochi al Cabanierului valora cît două perechi de ochi de critic de artă *cu legitimație*...

Aveau și discuții, n-ar fi fost neinteresant să cheltuiești niscaiva bandă de mag pentru a le înregistra, dar de unde bandă, de unde mag?

Pînă la urmă Cabanierul se exprimă limpede că în loc să-și piardă vremea cu „năcazuri de-astea", domnișorul mai bine s-ar duce să aleagă un lemn frumos și să-i cioplească ceva. Nu precizâ ce anume. Pictorul îl întrebă ce i-ar dori inima, spera că răspunsul va fi: un idol, și răspunsul nu fu chiar departe:

— Un pitic!

Tot un fel de idol! Un pitic? De ce? se interesă Pictorul. Fiindcă — veni răspunsul, la toate casele domnești, prin ogrăzi sînt pitici frumos văpsiți. Aduc noroc...

Iată un argument, își spuse Pictorul și apucă barda.

În acest moment al relatării, fiindcă și relatare poate fi numit acest „raport" al Pictorului cu privire la unul din eșecurile sale, mînuța cu unghii sidefii părăsi biata pisică torturată și se ridică pînă la înălțimea ochilor Pictorului. Acesta se întrerupse, nedumerit, examină mîna fetei ca și cum pentru prima oară ar fi văzut așa ceva. Două degete ale acestei frumoase mîini, cel arătător și cel mijlociu, se curbară grațios și ciocăniră fără violență, dar cu destulă fermitate fruntea naratorului. Pictorul, pregătit pentru orice, și pentru moarte, și pentru nemurire, vorba poetului, rămase descumpănit. Oare Gazela îl considera sărit de pe fix? Pentru ce? Pînă în clipa aceea el nu făcuse nici o afirmație prea... șocantă. Abia urma să... Pînă și pisica, descătușată de acele mîngîieri satrapice ale stăpînei sale (nu era Gazela adevărata ei stăpînă, vom afla curînd), îl sfidă pe Pictor cu o privire verde.

Gazela continua să ciocănească încetișor, dar insistent fruntea Pictorului. Acesta se retrase puțin. Era gata să se ridice, însă vocea fetei îl opri.

— Am avut o prietenă, susură viitoarea Mare Actriță.

— Cine n-a avut o prietenă? ripostă Pictorul.

— Nu are rost să fii rău cu mine... Lasă-mă să fiu eu rea cu tine, te rog.

O presimțire îl avertiză pe Pictor...

— Prietena aia, vorbi după o pauză viitoarea Mare Actriță, avea obiceiul enervant — fiindcă trebuie să recunoști, și tu ești tare enervat acum — de a mă lovi peste frunte atrăgîndu-mi luarea aminte: „Prea multe gînduri, în acest moment, aici!"

O cută de nostalgie, de amărăciune, traversă figura Pictorului.

— Vrei să spui că te plictisesc, vrei să-mi închizi gura?

Gazela nici nu-l auzi.

— M-am întrebat, ori de cîte ori prietena mea îmi *acuza* capul că e prea doldora de gînduri, că nu mai încap gîndurile în el, de unde și durerile, sau cefaleele, ca să fim mai exacți, m-am întrebat de ce nu pot fi transferate unele gînduri, eventual chiar toate, în altă parte a corpului, poate în călcîi?!

— În călcîi?

— De ce nu în călcîi? N-ai auzit despre cei ce gîndesc cu picioarele? Dar eu mă gîndeam numai la călcîi, nu la întregul picior. Călcîiul — cînd te gîndești — cîtă forță e într-un călcîi... călcîiul de fier... și cîtă frumusețe — într-un călcîi. Perfect, nu te-am convins, fragilule. Cu timpul cred că am să te conving, călcîiul... Spune! Ce s-a întîmplat mai departe cu barda, piticul, Cabanierul și pădurea blestemată?

Pictorul de data asta, mîngîie și el pisica, dar o mîngîie *corect*, de la cap spre coadă, iar pisica acceptă cu plăcere să fie mîngîiată *corect*. „Am să-ți spun, zise Pictorul, cu toate că paranteza ta cu privire la călcîi m-a pus și mai tare pe gînduri... eu nu le pot, încă, transfera din cap... În primul rînd nu aveam cîtuși de puțin intenția de a ciopli un pitic, fiindcă nu prea cred în idoli. Moda cu piticii din casele domnești e ridicolă. Cred că aș fi vrut să cioplesc o roată de moară."

— De ce tocmai o roată de moară?

— Roțile de moară au în ele ceva fascinant... un duh... dar tu nu poți pricepe!

— Crezi că nu?

— În privința ta am o serie de nedumeriri și chiar, chiar nu sînt convins... poate că pricepi... stai puțin, nu-mi da nici un fel de explicații!

— Dar nici nu intenționam, spuse Gazela cu o duioșie ce contrazicea fermitatea limpede a cuvintelor, și mîna ei coborî iar pe spinarea mîței.

— Ideea de a construi o roată de moară era la fel de vagă precum un vis ce l-ai și uitat spre dimineață... Habar nu am cum se înjghebează o asemenea sculă și, mai ales, nu știam cu ce trebuie să începi, dar în spatele cabanei, cum ți-am spus, se afla o veche moară în ruină, iar medicul ce mi-a închiriat autobuzul „Companiei Trans-Africa" mi-a sugerat că nu e moară ci șteamp, construit de căutătorii de aur. Gazela *mea*, există mai mulți căutători de aur pe lume decît îți închipui. Prea mulți, iar aur — prea puțin. După ce am examinat ruinele acelea ca să mă inspir, și nu m-am inspirat cîtuși de puțin, știam că nu voi face nici pitic, nici roată de moară. Aș fi vrut să înfățișez cinci păsări pe un cer neverosimil, deasupra oceanului zbuciumat, însă așa ceva cred că nu se poate sculpta nici un lemn nici în piatră, cum să sculptezi cerul, oceanul, păsările, cinci păsări rătăcite căutînd un cap compas... direcția adică, direcția adevărată...

— Știu ce este un cap compas, *merci*.

— Bănuiam că știi... Și... Pictorul își aprinse un trabuc, dar îl și stinse imediat, observînd că nu Gazelei, ci pisicii îi displace fumăraia.

— ...Și, pădurea pe jumătate arsă de fulgerele atîtor ani m-a luat în primire...

Pădurea îl luă în primire pe Pictor. Îl înghiți. Pădurea. Pînă atunci abia se mărginise a da ocoluri acelui *dezastru* negru, de care se temea. Acum o luase pieptiș către inima codrului, adică spre locul unde-și închipuia că ar trebui să fie „inima". Pictorul, înaintînd, constată că nu știe nimic despre o astfel de pădure pîrjolită, ce se încăpățînează, totuși, să supraviețuiască.

Irene Papas, încercînd să pară mai romantică decît era în realitate, Irene Papas *a lui* („Gazela *mea*!...") spusese odată, își amintea bine, că nimic nu e mai trist decît o pădure bolnavă! Păsările se feresc de copacii atinși de molimă...

Însă focul, flacăra, sînt oare o molimă?

Cugetarea frumoasei Irene Papas se dovedi neadevărată — cel puțin în legătură cu pădurea aceea, pădurea blestemată.

Pădurea blestemată, arsă, schingiuită, se dovedi a fi plină de păsări! Ba parcă, pentru a contracara inamiciția naturii, aici zburătoarele păreau să fie mai multe, mai multicolore, mai vesele, cu gîturile mai grațioase, cu zborul mai derutant. Ciocănitoarele își făceau de lucru chiar în acele scorburi sumbre în care trăsnetul își

lansase lăncile sale de foc; un șir, *niște* șiruri de fluturi (și fluturii sînt un fel de păsări, nu? Nu?), planînd, tăiară calea Pictorului. El nu se grăbea. Încremenind, îi studie. Niște fluturi mari, viu colorați — lege a naturii — și nepăsători, ca venind dintr-un alt spațiu, din altă dimensiune. Pictorul îi lăsă, nu le tăie drumul. Tot așa frînau trenurile de pe linia „Union Pacific" spre a da voie cîte unei cirezi de *buffaloes* de vreo zece, douăjdemii de capete să traverseze în tihnă linia ferată. Oriîncotro întorcea privirea Pictorul vedea cîte o codobatură sau altă creatură ce se agita fără nici un motiv serios — din punctul nostru omenesc de vedere. Care nu e neapărat cel mai temeinic. Vietățile nu se speriau de prezența lui, nu-l băgau în seamă sau nu-l vedeau. Pictorul avu impresie de ireal. Impresia că devenise invizibil.

Pictorul observă săgetînd prin văzduh un erete roșu care în mod normal n-ar fi avut ce să caute acolo. Mai departe, o înfricoșătoare pasăre cu aripi negre, cu plisc de oțel, un vultur din aceia foarte rari, dar și foarte răi, lunecă prin văzduh, ca un avertisment, de la o stîncă, la altă stîncă. Încetul cu încetul Pictorul pătrundea în inima pădurii, sau în inima legendei... Legenda zborului 19... Legenda Cavalerilor Absenți.

Pictorul se opri, urmărind de la rădăcină pînă la coroană un arbore înalt, contorsionat, pe jumătate ars, pe jumătate viu. (Gazela îl asculta părînd că doarme. Dar îl asculta și-l studia.) Deci, Pictorul se opri. Privind în sus, dincolo de coroana copacului, văzu un spațiu albastru triunghiular pe cer, și deodată, eternul deodată, pe cer se iscară cinci păsări albe. Cinci porumbei? Nu, după mărime, după formele alungite, mai curînd lebede, însă nici lebedele nu aveau ce să caute aici. Erau *doar păsări*, rotindu-se haotic pe cer, în triunghiul acela albastru...

Pictorul se frecă la ochi, crezu că amețește, poate cel dintîi semn al bolii ce urma să vie, închise ochii, îi deschise și se întrebă: oare e posibil? E posibil ca „tema", „extemporalul", să-l urmărească și aici? E un blestem, un farmec, o binecuvîntare?

Cele cinci lebede, dacă erau lebede și nu *umbrele unor lumini*, efectuau încercări de a plonja (sau ateriza?), ai fi zis că se vor zdrobi iremediabil de pămînt, dar se redresau în ultima clipă ca niște avioane după un picaj riscant (comparația nu e întîmplătoare), schimbînd neverosimil de iute căderea în înălțare, pornind către boltă pînă ce Pictorul aproape că le pierdea din priviri, însă, ca încleștate într-o forță față de care nu te poți opune, reveneau mereu în rotirea lor dementă, în triunghiul acela albastru din care nu izbuteau să iasă, în căutarea unui cap compas...

Pe Pictor îl obosi acest joc teribil — dacă era un joc.

Se lungi în iarbă şi puse sub cap, gest de somnambul, barda Cabanierului. Nu simţi duritatea metalului, nu simţi nimic, preocupat să nu piardă din vedere triunghiul albastru, ameţitor, ameninţător, în care cele cinci păsări se zbăteau ca într-o capcană, izbutind prin reflexe de ultim moment să evite căderea, sau intersecţia traiectoriilor. Două avioane ce se lovesc în zbor, cad, pier. Dar două păsări? Pictorul gîndi: Poate că totuşi ele ar dori să-şi intersecteze traiectoriile, să se întîlnească într-un fel sau altul, să-şi piardă echilibrul, chiar să cadă, dar apoi retrase această idee... „retrag această idee ca un general ce îşi retrage din prima linie unul din regimente, cel mai grav avariat...", e absurd, nimeni, mai ales o pasăre, nu-şi doreşte căderea... instinctul conser...

Coloritul dur al cerului îi ardea ochii. Îşi puse palma pe ochi spre a-i odihni. Şi parcă, şi el, trecu într-o altă dimensiune... sau în alt timp... ce încîlcite sînt toate acestea!... Îl trezi, după nu se ştie cît timp, durerea sub ceafă, barda în loc de pernă, şi la început nu înţelese unde se află şi *de ce*. Apoi revăzu în memorie zborul delirant al celor cinci păsări. Vîrtejul lor îl hipnotizase, îl adormise? Cîtă vreme fusese *plecat?* Steaua-dublă Epsilon s-a reflectat mai întîi şi-ntîi în ochii Marilor Cavaleri Absenţi? Se reflectă şi acum? Dar ei, o mai văd? Ziua se îngîna cu amurgul. Unde se topiseră cele cinci păsări albe, unde? În locul lor, jos, printre arbori, scînteiau luminiţe verzi, oblice, pisici, vulpi, lupi?

Pictorul porni agale, fără să uite barda, tot mai des sclipeau luminiţe verzi, oblice, fiarele de pradă se pregăteau să iasă, prin urmare pădurea blestemată era plină nu numai de păsări ci şi de patrupede, prin urmare nu era blestemată, şi brusc Pictorul îşi dădu seama că înaintează aiurea. Se rătăcise. Îşi pierduse capul compas. Se aşeză pe un bolovan, îşi masă tîmplele, privi împrejur, încercînd să înţeleagă, să se orienteze şi deodată văzu...

— Stai! Pauză de efect — îl întrerupse Gazela cea dulce. Şi-i turnă vin în pahar. Sorbindu-l Pictorul îşi dădu seama că avea cu adevărat mare nevoie de băutura rece, dulce-amăruie. De unde o fi ştiut viitoarea Mare Actriţă? Era un „pelin de mai", însă băut toamna.

...Şi căutînd să se orienteze, văzu lîngă el un arbore scund, după unele semne foarte bătrîn, dar nelovit de trăsnet, poate datorită staturii modeste, dar mai ales din *alte motive,* arbore ce la un metru şi ceva de la sol se desfăcea în trei ramuri simetric aruncate în lături.

Acest copac bătrîn trezi în Pictor umbra unei sugestii, îşi spuse că în mod cert se poate ciopli ceva, ceva din el, nu o roată de moară, şi bineînţeles, nu un pîtic, şi se decise să-l doboare, să în-

ceapă acum, și să termine mîine, și să-l scoată din pădure cu ajutorul Cabanierului. Înaintă mișcîndu-se agil, ușor legănat, ca un actor ce-și dă aere, vorba lui Smilihon, pipăi trunchiul, avu impresia bizară că simte o pulsație sub scoarța copacului, seva acestuia, sau pulsația din propriile sale degete, ridică barda, însă pînă să dea, arborele vorbi:

— Mai bine nu mă lovi...

Pictorul apucă mîna Gazelei — primul gest de intimitate, un gest nesemnificativ, desigur — față de viitoarea Mare Actriță, gest în contradicție cu tonul său flegmatic.

— N-ai crezut măcar o iotă din cîte am îndrugat...

— Am crezut totul-totul-totul! Ai mîna transpirată dovadă că ești emoționat... dovadă că spui adevărul.

Pictorul își retrase mîna, o șterse cu batista, Gazela zîmbi.

— Și? Mai departe? Ascult!

... Pictorul rămase cu barda suspendată în aer. Sub ochii lui bătrînul arbore se prefăcu într-un om foarte bătrîn.

— Eu sînt *Ambasadorul focului,* explică moșneagul.

— Am vrut să cioplesc din tine ceva... ceva... Ești *Ambasadorul focului* cel din legendă?

— Ce e aia o legendă? întrebă moșneagul, iar Pictorul se îndoi în sinea sa că întrebarea e sinceră și de-aia nici nu-l lămuri, de altfel nu știa nici el prea exact ce e o legendă.

— M-am rătăcit, mărturisi Pictorul.

— Te scot eu de aici, făgădui *Ambasadorul focului,* și o luă înainte cu pas mărunt. Ieșiră destul de iute din pădurea blestemată, cînd mijeau stelele.

— Mai departe nu pot merge, n-am vreme, spuse foarte bătrînul și ridică mîna lui uscată ce părea ramura unui copac. Drumul tău duce într-acolo, dar nu e sigur.

Pictorul crezu că deslușește în glasul său o notă stranie pe care o *auzea dar o și vedea.*

— Spune-mi, te rog, ce făceai cînd te prefăcuseși în copac?

— Nimic. Mă odihneam, omule, fiecare se odihnește cum poate, cum știe. Ascultă-mă, drumul tău duce într-acolo... dar nu e sigur.

— Cum adică nu e sigur? Ce nu e sigur?

— Nu e sigur că trebuie să urmezi drumul acela.

— Aşa!... Pictorul trecea dintr-un vis în alt vis. Care ar fi după părerea dumitale drumul de urmat pentru mine?

— Cine ştie!

— Cum, cine? Dumneata, care afirmi că ai o părere.

— Poate ar trebui să vii cu mine.

— Cine ştie...

— Iarăşi cine ştie!

— Urmează-mă şi nu mai vorbi atît. Te duc în „Ţara dintre focuri".

Pictorul îl fixa pe măruntul moş, legănîndu-se de pe un picior pe altul.

— Există vreo legătură dintre dumneata şi cele cinci păsări ce şi-au pierdut simţul orientării?

— Care cinci păsări? Nu cunosc. Vii cu mine în „Ţara dintre focuri"?

— NU. Nici eu nu cunosc nimic despre „Ţara dintre focuri". Rămîn aici. Focurile mele ard aici.

— Nu te pot sili. Cine ştie, poate o să-ţi pară rău!

Ambasadorul focului porni îndărăt, cu pasul lui mic şi iute către inima pădurii blestemate...

Pictorul luă paharul, Gazela turnase iarăşi „pelin", îl goli „dintr-o sorbire". Îşi schimbă poziţia şi o privi în ochi. Avea trăsături aspre... de pirat... dar şi de poet, sau de amant. Viitoarea Mare Actriţă îl privi cu atenţie dintr-o latură, o îngrijorare îi umbri faţa.

Cu totul cu alt glas Pictorul zise: „Şi acum, după ce ţi-am povestit eşecul acesta al meu, cinstit ar fi să-mi vorbeşti şi tu despre un eşec".

— Am avut trei, spuse Gazela.

— Trei!

— Am picat de trei ori la Institutul de Teatru.

— Spuneai că ai fi în anul trei...

— În privinţa numărului — n-am minţit prea mult. Nu prea mult. Mai există şi un al patrulea eşec. M-am măritat cu un om pe care nu-l iubesc deloc. Dar deloc.

Un alt capitol

Pictorul expedie din Bucureşti o scrisoare prietenului său cel mai bun, la Cluj. Epistola în cauză începea cam astfel: „Poete, eu ştiu că tu eşti mort după Irene Papas *a mea!*"

Parantezã. Se pare că Pictorul nu exagera sută-n sută. Poetul se dădea în vînt după toate fetele din lume mai ales după fecioarele gen Irene Papas. Aceasta îl impresionase, conform propriei sale mărturisiri, prin ceea ce definea el, Poetul, „demnitatea mersului".

Oare ce o fi vrut să spună cu asta?

Pictorul, dezavuînd orice fel de corespondenţă (totdeauna se mirase că „marile genii au cîte şapte, dacă nu douăşpe volume de corespondenţă, dar desigur el era departe de a fi un *mare geniu*"), meditã asupra acestei introduceri şi o găsi lipsită de tact. Decise să nu mai facă nici un fel de aluzii cu privire la presupusa slăbiciune a Pictorului faţă de Irene Papas şi compuse un răvaş sec, dur, exact, cu destule lacune din punct de vedere al stilului, în schimb dureros de limpede.

Îl ruga pe Poet s-o *vadă* pe Irene Papas şi să-i comunice răspicat hotărîrea sa in-des-truc-ti-bi-lă, de a nu se căsători cu ea, nu datorită lipsei de sentimente faţă de mîndra ei făptură, sentimentele nu lipseau, ci datorită... rămase o clipă cu tocul rezervor suspendat în aer... datorită faptului că nu se simţea demn de o femeie atît de frumoasă şi a evidentei incapacităţi, pe care şi ea o remarcase de altfel, de a se adapta unei vieţi normale de familie. El, de mic copil vagabondase dintr-un ţinut în altul, dintr-un oraş în altul, aşa-l pedepsise soarta, şi fără voia sa rămăsese un fel de hoinar de stepă, un „suflet de stepă", un fel de nomad — ce fel de soţ poate deveni un astfel de individ?

Pictorul reciti şi se declară satisfăcut. Cine ştie, poate cîndva se va apuca şi de scris...

Continuă epistola explicînd că Irene Papas trebuie să se arate înţelegătoare, ea e o femeie atît de frumoasă, încît... etc. Lipi şi timbră plicul, scrise şi adresa, plăti halba din care abia gustase şi plecă să caute o cutie poştală. Constată încă o dată că atunci cînd ai nevoie de aşa ceva, toate cutiile poştale ale unui oraş mare sau mic, s-au topit, au intrat în pereţi. Tot iscodind găurile din ziduri în care s-ar fi putut pitit cutiile poştale, Pictorul recapitulă conţinutul scrisorii şi ajunse la concluzia că nu fusese îndeajuns de explicit. Aşa că trebui să comande altă bere la o altă bodegă. Deşi bodega era alta, berea se dovedi la fel de neinteresantă, şi compuse o nouă epistolă, adevărat record pentru unul ca el, ceva mai cate-

gorică prin ton şi doleanţe. Se stipula în această nouă şi definitivă variantă, că, pentru a pune definitiv capăt scandalurilor şi frecuşurilor, Irene Papas trebuie să se întoarcă în casa părintească, pe scurt să elibereze hogeacul Pictorului care la întoarcerea sa în Cluj nu dorea cu nici un preţ s-o mai găsească acolo.

Oare ce gîndea Pictorul redactînd acest pasaj? Gîndea: poate că prietenul meu, scăfîrlitul acela de Poet, burlac, posedînd şi el o cămăruţă, o va găzdui pe Irene Papas... adică o va invita, iar fata, din răzbunare şi pentru a vîrî zîzanie între cei doi foarte buni prieteni, va accepta, iar pînă la urmă, nemairezistînd presiunilor ei, Poetul o va duce la ofiţerul stării civile şi toată lumea va fi mulţumită. Meschină, ticăloasă maşinaţiune şi prezumţie a Pictorului, dar nu văd pentru care motiv aş trece-o sub tăcere.

Aşteptînd ca Irene Papas, la Cluj, să se mute din locuinţa sa în cea a Poetului, Pictorul, la Bucureşti se mută din văgăuna lui Smilihon în apartamentul Gazelei şi al soţului ei. (Camera în care se întîlniseră peste drum de locuinţa lui Smilihon, aparţinea de fapt unei prietene a Gazelei).

Gazela şi „perechea" ei dispuneau de trei odăi, adevărat lux datorat decesului celor doi părinţi ai soţului şi abilităţii şi relaţiilor acestuia care manevrase în aşa fel ca spaţiul excedentar să le rămînă. Una dintre odăi, cea mai mică, era închiriată studenţilor la începutul fiecărui an universitar, cîte doi sau trei; acum o luă, provizoriu, Pictorul. El constată că soţul Gazelei e un om simpatic, prezentabil şi capabil se pare şi o suspicionă de nesinceritate: de ce afirmase atît de categoric că nu-l iubeşte deloc? Cu timpul, vai, cu timpul şi pe propria sa piele Pictorul se convinse că iubirea e o alchimie care... şi aşa mai departe.

Capabil, simpatic, cu vorbire cursivă, maniere alese, situaţie bună, soţul Gazelei. Ce îi lipsea? În aparenţă nimic. Însă cu acest om care precis ar fi meritat un destin mai surîzător şi mai firesc, se comisese un abuz *invers*. Pe cînd unii erau dessărcinaţi din atribuţiile lor normale, pentru care se pregătiseră, alţii se pomeneau investiţi cu prea multe îndatoriri; fiind nevoit să urmeze mai multe cursuri, să înveţe rapid limbi străine (pentru o eventuală carieră diplomatică) şi-n acelaşi timp să-şi îndeplinească şi obligaţiile cotidiene, soţul Gazelei om tînăr, începuse a se epuiza încetul cu încetul, dar ireversibil (fără a fi conştient de uzura ce înainta), fiind îmboldit şi de marea sa ambiţie. Foarte ambiţioasă şi Gazela, numai că ea viza o singură culme iar bărbatul ei mai multe. Oricum un cuplu de ambiţioşi — dar în acest caz de ce nu-l iubea, de ce nu-l a d o r a Gazela?

După cum avea să afle Pictorul, dintr-un motiv, ca să zicem așa, indirect. Pictorul și Gazela rămîneau mult timp împreună, singuri, soțul viitoarei Mari Actrițe necunoscînd penibilul sentiment al geloziei — altă calitate. Într-o zi Gazela îi ceru Pictorului să-i mai povestească ceva despre pădurea blestemată, *Ambasadorul focului*, despre cele cinci păsări și zborul lor năucitor.

Pictorul zise că nu mai avea nimic de adăugat, și așa vorbise prea mult nu voia să se mai repete. Fără să-și dea seama Pictorul era un soi de egoist, *păstra pentru sine* și prea rar lăsa hățurile. Ajunsese chiar să regrete că i se spovedise *în așa hal* Gazelei... în fond doar o femeie, și, după cum avea să afle cu stupoare, după ce el se dovedise slab povestind totul, o femeie măritată.

O fată ce se mărită pierde din... din ce?

— Eșecul tău a fost definitiv? Un eșec definitiv?

— Nu înțeleg întrebarea!

— N-ai sculptat pînă la urmă nimic?

— Nu, am pictat cîte ceva, ai văzut.

— Am văzut. Bruneta aceea este Irene Papas?

— Poate că o parte din ea. Stînjenit, Pictorul continuă: Nu mă pricep defel la sculptură și nu aveam nici o obligație față de Cabanier. Locuiam în autobuzul „Companiei", iar pentru micile servicii ce mi le făcea îi plăteam. Ciudat lucru, îi plăceau banii, îi plăceau mai mult decît toate sculpturile mele posibile la un loc.

— Uneori știi să fii foarte rău, fragilule!

— De unde știi că nu sînt totdeauna rău?

— Cunoști cîte ceva despre astrologie, zodiac, horoscop?

— Absolut nimic, de unde pînă unde, zise Pictorul puțin obosit. Ar fi vrut să iasă puțin în înserare, acum cînd Bucureștiul se apropiase de inima sa și mai avea puține zile de stat acolo. (Primise un avertisment de la A.E.B.: „Gata, *poete!* Unii reușesc să scape de o femeie într-un ceas. Tu ai avut la dispoziție peste trei luni. Am nevoie de tine aici!") Nu cunosc astrologia, în schimb cunosc materialismul dialectic.

— Ascultă aici, fragilule!... Gazela deschise o carte grea, veche. Eu sînt o *femeie acvariană*. Uite ce scrie aici despre mine: „Metoda cea mai sigură ca să întri într-o aventură de dragoste cu o femeie acvariană este să ai mereu în vedere că ea este la fel de paradoxală în iubire ca și în toate celelalte laturi ale existenței. Fata aceasta dă dovadă de o deosebită fidelitate cînd este îndrăgostită, dar dispune de detașarea și de lipsa emoțiilor caracteristice elementului acvarian. Este posibil să ai o relație fericită cu o femeie acvariană dacă o lași să facă tot ce vrea. Nu încerca s-o legi de cra-

tiță sau de pat... Femeia acvariană aparține fiecăruia și totuși nimănui..."

— Minunată perspectivă pentru soțul tău! se strîmbă Pictorul.

— Uite ce scrie aici despre tine, fragilule...

— Îmi este destul cît știu despre tine — despre mine — nu doresc.

— Totuși, ascultă. Balanța — tu te încadrezi în Balanță — este un foarte interesant semn zodiacal, influențat de planeta Venus, reprezentînd frumusețe și sensibilitate. Persoana, bărbat sau femeie, este grațioasă, zveltă, plină de farmec, cu un aer de ușoară melancolie avînd un gust vădit pentru muzică și artă. Inteligența este imaginativă și cată adesea către iluzie...

— E prea fumos, nu mi se potrivește, respunse Pictorul, brutal. Nu sînt plin de farmec, nu sînt melancolic, nu pot suferi muzica.

Gazela puse din nou mîna pe fruntea lui. „N-ai înțeles nimic, sau nu vrei să înțelegi. Crezi că degeaba te-am rugat să-mi mai povestești despre pădurea blestemată, despre păsări? Degeaba te-am întrebat dacă ai făcut măcar o sculptură?"

— În seara asta mi-e cald, bombăni Pictorul. Eu am să ies în oraș să beau ceva.

— Poate că ieșim împreună. Însă la teatru, ca de obicei, nu la cîrciumă. Dar mai întîi voi răspunde unei întrebări ce mi-ai pus, de ce nu-mi iubesc soțul, cînd el are toate calitățile. Poate că le are. Dar eu nu am venit la București să mă mărit, ci să mă fac actriță, Mare Actriță, spuse viitoarea Mare Actriță.

— Visul oricărei gîsculițe de provincie...

— Însă diferența dintre o gîsculiță oarecare și mine este esențială, fragilule. O gîsculiță renunță imediat. O gîsculiță plînge. Eu nu renunț, eu nu plîng. Unde crezi că dispar uneori zile întregi?

— Probabil ai întîlniri, dar nu mă privește!

— Urmez cursurile populare de artă. Urmez niște cursuri sanitare foarte serioase ce la nevoie îmi pot asigura o pîine, cum se zice, dar nu voi renunța niciodată la cariera de actriță, și voi reuși. Ca să pot rămîne în București, să-i văd pe marii noștri actori, să învăț de la ei, și apoi să-i depășesc, a trebuit să profit de prima ocazie — de fapt eu am provocat-o, da, da! — pentru a mă căsători. Părinții mei, fragilule, nu știu că m-am măritat.

— Chiar?

— Foarte chiar! Am convenit cu bărbatul meu să le facem o surpriză cînd vom păși pragul casei lor avînd un prunc. Gazela rîse cu cruzime: Poate să aștepte el mult și bine. De altfel e prea ocupat!

— Şi-atunci părinţii, părinţii tăi ce cred? Ce ştiu?

— Ei cred şi ştiu că sînt în anul trei al Institutului. Îmi trimit scrisorile şi banii la căminul studenţesc. Mandatele şi scrisorile mi le aduce o amică.

— E o ticăloşie, se pronunţă Pictorul.

— Zi-i cum doreşti. De altfel nu e o sumă deosebită.

— Dar nici n-o poţi ridica, pe buletin ai un alt nume.

— Mi-am păstrat vechiul nume. Altă convenţie. Bărbatul meu acceptă orice. Şi pe tine te-a acceptat.

— Eu m-am plictisit, se ridică Pictorul. Acum chiar plec. Dacă vrei să mă însoţeşti îţi dau patru minute ca să-ţi pui rochia numărul patru.

— Cît eşti de generos. Stai! N-am spus esenţialul în legătură cu tine. Şi parţial, cu mine. Tu ai să te întorci în pădurea blestemată, ca să revezi păsările ce şi-au pierdut capul compas şi ca să te reîntîlneşti cu *Ambasadorul focului.*

— Nu. Mă tem de locul acela.

— Exact. Pentru că te temi. Şi ca să arăţi că nu te temi. Acela e locul tău. Ai să pictezi acolo şi voi fi alături de tine... cel puţin o bucată de timp.

— Femeia acvariană! rîse Pictorul. Vrăjitoarea.

Gazela nici nu-l privi.

— Nu ţi-am spus ce e mai grav... nici nu-ţi spun. Acum îţi cînt...

Am văzut lupi,
Venind către mine,
Erau aproape,
Tot mai aproape,
Îi simţeam,
Goneau pe urmele mele,
Şi tare-mi era frică,
Încremenisem de tot!
Am omorît unul,
Al doilea a fugit
A fugit de nu s-a mai văzut
De frică!
Şi eu am fugit,
Am fugit de nu m-am mai văzut.
Şi eram mulţumit,
Foarte mulţumit,
Că am fugit!...

— Un cîntec al eschimoşilor, explică viitoarea Mare Actriţă. Despre lupi. Şi despre tine. Şi — adăugă, scotocind după rochia numărul patru — şi despre mine. Întoarse capul, Gazela, şi-l privi pe Pictor cu tristeţe. Noi însă nu vom fugi, deocamdată unul de altul. Are să ne pară rău. Mai ales ţie are să-ţi pară rău. Ştiu.

Alt capitol

Ce făcea în acest timp Poetul? În primul rînd cheltuia în fiecare dimineaţă cel puţin o juma de oră cu dichisitul, ca o muiere. În al doilea rînd mergea conştiincios la red. Plicuri multe la număr, doldora de versuri, cărate de poştaş în tolba sa roasă, soseau din toate colţurile ţării, însă calitatea lor nu era la nivelul cantităţii. Păreau toate trase la indigo. Dar, fiecărui autor în parte trebuia să i se răspundă printr-o analiză temeinică, subliniindu-i-se calităţile, mustrîndu-i-se, colegial, neglijenţa. Poeţii locali aduceau în propriul lor jăb producţia, iar pe aceştia îi lua de cele mai multe ori în primire Aurel Rău. De corespondenţă se ocupau mai ales Gurghianu şi Poetul. Nefiind destule birouri, acesta-şi trăsese un scaun lîngă Gurghianu şi acolo sortau împreună, cu migală corespondenţa. Rareori venea proză iar încercările eseistice, mai deloc. Predomina poezia, cu *p* mic din păcate. Primele luni Gurghianu şi adjunctul său compuseră împreună scrisorile de răspuns, dar după ce Poetul îşi însuşi lecţia, „profesorul" Gurghianu se mulţumi să verifice „analizele" sale, corectînd pe ici, pe colo. Colaborau de zor, zicînd în glumă, sau în serios, că foarte curînd ar fi în stare să scoată un tom de „Corespondenţă cu începătorii" — poate că n-ar fi fost inutilă o astfel de culegere, însă, după cum ştie autorul acestor rînduri, voluminosul dosar de „corespondenţă" s-a pierdut cînd, printr-o bizară decizie, redacţia „Almanahului Literar", devenit apoi „Steaua" s-a mutat din sediul destul de potrivit de pe strada Horea într-o haotică şi întortocheată clădire ce cuprindea milioane de birouri, Adas-ul, Administraţia Financiară... dar ce nu găseai acolo? Dar să lăsăm!

În comparaţie cu ceilalţi, resursele financiare ale Poetului erau cu mult mai modeste, totuşi el nu-şi refuza plăcerea de a-i însoţi uneori pe „cei mari" la ora prînzului pentru a merge „la Darvaş" cel mai subtil mic restaurant din oraş. Se mai întîmpla ca Poetul să meargă şi seara la acelaşi mic local, indignîndu-l pe marele şef

prin meniul ce-l comanda („Ardei umpluți, înainte de culcare, poete?!"), însă el nu se pregătea de culcare ci-l frămîntau gînduri tenebroase. Se întîlnise de mai multe ori cu Irene Papas. De mai multe ori iubita Pictorului îl căutase spre a-i cere bani împrumut. Pentru a-și cumpăra sandale, o fustiță, sau pur și simplu pentru a se întreține. Fata aceasta îl gratula pe Poet cu o privire amețitoare. Să fi fost el mai puțin plin de sine ar fi observat că ea cochetează și cu alții. Așa-s fetele, cam neserioase. Oricum, Poetul se făcea luntre și punte spre a face rost de sumele trebuitoare domnișoarei. Erau, firește, date cu împrumut — urmînd a fi restituite — de către cine? De către Pictor? Optimistă supoziție, întrucît Pictorul fugise, Poetul o știa prea bine, tocmai de Irene Papas.

Dînd parale cu împrumut, Poetul se împrumuta la rîndu-i și ajunse, la un moment dat dator vîndut cu concursul frumoasei amante părăsite a Pictorului. Continua totuși să caute sau să provoace întîlniri cu ea, conștient că fiece întîlnire se va sfîrși neapărat cu o nouă cerere de împrumut, mereu apăreau prin magazine sandăluțe, fustițe, mereu se îmbunătățea moda.

Oare ce spera Poetul? Avea probleme de conștiință? Da... Însă una e a seduce iubita unui prieten și alta e a te strecura în patul iubitei părăsite *în mod clar* de către un prieten, de către un prieten ce n-o mai iubea, n-o mai dorea...

Așa se face că, prin suavele înserări clujene, cînd motanii începeau să dea semne de neliniște, și Poetul, ca un motan deghizat în cele mai arătoase straie ale sale, urca pe strada Elisabeta, mai făcea cîte un scurt popas la celebra cîrciumă din colț, aia ce a ars de prea multă activitate, pentru a medita, pentru a prinde curaj... Uneori își zicea: iau una mică aici, apoi... vorba Pictorului... schimb capul compas, mă îndrept spre casă și scriu... Dar nu prea schimba capul compas. Continua urcușul pe strada aia simpatică, înverzită și cîteva seri la rînd avu ocazia să vadă suspendată deasupra orașului, chiar deasupra blocului unde locuia (locuise...) Pictorul, acea cometă pașnică ce străbătea în acea toamnă spațiile *noastre*.

Cîteodată o găsea acasă pe Irene Papas, cîteodată nu. Mirosea în înserare a grădini sărutate de soarele tîrziu. Pe atunci orașul nu era înghesuit, chiar și prin centru se putea naviga fără a-ți face loc cu coatele. Pe strada Elisabeta rarii trecători aruncau priviri furișe către Poet — iluzie! — fiindcă se simțea cu musca pe căciulă, și, cum a scris Bacovia, „tuturor păream suspect".

Poetul nu avea alura de actor a Pictorului, nici statura sa, nici ochii săi *de aur*, nici linia melancolică, dar și cam dură a figurii. Nu. Poetul, nu prea înalt, avea ochi mici, rotunzi, negri, scînteietori, părul lins, decolorat, era subțirel, se îmbrăca, făcînd eforturi,

fistichiu și la ultima modă, și văzîndu-l ziceai, ca marele șef că e un „viezure", sau un „băiat drăguț". Era subțirel, fragil (culmea, Gazela îi spunea Pictorului „fragilule") și nestatornic în dragoste ca o busolă sub care s-a așezat o bucată de metal (vezi „Căpitan la 15 ani",). Băiat drăguț? Și termenul acesta ascunde o ofensă. Poate că și Poetul era un „bărbat acvarian", aparținea tuturor și nimănui, dar acum prinsese o extrem de trainică și... trecătoare pasiune pentru Irene Papas.

Urcînd strada măturată de adierile toamnei, se simțea suspect din cap pînă-n picioare, cu toate că nimeni nu-l băga în seamă.

Nu chiar nimeni!

Exista o fată de vîrstă incertă (cam în jur de paisprezece, asta e vîrsta incertă la fetițe, nu?), o brunetă cu pometi mongoloizi, cu talie de viespe, dar cu șolduri definitive, și fecioara asta întorcea o privire lungă spre Poet. Răzbătuse pînă la ea faima lui de literat? O, nu. Mongoloida nici măcar nu știa că scrie, că știe să scrie, că e alfabetizat. Exista un motiv ceva mai întortocheat. Fecioara îl văzuse pe Poet în compania Irenei Papas. Or, Irene Papas, cu mersul ei mîndru, cu bustul remarcabil din care țîșneau sînii, reprezenta o mică perfecțiune imperfectă a genului feminin. Or, un bărbat (Poetul), ce apare în compania unei astfel de dive, nu poate fi un oarecare.

Fata de paisprezece ani făcuse o mică pasiune prin ricoșeu... cu toate că Poetul era, cum am mai amintit, băiat drăguț... Cu toate că Poetului îi fusese scris (ba nu îi fusese scris, ci a hotărît-o el), să rămînă burlac, între el și mongoloida cu talie de viespe și cu șolduri definitive avea să se nască o dragoste, într-adevăr o dragoste, mai tîrziu, deocamdată el depășise de mult așa-zisele crize ale pubertății și avea legături cît se poate de concrete și nu acorda atenție copilelor cu ochi mari și visători (mongoloida), dar se lăsa sedus împotriva voinței sale (împotriva, pe drakku!) de farmecele Irenei Papas pe care cel mai bun prieten al său o părăsise, — da, pur și simplu o părăsise, chiar o părăsise.

Poetul nu putea să șteargă din memorie o primă impresie — înțelepții afirmă că aceste prime impresii sînt decisive — greu de crezut și de confirmat — dar dacă așa susțin înțelepții... o primă impresie ce trezise în el o dublă invidie.

Îl văzuse pe Pictor, cu alura sa neglijentă, nonșalantă, de om căruia nu-i pasă de nimic, cu o cămașă decolorată pe umerii largi, o curea lată pe mijlocul subțire, curea ce susținea un pantalon cam mototolit ce totuși îl prindea, însă invidia față de amicul cel mai bun — și avea să rămînă întotdeauna cel mai bun, în ciuda „elementului gamma" și a „elementului beta", — însă invidia n-a durat

decît o clipă. Poetul — așa-s poeții, neserioși ca și yankeii... — o văzu pe Irene Papas ce mergea alături de Pictor. O asemenea femeie — gîndi Poetul — o singură seară și... dar nu vrem să fim răutăcioși cu orice preț, Poetul, neseriosul, cugeta cam la fel despre toate fetele drăguțe și, ca să mergem mai departe cu narațiunea noastră cam dezlînată, Poetul se întrebă dacă există un ciclu de lecții (ciclurile fiind la modă) despre felul în care fetele de măritat trebuie să învețe să meargă pe stradă (și nu numai pe stradă).

Irene Papas avea niște mișcări ce ar fi băgat-o în cofă și pe Ecaterina a doua, sau, dacă admiteți, și pe Maria Tereza. Irene Papas, nu marea actriță elenă, ci fata asta din Cluj, merita toate privirile.

Mișcările ei nu erau provocatoare sau „invitatoare", ci mai curînd „dansante". Ochii Poetului rămaseră lipiți de... mișcările ei. Purta niște sandale negre cu toc foarte mic, „minus" 1 cm., mereu se temea să nu pară mai înaltă decît Pictorul, purta, mai departe, numai ce știa din instinct că-i vine bine. Poetul, mîrșavul de Poet, ce făcu, iată ce, depăși ca din întîmplare perechea, din întîmplare întoarse capul, Pictorul îl salută în treacăt, Poetul trecu de partea cealaltă a Irenei Papas dar Pictorul nimic, dar Pictorul, în sfîrșit, se decise să fie o dată în viață politicos și mormăi: „Îți prezint, *micuțo*, cea mai mare speranță a poeziei noi..." Glumise? Vorbise serios? Apoi Irene Papas zise: „Îmi pare bine să vă cunosc, domnule. Știați că dacă vă doare capul nu e neapărat să înghițiți un antinevralgic? Cumpărați-l și țineți-l în buzunarul de la piept..."

Acum, venind el, Poetul, la Darvaș unde spre indignarea lui A.E.B. avea să consume iarăși ardei umpluți, păstra în buzunar scrisoarea... istorică a Pictorului, prin care nu pe ocolite, ci direct spus, Irene Papas era invitată să-și ia catrafusele și să plece acasă la părinți, lăsîndu-i Poetului cheia yalle de la antreu și cheia neyalle de la cameră.

Spre deosebire de Pictor a cărui neglijență vestimentară părea voită și poate că-l și avantaja, Poetul, interpretînd greșit exigențele lui Baconsky, se îmbrăca pretențios și în general costumele de croială ultra, nu-l avantajau. Altfel avea siluetă agreabilă, dar ce faci cu o siluetă agreabilă cînd pui pe tine o haină, cu prea multă vată la umeri (ca să pară mai Hercule), de culoare stacojie (!!) îmbraci cămașă roz și pui la gît papillon cu picățele?... Așa cum nu avea să ajungă niciodată un „însurat", Poetul, cu toți banii investiți în această chestie, nu avea să fie nicicînd un rafinat în ale îmbrăcăminții. Nu avea această știință și nu izbutea să și-o însușească, pur și simplu nu izbutea, așa cum unii nu au simțul

ritmului la dans și chiar de-ar țopăi fiecare zi și fiecare noapte, tot or să-și calce partenerele pe bombeuri.

După cină, din întîmplare pașii Poetului se încrucișară cu drumul fecioarei mongoloide. Poetul, mai preocupat ca oricînd, mai decis ca oricînd, n-o observă nici acum cu toate că merita fata să fie observată; dar ea? În ochii ei costumul fistichiu al Poetului se bucură de apreciere, și ce gîndea fecioara? Gîndea: Iată-l, merge iarăși s-o scoată la local!

Avea motive să tragă această concluzie. În repetate rînduri Poetul o „scosese" pe Irene Papas, dar nu la vreo bombă ci în cele mai selecte restaurante, unde, — lucru deosebit de important pentru vanitatea sa păguboasă de artist — nu e un reproș, o constatare numai, — să fie văzut în compania frumoasei „grecoaice", și chiar era totdeauna văzut de felurite cunoștințe ce a doua zi... etc. Exagerațiunile vestimentare ale Poetului treceau pe planul doi, fiind compensate de talentul său de a-și însuși la repezeală cele mai moderne dansuri, aici chiar era în pas cu moda, dacă nu cu un pas înainte, cît despre Irene Papas, ea întruchipa și ritmul și dansul. Interveniseră și incidente cu inși mai mult sau mai puțin amețiți ce o invitau pe „grecoaică", Poetul refuza, indivizii se jurau că să-i bată Dumnezeu dacă nu-l vor căsăpi pe papițoiul ăla la ieșire, nu se întîmplă mare lucru, și cel mai de seamă și neplăcut incident, avea să se întîmple chiar acum, în seara asta înmiresmată cînd Poetul urca pe strada Elisabeta, după un rom luat în treacăt la birtul din colț. Pătrunse în clădirea cu două etaje și inevitabil se izbi de administratorul și portarul acelui imobil, un imbecil voluminos, dar nu era voluminos fiindcă era imbecil, ci era imbecil, fiind imbecil, simplu. Voluminosul imbecil nu-l privea cu ochi buni pe Poet, unu, fiindcă era amic cu Pictorul, doi, Pictorul găzduia ilegal o ființă de sex opus, deși tare frumușică, trei, fiindcă în absența Pictorului, Poetul o vizita, oare în ce scop?, pe ființa frumușică.

Poetul dădu bună seara, dar portarul, privindu-l de sus, pe deasupra burdihanului, nu răspunse. Poetul își făgădui să nu mai fie politicos cu cine nu merită... dar el se simțea cu musca pe căciulă... urcă scările și țîrîi de patru ori. În apartamentul acela mare locuiau patru familii, dacă-l numărăm și pe Pictor și pe neligitima lui. Deschise doamna Vaspa, o făptură neplăcută. Nu avea nici un motiv să apară în ușă, pentru ea se suna o singură dată, dar iat-o, privindu-l pe Poet cu niște ochi cocliți. Îl privi și spuse cu voce antipatică „Domnișoara nu e acasă". „Îmi dați voie să încerc la ușa ei?" „Nu!" și doamna Vaspa trînti ușa.

Coborînd, Poetul se izbi de fiul portarului, alt cretin burdihănos ce se dădea drept judecător și de fapt era om de serviciu... ce e drept la Tribunal. Însă era atît de cretin că și el era convins că e judecător.

— Iarăși dumneata?!

— Ce — iarăși — eu?

— Intri mereu în casa noastră *neanunțat!*

O, ce seară nefastă! Făcînd cale întoarsă Poetul aruncă peste un gard buchetul aranjat special, „ikebana", pregătit pentru Irene Papas. Ce rol avea acest buchet scump? Cine știe, poate ar fi fost o contragreutate față de scrisoarea Pictorului, sau un argument pentru pasul decisiv...

Ce-și zicea Poetul, azvîrlind buchetul? O dau încolo de azi înainte pe Irene Papas! și chiar cînd se gîndea la ce altă prietenă să-și petreacă seara (slab bărbat, să se consoleze atît de ușor!...), o văzu pe Irene Papas. Însoțită. Nu de Pictor, acela era departe. Venea adusă de un vlăjgan cu dinții cariați (aceasta a fost prima constatare), un individ ce surîdea strîmb din dinții săi cariați. Fără să-și dea seama prea bine ce face, Poetul îl pălmui. În numele cui, al Pictorului, al său? Individul ripostă. Între ei se interpuse Irene Papas, înaltă, voinică, neașteptat de autoritară.

Scrisoarea Poetului către Pictor. Dragă amice, în legătură cu meciul despre care-mi ceri amănunte (inexplicabilă introducere, Pictorul nu ceruse amănunte cu privire la nici un meci, spre deosebire de restul lumii putea trăi și fără fotbal), iată ce îți pot comunica. Bineînțeles, m-am dus la acest joc deosebit de important pentru „Știința", echipa noastră mult iubită care, ca la orice început de sezon, de altfel ca și la mijlocul sezonului, și la finele lui, trece prin momente grele. Nu prea înțeleg de ce iubita noastră echipă mereu traversează perioade de criză...

(Ce o fi asta, un mesaj cifrat? se întrebă Pictorul uluit.)

...Dar, ca să n-o lungesc, marele *team* C.C.A s-a prezentat în cea mai aleasă formație, cu Apolzan, Bone, Alexandrescu, Zavoda, etc., Voinescu în poartă. Publicul nostru clujean era pesimist, iubita lui echipă abia scăpase anul trecut de retrogradare, acum pierduse două meciuri la rînd, după cum știi (Pictorul nu avea habar, pe el îl interesau boxul și volley-ul), iar al treilea se nimerea să fie cu echipa militară, inconstestabil cea mai puternică la ora actuală...

Pictorul trase o înjurătură, ce naiba se întîmplase, înnebunise Poetul, trăsese la măsea? Nu, scrisul era coerent... dar de ce-l plic-

tisea cu amănunte despre un meci despre care el n-a dorit, nu dorește și nu va dori să afle ceva?

...Ce folos să joci pe teren propriu — continua neostoit Poetul — cînd ai o echipă improvizată iar adversarii își pot culege jucătorii cei mai buni din toată țara?! Am încercat să mă strecor pe mizeria aia de tribună de lemn unde abia se pot înghesui vreo două mii de suflete, folosindu-mă de o „delegație", cică făceam reportaj sportiv pentru „Almanah", dar băgătorul de seamă de acolo s-a uitat la mine ca la un vierme — era să spun viezure — „Care Almanah, cine ești, și cu ce drept vrei să...?", așa că mi-am luat picioarele-n spinare, iute, pînă nu apucă ăla să cheme organele. Limpede, un amărît de poet n-are ce căuta printre două mii de aleși la tribună, așa că m-am dus în cealaltă parte a terenului pe movila aia sinistră și asimetrică unde se înghesuie „mulțimea anonimă", în vîrful picioarelor, în vîrful unghiilor, de unde, dacă nu ești de cel puțin 1,90 (iar eu nu sînt!) nu ai șanse să vezi mare lucru. Cu mari sforțări, lungindu-mi la maximum gîtul, am prins cîte ceva.

Domnule, a fost o partidă de neuitat! La „Știința" a apărut un băiat nou, un scund negricios, medicinist zice-se, pe nume Georgescu. Un anonim ce debuta chiar în meciul acela greu! Prin minutul 18 Georgescu ăsta primește o pasă de la Horațiu Moldovan, trece pe lîngă Apolzan ca un expres pe lîngă un marfar și înaintează spre Voinescu. Marele Voinescu — văd și acum — îl fixează de la distanță, ce o fi voind micuțul ăsta obraznic, cum îndrăznește să...? Georgescu se apropie, mai fentează, mai trece de unul, traaaage! Mingea se înfige la vinclu, rămîne țintuită acolo, de au trebuit s-o dea jos cu o rangă! Da, gol, unu la zero pentru ai noștri, cine să creadă, în primul rînd nu credea Voinescu, dar ce să vezi, se înfurie Bone, trimite în adîncime lui Alexandrescu și centrul militarilor cu o bombă de la treizeci de metri egalează. Scurtă a fost fericirea, publicul bombăne: păi se putea altfel?

La repriză unu la unu.

(Pictorul: „Să te ia drakkul cu unu la unu al tău!" Totuși citește mai departe, în speranța că va găsi și ceva ce-l privește direct pe el.)

...Începe repriza a doua, Voinescu poartă celebrul său pulovăr vișiniu („Oare chiar vișiniu? se întrebă Pictorul. Cred că nici n-a fost la meci. Își bate joc de mine!"), militarii atacă în valuri, „în haită" cum se exprimă britanicii, de două ori sînt pe punctul de a înscrie, dar Nicoară în zi *di granda*, scoate o minge printr-un reflex fenomenal, alta e degajată de pe linie de fundașul central Mureșan, acesta pasează pe extremă la micuțul Munteanu — ce mare dribleur!

— de aici mingea ajunge pe fruntea debutantului Georgescu, el o aruncă peste doi fundaşi, trece *prin* ei, trage ... GOOOOL! Nebunie curată, ai noştri conduc.

În penultimul minut de joc penalty pentru C.C.A. dat pe nedrept, ca-ntotdeauna, publicul protestează degeaba, arbitrul arată „punctul", trage Alexandrescu ... BAAAARĂ! Nicoară prinde, degajează, conducem cu doi la unu, de ar mai trece un minut, dar, DAR, după vreo trei „un-doi-uri" colosale, Georgescu reprimeşte balonul, trage din unghi imposibil, mingea se răsuceşte în aer ca un vîrcolac şi intră în plasă. Trei la unu! Hip, hip, ura! Da, Pictore. Aşa a fost jocul. Păcat că nu l-ai văzut. Alte noutăţi deosebite nu am, pa, pe curînd.

P.S. (E fără importanţă.) Poţi să te întorci acasă liniştit. Eşti un amant părăsit, sărmanule. Irene Papas a plecat, hogeacul tău e liber ...

şi iscăleşte Poetul

Alt capitol

În tren Pictorul avu timp să se gîndească la multe.

În tren, cînd ai un loc incomod, între o traistă şi un tip ce duhneşte, îţi vin cele mai pesimiste gînduri, ai literalmente impresia că ai trăit inutil, că trăieşti inutil, că viaţa, oricum, ţi s-a terminat înainte de a fi început.

Pictorul avea însă loc bun, la-ntîia, el nu cheltuia parale pe îmbrăcăminte, dichisuri şi fleacuri, precum poetul, în schimb călătorea numai la-ntîia. Una din multele feţete ale Pictorului, Pictorul, diamant şlefuit doar pe o direcţie (ce direcţie, ce diamant? De ar auzi ar rîde, Pictorul, deci retragem comparaţia), Pictorul ce se întorcea acasă. Care casă? Se gîndi, fără să respecte cît de cît o ordine cronologică, la ziua cînd fusese pălmuit de învăţător fiindcă desenase cu o cretă, pe o tablă, ceva, se gîndi la tatăl său, la autobuzul „Companiei Trans-Africa", în care petrecuse nopţi bune, cu totul ocolit de insomnii, se gîndi la Luciana Sîncrăian, ce mai făcea fata aia, se măritase, născuse prunci, mai citea cărţi ciudate?, trecu, sări, mai bine-zis la moara-şteamp, ruina aia a căutătorilor de aur căreia el năzuise să-i facă o roată nouă, la ce bun, apa nu mai curgea pe

acolo, se gîndi la *Ambasadorul focului* şi la... La ce nu se gîndi Pictorul?

Nici la întîlnirea, inevitabilă, undeva în oraş probabil, cu Irene Papas, nici la despărţirea de viitoarea Mare Actriţă. Ea îl condusese la gară. Dar el o şi uitase. Oare? Dar dacă plecase, din Bucureşti, în inimă, dacă e corect spus aşa, cu imaginea Gazelei? N-ar fi recunoscut-o pentru nimic în lume. La vagonul-restaurant era fum, coniac, ciorbă, peşte, tort de şocolată. Încercă din una, din alta. Timpul trecea încet, însă trecea. Carpaţii defilară prin faţa acceleratului, sau mai curînd invers, văzu în treacăt Braşovul amintindu-şi de o glumă — românul veşnic pornit pe glumă! — îşi aminti de o studentă pe care o cunoscuse şi dansase cu ea la vreo trei reuniuni, frumoasă fată, dar cu un „infiltrat" ce o obligase să se mute la Braşov — oare ce mai făcea? Se vindecase? Învăţase să schieze? O fi ajuns vreodată pe vîrful Caraiman?

Căzu amurgul, oblic, ca un avion manevrat cu îndrăzneală. Vîntul gonea orizontal, paralel cu şesurile, cu frunza căzută, iar odată cu amurgul, cu vîntul, cu frunza, Gazela.

— Du-te şopti! Pictorul.

În timp ce trenul încetinea, el văzu gara oraşului Cluj, luminată atît de frumos! Aici este locul meu, îşi zise, dar îşi aminti iar, net şi dureros de Gazelă: „Locul tău e acolo..." Ea avusese în vedere pădurea blestemată... Frumoasă şi dulce Gazela, femeia acvariană, dar prea îşi închipuia că poate şi ştie totul! Din nou Pictorul o alungă de lîngă el. Îl aşteptau realităţi concrete, prozaice.

Ce să facă? Să meargă direct acasă? Ora, destul de înaintată. Nu. Mai întîi la Poet, chiar existînd riscul de a nu-l găsi, sau cu şi mai fermecătorul risc de a-l găsi împreună cu Irene Papas. No, şi?

Respiră aerul umed al străzii Horea. Indiscutabil, se simţea legat de acest oraş. Nu era o întoarcere triumfală ci pur şi simplu o întoarcere. Trecu prin faţa redacţiei „Almanahului", cercetă ferestrele, întuneric peste tot, prin urmare redactorul şef nu proclamase noapte albă, noapte de creaţie... în schimb, acolo în Piaţa Mihai Viteazul, în geamul Poetului, lumină, nu se culcase încă Poetul, probabil că scrie, cretinul... dacă nu cumva... Pictorul urcă scara, sună, auzi paşii furişaţi ai căluia mic şi rău (Pictorul auzea mai bine decît un cîine), acum, precis, Poetul se chiorăşte prin vizor şi ca o parolă, Pictorul plimbă prin faţa vizorului o sticlă cu lichior de nucă „special" adus anume din Capitală. Autorul acelui buclucaş *„Etude psihologique"*, se dădea în vînt după asemenea porcării dulcege. Poetul deschise şi, înălţîndu-se în vîrful picioarelor, îl sărută pe ambii obraji pe Pictor (nu cumva sărutul lui Iuda?) şi prima în-

trebare a fost: „Ai băut? Tu?! Ce naiba ai băut?“ „Ce naiba se poate bea în tren, de plictiseală? Coniac... bere. Ești singur?“

— Din întîmplare, făcu Poetul pe grozavul. De fapt nu chiar singur, ci cu muza.

Era într-o pijama pretențioasă, desculț, ciufulit și caraghios.

— Și cum o cheamă pe muză?

Poetul îl privi de jos, încercînd să-l privească de sus.

— Degeaba ți-ai pierdut vremea fojgăind încolo și-ncoace, dacă n-ai descoperit încă simplul adevăr că muza e doar muză și e vizibilă doar celui dăruit cu har.

— Ia nu mai face pe deșteptul! Poate că despre muze știu mai multe decît tine!

Poetul își aranjase odaia modest, pe măsura posibilităților — urmînd ca pe parcurs s-o amenajeze din ce în ce mai sofisticat. Deocamdată inaugurase COLȚUL FEMEII FRUMOASE, COLȚUL AVENTURII, COLȚUL POEZIEI, urmau să vină și altele, deocamdată culmea luxului din hruba sa era un aparat de radio „Electronica“ (toate sînt de fapt „Electronica“). Da. Cînd Poetul pururi amorezat, pururi nestatornic, încerca să facă o cucerire, invitînd cu nevinovăție la el acasă „persoana“, preciza: „Am și radio, ascultăm puțină muzică...“ Încetul cu încetul Poetul devenea un Mare Pirat al Inimilor. El o proclamase. Cine voia să-l creadă, îl credea.

Din foile risipite pe masă, Pictorul citi în treacăt:

De două ori pe seară eu plec cu diligența
Cam la aceleași ceasuri, sau ceasuri diferite
Dar ceasurile au, de obicei, clemența
Erori de a comite, mai mici sau mai cumplite...

Ia te uită, a învățat rime noi! cugetă Pictorul în vreme ce Poetul desfunda sticloanța cu lichid gros, verzui, lichiorul de nuci „special“.

— Astea ți-s toate bagajele? Poetul se referea la masa mare unde Pictorul îngrămădise realizările sale plastice din pădurea blestemată — nudul Irenei Papas, din memorie — și din Capitală, nudul Gazelei, pe viu.

— Am lăsat valiza în gară. Nici nu eram sigur unde voi dormi. Eu nu beau otravă din aia verde, n-ai în casă ceva cinstit?

— Am dar... Bine, ce dacă te îmbeți, ești la mine acasă. Am șlibo, o țin anume pentru indivizi vulgari ca tine. Hai arată-mi desenele, picturile.

— Poate altădată. Ei, cum stăm?

— Ți-am relatat meciul punct cu punct.

— Suflete, nu fi idiot!

— E greu să nu fii idiot. Am să încerc, totuşi. I-am transmis Irenei Papas conţinutul plin de fiere al scrisorii tale, în acelaşi timp i-am înmînat o mie de lei pe care i-ai trimis tu ca „dar" de „divorţ". (Poetul se întrebă dacă e cazul să amintească de vlăjganul cu dinţii cariaţi, decise că nu, din cavalerism, şi-apoi Pictorului nici nu i-ar fi păsat.)

— Ce mie de lei? se răsti Pictorul. Nu ţi-am trimis nici un ban.

— E aproape adevărat... dar am îndrăznit să acţionez în numele tău, oare nu eu te-am reprezentat în timpul cît ai lipsit? Ştii, cheltuielile de mutare... şi-n afară de asta... o clipă! Poetul, pedant, scotoci prin buzunarele uneia din hainele sale pedante şi scoase un carneţel: I-am împrumutat 300 lei, apoi 100, apoi 500, apoi 157...

— De ce tocmai 157?

— Exact atît aveam în buz. Ea îmi ceruse 300... şi, în fine, 800 lei.

— Cu alte cuvinte vrei să insinuezi că îţi sînt dator vîndut!

— De ce te agiţi? Datoare îmi este Irene Papas.

— Şi cheia?

— Ce cheie?

— Dublura cheilor de la casa mea, nătărăule!

— Pe mine să nu mă faci nătărău la mine acasă, că te snopesc! Am uitat de această problemă, şi-apoi ce importanţă are?! Să i le fi smuls cu forţa, cheile?

— De ce nu?! Unde e domnişoara, acum?

— De unde vrei să ştiu? Poate la drakku! La mine, precum observi, nu e, iar de la tine a spus că se mută chiar a doua zi. Avea bani de mutare.

— Ai verificat dacă nu mai e acolo?

— N-am verificat nimic. Poetul se enervă şi renunţă la cavalerism. În ultima vreme cred că se încurcase cu un tip cu dinţii stricaţi, asta e cam tot ce ştiu. M-am şi bătut cu el.

— De ce, mă?

— De tîmpit ce sînt! Îţi apăram *poete*, onoarea ta de familist. Fără ca tu s-o meriţi.

— Ai încasat-o?

— Nu prea... n-a avut ăla vreme să dea, nici eu, ce crezi că mă lăsam la unul cu dinţii stricaţi? Ne-a despărţit fata. M-a căutat a doua zi la slujbă, acolo, îţi închipui, sub atîtea priviri iscoditoare, am avut explicaţia, i-am comunicat „ordinul" tău, i-am dat banii, de bani s-a bucurat şi — asta e! Eşti un tip imposibil, Pictore! Nu ştiu de ce nu te dau afară din casă!

— Trebuia să-i ceri și cheia!

— Ești un prost! Avea nevoie de cheie ca să-și ia lucrurile. Ș-apoi nu m-ai plătit ca pe un avocat! Culmea, eu am plătit. N-ai decît s-o cauți pe Irene Papas și să-i ceri tu cheia!

N-a fost nevoie s-o caute. Cînd Pictorul intră în hogeacul său, o găsi pe Irene Papas citind, la veioză. În ochii ei scînteie o flacără mîndră, dar dacă e mîndră, gîndi Pictorul, de ce nu a plecat într-adevăr, cum a făgăduit?

Irene Papas sări din pat, purta o pijama cu fluturași, Pictorul n-o cunoștea, fusese cumpărată, pesemne din banii Poetului.

Scînteind în continuare din priviri, ca femela rănită a unui tigru, Irene Papas smulse de pe canapea două pături, le întinse în celălalt colț al camerei, mai luă și o perniță și se culcă acolo, mîndră, tăcută, liberă și independentă ca o pisică (cuvintele Pictorului) dar deodată mîndria, libertatea, tăcerea, independența i se frînseră, și se ghemui, se îndoi ca un cățel părăsit, începu să scîncească, să plîngă exact ca un cățel părăsit și oropsit și Pictorul simți întreaga tristețe și amărăciune a scurtei ei existențe, și a scurtei sale existențe.

Rămase cîtva timp în picioare. Nu știa ce să facă. Nu mai trecuse prin asemenea situații. Cum ar fi procedat Poetul? Cum ar fi procedat Cavalerul Morilor de Vînt? Dar Contele de Monte-Cristo? Dar înțeleptul rege Solomon? Dar Huck Finn? Nu avea probabil nici o importanță cum ar fi procedat aceștia, fiecare în parte sau toți la un loc, cîtă vreme el, Pictorul nu știa ce să facă...

Ca să acționeze totuși, ca să nu rămîie ca o momîie, în vreme ce cățelul părăsit și oropsit scîncea în colțul său, Pictorul deschise acel dulăpaș vișiniu — de ce? Hainele sale, puține cîte avea, rămăseseră în geamantanul lăsat la gară. Înregistră, absent, noile achiziții ale Irenei Papas, trei perechi de sandale noi ce le orînduise sub fustițe, și alea noi, mult îl mai costase pe bietul Poet absența sa, nu-i nimic, îi va restitui totul, pînă la un sfanț... închise dulapul, ce să mai facă? Să bea... el care nu se omora după alcool, să se amețească, să uite? Nimic nu se uită, chiar de s-ar ameți, peste cîteva ceasuri se va afla în fața aceleiași realități... știa bine că lăsase neatins un kil de vin, îl găsi neatins, îl desfundă, dopul ieși cu un pocnet, vinul cam fermentase, ce conta, Pictorul își turnă și bău, în vreme ce cățelul părăsit și oropsit continuă să scîncească, apoi, cu mîna cam nesigură, dar nu din cauza băuturii, înșiră pe două rînduri operele sale din ultimele luni. Cine ar fi fost în stare să se pronunțe asupra valorii lor? În orice caz nu el, autorul... Poate că A.E.B., dar Pictorul nu era defel convins că are să i le arate.

Pictorul bea din vinul acela alterat, plimbîndu-şi ochii de la un pastel, pădurea blestemată văzută din exterior (din interior nu îndrăznise s-o prindă, în interior se aventurase o singură dată!) — la un peisaj mai mult sau mai puţin semnificativ, cabana, profilul Cabanierului — remarcabilă era totuşi la acest tablou contradicţia ne-dialectică dintre cele două şuviţe de fum ce se ridicau din cele două hornuri.

Fumurile porneau în direcţii diferite, ca şi cum fiecare din ele ar fi beneficiat de alt vînt, de propriul său vînt, fapt imposibil, dar dacă tocmai aici se afla i d e e a? Stîngăcie sau subtilitate, sau subtilitate inconştientă?

Alături se aflau vreo cîteva nuduri, cele ce stîrniseră indignarea cinstită şi protestele Cabanierului („Lasă-te, domnişorule de năcazuri d-astea!") Unul din nuduri o reprezenta chiar pe femeia de care fugise, Irene Papas.

Cu un mic surîs răutăcios (în vreme ce căţelul oropsit şi părăsit scîncea), Pictorul îşi zise că va dărui acest nud Poetului, pentru „Colţul femeii frumoase", Poetului a cărui slăbiciune pentru „căţel" nu-i era necunoscută.

Un alt nud, impersonal, un altul aşa şi aşa şi un altul al drakkului de personal: Gazela.

Pe urmă peisaje, un *étude* cam abstract, ronduri trapeze, triunghiuri vîrîte unul în celălalt, tot mai mici pînă la un punct ce poate încerca să sugereze infinitul. Poate.

În şirul acesta de „opere" existau două mari goluri, întîlnirea Pictorului cu *Ambasadorul focului*, şi, mai ales, apariţia celor cinci păsări albe — lebede sau ne-lebede — prinse în capcana acelui ametitor triunghi de cer albastru.

Poate va încerca Pictorul şi în această direcţie, mai tîrziu, cînd va deveni „mai subtil".

Şi după ce contemplă această galerie neterminată, Pictorul comise gestul ce nu merită să fie analizat, înaintă către Irene Papas ce scîncea mai departe ca un căţel oropsit şi părăsit şi jignit, căţelul, o luă în braţe, el voinic, nici ea uşoară şi o puse înapoi în pat. A doua zi dimineaţă ea privi nudurile.

— Cine e asta?

— Nu te recunoşti? Tu.

Apoi, cu o intuiţie sigură, Irene Papas trecu peste alte goliciuni şi se opri la ultimul nud din serie: „Dar asta?" „Asta e Gazela", răspunse Pictorul. Irene Papas nu mai întrebă nimic, se dichisi iute şi merseră să facă acele controale medicale atît de necesare în vederea unui mariaj. După ce termină cu o parte din ele, fiindcă sînt multe dar inutile, oricît de schilod ai fi, tot e voie să te

însorî — Pictorul îi dădu niște parale, pentru o prăjitură și pentru ca să facă ceva de mîncare, Pictorul porni către red., ușor îngrijorat, ar fi de părere unii, nepăsător, afirmăm noi, judecînd după mutra sa „scîrboasă", cum îl definise Poetul în seara trecută.

Îl găsi pe acesta, pe Poet, compunînd împreună cu Aurel Gurghianu un lung răspuns pentru un colaborator „dificil". „Profesorul" Gurghianu îi zîmbi cu blîndețe Pictorului și întinzîndu-i mîna întrebă ce mai face „marele fugar". Evident, toată lumea aflase motivul absenței Pictorului... no, și?

Aurel Rău zîmbi ceva mai reținut și-l preveni pe Pictor că-l așteaptă momente grele, el nu știe exact ce intenții are A.E.B., dar se pare că e foarte pornit. Pictorul avu o conversație cu „tovarășul ce scrie teatru", D. R. Popescu, proaspăt angajat al instituției. Acesta-i propuse o partidă de șah, Pictorul pierdu, nu că juca rău, dar pierdu — și întrebă: „Așadar pe mine m-au dat afară, iar pe tine te-au luat în locul meu?" „Așa cred unii, schimbă vorba prozatorul-dramaturg, dar îți spun, fiindcă te văd alarmat, Baconsky nu face una ca asta. E simplu, din redacție a plecat R., eseistul și A.E.B. a găsit de cuviință să mă încerce pe mine. Zicea că într-o redacție serioasă, nu e de prisos un dramaturg".

„Nu sînt alarmat, întoarse vorba pictorul. Îmi este indiferent."

— Da? Dar nu ești atît de indiferent pe cît vrei să pari."

— Așa crezi?

— Așa cred.

Ambii erau mîndri și căpățînoși, cu deosebirea că D.R. era căpățînos în hotărîrea sa de a face totul în proză și-n teatru, pe cînd Pictorul era decis să nu facă aproape nimic. Doar mîndria lor era aproape identică, firește cu nuanțele personale ale fiecăruia. Pictorul întrebă:

— De ce scrii teatru, cînd nu ai nici o șansă?

D. R. Popescu întoarse vorba.

— Mai facem o partidă, ca revanșă?

Pictorul declină invitația și trecu la Secretariat unde tocmai intrase marele șef. Acesta aruncă o privire iscoditoare și rece asupra salariatului său și răspunsul la salut fu: „Te-ai cam sfrijit, *poete!* Nu ți-au dat de mîncare pe acolo unde ai rătăcit atîta amar de vreme?"

Pictorul socoti că nu e momentul să se intimideze.

— Nu peste tot există un Darvaș, maestre!

Baconsky aprecie la valoarea ei impertinența subalternului și trecu în biroul său. Abia peste un ceas binevoi să-l cheme pe Pictor.

— Șezi acolo! Povestește!

— Nu prea am ce, bombăni Pictorul, și tăcu. A.E.B. aștepta. Pictorul se urni: „Am auzit, spuse el, că la Anatomie, de la catedra lor înaltă, profesorii încep cursul către balici lăudînd armonia și înțelepciunea cu care este construit corpul omenesc. Evident, Dumnezeu nu are vreun rol, iar originea noastră din Adam și Eva nu e luată în considerare, normal, e și asta mistică, dar nu se vorbește de nici o altă origine, cum că am fi venit din stele... Nu. Ne tragem din maimuță! Pentru cine e măgulitor, pentru noi sau pentru maimuță? Îmi permiteți să aprind și eu un trabuc? Obținînd încuviințarea, Pictorul trase un fum, continuînd: De ce profesorii își încep cursul lor savant, cu o mistificare, cu o minciună? Care armonie, care înțelepciune în construcția corpului omenesc? După moarte mușchii putrezesc la repezeală, rămîne scheletul, un simbol al spaimei. Încă din timpul vieții ne temem de propriul nostru schelet".

Baconsky se încruntă.

— E și aceasta o cugetare, *poete*. Nu știu dacă e profundă, în schimb e pesimistă. Văd că tergiversezi răspunsul la întrebarea mea, ca atunci cînd te-am pus să scrii poezie, și ai făcut un desen. Haide să întreb direct: ai scăpat de persoana ce te prinsese în laț?

— Nu. Nici vorbă.

— Asta e, niciodată nu scapi prin fugă, am vrut să te previn, dar ar fi fost de prisos, *poete*, după cîte te cunosc. Ia-o cum vrei, fuga, oricît ai justifica-o, e un act de lașitate. Ar trebui să te concediez imediat, ai lipsit mai mult decît *ți-am* dat voie! Pictorul, mohorît, tăcea mohorît. A.E.B., țintuindu-l cu privirea, scutură scrumul de la țigară. Ia spune, *poete*, ai lucrat ceva între timp?

— Nu, mînți Pictorul.

— Prin urmare m-am înșelat în privința dumitale! Chiar te voi concedia!

— Maestre, zise cît se poate de demn Pictorul, adevărul este că n-aș dori să fiu dat afară, acum, în preajma însurătorii... Adevărul e că am lucrat.

— Vreau să văd!

— O să vă aduc într-o zi...

— Nu într-o zi, *poete!* Acum. Locuiești în apropiere. Aștept.

— Mă duc, se ridică Pictorul. Însă am o mare rugăminte: aș dori să nu vadă nimeni tablourile.

— Nimeni, în afară de mine, bineînțeles. Pentru mine îți cer să le aduci. Eu voi fi judecătorul și la nevoie călăul.

O jumătate de ceas mai tîrziu marele șef, poruncind să nu fie deranjat nici în cazul că se primește comunicarea că a luat premiul Nobel, trecea în revistă „galeria neterminată" a Pictorului.

Privi nudurile şi remarcă: „Ce ai împotriva armoniei corpului omenesc? Văd că nu-ţi displace, te contrazici...“ Apoi se opri mai mult în faţa ultimei picturi.

— O pădure lovită de fulgere!

— Da maestre, spuse Pictorul, stînd cu braţele încrucişate, într-un colţ, ca pedepsit.

Baconsky privi din alt unghi. „Ei, copaci loviţi de trăsnet întîlneşti la tot pasul, dar tabloul acesta are un aer bizar... cine ştie, poate datorită *amestecului incorect* al culorilor... dar de cîte ori nu s-a născut, din erori, arta! Îmi place. Îl cumpăr.“

— Nu-l vînd!

— Cuuum?

— Nu-l vînd. Vi-l ofer. Aşa, pur şi simplu. Sînteţi primul om ce apreciază ceva pictat de mine.

Marele şef medită preţ de două clipe.

— Bine, zise. Accept cadoul. Îl accept, însă cu o condiţie...

A accepta un cadou punînd condiţii, iată o atitudine demnă de A.E.B.!

— Ştii care e condiţia? Odată şi odată, cînd vei deveni cu adevărat şi subtil şi profund, cunoscînd viaţa şi suferinţa şi bucuria, altfel nu se poate, să reiei „extemporalul“, cele cinci păsări, pornind de la schiţa în peniţă ce ai făcut-o atunci. O mai ai?

— Nu... Dar păstrez totul în memorie, păsările, oceanul, cerul.

— E foarte bine. S-o amplifici, să-i dai un colorit *tiranic*... De ce zîmbeşti?

— De fapt nu zîmbesc. Mă mir. Eu n-am uitat tema „extemporalului“, mă urmăreşte, dar mă mir că nici Dv. nu aţi uitat-o.

— Eu nu uit niciodată nimic, afirmă categoric Baconsky. Şi poate că nu erau vorbe în vînt.

Pictorul se căsători cu Irene Papas. După ce la ofiţerul stării civile fură pronunţate cuvintele necesare (oare cînd zicea *da*, Pictorul se mai gîndea la Gazela *lui*?), şi iscălite hîrţoagele obligatorii, în hogeacul Pictorului se înghesuiră alături de proaspeţii soţi legali, două prietene ale miresei şi doi amici ai Pictorului, Poetul, firește, vîrît în unul din caraghioasele sale costume şi medicul oftalmolog. Amicele Irenei Papas, erau frumuşele şi cam atît.

Bîntuia un Octombrie foarte cald, fereastra deschisă lăsa perspectiva largă, împădurită, a Cetăţuii să intre în odaia strîmtă. Foarte cald, vestoanele fură îngrămădite pe un vraf de cărţi, fetele rămaseră şi ele numai cu strictul necesar, numai Poetul se păstră solemn în haina sa cu prea multă vată la umeri, cu o cra-

vată „Oxford" ca un streang, cu niște butoni atît de mari și de grei la mîneci, de te și mirai că e în stare să-și miște brațul.

Irene Papas pregătise gustări, după o discuție aprinsă cu doamna Vaspa, aceasta neîngăduind nelegitimei folosința bucătăriei comune, dar „grecoaica" îi închise gura vîrîndu-i în ochi, scorpiei, inelul de aur de pe inelar... fuseseră aduse lichioruri — mai ales pentru Poet, fetele băură șlibo și vin alături de ceilalți bărbați, cu toții transpirară și mai tare, dar ce contează cînd e vorba de o fericire așa de mare, Irene Papas radia: măritată! Visul (inexplicabil) al majorității fetelor... În toiul acestui dezmăț bahic, culinar și auditiv (Poetul adusese micul său aparat de radio, și izbutise să-l pună chiar și în funcțiune), în timp ce Pictorul, poate stimulat de bucuria acelei zile... poate după cele cîteva pahărele de tărie avu un schimb de cuvinte ironic cu Poetul în legătură cu grija ce o arătase față de Irene Papas în timpul dezertării sale, se petrecu un incident ce umbri fruntea gazdei, ca să folosim o expresie foarte veche, foarte șablon.

Soneria făcu țîr-țîr-țîr-țîr, de patru ori deci, dar din pricina radioului, a conversației pline de entuziasm, semnalul nu fu recepționat de cine trebuia, așa că doamna Vaspa, pe poziție mereu, merse ea, apoi crăpă ușa odăii Pictorului, vîrî capul prelung ca un ciomag, și șuieră că domnul e căutat.

Cine să fie? Gazela? Fără nici o justificare, acesta a fost cel dintîi gînd al Pictorului — gînd absurd, și totuși profetic... Nu, micuța Gazelă rămăsese, deocamdată, la București, alături de soțul ei foarte, foarte ocupat, alături de visul de a deveni actriță, ba nu, Mare Actriță... Nu, nu era Gazela ci Ida-neni femeia de serviciu a red. Aducea un pachet „din partea domnului Baconsky". Pictorul îi oferi un păhărel de vin, dar în fața ușii, în hol, fiindcă bătrîna asta era mai vorbăreață decît o coțofană și de ar fi fost introdusă în odăiță, unde oricum nu mai era loc, s-ar fi produs un dezastru mare. Pictorul ciocni cu Ida-neni care-i ură căsnicie fericită (ce nu se află, chiar și bătrîna știa că domnul se însoară, deși el tăcuse mîlc), Pictorul mulțumi și o conduse la ieșire. Reveni în camera sa și desprinse de pachet plicul prins cu agrafe. Recunoscu imediat caligrafia marelui șef.

Poete!

Din nefericire n-am putut da curs invitației dumitale de a participa la ceremonia de la Sfat și la micul festin prilejuit de fericitul eveniment, nici eu, și nici ceilalți, fiindcă ne-au picat pe neașteptate, o mulțime de probleme și trebuie să le rezolvăm. Nu-ți face griji, ne descurcăm și fără ajutorul dumitale, așa cum ne-am descurcat vreo trei luni și ceva, oricum azi e o zi deosebită. Con-

sideră-ne prezenți prin cadoul ce ți-l oferim în colectiv — oricum, colectivul e baza. Mult noroc!

aeb.

Pictorul strecură în buzunar răvașul și nici nu deschise cutia în care se afla cadoul. Se simțea jignit pe sine însuși... era șucărit, cum se zice. Nu invitase pe nimeni din red. la marele festin, nici pe A.E.B., nici pe ceilalți, iar Poetul, încercă să se justifice, venise nu în calitate de coleg de muncă ci de prieten bun. Mai mult, Pictorul nu pomenise nimic despre data căsătoriei, cu atît mai puțin despre *festin* ce fusese organizat nu la dorința sa, ci a Irenei Papas, însă... totul se află, totul răsuflă. Apoi încercă să transfere o parte din supărare asupra marelui șef. Parcă A.E.B. nu știa în ce condiții se căsătorea el, Pictorul?

Mai bău de ciudă două pahare unul după altul. Cu timpul, fruntea i se mai descreți. Ciudată nuntă! Nu se aflau de față nici părinții, nici vreo altă rudă, pentru motivul simplu că aceștia chiar nu aflaseră. Deci nu toți află totul... Pictorul îl privi pe Poet, el era de vină, păgînul, el trăncănise, cine altul? Nu-i spuse însă nimic. Irene Papas încercase ea să dea amploare evenimentului dar Pictorul nu mai făcu nici o concesie.

— Deschide pachetul, e ceva drăguț acolo, zise Poetul. Pictorul nu-l auzi. Nuntă fără rochie de mireasă, dar cu mireasă, fără frac, dar cu mire... Fericită că are verigheta la deget, Irene Papas, renunțase, nu fără oarecare miorlăială, la cortegiul de taxiuri, la cunună, la fotografia obligatorie, festivă, și la celelalte năzbîtii. Părinții? Rubedeniile? Vor fi cu toții anunțați cîndva, mai tîrziu... „avea timp din belșug."

Pictorul ridică paharul. Toți așteptau un discurs. Dar el zise:

— „Ocolul lumii în optzeci de zile"!

— Ai înnebunit?

— Poate. Dar voi face ocolul lumii în optzeci de zile. Plutește în atmosferă o notă stranie pe care *o văd și o aud*. Voi face ocolul lumii în optzeci de zile, dar nu împreună cu *Ambasadorul focului*. Simt că voi găsi pe altcineva.

— Nu-l luați în seamă, s-a cherchelit de fericire, se pronunță Poetul deja bine torpilat.

— Iubitule, cu mine vei face ocolul lumii în optzeci de zile.

Pictorul o examină cu îndoială. Era sigur că nu Irene Papas e persoana potrivită. Una dintre amicele „grecoaicei", frumușică și încălzită, se oferi:

— Poate cu mine?

Irene Papas, geloasă, îi trase un ghiont.

Un alt capitol

În decembrie, în preajma lui Sfîntu Nicolae, Pictorul își căută o gazdă și se mută pe furiș, hoțește, ca un hoț, fur și tîlhar luîndu-și hainele, nu toate, și picturile. Găsise un pat *(un pat* este exact formulat) în fundul unei curți pe strada Pata. În celălalt pat dormea, cînd nu se afla pe teren, un tînăr foarte harnic. În esență, băiat bun, mai ales că se afla tot timpul pe teren. O draperie despărțea această modestă hrubă, cu ceva mai confortabilă decît peșterile strămoșilor noștri, dar nu e sigur, de o altă hrubă-cavernă în care viețuia gazda, o bătrînă de vreo sută nouăzeci și nouă de ani.

Încă o locuință pe itinerariul Pictorului...

Singura mobilă importantă din locuință — dacă mobilă se poate numi — era o halteră destul de grea, pentru o singură mînă, nefolosită de multă vreme. Pictorul o folosi ca să-și păstreze forma. El puse stăpînire pe fonta aia, sau ce va fi fost, îi plăcea să se știe în bună condiție fizică, nu din snobism, nu din cine știe ce motive, pur și simplu îi plăcea. Dînd în lături masa, deschizînd fereastra, făcea aproape zilnic exerciții, iar cînd prin ianuarie se mută în alt loc, luă și fonta cu el, lăsînd prețul, douăzeci de lei.

Căsnicia cu Irene Papas nu dăduse roade, nu în sensul urmașilor. Căsnicia, așa cum îl avertizase pe Pictor instinctul de om liber (ca și Ferante Palla, din „Mănăstirea din Parma": „Cine ești?" „Sînt Ferante Palla, om liber!") nu mersese pe roze. Ca soție legală, Irene Papas ajunsese atît de geloasă că ori de cîte ori se întorcea acasă, Pictorul simțea frisoane. În fiecare zi, ea, „grecoaica", dar mai ales prietenele ei, îl văzuseră cu o femeie, fie la gară, fie la Făget, cine să mai știe unde.

Unde este libertatea mea filozofică? se întreba cu mîhnire Pictorul.

Știm ce înseamnă libertate, dar ce o fi vrut să înțeleagă el prin libertate filozofică, — e greu de precizat, nici nu încercăm.

La Cluj, în luna ianuarie de multe ori plouă. De data asta ninsese cu o lipsă de zgîrcenie aproape suspectă. Ca în iarna cînd Pictorul citise la cenaclu operele Poetului.

Pe strada Horea, cam în fața redacției mai persistau niște ruine din timpul războiului, zăpada le transformase în cetăți redutabile, iar orbitele din ziduri, căptușite cu nea, deveniseră ochii unor morți fericiți... Mai pe stînga, pe colț, funcționa o bodegă, iar peste drum, în diagonală, pe colțul străzii Crișan o alta, cu trei încăperi-vagon.

Cînd se ivea un prilej de sărbătorire, de exemplu ziua de naştere a vreunuia din red., *poeţii*, modeşti, vizitau aceste locante, ce nu mai există. Erau cunoscuţi acolo şi serviţi cu luare aminte. Se găseau mici, şi bere şi răchie. La una din aceste reuniuni, între Aurel Rău şi Poet avu loc o conversaţie epocală. Nu era epocală, dar tîmpitul de Poet aşa o interpretă. Poetul pronunţă o sentinţă, o sentinţă pozitivă.

— Ultimul tău ciclu de versuri e colosal, Aurel!

Aurel Rău ripostă:

— Mă bucur că ţi-au plăcut versurile. Dar să ştii, poete, că aici, la un pahar, ne tutuim, dar, te rog, la redacţie, numai cu „dumneata".

Poetul luă notă.

Prin luna februarie a acelui an, la capătul unei şedinţe de plan, Pictorul, ce nu luase niciodată cuvîntul în şedinţe, spuse: „Nu v-am invitat la momentul potrivit pentru a sărbători căsătoria mea, cer scuze şi vă invit acum la un păhărel, aici alături. Vă poftesc cu umilinţă." (N-avea, Pictorul, mutră de om umil, mai curînd de huligan, dar nu era nici umil, nici huligan).

Toţi cei de faţă acceptară cu un entuziasm suspect invitaţia de a sărbători un divorţ, la ora două şi juma veniră toţi, chiar şi marele şef. De altfel A.E.B. intra cu aceeaşi eleganţă într-un local de lux ca şi-ntr-un birt oarecare.

Fusese văzut la braţ cu doamna Clara pe unul din bulevarde, şi anume pe cel principal. În mîna liberă ducea... un buchet de crizanteme? Aş! un borcan cu smîntînă, dar îl ţinea cu atîta demnitate, de parcă ar fi fost un sceptru. Poetul gîndi, nu fără invidie, că el, cu un borcan în mînă, purtat ca un steag, ar părea cel mult caraghios, pe cînd marele şef...

Se instalară la birtul acela anonim, într-o încăpere destinată clienţilor selecţi, drace, şi aici există o ierarhie, chiar şi cea mai ordinară bodegă îşi are preferaţii ei şi se aduse băutură tare şi ieftină, un maldăr de cîrnăciori şi de „mici" la care tinerii redactori se repeziră fără a face mofturi. Printre cei mai lacomi se arăta secretarul general de redacţie, *yes*, Rău beneficia de o bună poftă de mîncare, dar iată că nici la cincizeci n-a făcut burtă.

— Ai cîştigat procesul de divorţ?

— Cum să-l cîştig? L-am pierdut cu brio.

Cum se pierde un proces „cu brio"? Simplu. Prin înţelegere, ca între domni şi doamne. Irene Papas s-a plîns în faţa instanţei că Pictorul se poartă brutal cu ea, că nu aduce bani în casă, că întreţine relaţii cu alte femei... Martorii, cu toţii prieteni de-ai Pic-

torului, adeveriră. („Poetul, aici de față, deși cherchelit, poate întări spusele mele".) Ceilalți martori, în afară de Poet, inginerul Berinde, inginerul Florea, cu toții foști colegi de liceu, afirmară că Pictorul e ultima lichea, iar cînd îi veni rîndul Pictorului, el recunoscu toate păcatele. Era de acord să cedeze locuința, să cedeze totul, în afara persoanei sale și a sufletului său nemuritor. Sentința s-a pronunțat iute. Bineînțeles că Pictorul a plătit taxele.

— Și eu am contribuit... zise Poetul, cam turtit.

Unul dintre colegi întinse laba să apuce un mic și fu de părere că Pictorul se arătase cam fraier, nu se cedează așa ușor un hogeac, pe criza asta de locuințe! Dar Baconsky interveni:

— Ai procedat ca un gentleman, *poete*. Dă-o-ncolo de cameră! Te așteaptă un castel în Spania! (Pictorul gîndea: Mă așteaptă autobuzul „Companiei Trans-Africa".) Marele șef continuă: De obicei se pronunță felicitări cu ocazia căsătoriilor, botezurilor, avansărilor în funcție, rar, rar, cu prilejul unui divorț. Nu te felicit pentru asta, ci pentru că ești, totuși consecvent, și-ți urez să devii, acum cînd ești om liber ca și Ferante Palla, un intelectual!

Pictorul îl privi cam mirat pe șef, peste buza paharului cu șlibo.

— Eu, continuă A.E.B., te apreciez ca redactor tehnic, și ca grafician și ca pictor și sper să devii tot mai rafinat în toate aceste îndeletniciri dar, să nu ne ascundem după deget, *un adevărat intelectual scrie*.

— Eu să scriu?! se cutremură Pictorul. Ce să scriu? Sînt gata să fac colaps și cînd e vorba de o simplă epistolă. Cam ce ar trebui să scriu, după părerea Dv., maestre?

— Orice, *poete!* Uite, amicul dumitale (se referea la Poet), pe lîngă versuri, mai dă și note, recenzioare, pseudo-proze...

— Ce aduc dandanale, obiectă Pictorul.

— Nu ne temem de riscuri. Așa e meseria. Să continui cu exemplele poetice, toți poeții scriu, Felea, Gurghianu, Rău, în afară de versuri, alte încercări, iar pe deasupra știi, am făcut un plan de a-i repune în circulație pe Ion Pillat, pe Voiculescu, pe nedreptățitul Macedonski... eu însumi, pe lîngă poezii, scriu articole, diverse note, și voi încerca să-i aduc în actualitate pe Blaga și Bacovia. Orientîndu-mă după profilul dumitale, s-ar zice că trebuie să faci cronică plastică, dar nu e obligatoriu... și sînt atît de rare expozițiile! Și atît de asemănătoare una cu cealaltă! Scrie despre orice, ia-te în dinți cu poeții, cu prozatorii, chiar cu criticii, deși nu e vesel, cu șabloanele, cu locurile comune, înjură-i pe cei ce se laudă între ei, fă cronică cinematografică, teatrală... Bine că mi-am amintit! Baconsky scoase din buzunar o invitație. Mi-a trimis-o

directorul teatrului din Turda. Joacă azi, aici, „Omul care aduce ploaia". Ce le-o fi venit să monteze un putred de american? Am auzit că e o piesă interesantă, eu n-o cunosc...

Rareori mărturisea șeful că nu cunoaște ceva!

— Dar dumneavoastră? întrebă Pictorul.

— Nu pot să merg, și regret, dar seara asta sosește un șef de la Espla, cinez cu el. Vei fi ambasadorul *meu* și vei face cronica spectacolului!

Ce-i mai trece prin gînd lui A.E.B.! gîndi Pictorul.

— Invitația e pentru două persoane, maestre!

— Exact! Poți fi un original dacă vrei, invitînd fosta soție.

— Mulțumesc pentru sugestie, dar nu țin să fiu original.

— E treaba dumitale, *poete!* Nu fi original în privința asta. Fii original în privința cronicii la spectacol.

— Dar de ce nu scrie cronica D.R.? El e dramaturg.

— Ai uitat, bătrîne, zise D.R. Popescu, ai uitat că plec azi la Cîmpia Turzii, pentru un reportaj?

— Am uitat, suspină Pictorul.

— Mulțumesc, eu nu mai iau nimic, îl refuză marele șef pe ospătar. Și mai zise: Da, reportajele! (Către Pictor.) Am fost criticați în această privință. (Parcă numai în aceasta? n. a.) După ce vii cu această cronică teatrală, pleci să faci un reportaj. Mă voi gîndi unde.

Două belele, într-o zi cînd mă simțeam aproape fericit! își zise Pictorul. Dar el merse — destinul! — în seara aceea la teatru. De cînd revenise de la București nu mai văzuse decît spectacole de operă. Îl luase și pe Poet. Acesta, în cel mai fistichiu costum al său, aducea a pupăză.

Contrar, așteptărilor „Omul care aduce ploaia" nu era o piesă despre un agronom plin de fantezie ce „inventează" irigațiile pe tarla ci o *bucată* cu destulă fantezie. După cum fiecare cunoaște, în piesă apare fata „bătrînă" personaj aproape inevitabil în dramaturgia aia americană, și, într-un rol secundar, o dulce fîșneață de care e amorezat fiul mai mic al fermierului ce dorește ploaie. Aventura e dezavuată de familie dar cei în cauză nu se lasă intimidați. Pictorul și Poetul ocupară fără de sfială locuri la „fotoliu de orchestră", deși „titularul" cronicii teatrale nu avea cravată la gît, cum s-ar fi cuvenit.

Cînd apăru pe scenă „dulcea fîșneață", ea își opri ochii asupra Pictorului. Pictorul o recunoscu, deși se machiase. În pauză cineva de la teatrul turdean îl căută pe pictor și-l descoperi la bufet. Nu era greu, era singurul spectator în jerseu. Îi spuse ceva, discret.

Micuță, gracilă, parcă și mai atrăgătoare, Gazela, viitoarea Mare Actriță, sări de gîtul Pictorului și-l sărută pe gît, fără să-i pese de alte priviri. „Vezi că, totuși, am ajuns actriță, fragilule?!"

După spectacol Poetul și Pictorul se opriseră la o bodegă să ia cîte o sută de friptură de Turda (pica la ţanc!) și cîte „ceva", și, asaltat de curiozități, Poetul ceru deslușiri. Pictorul abia răspunse.

Ce se întîmplase? Izbutise, Gazela, într-un atît de scurt interval, să facă Institutul de Teatru? Nu, dar urmase cu perseverență cursurile Școlii Populare de Artă. Iată că e bună și asta la ceva. Teatrul din Turda publicase concurs, avea nevoie de o ingenuă sub atîția ani, Gazela se prezentase, luase concursul și iată...

— Cum — îi vorbise Pictorul — cum de „joci" pe o scenă de prov.? De la T., pînă la primele teatre ale țării, mare distanță? Cum rămîne cu visele tale (și deveni, voit, teatral, fiindcă oricum se aflau în incinta unui teatru) de Mare Actriță?

— Trebuie să pornești de undeva, fragilule, zîmbi încîntător Gazela. Și-apoi, să știi, nici nu e atît de rău la Turda, e chiar frumos acolo, de ce nu vii într-o zi?, doar că nu avem spectatori. De-aia și facem turnee. Turda e o bună rampă de lansare, fragilule. Urmează eventual Sibiul, sau, de ce nu, Clujul. Iar pînă la București nu mai e decît un pas!

Gazela avea, ca întotdeauna, dreptate. Un pas!

— Și bunul tău soț ce mai face?

— Ah, el! (Influența teatrului!) E atît de prins în activitățile sale încît nu cred să fi observat absența mea. Dar tu?

Gazela îi aruncă o privire de femeie acvariană și Pictorul se simți pierdut, dar nu lăsă prin nimic să se întrevadă că ar fi pierdut. Împrejurul lor, la bufetul teatrului, lumea sorbea limonadă și rodea biscuiți și toți, mai ales toți berbanții, se chiorau la Gazelă, ea venise în costumația ei de fîșneață — așa cum își închipuia regizorul că arată o fîșneață americană — și bărbații, deci, se chiorau la Gazelă, făcînd eforturi (inutile) să privească în direcția opusă, doamnele nu-i acordau atenție în mod ostentativ, Gazelei puțin îi păsa, ea, pricepu că Pictorul e pierdut și fu (aproape) fericită, dar încă cineva care observa scena, cu ochelarii pe nas (uitase să-i dea jos), un băiat nu prost, cam înțelese situația.

— Și acum ce ai de gînd să faci? întrebă Poetul, băiatul deștept. Ți-ai pierdut capul după fata aia? Să nu ți-l pierzi. Să nu-ți pierzi capul și să nu-ți îngropi comorile, cred că asta e din „Fiesta" de Hemingway, am citit cartea într-o limbă inaccesibilă ție.

Beau amîndoi cîte o sticlă de bere foarte potrivită cu friptura de Turda.

— De cele mai multe ori tu îţi pierzi capul, replică, acru, Pictorul.

— Eu îmi pierd capul, da, însă nu mă însor niciodată!

Pictorul se gîndea, cu teroare, că, a doua zi, A.E.B. are să-l pretindă cronica la spectacol, fiindcă... „adevăraţii intelectuali, *poete*, aşa îşi fac meseria cînd e vorba de teatru, scriu imediat, sub imperiul impresiilor proaspete. Închipuieşte-ţi că ai lucra la un cotidian ce are datoria să-şi informeze chiar a doua zi, la prima oară, cititorii."

Marele şef dădea ca exemplu un substanţial şir de nume de cronicari dramatici ce aveau meseria în sînge. Pictorul nu avea această meserie în sînge. Ce să fi răspuns el? Că nu se simte un adevărat intelectual? Că nu are idee cum e meseria de cronicar dramatic... perfect, e probabil dramatică, dar... Cu A.E.B. nu se putea discuta oricînd în contradictoriu, iar Pictorul o ştia.

În timpul nopţii, în vreme ce Poetul redacta cronica spectacolului dat de teatrul din Turda (iarăşi inversare de roluri!), Pictorul îşi aprinse un trabuc şi se gîndi la una din ultimele sale întrevederi cu Gazela. Ea se pronunţase: Locul acela e al tău!... Femeia acvariană!

Venise o noapte liniştită de iarnă, doar pe cer galopau constelaţii îngheţate, în linişte însă, nu se auzeau şi copitele. Instalat la fereastră, Pictorul le urmărea zborul, se gîndea, dar nu profund, la aşa-zisele „însuşiri astrologice" ale Gazelei, cărora nu le acorda importanţă, se gîndea la perseverenţa ei de a ajunge o actriţă MARE — şi la faptul că făcuse, totuşi, primul pas. Aşa cum îl făcuse şi Poetul ce trudea acum. Oare? În artă e necesar să ai şi o şansă, iar dacă nu ştii să o forţezi... Multele piese văzute la Bucureşti, uneori bune, uneori cu actori foarte buni, îl învăţaseră cîte ceva pe Pictor în acest domeniu lunecos.

Gazela se descurcase — după părerea sa — foarte bine în rolul de „dulce fîşneaţă", însă părerea sa era clar subiectivă şi, şi, dacă rolul i se potrivea ca o mănuşă, fiind şi Gazela o dulce fîş...? În timpul scurtei lor conversaţii, Gazela i-a spus: „Nu te înşela în ceea ce mă priveşte, fragilule! Rolişorul meu de... curviştinuţă, din piesa asta e un fleac. Rolul de bază e cel al fetei bătrîne, eu ar fi trebuit să-l am — ştiu că nu mă crezi! Cu un mic machiaj, cu alte cîteva trucuri, cu talentul *meu*, eu făceam faţă! Dar a fost dat rolul acriturii ăleia care, întîmplător sau nu, e chiar divorţată, fată bătrînă sau divorţată, de vreo mie de ani! În orice caz, deocamdată, e vedeta feminină numărul unu. Vedeta feminină, am vrut să spun masculină, este Kuţulakis, inevitabil îl vei cunoaşte.

Are rol în piesa asta, rolul din film al lui «Burtă Lancasteriu», dar acum e gripat și e înlocuit. Nu e nici o pagubă! Regizorul nostru e cam cum e, adept al lui Scorbowsky ăla, teoretician al teatrului ce consideră că între înfățișarea de toate zilele a actorului și «masca» cerută de rol, trebuie să existe, obligatoriu, o asemănare... Ce tîmpenie! Adevăratele performanțe... iată că trebuie să te părăsesc... ne mai întîlnim noi, nu?"

Sunase, promisiunea, ca o amenințare!

Meditînd leneș, agățat de un trabuc, sorbind încetișor dintr-o ulcică în care turnase (spre rușinea lui) șliboo, nu mied, Pictorul nici nu-l lua în seamă pe Poet. Se aflau la acesta acasă. Bietul Poet, se căznea să compună cronica spectacolului, prima sa experiență în acest domeniu, și, cum am spus se aflau în hogeacul lui. Cu toate că-și pierdea imediat mintea în fața unei muieri drăguțe, Poetul știa totuși să-și păstreze independența și hogeacul. În această privință se dovedise mai echilibrat decît Pictorul, însă Pictorului nu-i păsa. Chiar nu-i păsa.

Pe la două noaptea Poetul aruncă o privire plină de reproșuri către cel mai bun prieten al său. „Gata! A ieșit perfect! Nu știam că pot fi în așa hal de intelectual. Păcat că va trebui să strici pe ici, colo articolul *meu*. Vino lîngă mine și debitează vreo cîteva tîmpenii. Aceasta va fi contribuția ta!"

— De ce să stricăm cronica ta genială?

— Bravo, de ce? Fiindcă A.E.B. se va prinde că n-ai scris-o tu, și-mi va fi rușine. Urît că-i jucăm iar o farsă marelui șef!

E greu de știut dacă Baconsky a bănuit sau nu contribuția Poetului — de fapt, contribuția Pictorului, cu tîmpenii... — la scrierea acestei cronici dramatice. El citi articolul gata dactilografiat de noua secretară-dactilografă Veronica, îl sună pe Pictor, făcu observații, efectuă mici corecturi pe loc și declară că lucrase acceptabil. „Ai făcut un prim pas important pe calea intelectualizării, *poete!*"

— Mă tem să nu devin prea iute un intelectual, maestre!

— Este singura teamă ce nu trebuie să te pască, *poete!*

— Totuși mă tem. Mă tem că îmi veți cere să fac o cronică muzicală la „Gaianeh", de Aaram Haciaturian.

— E o sugestie bună. Văd, că cunoști perfect numele compozitorului. Mă voi gîndi, poate că acesta va fi al treilea pas, cel de-al doilea va fi un pas mai lung, te vei duce în Moldova, la Săvinești.

— La Săvinești? se miră Pictorul. Nu era sigur dacă mai auzise de această localitate... Șeful explică, metodic:

— Următoarea săptămînă nu ai mare lucru de făcut la red.,

Iar eu am mare nevoie de un reportaj vînos, plin de viață, pentru numărul proxim al revistei... deci, spre Moldova, *poete!* La Săvinești e o fabrică nouă de fibre sintetice, minune a tehnicii!

Aurel Rău se afla în biroul șefului, făcînd adnotări pe marginea unui plan. El interveni, măcar că nu scrisese nici un reportaj la viața lui!

— Iată cum faci: treci din secție în secție și notezi în carnețel absolut întreg procesul de producție, punct cu punct...

— În afară de ceea ce este secret, rîse A.E.B. Nu se poate să nu existe și acolo niște secrete. Și te vei caza la... Ai citit, *poete* „Vițelul de aur" și „Douăsprezece scaune"?

— Hm, astea mi-au scăpat. Dacă mă trimiteți la Săvinești, în loc să-mi faceți un program de lectură, cum i-ați făcut Poetului...

— Îi vei citi pe Ilf și Petrov în tren, ai cale lungă de făcut, decise Baconsky. Parcurgîndu-i pe acești autori vei afla că nu se găsesc niciodată camere la hotel, chiar dacă hotelul e pustiu. E un fenomen la fel de enigmatic ca și aurorele boreale, dar mai puțin frumos. Oscar Bender, personajul din romanele amintite, știi cum proceda? Dădea în prealabil o telegramă sau un telefon cum că vine maharajahul cutare, sau un lord, neapărat un putred de capitalist, pentru ăștia se găsesc totdeauna camere. Să telefonez eu la Piatra Neamț, e la cîțiva kilometri de Săvinești, la Piatra îți vei fixa reședința, pe urmele lui Hogaș, să anunț că sosește în oraș... cine ai dori să fii, *poete?* Marele sculptor Moore, îți convine? Churchill nu poți fi, ești totuși prea tînăr, iar viezurii de pe-acolo cred că au auzit de el, pe cînd despre Moore...

— Nu, nu, maestre, mă descurc eu, protestă Pictorul, plictisit de încurcăturile ce s-ar isca. Și cam cînd trebuie să plec?

— Nu e nici o grabă, mîine, nu mai devreme... Problemele sentimentale — dacă nu ți-a venit mintea la cap — le rezolvi azi. Așa e, să nu uit, de la Săvinești poți da o fugă pînă la Bicaz, acolo o întîlnești neapărat pe fosta noastră dactilografă, Sanda, ea te poate ajuta, eu nu mă supăr dacă te întorci cu două reportaje...

Alt capitol

Începuse să ningă iarăși, cu atîta melancolie încît îți trecea orice chef să devii un intelectual! De data asta Pictorul se pomeni singur în mare încurcătură, însă, chiar de ar fi trebuit să reclă-

dească Babilonul se hotărî să scrie chiar el, fără ajutorul Poetului. Şi ningea, ningea, iar în inimă se clădea tristeţea, după ceva pierdut, nicicînd cîştigat. Dar Pictorul se decise să alunge aceste sentimente tulburi ce abia te împiedică să mergi înainte, aşa era el, un căpăţînos, dar şi un neserios, singura sa asemănare cu yankeii...

Secretarul general de redacţie insistă ca Pictorul să treacă din secţie în secţie, fără să lase carneţelul şi nimica să nu-i scape. Dar de ce, îl întrebă Pictorul. În fond aceasta e o afacere tehnică, ingenioasă, cititorul unei reviste literare nu ar pricepe mare lucru, altceva aşteaptă el. Stai, îl opri secretarul general de redacţie — dacă ai notat pe hîrtia albă procesul de producţie la amănunt, ai şi oamenii. Nu pricep — se încăpăţînă Pictorul, pe cititorii noştri, mulţi, puţini cîţi îi avem, îi interesează oamenii sau procesul de producţie? Eu cred că, în legătură cu partea tehnică, specialiştii au documentaţia lor, exactă.

Baconsky zîmbi ironic, Rău zîmbi cam încurcat. Adevărul e că se purtau multe discuţii în legătură cu ce este, ce ar trebui să fie un reportaj. Nu se trăsese o concluzie definitivă, însă documentarea stătea la baza creaţiei literare, la baza oricărei creaţii — fapt de necontestat.

Nu poţi să scrii despre om dacă nu ştii exact cum şi la ce muncеşte şi la ce anume gîndeşte — cînd munceşte!

Nu e obligatoriu, intervenise cu oarecare sfială Gurghianu, ivit şi el la această consfătuire de lucru. În timp ce munceşte, omul se poate gîndi la orice, chiar şi la talia diafană a iubitei sale.

Aurel Gurghianu era — şi este — un pudic. Afirmaţia sa puţin aşteptată explodă ca o grenadă cu miere şi cam puse capăt dezbaterii şi, fără a-şi mai bate capul cu privire la ceea ce va fi, ferm convins că urmărind punct cu punct procesul de producţie, sau nu, va reuşi să mai facă un pas întru „intelectualizare", Pictorul sări în tren.

Da, ningea rar, şi e t e r n, şi la drept vorbind, Pictorul, pe a cărui inimă se clădiseră enigmatice cuiburi de duioşie, nu avea un chef deosebit să devină un intelectual — dar dacă trebuie?!

La gară nu-l însoţise nimeni, foarte bine, Pictorul avea oroare de minutele goale cînd cel sau cea care te conduce aşteaptă ca personalul să binevoiască a se urni din loc. În asemenea minute pur şi simplu nu ai despre ce vorbi. Chiar dacă ai alături omul cel mai drag, nu ştii ce să-i spui, şi nici el nu ştie. E posibil aşa ceva? E posibil?

Se pomeni, Pictorul, într-un compartiment pustiu în care mirosea a muşte zdohnite şi uscate. Îl aşteptau ceasuri de drum plicticos, nu reuşise să facă rost de Ilf şi Petrov, fulgii se plimbau de-a

lungul ferestrelor, cu aceeaşi regularitate şi melancolie, Pictorul se întrebă dacă şi acum îi convine singurătatea? Eventual ar putea să doarmă tocma' pînă-n Moldova... Sau prezenţa unuia sau a altuia ar înviora atmosfera? Prezenţa cui? A Poetului, cel mai bun amic? Din motive mai mult sau mai puţin clare Pictorul respinse candidatura Poetului („elementul gamma?), de altfel acesta plecase cu o zi înainte pentru un „ciclu" de şezători literare la Hunedoara şi-n preajmă, împreună cu un alt autor cam urmărit de ghinion pînă-n acel moment, poetul Al. Căprariu.

Poetul se îndreptase către autogară într-un hanorac căptuşit, ultramodern, cu foarte multe buzunăraşe şi cureluşe, pe cap cu un fel de căciulă plată cu cozoroc. Pentru cele vreo cîteva zile de peregrinări apostolico-literare, Poetul se încărcase şi cu vreo două valize în care îndesase o bună parte a garderobei sale. Şi, ca o continuare, şi ca o evocare, neavînd ce face, Pictorul îşi aminti, enervîndu-se puţin, foarte puţin, o frumoasă duminică de vară pe care ei doi, burlaci fiind sau fiind pentru moment părăsiţi sau necăsătoriţi, sau liberi şi fericiţi, hotărîseră să o petreacă împreună, distrîndu-se cît mai bine cu putinţă, distracţie intelectuală, fără femei... Începuseră programul de distracţie intelectuală dis de dimineaţă, la ştrand. Poetul se ivise într-un costum sport din doc subţire, mătăsos, alb, finuţ, cu pantofi albi de pînză şi pălărie de pai pe cap. De unde o fi procurat-o? Foarte bine. După ce se prăjiră şi înotară îşi completară distracţia intelectuală fără femei urmărind din priviri toate fetele mai acătării din cuprinsul ştrandului. Apoi deciseră să prînzească la Casa Universitarilor, printre „profesores" şi „*profesoraites*" (feminin!) însă mai înainte Poetul declară că va trebui să se arunce pîn-acasă, să se schimbe. Aşteptîndu-l să se schimbe (el sau hainele?), Pictorul aprinse un trabuc în stradă, mai mîngîind cu ochii — şi el un păcătos! — cîte o apariţie diafană şi trecătoare. Poetul coborî solemn, doi fluturi încadrară uşa, însoţindu-l, impresionaţi şi ei de costumul sobru, cravată, colţul batistei la buzunarul vestonului, lănţişorul de argint: Poetul se prefăcea că are ceas de buzunar — culmea subtilităţii. N-avea ceas, dar exista lănţişorul.

După ce luară masa — duminică la CUC e îmbulzeală —, se hotărîră pentru o plimbare pînă-n pădurea Hoia unde se zvonea că ar fi bere cehească. Poetul se schimbă iarăşi; ca pentru excursie — pantaloni bufanţi!! — iar pentru cină, la „Pescăruşul", luă alt rînd de haine, aproape un frac! Pictorul răbdă cu stoicism aceste seisme vestimentare ale amicului, rămaseră amici, dar nu l-ar fi dorit de tovarăş de drum pentru această călătorie de documentare!

Pe cine l-ar fi preferat totuşi Pictorul? Te pomeneşti că pe marele şef? Îl scoase dintre candidaţi şi pe acesta, cu toate că ţinea mult la el, în modul său rezervat. Într-o astfel de nesfîrşită călătorie, de s-ar fi aflat împreună, A.E.B. ar fi făcut multe observaţii, pornind, poate de la modul său neglijat de a se îmbrăca (l-ar fi dat ca exemplu pozitiv — deşi cu unele rezerve — pe Poet), continuînd cu nesănătosul regim alimentar (aici Poetul ar fi fost şi el de partea „negativilor"), continuînd, poate, cu modul uşuratec în care tratase căsnicia, isprăvind cu arta, domeniu în care, A.E.B. deja observase, Pictorul nu manifesta suficientă ambiţie şi perseverenţă. Marele şef era foarte mare, dar, cîteodată, prea mare. Controversele cu oamenii mari îl oboseau pe Pictor. Nu-l oboseau, el dispunea de o excelentă condiţie fizică, dar îl scoteau din independenţa şi libertatea sa filozofică, precum pe un peşte din apă. Pictorului nu prea-i plăcea să fie scos din apa *sa*. El se considera un biet om obişnuit. Era oare el un biet om obişnuit?

Îl stînjenea un mic amănunt în legătură cu A.E.B.

Dacă redactorul şef ar fi revenit asupra „temei" celor cinci păsări ce şi-au pierdut capul compas, posibil — posibil doar — ca Pictorul, dacă se declanşa o astfel de conversaţie, să relateze apariţia celor cinci *umbre luminoase* în triunghiul albastru de cer, în inima pădurii blestemate, să adauge chiar şi întîlnirea cu *Ambasadorul focului*. Ce ar fi spus A.E.B. Poate că: Pictează despre toate acestea! De ce amîni mereu?

Pictorul continuă să mediteze, trăgînd din ţigareta sa ieftină. Nu, el este un mohorît, un taciturn. Probabil nu va vorbi niciodată mai mult decît e strict necesar. De-aia nu-l iubeau femeile... Nu-l iubeau? Nu i-ar fi povestit nimic marelui şef fiindcă marele şef nu este un *compagnon* comod... Şi Pictorul constată cu tristeţe, asta e, prin urmare eu am nevoie de un *compagnon* comod, care să nu mă contrazică... să spună doar rezon...

Şi se întristă Pictorul. Dar nu foarte tare. Mai gîndi puţin, avea timp berechet, personalul acela rapid abia se mişca pe linii, sau poate vîntul purta fulgii în aceeaşi direcţie, ceea ce sporea senzaţia de lipsă de viteză, şi se convinse, ori se autoconvinse, că situaţia e mai completă, nu e vorba doar de un *compagnon* comod sau incomod.

„Sînt mîndru şi liber şi independent şi singuratec ca o pisică!" Unde auzise aceste cuvinte. Cine le rostise? El?

Dar poate că o femeie să fie fiinţa potrivită pentru a-l însoţi în marele drum? Hm, de ce marele drum, ce mai e şi asta, o călătorie de la Cluj la Piatra e un mare drum?

Pictorul încercă să rîdă... dar cum să rîzi singur într-un compartiment pustiu? Pînă și fantomele cînd hohotesc acolo, în locurile lor preferate, sînt convinse că sperie pe cineva, altfel nu s-ar osteni degeaba.

...Gazela? Ar fi ea persoana indicată spre a-l înveseli în această plicticoasă călătorie?

O, Mort, vieux capitaine, il est temps! levons l'ancre!
Ce pays nous ennuie, ô Mort! Appareillons!
Si le ciel et la mer sont noirs comme de l'encre
Nos coeurs que tu connais sont remplis de rayons!

Verse-nous ton poison pour qu'il nous réconforte!
Nous voulons, tant ce feu nous brûle le cerveau,
Plonger au fond de gouffre, Enfer ou Ciel, qu'importe?
Au fond de l'Inconnu pour trouver du nouveau!

Gazela,... cîndva, cîndva..., la București, îi cîntase, acompaniindu-se, improvizînd, aceste stihuri baudelairiene... improviza, dar îi ieșea atît de frumos viitoarei Mari Actrițe! (Acum Pictorul începea să creadă, nu foarte, un pic doar, în viitorul ei de Mare Actriță.) Și totuși, — nici Gazela. Pentru un șir de motive o respinse pe proaspăta „ingenuă" a Teatrului din Turda.

O respinse și pe Irene Papas... Ciudat, de neînțeles, că pusese și candidatura fostei sale soții, după ce se străduise atîta vreme să scape de ea, și scăpase... Respinse și alte ființe gingașe. Nu de o femeie avea nevoie spre a-l însoți în „marele drum".

Și deodată un gînd ce-i dădea ocol de cîtva timp se limpezi. Ar fi preferat să călătorească, să stea îndelung de vorbă cu tatăl său — acum cînd Pictorul se maturizase îndeajuns pentru a fi în stare să vorbească despre orice — așa își închipuia el — dar nu îndeajuns pentru ca să poată picta *orice*.

Își amintea cum, copil fiind, mergea împreună cu taică-su la gîrlă, cum pescuiau, dar nu prindeau niciodată nimic, despre umflătura de la umăr a bătrînului, bănuită de a fi malignă, numai că bătrînul — nu era bătrîn pe-atunci — refuzase să se trateze, iar „tumoarea" se retrăsese de la sine. Acum însă Pictorul nu mai era copil, iar taică-său orbise. E oare posibil să aduci o conversație *reală* cu un om ce n-a fost orb din naștere ci și-a pierdut văzul după ce o întreagă viață a văzut? Iar apoi n-a mai avut vreme să se acomodeze.

O conversație cu tatăl său — Pictorul o știa — ar fi fost posibilă, însă probabil că numai el, unicul său fiu, înțelegea că deși bă-

trînul se ține tare încă, sufletul său e disperat, iar cu un om disperat e imposibil să duci o discuție *reală*... Așa că Pictorul, respinse, cu durere, și candidatura tatălui său.

Să-l ia tovarăș de drum pe *Ambasadorul focului?* Nu, se șterge de pe listă și acesta. *Ambasadorul focului* l-ar fi ademenit în altă direcție. Necunoscută. O făcuse și atunci în pădurea blestemată. (Dar în acest caz, cum rămîne cu „...*Enfer ou Ciel, qu'importe? / Au fond de l'Inconnue pour trouver du nouveau!*"?)

Pentru a descoperi noul... Și astfel, respingîndu-i pe rînd pe toți, respingîndu-le pe toate, Pictorul călători pînă la Piatra Neamț mîndru, liber, independent și singur. Ca o pisică.

Alt capitol

În orășelul moldovenesc la hotelul din centru, deși părea cu totul pustiu, nu se găsea nici un pat liber. Delegația purtînd antetul „Almanahului Literar" nu servi mai la nimic. „Amacul lateral"? silabisi analfabetul de la ghișeu. Ce e asta? Nu, N-avem locuri, categoric, n-avem locuri, așteptăm o delegație de cooperatori din Muscel.

Totuși individul arătă o solicitudine aproape suspectă: „Încercați la hotelul de alături de gară, o să vezi matale, acolo au locuri!"

Sosind în Piatra Neamț pe întuneric Pictorul nu observase plăcuța ce mai mult masca, decît demasca prezența acelui mic hotel. Da, existau camere libere, numai că, dintr-o pricină serioasă, în plină iarnă, hotelul nu era încălzit. Se defectase... aia. N-are-a-face. Pictorul, obișnuit cu orice, oferi chiar și un bacșiș pentru hogeacul acela mai înghețat decît un *igloo*, și obținu vreo două pături suplimentare. Urcă imediat în odăița cu numărul opt, se culcă renunțînd la lectura de seară, renunțînd la inevitabila ceartă cu Poetul ce se afla departe, la Hd., renunțînd la cină. Adormi, se trezi de cîteva ori căutînd poziții mai călduroase, nu le găsi, se trezi definitiv la șase dim., strănută de cîteva ori, se îmbrăcă dîrdîind, renunță să se spele de teamă să nu i se roadă pielea; funcționarul de la ghișeu, prea amabil pentru un astfel de hotel, îl văzu înfrigurat, spuse că-i pare rău, dar ce să-i faci dacă s-a stricat instalația?, și-i dădu un sfat pentru a preveni o pneumonie. La aer curat nu era mai cald, totuși infinit mai bine, era încă beznă și Pictorul

urmă sfatul ce i se dăduse: intră la bodega de peste drum, deschisă deja la acea oră confuză a dimineții de februarie și care deja își primise cîțiva dintre clienții ei, cei ce beau de dimineață fără motiv, neserioși ca și yankeii. Printre ei Pictorul părea tînăr și curat ca un zeu. Dar dacă era într-adevăr un zeu?

Cu toate acestea barmanul îl privi chiorîș, cînd i se solicită o șlibo, ce-i cu ăsta, pasăre nouă, de ce bea de pe acum, totuși îl servi. Pictorul părea major și vaccinat. Pictorul dădu pe gît paharul, mai ceru unul, or să mă simtă ăia de la fabrică se gîndi, dar nu-i păsa cine știe ce.

Parcurse într-un autobuz kilometrii pînă la Săvinești, prezentă la poarta întreprinderii delegația, mormăind „ziarist", cu toate că nu era ziarist ci un biet om pornit pe calea intelectualizării.

Portarul formă un număr la telefon. „Alo, tov Zambilă, e aici un tov de la Scînteia!" De unde o fi tras concluzia că e de la „Scînteia"?

Zambilă sosi urgent și aferat, strînse, ba nu, scutură cu tărie mîna Pictorului și-l duse de îndată în biroul inginerului șef. Acesta se dovedi binevoitor.

— Luați loc, vă rog. O cafea? O țigară? Cu ce treburi la noi? Din partea „Scînteii"?

— Nu, spuse Pictorul.

Figura ovală a inginerului șef se mai dezumflă puțin.

— „România Liberă"?

— Nu.

Altă deziluzie.

— Organul regional?

— Poftim delegația și legitimația!

Dezamăgirea, nedumerirea, nehotărîrea, alterară figura inginerului șef, el se mișcă pe scaunul plușat, reciti delegația, analiză carnetul de redactor și luă o hotărîre: „Nu se poate, tovule! Avem noi aici secretele noastre!"

Își rostise sentința cu o anumită vanitate, parcă ar fi fost mîndru că el, vezi bine are acces la secretele fabricării relonului, pecînd acest individ suspect, venind din partea unei publicații de care el nu auzise iar fiindcă nu auzise de ea devenea automat suspectă, nu are acces. Aprinzîndu-și un trabuc, omul tehnicii moderne lansă senin următoarea nerozie: „De unde să știu eu că dumneata nu ești un spion anglo-american?"

Amintindu-și că un alt reporter improvizat nu avusese acces la fabrica de viori și planoare din Reghin fără aprobare de la și de la și de la, Pictorul rînji exact cum rînjesc spionii „anglo-americani"

și declară; „Nu există și nu au existat vreodată spioni anglo-americani!“ „Cum adică, domnule?“

Omul tehnicii era de-a dreptul indignat, huliganul ăsta încerca să dărîme o instituție care, deși dușmănoasă, era bine instalată în mintea sa.

— Fiindcă, încercă Pictorul să deslușească problema, pot exista spioni americani sau spioni britanici. Serviciile secrete yankee și cele engleze sînt independente, ba mai mult, sînt rivale de cînd lumea, se suspectează și se supraveghează reciproc. Dacă din greșeală cunoașteți puțină istorie, știți desigur că între Anglia și USA există o veche antipatie, bine mascată, ce e drept. Cîndva America a fost „proprietatea“ coroanei britanice.

— De unde cunoști toate acestea?

— Încă nu ne tutuim! Cunosc toate acestea din cărți și *te rog* „tovule“ inginer nu te mai agita. Dacă nu se poate, nu se poate, crezi că mîna mea dreaptă abia așteaptă să scrie despre voi? Păi meritați a fi popularizați, după o astfel de primire? Vreau să te mai întreb ceva: de unde a cumpărat țara noastră licența fabricării fibrelor sintetice? De la străini. Toată lumea cunoaște acum „tainele“ fibrelor sintetice, ăsta nu mai e un secret, sau e secretul lui Polichinelle. Polichinelle, împărat al Mesopotamiei în sec. cinsprezece.

— Dar de unde știi că licența nu ne-a fost furnizată de către prieteni?

— Asta e o afacere comercială. Prietenia ca prietenie, dar o licență e pe bani.

Inginerul, cam nesigur, schimbă subiectul.

— Ce este „Almanahul Literar“?

— Cea mai bună revistă de poezie din țară, zise Pictorul pe un ton ferm, deși nu era convins. El îl cita doar pe A.E.B.

— În acest caz de ce e la Cluj și nu la București? Tot ce este valoros, trebuie să fie la București.

— În acest caz uzina voastră nu face două parale, din moment ce se află într-un colț de țară.

— Aici problema prezintă alți parametri.

— Perfect! Pictorul se ridică, foarte plictisit. Se pregăti să plece cînd inginerul, om precaut, îl opri: „Ascultă, tovarășe. Eu n-am nimic împotrivă ca uzina noastră să fie popularizată, cu toate că nu văd cum o revistă de poezie ar putea-o face. Ești poet?“

— M-a ferit sfîntul. Am fost trimis să fac un reportaj.

— Eu nu-mi pot asuma răspunderea de a te primi, iar tovul director e plecat la minister.

— Toți directorii sînt totdeauna plecați la minister.

— Cum ai spus?

— Bombăneam şi eu...

— Du-te la oraş, capătă aprobare de la cei mai mari şi te primesc cu braţele deschise.

— O să fiu foarte fericit să cad în braţele dumitale deschise. De la cine să obţin aprobare?

— Nu ştiu. Descurcă-te!

Pictorul se înapoie la Piatra cu sentimentul că pierduse bătălia pentru intelectualizare. N-avea nici un rost să se piardă şi pe sine: nu mai mîncase nimic de multe multe ore. La cel mai neînsemnat restaurant din oraş căpătă un ciolan de porc cu fasole, extraordinar de gustos, şi un vin cald. Se gîndi să plece la Bicaz, poate acolo, cu ajutorul Sandei, fosta secretară-dactilografă-şefă a „Amacului Lateral" va izbuti să facă un slalom printre păzitorii secretelor. Dar, săturîndu-se bine Pictorul deveni mai optimist — poate că de la burtă porneşte optimismul, cine a spus-o?, nu Socrate în orice caz. Plăti şi plecă. Cum tot nu-şi făcea mare speranţă, izbuti să ajungă, agitîndu-şi legitimaţia aia pînă-n anticameră. Aici o fată ce-şi dădea importanţă între două telefoane nici nu-l privi pe Pictor ci puse placa aia veche: tovarăşul e în şedinţă, nu se ştie cînd va fi liber. Scurt. Frumoasă melodie, cea mai populară, dar Pictorul nu avu timp s-o savureze. Uşa capitonată, întredeschisă, se deschise de tot, şi un bărbat pe cale de a îmbătrîni, cu obrazul aspru zise:

— De cîte ori te-am rugat, tovarăşă Lia?! Nu mă aflu în şedinţă. Ai o problemă cu mine, tovarăşe? Da? Serioasă? Bagă-te!

Pentru prima dată Pictorul pătrundea în cabinetul unui şef. Nu avu timp să-l studieze, cabinetul, deoarece omul, deşi binevoitor, părea grăbit sau mai curînd, expeditiv. Întrebă care-i baiul. Pictorul explică scurt, i-o impunea omul din faţa lui.

— „Almanahul Literar", citi omul, revistă de cultură din Cluj. Pronunţă cu plăcere numele oraşului transilvan. Ia spune-mi cine e şef pe-acolo, la „Almanahul" ăsta?

— Poetul Anatol Baconsky.

— Baconsky, repetă omul şi schiţă o grimasă, de aprobare? Sau dezaprobare? Ia spune-mi, nu e ăsta scriitorul pe care mereu îl *belesc* criticii şi gazetele?

— Sînteţi cumva ardelean? El e. Mereu e *belit*.

— Şi el ce atitudine are? Nu se lasă?

— Aşa e, nu se lasă.

Omul, zîmbind, analiză mutra de huligan a Pictorului.

— Şi pentru ce aţi venit la mine? Uzina e la vreo cîţiva kilometri, du-te direct, sau vrei să te duc de mînă?

— Chiar asta aş vrea, căci nu mă lasă să intru şi s-a emis ipoteza că aş fi spion! Cică sînt prea multe secrete pe-acolo, şi eu vreau să le fur?

— Ce secrete?! Omul rîse cu poftă. Dumneata — spion? Au înnebunit? Care secrete, relonul se fabrică acum peste tot, fără decît numa poate că-n Haiti, nu. Lia! Apăru secretara. Fă-mi un fir cu „Fibrele"... Alo, „Fibrele"? Aici V. Cu directorul! E la minister... sigur! Ce alt ştab e pe-acolo? Inginerul şef? Dă-mi-l mintenaş la aparat!... Ia ascultă şefule, ce se întîmplă? Vine la voi un tînăr scriitor care trebuie încurajat şi promovat şi voi vă puneţi ochelari? Care secrete? Fetele alea oacheşe pe care le angajaţi în funcţie de formele lor? Nu, nu e vorba de hîrtii, ci de „forme", crezi că nu ştiu?..." Apoi către Pictor: „Ai cale liberă. Dacă scrii ceva frumos, trimite-mi şi mie revista!"

Un alt capitol

După trei zile petrecute la Piatra Neamţ şi Săvineşti, Pictorul, călit în cele bătălii, se decise să facă marele „event" şi să meargă şi la Bicaz. La Săvineşti trecuse în revistă procesul de producţie, cum îl îndemnase Rău, vorbise cu oamenii, notase nume, pusese întrebări... convenţionale desigur. Mulţi nu prea aveau chef să-şi piardă timpul cu el, dar *multe* trăncăneau cu plăcere. Într-adevăr multe femei tinere şi drăguţe în această fabrică tînără şi drăguţă.

Îl însoţise pe Pictor un tehnician mărunţel, extrem de competent, ştia absolut totul. Pictorul se îndrăgosti de cel puţin patru „ochioase" ce-şi plimbau mîinile albe printre firele şerpuitoare, se îndrăgosti de patru, adică de fapt de nici una, şi părăsi „Fibrele" cu un sentiment luminos, în ciuda s e c r e t e l o r. Da domnule, iată că se poate!

Reportajul său? Umpluse un carnet cu termeni tehnici şi biografii dar deocamdată nu ştia cum are să transforme această avalanşă informaţională, această harababură, într-un material publicabil. Iarăşi cu ajutorul Poetului? Nu, hotărît nu, trebuie să învăţăm a umbla pe cataligele proprii, Pictorul decise să-l citească mai atent pe Geo Bogza, să înveţe...

La Bicaz, dintre nenumăratele minunăţii ale şantierului, Pictorul alese pentru început uzina de acid sulfuric. Nu întîmpină nici un fel de greutăţi, se pare că acidul ăsta nu avea căutare la agenţii

„anglo-americani". Un inginer ce-l luă în primire, îl preveni dintru început că dacă nu are nas tare, e mai bine s-o lase baltă. Pe ici pe colo țîșnituri de aburi fierbinți ce nu miroseau a odicolon, romantizau atmosfera.

Înapoindu-se la Cluj, Pictorul merse direct de la gară către cea de a zecea sau a unșpea locuință a sa, deschise ușurel ușa pentru a nu-i trezi pe cei doi colegi de demisol, bătuse miezul nopții, așa era el, Pictorul, omul sosirilor la miez de noapte, bîjbîi către patul său și mîna sa întîlni un piept de fată. Ce căuta o fată în patul său — asta e întrebarea.

Fata țipă. Cineva aprinse lumina. Cineva urlă: „Stinge, dobitocule!" Pictorul abia avu timp să întrevadă un obraz palid de fecioară, niște bucle frumoase, de aur, ca și ochii săi, se făcu întuneric, Pictorul se replie către ușă, o voce îl dojeni: „De ce nu bați la ușă, muhaiá ce ești!"

Poetul continua să-și mobileze cu deosebită atenție și perseverență hogeacul, după cum continua să tragă la măsea cu spor. Acum odaia semăna cu unul dintre costumele sale fistichii. Apăruse un „colț rustic" cu niște ulcele, blide, vreo două icoane pe sticlă prefigurînd moda ce avea să se extindă, ceramică de Săpînța sau de Săcel, Dumnezeu știe dacă autentică sau nu, pe lîngă „colțul femeii frumoase" se înființase „colțul poeților" — în prim plan firește Poetul, apăruse „colțul marilor idei", „colțul imaginației nelimitate", „colțul marilor speranțe"... O cameră nu poate avea, în principiu, decît patru colțuri, dar a Poetului era polivalentă! În sfîrșit, sub „colțul marilor speranțe" Pictorul văzu aruncat de-a valma tot avutul său, două valize, haine, o pernă, o pătură, o pereche de încălțări...

Poetul, cam cherchelit, îl privi pe amicul său cu ochi opaci și rosti cu glas nesigur:

— Mă! Tu știai că eu sînt Marele Pirat al Inimilor? Ai înțeles? Cine sînt eu?

— Marele Pirat al Inimilor, oftă Pictorul puțin ostenit. Cum de au ajuns lucrurile mele aici?

— Te-au vîndut, te-au debarcat frații, chicoti Poetul, în vreme ce lipseai luptînd pe frontul ideilor, colegii ăia ai tăi de cameră, oamenii cavernelor, te-au dat afară și au dus lucrurile tale la red. ca să te pună în fața faptului împlinit. Spune-le mulțam și pentru atît, la început cred că intenționau să arunce totul în stradă, oamenii cavernelor, ha, ha! Cred că în locul tău a venit o chiriașă...

— Nu poți să taci puțin?! se enervă Pictorul.

— De ce să tac? De ce să tacă un Mare Pirat al Inimilor? Cine, de ce, să tacă?

— De cîte zile o 'duci așa cu băutura? Duhnești, băiete! Prin porii tăi nu mai iese sudoare ci porcărie de-aia dulce, fermentată, nimic mai scîrbos. Îmi pare rău de tine. Bei ca un descreierat.

— Sînt Marele Pirat al Inimilor. Cine sînt? Poetul întinse lăbuța moale și cam umedă, gest întîrziat, și de salut și de împăcare. Noroc și bine ai venit călătorule, de altfel și eu am călătorit, și nu mai face pe supăratul, nu sîntem noi cei mai buni prieteni, nu te ajut eu să devii un intelectual? Ai venit să facem împreună reportajul?

— Dacă tot bei, bea și tu ceva bărbătesc!

— Sigur! Șlibo! Am pentru tine. Și mai am ceva... Poetul făcu semn cu ochiul și șopti: Am o corespondență absolut ciudată. Ți-a venit la red. o ilustrată, dar am luat-o cu mine, poate din indiscreție, poate ca să nu se piardă. Ți se pun întrebări... ciudate întrebări!

Ilustrata îl înfățișa pe Matias-Rex, iar pe cealaltă parte conținea într-adevăr întrebări: „E adevărată povestea cu cele cinci păsări din pădurea blestemată? E adevărată povestea cu *Ambasadorul focului?* Ce e adevărat în tine, și ce nu? Care e secretul tău? Dar, oare *ai un secret?*“

Fără iscălitură. Dar se deslușea ștampila poștei din Turda... Poetul mai sorbi niște băutură dulce și se strîmbă dulce. „E din partea Gazelei... Am ghicit?“ Ghicise, bineînțeles. Foarte obosit Pictorul își mută scaunul sub „colțul marilor speranțe“. Spuse întunecat:

— Am investit în tine mult sentiment, Poete! Datorită unor gesturi sau replici de-ale tale, datorită felului caraghios în care te spilcuiești... a unui zîmbet, a unei priviri... pînă și faptul că te-ai dat la femeile *mele*, m-a înduioșat. Dar acum, pe neașteptate, cu totul pe neașteptate, îmi dau seama, a intervenit un element nou... „elementul gamma“, să-i zicem...

Vorbind așa, Pictorul medita intens și, straniu, cuvintele cam aspre la adresa Poetului, parcă nici nu ieșeau din gura lui. El se gîndea la viitoarea Mare Actriță. I se părea că întrebările ei de pe ilustrată pun sub semnul întrebării însuși sensul existenței sale! Cum de știuse ființa aia mică dar cu ambiții mari, „ingenua“ Teatrului din Turda să pună Punctul pe *i*?

După o noapte tulbure, petrecută pe fotoliul-canapea al Poetului, Pictorul se trezi primul. Își simți capul greu ca o mină submarină dirijîndu-se către coca navei pe care o va sfărîma. Tic-tacul mecanismului lovea neîncetat tîmpla. Își plimbă limba prin gură,

o simți amară de parcă și-ar fi petrecut cea mai mare parte din viață degustînd cucută, ca filozoful acela. Da, băuse și el ceva aseară, nu mîncase mai nimic dar de vină erau mai ales gîndurile, sau deruta provocată de întrebările Gazelei. Se simțea foarte obosit, oricît de vlăjgan voinic se arăta. Îl storsese efortul de *a înțelege!* Acum trebuia să scrie reportajele — trei! — trei sau nimic, ce om căpățînos!, despre „Fibre" despre fabrica aia cu emanații plăcut mirositoare, despre Bicaz, în ansamblu.

Le va scrie, sau va crăpa — și le va scrie singur, fără ajutorul Po... eh, Poetul continua să doarmă urît, cu gura căscată, obrazul șiroind de transpirație. În persoana Poetului se profila nu un mare poet ci un mare bețivan.

Dacă ar fi avut o pastilă împotriva durerii de cap... Trase la nimereală niște sertare, descoperi mănuși, poze, fleacuri. În pijama, se duse la fereastră. Ningea, iarăși ningea! O ninsoare consistentă, nu una amețită care să se prefacă-n fleașcă.

Deodată simți ceva ca o înțepătură în ceafă.

Se răsuci brusc pe călcîie.

Poetul — cînd se trezise? — îl studia atent cu ochii săi mici, negri, acum bine injectați.

— Ce ai căutat prin sertarele *mele?*

— Ai să faci ciroză!

— Nu te privește, va fi ciroza *mea!* Pictorul se îmbrăcă iute, în doi timpi, ca la armată. Unde te duci? Pictorul nu binevoi să explice, ieși, încuie ușa, luă cheia, lăsîndu-l pe Poet pradă mîniei și chiar nedumeririi, nu pentru multă vreme însă fiindcă reveni cu o sticlă de lapte, parizer, pîine, antinevralgice.

— Dacă vrei să te dregi cu băuturi, treaba ta, eu ți-aș recomanda laptele, dacă îți plesnește capul, ia o pastilă...

Poetul apucă o sticlă — nu cu lapte — și sorbi. Se cutremură.

— Am spus multe prostii azi-noapte? Dacă am spus ceva despre Irene Papas, dacă am spus că... să știi că m-am lăudat.

— Subiectul nu mă interesează. Mănîncă ceva. Bea niște lapte!

— Laptele nu mă interesează. Ziua de azi e oricum pierdută. Ziua de azi e oricum pierdută și nici nu există, există doar iluzia că ne aflăm într-o zi... într-o zi pierdută... mă tem... ca și viața. Nu-mi amintesc nimic din ce am trăncănit aseară, știu doar că a fost pomenit numele Irenei Papas, că ți-am dat ilustrata aia și că tu ai pomenit despre „elementul gamma"! Mi s-a învîrtit toată noaptea în cap!

— Ca să ți se-nvîrtească ceva în cap, trebuie să existe cap, ai avut tu așa ceva noaptea trecută? Acum ai?

— Ce este „elementul gamma"?

Pictorul, mîncînd, se duse iar la fereastră. Fulgii acelei ninsori turbate începeau să fiarbă. Piața Mihai Viteazul devenise un cazan de vîrtejuri înghețate.

— „Elementul gamma" este un fel de chestie. De cînd mă intelectualizez am învățat o mulțime de termeni noi. Dar tu, poete? Ce, vrei iarăși sticla? Poftim, mai bate-ți un cui în „tron".

— Ce este „elementul gamma", Pictore?

— Nu mă plictisi, bețivanule. Am destule pe cap, trebuie să-mi scriu reportajele, trebuie să-mi caut casă și pe deasupra mi-a sărit și o plombă.

— Plomba nu pot să ți-o pun, dar pot să-ți bat în locul ei un piron. Să te țină o viață. În ce privește locuința, te pot găzdui eu o vreme.

— Nu, Poete. Nu mă poți găzdui, nimeni nu mă poate găzdui, doar eu pe mine însu-mi. Nu vreau să conturb acțiunile unui Mare Pirat al Inimilor și nici nu-mi convine să locuiesc aici între cele șapte colțuri ale unei odăi cu patru colțuri. Pe tine cînd te-a făcut mă-ta te-a aruncat de bucurie de trei ori în sus, dar te-a prins numai de două-ori.

— Nu înțeleg... număr impar... ce ai vrut să zici?

— Ceva prea simplu. A treia oară nu te-a prins și ai picat în cap.

Poetul mai bău, strîmbîndu-se. „E neapărată nevoie să mă insulți? Vrei să ne batem?" Pictorul stătea la fereastră, hipnotizat de ninsoare, hipnotizat de amintirea Gazelei. „Uneori te porți ca un animal fugărit, dragul meu, ca un urs, nu... ăla nu fuge, ca un fazan... nu... ca un iepure... nu, nu nu! Însă nici ca un leu lovit de săgețile băștinașilor. Nu te supăra dragul meu, dar o femeie acvariană are dreptul să spună tot ce vrea..."

Întins pe pat Poetul începu să geamă de parcă ar fi vrut să provoace compătimirea Pictorului. Și-a găsit cu cine! Pictorul se uită la el ca la o broască rîioasă și să nu uităm, erau cei mai buni prieteni, din lume și așa aveau să rămînă.

— Azi-noapte erai Marele Pirat al Inimilor! Cine erai? Acum ești un învins, și nici măcar un Mare Învins. Un învins mai mărunțel.

Pictorul își puse una din cămășile sale de huligan, luă scurta, căciula și se duse la red., lăsîndu-și prietenul intr-o stare deplorabilă. În biroul lui A.E.B. se adunaseră toți, în special poeții.

— Bine ai venit, *poete!* Sper că ai tolba plină, ia loc undeva, și marele șef urmă să povestească despre sosirea, plină de haz a unei personalități literare, poet american, dar mai ales texan și despre panica celor ce-l întîmpinau, nu cumva să tragă în ei cu

pistolul şi făcuseră rost de undeva de nişte whisky, să-l îmbuneze...

În sfîrşit redactorii se împrăştiară pe la treburile lor importante, Pictorul rămase şi relată scurt cum decursese documentarea sa. Baconsky îl ascultă atent şi-i dădu învoire vreo şapte zile, cu condiţia să se prezinte cu primul reportaj, dacă nu chiar cu două, preferabil două, dacă nu chiar cu toate trei. Ţinînd cont de felul în care se descurcase cu acea cronică teatrală, nici acum nu va întîmpina dificultăţi... Succes!

Un cu totul alt capitol

Pictorul nu cunoştea oraşul Turda şi ce-şi zise el? Îşi zise e chiar momentul să-l cunosc! Te pomeneşti că prinsese gustul călătoriei!

Iar în Cluj deocamdată n-avea locuinţă şi-i era silă să colinde pe la tabelele de afişaj cu locuinţe pentru studenţi... şi, vai nici nu mai era student!

Avea nevoie de cîteva obiecte, dar va fi în stare Poetul să-i deschidă? Îi deschise, totuşi. Pictorul îndesă în sacoşă strictul necesar şi plecă în calea aventurii...

Ce iarnă frumoasă! Lupi tocaţi, măcinaţi, pluteau printre fulgi.

Pictorul prinse un autobuz şi ajunse, nu cît ai zice peşte, la Turda. Aici, spre deosebire de Cluj, cerul se prezenta senin, doar din hornurile fabricii de ciment se ridicau trombe cenuşii, ce uneori reveneau înapoi, micuţă ninsoare cu cenuşă, ca la Pompei. De la Turda la Pompei, cîntă Pictorul, hei-hei-hei! („Hei-hei-hei!" fiind refrenul cel mai îndrăgit din muzica uşoară.) Constată că oraşelul e plin de femei frumoase, o căută printre ele pe Gazela, n-o văzu.

În vreme ce pica o înserare tipic turdeană, (oare prin ce era tipică?), Pictorul se învîrti niţel în jurul teatrului. Nu avea nici o intenţie clară, nu urmărea nimic în mod special, şi ce liber te simţi cînd nu ai intenţii şi nu urmăreşti nimic. Împinse uşa de la intrare, nu prea sigur de următorul pas. La casă nu era înghesuială, se gîndi să profite de ocazie şi să-şi ia un bilet. Ar fi putut să facă şi el caz de calitatea sa de cronicar dramatic, fraţii de la teatrul acela atît de asaltat de ziarişti poate s-ar fi bucurat, dar îşi

zise că nu merită. Cu biletul în buzunar rezistă neliniştitoarei tentaţii de a încerca vreuna din uşile mascate cu draperii în speranţa că o va vedea pe Gazelă. Rezistă tentaţiei. Mai făcu o plimbare şi se duse la spectacol. Sala nu părea arhiplină şi nici nu era.

Gazela nu apăru nici pe scenă — în orice caz Pictorul n-o văzu. Nici pe scenă, nici în sală: ştia că actorii, ca şi cîntăreţii de operă, vin să vadă unele spectacole, chiar şi cînd nu se află în rol. Din colegialitate, sau profesionalism... să mai înveţe de la alţii. La Bucureşti Gazela nu scăpa un spectacol, dar aici nu se arătă. Oare unde era, ce făcea?

Pictorul văzu deci o piesă şi un june prim ce juca atît de afectat, dîndu-şi atîta importanţă — deşi rolul nu o cerea, că Pictorul, de ar fi trebuit să facă o cronică la acest spectacol... dar să trecem peste asta. Să trecem peste junele prim ce *juca pentru sine*.

După spectacol Pictorul se îndreptă către hotel, dar nu găsi nimic liber. Reflectînd la ce ar fi de făcut, văzu o cramă, o cramă adevărată, cu vin onorabil, măduvioară, grătar, cîrnaţi. Chiar şi ţuică de prună. Unii degustau din ea, însă cu moderaţie, cum se şi cuvine, nimeni nu părea să aibă nevoie de tratament de dezintoxicare, de unde şi ideea, poate eronată a Pictorului: produsele de bună calitate nu intoxică pe nimeni, eventual numai pe cel ce o doreşte cu orice preţ. În faţa măduvioarei faţa i se lumină, şi se lumină şi mai mult cînd ospătarul îl îndrumă către masa unor particulari unde putea să ia o cameră. Aşa şi făcu.

A doua zi, bine dispus fără vreun motiv temeinic, dar aceasta e buna dispoziţie autentică, cea fără motive, pătrunse la o frizerie şi-şi permise luxul unui ras, acum proaspăt ras se simţea şi mai în apele lui, şi după această „manichiură" a figurii îşi făcu şi „manichiura" burţii, la aceeaşi cramă. Luă cîrnaţi la grătar cu mult muştar. Apoi se îndreptă spre teatru, însă numai pe motiv că pe direcţia aceea se afla şi Autogara. Înaintînd aşa ca un gladiator, ce văzu Pictorul? Văzu un indicator: „Cheile Turzii atîţia kilometri" — nu mulţi. Pictorul îşi schimbă planurile. Se duse la cramă, făcu nişte provizii, apoi peste drum la Librărie, cumpără şi de acolo ceva, şi porni voinicește spre Chei. Nu cunoştea vestitul monument al naturii şi, cum avea să afle mai tîrziu mare parte din turdeni nu-l cunoşteau, aşa e, ce e lesne accesibil nu te ispiteşte, o cîrmi pe nişte străduţe, trecu o cale ferată, şi încă una, urcă pe costişa unui deal, se pomeni într-o ninsoare rară, se pomeni pe un platou larg, însă nu prea avea vizibilitate, drumul, sau cărarea, sau ce va fi fost, abia se putea ghici între două vizuini de vulpi, drumul se împărţi, se împătri, Pictorul decise să nu ţină cont de drum

ci să pună capul compas către tăietura albăstruie ce abia mijea în zare, acolo erau Cheile.

Un iepure sări în faţa lui, îi tăie drumul — semn rău! Dar atîţia iepuri aveau să treacă drumul înaintea lui că, ţinînd cont de cumulul atîtor semne rele, pe Pictor ar fi trebuit să-l lovească damblaua. Nu-l lovi damblaua, în schimb se rătăci.

Îşi pierdu capul compas. De necrezut lucru, să-ţi pierzi direcţia pe platoul acela, nu tocmai complicat ca relief şi avînd mereu în faţă, cu toată ninsoarea, strania, ameţitoarea despicătură a Cheilor Turzii.

Dispreţuind cărările, mereu derutat de vînzoleala micilor sălbătăciuni ce-l sfidau, izbindu-se mereu de iepuri (în ziua aceea iepurii nu se mai terminau, ce făceau vînătorii?), Pictorul ajunse la concluzia că platoul din preajma Cheilor Turzii prezintă poate anomalii magnetice şi vizuale, ca şi triunghiul acela de cer în care se rătăciseră cele cinci păsări albe, sau cele cinci avioane, sau cele cinci *umbre luminoase...*

Oare am ajuns în triunghiul damnat al Bermudelor, se întrebă Pictorul, regăsindu-şi propriile urme, încă neşterse, semn că mergea în cerc! Cum să mergi în cerc, cînd ai mereu în faţă Cheile?

Ostenit, pătruns de vîntul rece, Pictorul se aşeză pe un trunchi, încercînd să înţeleagă ce se întîmplă. Constată că se şi făcuse ora trei! Cînd? Ieşind din spaţiul geografic exact, ieşise şi-n afara timpului? Să nu delirăm... Însă, avea să înnopteze iute şi oare în afară de iepuri, nu cumva mişună lupi pe aici. Iar dacă mişună, cum se comportă lupii localnici? Îşi aminti, Pictorul că fusese precaut, luase de la oramă ceva ţuică, se întremă, se ridică, porni, decis să ajungă sau să piară, şi, înaintînd, văzu o vulpe. Unduia prin zăpadă fălindu-se cu coada ei stufoasă, „fustoasă" cum zic copiii. Ce semn o fi şi acesta? Pictorul nu mai ştia, oare apariţia unei „cumetre" agravează trecerea a o sută de iepuri sau, dimpotrivă, mai anihilează ceva din „efectul iepure"? Probabil e valabilă presupunerea a doua. Pictorul îşi continuă mersul, nici gînd să facă el cale-ntoarsă călăuzindu-se după coloana de fum a fabricii de ciment din Turda, una că era un căpăţînos, şi-n bine, şi-n rău, doi că nu avea certitudinea că reperul acela, fumul îl va duce undeva...

Decît să te rătăceşti bătînd în retragere
mai bine să te rătăceşti mergînd înainte
chiar dacă mergi în cerc...

Înserase cînd se pomeni pe muchea dealului şi văzi jos, printre coarne de stînci, luminile cabanei. Coborî cu bine, nu-şi frînse gîtul, nu-l încolţiră-n ultima clipă haitele. Îşi spuse că ar fi cazul să-i mulţumească soartei, dar imediat — ca şi Tomas Sawyer — gîndi că nu e cazul să se grăbească pînă ce nu se termină totul cu bine. Dacă nu aveau locuri? Eroare. Eroare pozitivă.

Da, cumătra vulpe, cu blana ei „fustoasă", se dovedise a fi un semn bun. Pictorul se dovedi unic client al cabanei. Fu primit cu o strîngere de mînă şi ospătat în lege, grătar, cartofi pai bine prăjiţi, crocanţi, salată de varză murată, cu „o ideee" de ceapă, vin rece, onorabil. Pictorul se pomeni examinînd cu ochi, nu păcătoşi ci de plastician, picioarele cam subţiri, musculoase şi fusiforme ale fetei ce-l servea. În sala de mese de la subsol apăru un bărbat solid care ceru voie să ia loc alături de Pictor, nu-i plăcea să bea de unul singur. Pictorul nu avea nimic împotrivă, omul era morar şi zise că seara vine totdeauna pînă aici, să se mai odihnească, moara merge şi acum, pe ger, apa e iute şi nu îngheaţă şi că moara toată el o ridicase cu mîna lui. „Roata morii eu am *sculptat-o!*" Termenul avu o rezonanţă neaşteptată în urechea Pictorului: şi el năzuise să *sculpteze* o roată de moară, dar nu i-a mers.

Cabanierul anunţă că făcuse foc la camera numărul 8. La ora nouă se transmite un meci la radio, dacă domnul doreşte să-l asculte, să poftească. Pictorul dormi tun la primul etaj al cabanei, dis-de-dimineaţă se echipă lejer, făcu o lungă plimbare prin Chei, făcînd echilibristică pe podurile acelea suspendate deasupra apei. Acordă un gînd Poetului. Ce făcea? Continua să...? Brusc îl văzu, caraghios îmbrăcat, dar abia acum descoperi un amănunt vestimentar, îl descoperi din memorie: centura. Ce importanţă poate să aibă o centură? Iată că poate. Purta totdeauna o centură lată, cu o cataramă mare şi ţinte. Şi le făcea la comandă. Centura îi sublinia talia delicată. Pictorul se plimbă mult pînă ce i se făcu foame. Revenind se gîndi la alţi oameni, la purtarea lor şi la felul cum se îmbracă. Un personaj din elita literară a Clujului purta ceasul de mînă „pe dos", adică pe interior şi amănuntul părea forţat, ca şi tot ce spunea acest „intelectual de rasă"; Gazela purta de asemenea ceasul pe interior, dar o prindea, şi toate spusele ei erau pline de farmec, chiar şi atunci cînd îşi debita enormităţile despre „femeia acvariană". A.E.B. trecea cu nonşalanţă prin centrul oraşului purtînd în mînă, ca pe un buchet, un borcan de smîntînă, sau iaurt, dar ia să ni-l închipuim pe Poet, umblînd cu iaurtul... de unde concluzia că... Pictorul se gîndi la oamenii cu sau fără mustaţă. Culmea neseriozităţii! Edgar Poe îşi transporta cu un şarm deosebit mustaţa, şi, cu un şarm la fel de mare, deşi de altă na-

tură, Samuel Clemens... dar existau oameni pe care mustața nu-l prindea, și Pictorul ajunse la cabană și fu servit de aceeași fată cu picioare fusiforme cu ochiuri și „ciolomadă", apoi Pictorul mai ieși la aer. Între stînci luna atîrna străvezie, ca o zdreanță străvezie, dar pe măsură ce înaintau minutele și luna înainta întru desăvîrșire, devenind un glob ireal pe cerul ireal al acelui ținut. Pictorul zise „Bine", și se retrase în camera sa și se apucă de scris. Avea la el carnețelele cu „documentarea" din Moldova, avea hîrtie, o cumpărase la Turda, avea creion. Lucră cu spor, lucră azi, lucră mîine, lucră poimîine, aproape că terminase cele trei subiecte, cînd simți că nu mai rezistă. În ziua a patra merse la cabanier și ceru permisiunea de a da un telefon la Turda. I se permise. Telefonul se afla în bucătărie, acolo se adunase întreg personalul cabanei, dar Pictorului nu-i păsa. Obținu legătura destul de repede — pe gerul ăsta!

— Alo!

— Alo?

— Teatrul de stat din Turda? Perfect, am să vorbesc mai tare... am să răcnesc. Doamna... (numele Gazelei) se află cumva *în incintă?*

— Doamna...? Nu e aici. Cine o caută?

— Soțul! spuse limpede Pictorul, și ce gîndea? Gîndea: Bravo mie, joc tare!

O glumă bună ar fi fost să dea chiar de soțul Gazelei, admițînd că acesta-și putea face timp pentru a-i face o vizită. Dar destinul nu avusese cînd să pregătească o asemenea farsă. Pictorul își înfățișă și alte variante, cu Gazela era totul posibil, cînd vocea de *dincolo* reveni cu o bunăvoință neașteptată:

— O așteptăm pe doamna... pentru repetiția de la ora zece. Jucăm — închipuiți-vă! — Goldoni! Să-i transmitem ceva doamnei?

— Goldoni?! Strașnică idee! (Pictorul nu-l putea înghiți pe Goldoni ăsta) O să aveți mii de spectatori. Comunicați-i vă rog doamnei... că soțul ei o așteaptă la cabana din Cheile Turzii. Să ia primul avion!

— Un avion? Pînă acolo? Glumiți, domnule...

— Fie. Să nu ia avionul. Să ia un cîine.

Persoana de *dincolo* rîse. Cunoștea gluma.

După un mic dejun strașnic, mîndru și de faptul că scrisese și de faptul că „îndrăznise", Pictorul ieși în soarele de februarie, se instală într-un loc ocrotit de vînt lîngă depozitul de alimente și se dezbrăcă pînă la brîu.

După cîtva timp cabanierul își scoase capul prin ferestruica depozitului unde trebăluise ceva. Omul era cam plictisit de acest sezon mort cînd, după agitația de la Revelion urmează săptămîni de pauză, și dornic să schimbe o vorbă, măcar despre fotbal. „Ce părere aveți ar fi prea devreme, sau prea tîrziu pentru un păhărel?“ Pictorul surîse, bine formulată întrebarea, răspunsul veni la fel de dichisit, mare lucru la Pictor, care nu era lung și înflorit la vorbă. Cabanierul ieși cu două sticle.

— Pe frig, berea nu se recomandă, dar asta e deosebită!

Într-adevăr, bere nemțească de cea mai bună calitate; și nemții sînt buni la ceva, să nu renunțăm definitiv la ei! Pălăvrăgiră, așa și pe dincolo.

— Dacă am prins bine, așteptați pe cineva... nu vreau să fiu indiscret dar mă aflam în bucătărie.

— Îmi aștept soția, confirmă Pictorul.

Al doilea miracol, după berea aia nemțească, se produse aproape imediat. Cabanierul își mîji ochii și spuse că le vine un musafir.

— O musafiră, îl corectă Pictorul.

Cabanierul se folosi de nedespărțitul său binoclu.

— Așa e. Aveți o vedere excepțională, jos pălăria.

— Poate pentru că nu mi-e dată pentru multă vreme...

Cabanierul îl cercetă. Nu prea înțelesese. Dar nu întrebă nimic, îi întinse Pictorului binoclul să vadă mai bine profilul *celei ce se apropie*.

— Mulțumesc, nu e nevoie, am recunoscut-o, este *ea*.

Cine n-a fost încă la Cheile Turzii, să se ducă în grabă. Pînă mai există Cheile Turzii. Pînă ce nu dispar enigmatic ca marile orașe legendare din vechime ce de la o zi la alta erau părăsite sau chiar dispăreau, iar învățații cei vrednici de toată stima s-au chinuit, se chinuie și acuma să dea explicații plauzibile, dar nu reușesc totdeauna, asta e, nu reușesc... Din preajma cabanei drumul urcă zvîrcolindu-se pînă la buza acelui platou aberant unde oricine își poate pierde capul compas.

De la mare distanță o recunoscuse Pictorul pe Gazelă. Soția sa... Cobora iute, luînd-o pe scurtături, cunoștea drumul, mai fusese pe-acolo? Cu cine? Picioarele i se mai înfundau în zăpadă, dar se descurca perfect, și dacă o recunoștea cabanierul... încurcături! Viitoarea Mare Actriță nu era nici înaltă, nici corpolentă, de la distanță un punct, un punct ce totuși crește neîncetat. Cînd trecu ultimul podeț și abordă un mic suiș spre cabană, Pictorul se ridică în întîmpinarea ei.

Gazela îi sări de gît.

— Fragilul *meu!*

Nimeni din cabană nu dădu semn că ar recunoaşte această femeie în elegantul ei *complet* sportiv de iarnă, dar Pictorul pricepu că mai fusese acolo, dar nici nu clipi, nici cabanierul nu clipi, nimeni nu clipi, nici Gazela, cînd făcură cunoştinţă — pentru a cîta oară?

Pictorul o luă pe după umăr şi o conduse în camera lui, la etaj. Nimeni nu păru să observe dispariţia lor, ca la casele mari.

— Eşti răsfăţat, aici, e cald *la tine!* avu un frison de plăcere Gazela.

— Te aşteptam, spuse Pictorul.

— Mă aşteptai! Gazela ridică ochii albaştri de viitoare Mare Actriţă. Deşi mici, deşi albaştri, ochii aceia sfidau. Erai atît de sigur că am să vin, fragilule?

Pictorul nu se osteni să răspundă. Foarte repede, dovedind o iscusinţă suspectă în manipularea complicatului echipament sportiv, Gazela se descotorosi de el, îşi turnă apă, se spălă, se împrospătă, sînii ei nu păreau a fi sînii unei femei pentru care amorul nu mai este de multă vreme un mister, dar nici sînii unei fetiţe, ci *doar* nişte sîni micuţi, cum şi toată Gazela era micuţă, cu sfîrcuri în erupţie, înconjuraţi de cercuri sidefii. Gazela scoase un prosop, se şterse cu grijă, privindu-l drept în faţă pe Pictor, cu aceeaşi veselie sfidătoare, scoase din rucsac o pijama.

— Am avut noroc. Am prins imediat un autobuz.

— Există autobuz pînă la Chei?

— Nu. Ci doar pînă-n comuna Cheia. Dar de acolo nu mai este mult...

Deodată Pictorul o luă în braţe, descheie primul nasture de sus şi o sărută între sîni. Viitoarea Mare Actriţă absorbi cu tot trupul, ca o floarea ce înghite lumina, acest sărut, apoi îl respinse cu blîndeţe pe Pictor, împingîndu-l cu palmele. Nu era o mică rezistenţă, din cochetărie.

— Avem timp, zise Gazela, controlîndu-şi respiraţia. Rămîn aici, cu tine. Acum vreau să-ţi arăt ceva. Caută în rucsac... Nu acolo, în buzunar, da, cartea aia.

Carte pe coperta căreia scria „Triunghiul Bermudelor". Judecînd după coperta ce înfăţişa un arhipelag, insulele haşurate în portocaliu, oceanul verde, nu părea să fie un roman de aventuri sau un spanac erotic.

— Te mai descurci în franţuzeşte? întrebă Gazela. Ştiu că te mai. Uită-te un pic peste primul capitol.

Primul capitol se intitula chiar „Zborul numărul 19".

— Fiindcă ştiam că te interesează, am furat cartea. Chiar am furat-o.

O fotografie, sau o ilustrație... ba nu chiar o fotografie, înfățișa cinci păsări, parcă argintii. Pictorul, privi mai atent: nu păsări, ci avioane, planînd deasupra oceanului. Privi și mai atent, distinse cabina pilotului și chiar profilurile piloților, în căștile lor de piele, văzu antena deasupra carlingilor, alte două antene dedesubtul aripilor, înghiți cu privirea ansamblul aerodinamic al celor cinci *chasseurs „Avengers"*, distinse chiar indicativul celui din primul plan: T-43.

— Oprește-te, aici, indică viitoarea Marea Actriță cu unghia. Pictorul citi, traducînd direct în românește: „... turnul de control primi mesajul alarmant al locotenentului Taylor: Apel urgent! Nu mai sîntem siguri pe direcție. Nu mai vedem coastele. Repet, nu mai vedem pămîntul... Care este poziția voastră? întrebă turnul de control. Nu sîntem siguri, răspunse comandantul formațiunii. Nu știm cu certitudine unde ne aflăm. Cred că sîntem pierduți.

Operatorii din turn rămaseră uluiți. Cum e posibil ca echipajele experimentale a cinci avioane, pe un timp favorabil, să-și piardă cumpătul? Turnul transmise: „Puneți capul compas pe nord-vest!" „Nu știm unde este nord-vestul" răspunse comandantul. „Totul e anormal, bizar... nu sîntem siguri de nici o direcție. Pînă și marea nu mai are aspectul ei obișnuit." Și, ceva mai tîrziu, ultimele cuvinte „Sîntem pierduți!"

Iar apoi, tăcere.

— E ca un ecou din Shakespeare, o punte între secole, șopti Gazela, sau spun prostii? Pictorul nu răspunse. Gazela continuă să-l fixeze dar nu mai reuși să-l prindă privirea. Prea se potrivesc toate! protestă Gazela. De unde cunoștea Baconsky povestea „zborului 19" cînd ți-a dat tema?

— A.E.B., cunoaște multe lucruri făcu evaziv Pictorul. Și deodată o privi. Ai adus cartea anume pentru mine? Știai că eu mă aflu aici, că eu am telefonat?

— Am adus cartea pentru tine, am fost sigură că tu mă cauți, cartea asta ți-o las definitiv ție. Nu știu de ce... ba știu! Dacă nu descopeream întîmplător cartea și nu-mi dădeam seama despre ce e vorba și nu intuiam firele ce leagă totul și toate, n-aș fi venit aici să mă întîlnesc cu tine. Însă acum rămîn aici. Bine, fragilule? Repetă după mine: Jur ca această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cîndva.

— Ce e asta?

— Un jurămînt de iubire. De ce nu-l rostești?

— Fiindcă, unu, formula jurămîntului parcă şchioapătă undeva din punct de vedere al construcţiei, doi, cred că nu a venit încă timpul jurămintelor.

— Fie. Va veni ziua cînd vei repeta după mine. Vino!

I se schimbase vocea. Plîngea şi rîdea viitoarea Mare Actriţă...

Alt capitol

Cădea iarăşi amurgul. Prin fereastră pătrundea văpaia violetă a zăpezilor. Gazela se ridică într-un cot, nu pentru ca să aprindă o ţigară, ci pentru a zice:

— Sîntem nişte zei. Numai zeii nu obosesc niciodată... Pictorul o privea. Îi strivea cu blîndeţe sînii mici. Îi mîngîia şoldurile. Gazela, devorînd fiece atingere, lipindu-se de Pictor cu toată suprafaţa diafană a pielii, spuse: „Dar şi zeii, din cînd în cînd, se hrănesc. Mi-e o foame teribilă!"

— Şi mie. Să coborîm.

— Ce a spus cabanierul? Ce va spune? Eu am mai fost pe aici.

— N-are importanţă.

— Ai vorbit despre mine cu el?

— Nici un cuvînt.

— Am mai fost pe aici, şi nu singură.

— Sînt convins.

— Nu-ţi pasă?

— Să mai treacă un pic de timp, voi vedea.

— Dragul meu, numai scene de gelozie să nu-mi faci!

— Am să încerc. Iar cabanierul nu va comenta.

Se dichisiră la repezeală. Pictorul o auzi murmurînd: „Dragul meu... dragul meu fragil, ne aşteaptă multe bucurii, dar nu destule..."

— Niciodată nu există destule bucurii.

— Nici eu n-am să te pot face pe deplin fericit... eu pot să prevăd, sînt o femeie acvariană.

— Bine, draga mea femeie acvariană... mergem?

Vineri, sîmbătă, duminică... În zilele de duminică, fie sezon, fie nesezon, atmosfera se mai însufleţea la cabană. Ţăranii şi morarii de prin împrejurimi se considerau obligaţi să-şi pună cizmele de zile mari să-şi ia mulaarea şi fătuţa şi să vină aici să mai

petreacă. Pe lîngă țărani, morari, muierile și copiii lor, sus pe mica verandă lîngă depozit, unde se aflau cîteva mese și scaune metalice, își făcu apariția un tip ferchеș, dar nu întru totul metalic. Cabanierul îl observă și se posomorî. Nu-i plăceau scandalurile. Ferchеșul refuză să bea sau să mănînce ceva. Aștepta. Ce anume? E clar ce.

Pictorul și Gazela *lui* coborîră pe la unsprezece. Pictorul, cu ochii lui foarte buni încă, îl recunoscu înaintea Gazelei chiar, de la distanță, pe terasa scăldată în soarele lui februarie, pe individul ferchеș, junele prim din piesa văzută la Turda, cel care-și dădea atîta importanță de ți se făcea lehamite.

Pictorul înțelese imediat dar nu spuse nimic. Nici nu ar fi avut, el, mare lucru de spus. Poate că într-adevăr Gazela avea darul de a vedea înainte, poate, dar și Pictorul se aștepta la e v e n i m e n t . . .

Ei bine, avusese, sau avuseseră un pic de noroc, el și Gazela *lui*, vineri, sîmbătă, duminică... o parte din duminică... o veșnicie! Pentru niște zei, trei zile fac cît o veșnicie!

Acum Gazela îl observă și ea pe chipeșul actor însă nu-și retrase mîna din mîna Pictorului. Înaintau către terasă ținîndu-se de mînă. Cărarea se prezenta îngustă, cam cît o lopată dintr-aia de lemn, pentru deszăpezire. Trebuiau să meargă lipiți unul de celălalt, ca să încapă. Gazela nu se dezlipi. De o parte și, bineînțeles, de cealaltă parte, sclipeau nămeții, argintii, ca și lănțișorul argintiu de la pieptul Gazelei, peste jerseu, lănțișor cu o roată de chihlimbar, galbenă ca ochii anumitor fiare, dar ca și ochii de aur ai Pictorului. Chihlimbarul fusese adus de către junele prim de la Leningrad, prin urmare avea destule motive ca să se mînie, văzînd chihlimbarul său și amica sa, alături de un altul. Și fiindcă avea dreptul, se mînie, grozav se mînie, iar după ce se mînie, se ridică în picioare, frumos, impozant, ca pe vremea filmului mut. Fără glumă, într-adevăr frumos, însă demodat prin ceva. Frumusețe demodată.

Deocamdată nu părea pus pe bătaie, deocamdată nici nu-l privi pe Pictor, de ce l-ar fi privit, pentru el, celebrul, Pictorul nu era decît o gînganie. Supărătoare, ce e drept.

— Am venit să te iau acasă, pisicuțo, spuse junele prim.

Îl ignora în continuare pe Pictor care totuși o ținea în continuare de lăbuță pe „pisicuță", iar aceasta nu se dezlipise de el.

Dar ce gîndea Pictorul? Gîndea: Fir-ar să fie, tot n-am scăpat de e v e n i m e n t ! Și se pregăti să riposteze, de va fi cazul, deși nu erau pe placul lui aceste distracții, dar dacă nu e altă ieșire...

Cei doi *în culpă* înaintau pe cărarea îngustă cît o lopată pentru deszăpezit strîns lipiţi unul de celălalt. Junele prim repetă.

— Spectacolul s-a terminat, am venit să te iau acasă, pisicuţo.

Nu vorbea cu glas înalt, doar atît cît să fie auzit de toţi. Poate se credea în continuare pe scenă! Junele prim porni încetişor şi tot încetişor înainta „ingenua" lipită de fragilul *ei*... Cabanierul rămăsese în preajmă, deşi era om discret. Cei de pe verandă nu erau discreţi şi nu pierdeau o mişcare, un cuvînt. Actorul apucase o sticlă de bere. De ce? Ca s-o spargă şi să schilodească obrazul Gazelei sau al intrusului? Sau pur şi simplu, sticla fiind plină, intenţiona să soarbă, sau să i-o ofere Pictorului? La ceva mai mică distanţă, actorul îl privi şi pe Pictor, constată că nu e un bărbat fatal (doar el, junele prim, avea voie să fie un fatal), dar, deşi nu fatal, nu părea din cale-afară de fragil.

— Am venit să te iau acasă, pisicuţo, spuse junele, mai puţin sigur pe modulaţiile vocii sale cuceritoare şi oare ce gîndea? Poate că gîndea: Să fiu atent, să nu risc prea mult... primitivul ăsta ar fi în stare să-mi troznească un pumn în faţă... şi cum mai apar pe scenă. Îşi făcu, totuşi curaj, strînse mai tare gîtul sticlei în pumn — însă, vai, uitase s-o spargă!

— Am venit să te iau acasă...

Gazela, viitoarea Mare Actriţă, zîmbi. Pictorul, liniştit, fixa mijlocul frunţii junelui prim. Spuse:

— Ai venit s-o iei acasă pe „pisicuţă". Am auzit. „Pisicuţa" a auzit. Ai repetat-o de patru ori. No, şi?

Acum junele prim se afla la doi paşi, sticla de bere în pumn. Ce avea de gînd? Gazela îl preveni:

— Nu sări la bătaie, Cornel! („Cornel, deci, gîndi Pictorul, i se potriveşte ca o mănuşă!" Aici Pictorul se dovedea excesiv, Cornel poate fi pronumele oricărui om cumsecade, şi poate că şi junele prim era un om cumsecade...) Gazela mai spuse către Cornel *al ei:* Nu te lăsa înşelat de aparenţe, Cornele. E un dur. Faţă de el tu eşti un griş cu lapte. Are să te prefacă în rumeguş. Nu e păcat ca teatrul să piardă un frumuşel ca tine?

În ciuda împrejurării nefaste, Gazela nu-şi pierduse humorul, Pictorul aprecie cum trebuie cuvintele ei dar nu mai interveni deocamdată, deşi Gazela aştepta. Aştepta! Actorul aprecie şi el comparaţia cu grişul în lapte, dar nu reacţionă la înălţime.

— Ţineam să-ţi cunosc soţul, pisicuţo, zise, dosind sticla aia ce încetase a mai fi agresivă. Îl studia pe Pictor, mai pe furiş. Pictorului nu-i mai păsa de nimic, privea zăpezile, ce frumoase, ce imaculate, zăpezile... Dar, constată junele prim, nu e soţul tău.

— Mă priveşte!

Văzînd că pericolul trecuse cabanierul trecu la mesele de pe verandă, întrebînd în dreapta şi-n stînga ce să mai aducă, voind să distragă atenţia, dar mesele vecine încă mai sorbeau spectacolul ce avea să rămînă fără finalul dorit de ei, de ele, — o băthaie! — şi încă una între domni.

— Nu juca rolul lui Grig, spilcuitul meu preţios, spuse viitoarea Mare Actriţă. Tu nu eşti Grig, iar el — continua să-l ţină pe Pictor de mînă — nu este profesorul Miroiu, Miroiu era un visător iar *el* este un dur. Se întoarse şi mai mult către Pictor: Grig şi Miroiu sînt personaje din Mihail Sebastian.

Pictorul rînji ca un lup şi ca un huligan.

— Ştiu, ştiu. Am văzut împreună „Steaua fără nume" la Bucureşti, ai uitat? El nu este Grig, eu nu sînt Miroiu, iar tu... tu nu eşti „steaua fără nume". Nu eşti Mona.

— Eu sînt Gazela, spuse Gazela. Şi Karra.

— Ah! Aveţi şi nume de alint! Antecedente! constată actorul.

— Oho! Din belşug, confirmă Pictorul.

— Şi care e numele dumitale de alint, *stimabile, onorabile?*

În locul Pictorului răspunse Gazela:

— Eu îi spun „fragilule". Şi se întoarse iarăşi către Pictor, aşteptînd un gest, un cuvînt decisiv. Pictorul nu comise gestul, nu rosti cuvîntul. Şi brusc Gazela îşi aminti „că fragilul" *ei* refuzase să rostească jurămîntul iubirii...

Gazela plecă cu actorul şi cu medalionul de chihlimbar ce ducea departe departe, o mică parte din culoarea ochilor *de aur* a Pictorului.

Iar Pictorul rămase singur, la o masă, acolo, pe terasă, în soarele aspru de februarie, pînă ce privirile ultimilor consumatori îl părăsiră. Nu mai era interesant. Nu ieşise cu adevărat „o scenă" deşi, dacă ţinem cont că din trei („Triunghiul Bermudelor", în cameră, sub pernă — poate că Gazela îl şterpelise de la Cornel!), din trei, doi erau actori, ar fi putut să iasă măcar un simulacru de „scenă", dar nu ieşise.

Mai tîrziu cabanierul puse în faţa Pictorului un pahar bine umplut cu ceva tare.

— Cred că vă prinde bine, domnule. Nu-mi place să mă amestec, dar e păcat... Vă potriveaţi... ba nu, vă asemănaţi atît de mult.

Nu era o indiscreţie şi nici un compliment ci o remarcă ceva mai subtilă, căci la o vedere superficială Pictorul şi Gazela *lui* nu se potriveau şi nu se asemănau deloc.

— Am să vă spun ceva, zise cabanierul, doamna aştepta să o reţineţi, să-i spuneţi o vorbă frumoasă. De ce n-aţi făcut-o?

— Poate din mîndrie, răspunse Pictorul, prea puţin pus pe confidenţe. Sau poate că s-ar fi creat o situaţie livrescă dintr-o carte pe care am citit-o sau *o voi citi cîndva...* Şi mai preciză Pictorul: Nu-mi place să rog pe nimeni, nimic.

Cabanierul ridică paharul său şi privi prin el ultima sclipire a soarelui pe zăpadă.

— Nu-mi place să mă amestec, dar cred că există şi excepţii. Cîteodată îţi calci pe marginea inimii, ca să n-o calci de tot.

Pictorul simţi că se înfurie, el, un om atît de calm. Îl privi pe cabanier. Acesta, costeliv, dînd aparenţa unui om fără putere, pe care poţi să-l sufli, în realitate un bărbat voinic, un alpinist, îi întîmpină privirea şi nu se încăierară. Încă o încăierare ratată. Îşi zîmbiră.

Înserarea cădea peste Cheile Turzii. Cabanierul făcea ordine printre mese. Înainte de a adormi (cu „Triunghiul Bermudelor" în mînă, carte adusă de Gazela *lui...*), Pictorul rosti un fel de rugăciune: Doamne! Nu vreau să devin *o imitaţie!* Vreau să fiu şi să rămîn de-a pururi eu însu-mi.

Aceasta nu era o rugăciune ci mai mult o poruncă spre un zeu sau Dumnezeu despre care el, Pictorul nu ştia încă mare lucru. Pictorul nu apucase să citească Biblia, acest mare poem, A.E.B. i-o împrumutase Poetului, iar Pictorului îi împrumutase un volum cuprinzînd picturi de Boch, „părintele tuturor". Dar Pictorul era încă prea tînăr ca să-l înţeleagă profund pe acesta. Şi mai vedea prea bine cu ochii, cu spiritul nu suficient de bine.

Alt capitol

Unu, doi, trei
Pictorul puse mîna pe condei,
decis să termine cele trei

reportaje, să le termine cu bine, sau să piară. Dar în loc să continue acea muncă, aşternu în neştire: „A fost o iubire atît de mare!!! Apoi totul s-a dus draculuí!!! Dar s-a dus dracului atît de frumos!! O iubire atît de mare merita să se ducă drakkului atît de frumos!!!"

Pictorul reciti rîndurile, zîmbi, fără să ştie că se înşela... Colţurile gurii sale, uşor lăsate în jos, se ridicară ca nişte aripi. Obrazul de huligan se alungi, mica scobitură din bărbie ieşi mai mult în evidenţă, ochii se micşorară, rămaseră două scîntei de aur, şi oare la ce se gîndea Pictorul? Poate că gîndea: Ar trebui să *vînd* aceste rînduri Poetului, ar putea să înceapă în felul acesta un *étude*...

Ce făcea în acest timp Poetul. Scria şi el, abandonînd, provizoriu, sticla.

Poetul e singur
ca un curcubeu,
chiar şi cînd stă la coadă
după iaurt...

Dedesubtul acestor — să le zicem versuri — Poetul notă: „Prea multă minte la prea puţin echilibru, strică.: Rămase cu peana de gîscă — vorba vine — suspendată, gîndindu-se că se poate formula şi invers.

Ce făcea în acest Pictorul? Îşi isprăvi de bine de rău munca, se îmbrăcă la repezeală, coborî nişte trepte şi se pomeni în plin centru, în Piaţa Libertăţii. Uşa camerei sale? *Yes, señores und señoritas,* întorcîndu-se de la Turda unde se prăbuşise atît de frumos iubirea sa, Pictorul găsise hogeac „din primul şut", foarte scump, dar ce-şi spusese Pictorul, îl va plăti devenind din ce în ce mai intelectual... Gazda lui era o actriţă a Naţionalului (!!!), dar mai ales mama ei, o babornită afurisită.

E bine să ai cunoştinţe printre medici. Ai şanse să mori mai repede, mai uşor. Dar să nu fim răi. Or, întîmplarea făcuse ca acelaşi oftamolog ce-l trimisese pe Pictor în pădurea blestemată, să aibă şi el cunoştinţe preţioase. Îl duse pe pacientul său, şi-l recomandase călduros actriţei (a nu se confunda cu Gazela) şi mamei acesteia, drept un om serios, mare talent, cinstit, nebăutor, ne şi ne...

— Dar o să ai cu ce plăti? întrebase medicul.

— Nu-ţi face griji, un intelectual are totdeauna cu ce plăti. N-ai observat că am devenit un intelectual?

— Nu prea se observă. Cînd vii la un consult serios?

Pictorul îi mulţumi pentru ajutorul acordat, însă declară că nu are chef de nici un consult.

Iar acum pornise la drum. Iarna se pregătea de moarte, de o moarte frumoasă, dacă există morţi frumoase, dar dacă există, chiar? Prin văzduh treceau viitorii fluturi şi viitorii funigei şi vi-

itoarele păpădii și viitoarele speranțe. Pe de altă parte era imposibil să nu-ți dai seama că viața e în continuare așa cum e viața, prozaică, deci concretă.

Pelteaua căcănie a zăpezii pe jumătate topite transforma în zădărnicie orice încercare de a avea ghetele curate. Pictorul nici măcar nu făcuse vreo încercare în acest sens. Purta o scurtă maro cu un simulacru de blană la guler, pantaloni negri stropiți din belșug și necălcați din secolul trecut, bocanci grosolani și umbla în capul gol, ca un viteaz.

Ajunse în Piața Mihai Viteazul, la ușa cui, a Poetului, firește. Acesta purta halat, era nebăut, părea încercat de inspirație.

— Cum mai stăm cu „elementul gamma"? întrebă, încercînd să dea o nuanță rece glasului său, dar nu-i reușea cine știe ce. Nu era un ranchiunos, Poetul, nu purta prea multă vreme, nimănui, dușmănie, nu izbutea să fie cu adevărat rece, iar supărările îi treceau iute. Era aceasta o calitate? Un defect?

— Bă! făcu Pictorul. Am terminat reportajele alea, dar am impresia că începuturile nu mi-au ieșit ca lumea.

— De ce n-ai început cu sfîrșitul?

— Cred că am fost cu adevărat nebun acceptînd să devin un intelectual!

— Nebun? Prea frumos! Nu cumva te lauzi? Prea mult echilibru la prea puțină minte strică, își parafrază poetul cugetarea. Și, inspirat, dădu să continue: Femeia însă strică și mintea și echilibrul...

— Ia mai taci, poete! Știi, tu, ce este femeia? Poate teoretic...

— Teoretic?! Ha! Eu sînt Marele Pirat al Inimilor! Ce sînt?

— Cred că un cabotin...

— Apropo, știi că lui S. i se joacă o piesă, aici, la Cluj?

— Imposibil, decise Pictorul. De cînd S. scrie piese?

— Nu știe nimeni. Iată că S. devine un personaj important!

— Și enigmatic... Nu, nu cred.

Însă era chiar adevărat. S, un om destul de șters, colaborator al „Almanahului Literar", se distinsese pînă atunci prin recenzioare și articolașe, și alea șterse. Da, i se juca o piesă unui literat clujean, iar acesta nu era D. R. Popescu, cel ce declarase, ca o sfidare, că scrie și teatru. Nimeni nu bănuise ce pune la cale S., el manevrase cu abilitate și totală discreție, iar cînd apărură afișele cu „Avansarea președintelui colectivei", fusese cu adevărat o lovitură de teatru. Da, S., un om atît de liniștit, de puțin înfigăreț, un „viezure" — însă pentru marele șef mulți inși erau „viezuri" și nu avea chiar întotdeauna dreptate, deci S. cel modest, dăduse lovitura, spărsese gheața.

Premiera urma să se întîmple peste o săptămînă sau două şi, după o clipă de uimire, Pictorul pe care teatrul îl mai interesa doar din punctul de vedere al Gazelei, trecu sub „colţul femeii frumoase".

„Sîntem nişte zei..."

Peste Piaţa Mihai Viteazul se cernea un praf alb, nici ninsoare, nici chiciură, sau lapoviţă, ceva indecis ca amintirea unor nopţi de petrecere.

„Am venit să te iau acasă, pisicuţo".

— S. are să se îmbogăţească, observă cam prozaic Poetul, poate cu invidie.

— Treaba lui, mîrîi Pictorul care nu avea chef să invidieze pe nimeni şi nici să se îmbogăţească. Ascultă! Ce este reportajul?

— Un reportaj este... atunci cînd... scandă şcolăreşte Poetul şi se miră că îi lipseşte cît de cît o formulare. Lasă! Haide să refacem începuturile, ce mai tura-vura. Eu dictez, tu scrii. Cum era timpul pe acolo?

— Frig al drakkului, se cutremură Pictorul amintindu-şi de nopţile îngheţate de la Piatra Neamţ.

— Perfect. Cu asta şi începem, decise Poetul şi, asemeni tuturor geniilor se apucă să are camera, încruntat. Deci, unu, doi, trei, şi! Scrie: „Căzuse o iarnă neaşteptat de aspră. Cu toate acestea..."

Dreseră cele trei începuturi şi, cu adevărat obosit de atîta efort intelectual, Poetul scormoni după una din sticluţele sale, Pictorul îl întrebă dacă „începe iar", Poetul se simţi ofensat dar îi trecu pe loc şi umplu două ceşcuţe cu o fiertură verde, cleioasă. „De fapt eu nu mai beau. Doar un pic de «absint» din cînd în cînd. Fetei căreia-i fac curte nu-i place cînd duhnesc."

— Nu mai bei? Ştii ce a spus Anton Pann? Singurul leac al beţivului e sapa şi lopata.

— Nu mai beau de dragul ei... o iubire serioasă. Ea e logodită, se mărită curînd. Un mare amor, Pictore!

— Şi nu te deranjează?

— Ce să mă de...?

— Logodnicul, faptul că se mă...

— Dar de ce să mă deranjeze?

— Ai o concepţie originală cu privire la marile iubiri!

— Nu vreau să mă însor, Pictore. Părinţii mei mi-au oferit un „recital" în ceea ce priveşte avantajele căsniciei, nu vreau să-i vorbesc de rău, dar... Ce părere ai?

— Nici una.

— Oportunistule! Pictorul strînse pumnii ameninţător, dar Poetul nu observă, poate din cauză că nu purta *des lunettes*. Bătrînii

mei se certau de dragul certei, aşa cum e arta pentru artă, nu aveau nevoie de motive serioase. Dar tu, om nou, produs al unei societăţi noi, ce exemplu mi-ai oferit tu, cu Irene Papas? Pictorul se încruntă şi mai urît, acum Poetul observă şi schimbă tonul. Dacă aş vrea, zise, l-aş înlătura pe logodnic ca pe un vrej, şi aş face o bună afacere, babacii fetei au o vilişoară pe cinste şi ea e singura floare din casă. Am fost acolo, noaptea tîrziu, cînd bătrînii sforăie, căsuţă solidă, mobilă interesantă, atmosferă de creaţie. Cu adevărat... de creaţie.

— Ai avut şi tupeul de a fi prezentat părinţilor acestei inocente?

— Nu e inocentă. N-am fost prezentat nimănui. Doar pe ea am vizitat-o la miezul nopţii.

— De ce tocmai la miezul nopţii?

— E ora fantomelor, ora amanţilor, poate — acelaşi lucru. Miezul nopţii, Pictore, sau dacă vrei, *poete*. Eu sînt Marele Pirat al Inimilor... cine sînt? Chiar minunea mea de fată mi-a deschis, conform unui consemn. Am văzut-o cum apare cu pletele ca nişte şerpi în jurul gîtului. Între tine şi amicele tale au existat vreodată consemne?

O cută de amărăciune, de nostalgie, traversă figura Pictorului.

— Nu-mi amintesc.

— Dar Gazela...

— Nu rosti numele ei!

— Deci aşa stăm?

— Aşa. Pictorul încercă să rămînă degajat. Nimeni nu păzeşte floarea aia?

— Logodnicul, un om minunat, un sportiv, se culcă la ora nouă. Vrea să ajungă la Olimpiadă. „Floarea" e însă bine păzită. Au un cîine bleg că poţi să-l calci pe nas. Nu-i pasă.

Un capitol

Primăvara se rostogoli peste Cluj cu obişnuitele ceţuri şi ploi, fără de care Clujul n-ar fi Cluj, iar Londra n-ar fi Londra. Care dintre aceste două oraşe s-ar simţi ofensat de comparaţie?

Lucian Blaga, „mut ca o lebădă", traversa oraşul universitar în drum către Biblioteca Universităţii, iar *aeb* dădea bătălia pen-

tru a publica în revistă un mic fragment din „Faust", în traducerea marelui poet. Ar fi fost un prim pas.

Cînd la „Almanah" lipsea poezia de calitate, marele şef proclama „noapte de creaţie". Aceste nopţi ajunseră nopţi de coşmar pentru Pictor, căruia, din simpatie, şi el fiind cel mai tînăr, marele şef îi rezervase rolul de bază de „împrospătător cu cafea" şi de a efectua prin redacţie ronduri spre a-i trezi pe acei poeţi ce cădeau pradă somnului sau lipsei de inspiraţie.

Pentru început, misiunea îl amuza pe Pictor. În fond i se oferea şansa de a cunoaşte în vîrtejul scrisului pe subtilii cuvîntului. Pictorul străbătea oraşul, către strada Horea, recitînd cele cîteva tăbliţe ce prezentau trecătorului neavizat trecutul istoric al oraşului. Pe la ora nouă Clujul era pustiu şi romantic, studenţii harnici mai zăboveau în sălile de lectură ale căminelor, adevăraţii iubitori de artă se aflau fie la Operă, fie la teatru, fie în faţa unei cărţi, la ferestre nu observai licărirea televizoarelor. Pictorul îşi controla şi el ceasul — îl purta *invers,* ca şi Gazela, viitoarea Mare Actriţă, căreia nu-i păstra nici un fel de ranchiună.

De ce să-i fi păstrat o ranchiună?

Poate că o mai iubea, dar în atît de mare secret, că nici el nu era sigur! Şi, dacă mai avea timp, Pictorul înainta fără motiv, pînă la gară. Îi plăcea să se plimbe, mai ales cînd ningea uşor iar paşii lui lăsau peceţi pe trotuar. Se plimba prin încăperile gării. Avea şi acolo cunoştinţe, o casieriţă, un ospătar, făcea cîte o conversaţie scurtă. De la gară, în întîmpinarea ninsorii, pe strada Horea, pînă la birtul de lîngă redacţie. Aranja să ajungă acolo pe la zece şi un sfert. Intra cu un pas de comandor, nu ca să tragă ceva la măsea, deşi se mai întîmpla. Comanda o vadră de cafea „pentru poeţi". Şeful birtului, un om cărunt, era de multă vreme la curent cu problema, exista chiar şi o înţelegere între el şi marele şef, exista chiar şi un ceainic mare de aluminiu, proprietate a redacţiei, moştenire, poate de la o *altă redacţie,* în care cafeaua fierbinte, amară şi tare era turnată în bucătărie, în prezenţa „mesagerului" — acesta fiind Pictorul.

„Mesagerul" căpăta, însă numai cînd avea chef, cîte un păhărel de şlibo, „din partea patronului".

Legănînd ceainicul de aluminiu Pictorul străbătea un alt val de ninsoare, şi intra în clădirea de pe Horea 17 pentru a-i servi pe poeţii — adevăraţii poeţi! — aflaţi în febra creaţiei. Nu considera misiunea aceasta drept o umilinţă, sau, doamne fereşte, o exploatare a pictorului de către poeţi, deşi e adevărat că i s-ar fi potrivit mai bine femeii de serviciu. Însă aceasta era prea bătrînă şi comisese boacăne.

Pictorul intra mai întîi în biroul lui A.E.B. Pe la zece și ceva Baconsky își și terminase poezia și se plimba nerăbdător prin birou. Gusta din cafea, nu prea mult și nu totdeauna, aprindea o țigaretă, schimba o vorbă, două cu Pictorul și-l expedia cu ceainicul de aluminiu în celelalte „părți", să le aducă stimulentul și să vadă, discret, unde au ajuns. Să nu cumva să fi adormit, ca niște... viezuri!

Se întîmpla însă ca pagina lui A.E.B. să rămînă nescrisă pînă după miezul nopții, mai precis nu răsăriseră încă versuri ci desene ciudate, faruri, turnuri, profiluri, „broderii", sfeșnice și — iată, am în față un facsimil după manuscris, portaluri fastuos ornate și cai și cavaleri... nu cumva *cavalerii absenți?*

...Următorul servit cu o cafea tare era, în ordinea ierarhiei, Aurel Rău. Nervos și neliniștit. Oare de ce era nervos? Ca nu cumva ceilalți poeți să termine înaintea lui? Greu de știut. Secretarul general de redacție îl întîmpina pe „omul cu cafeaua" cu un surîs crispat, ascunzîndu-și cu greu agitația, febra creației. Or, Pictorul avea încă ochi buni.

Mai pe ocolite, mai pe neocolite, Rău se interesa care e situația? Ceilalți cît au scris? Ce face marele șef? A terminat?

Pictorul, poate un pic sadic — iată că întîlnim și acest defect al său, răspundea cu mici variații: A.E.B. a și umplut două pagini, acum a trecut la a treia. Iar ceilalți... Și inventa mai departe. Nu neapărat cu o doză de răutate, ci numai așa, gratuit, ca să-l arunce pe jar pe autorul „Mesteacănului". Care îi era cu adevărat simpatic. Atunci, în tinerețe, dar mai tîrziu... Nu a existat nici un fel de mai sau foarte tîrziu.

Pe Aurel Gurghianu îl găsea mărșăluind de zor, rar și calm, pasul lui Phileas Fogg — învăluit în nourași de fum de țigară. Ce altfel de fum ar fi putut exista? Pe birou, cel puțin o strofă gata. Prima e cea mai dificilă. A. G. accepta serafic cafeaua, mulțumea serafic, îi zîmbea Pictorului și-i punea cîte o întrebare ce nu avea nici o legătură cu poezia, ca de exemplu, știind că Pictorul vine „din vecini" cu ceainicul de cafea: „Fumăraie mare acolo? Ai luat una mică?".

Întrebare umană. Pictorul răspundea da, sau ba, după cum era cazul, și nu era cazul să mintă, „profesorul" Gurghianu își clătina fruntea de poet, împodobită cu păr negru dat pe spate. „Grozav ce mi-ar prinde și mie una mică, dar nu dă voie șeful. Ar avea un efect mai spornic decît scăfîrlita asta de cafea!"

Pictorul, amabil, se oferea să aducă în secret... păcatul, însă „profesorul" rezista ispitei. „Nu dă voie șeful..." Și mai adăuga: „E trudnic să scrii, cînd trebuie!"

„Vă cred", rezona Pictorul, gîndindu-se la cele reportaje.

Felea trudea şi el din greu, dar fără să se plimbe, ci neclintit pe scaun. Abia trecuse de treizeci de ani, vîrstă tînără, unii îl considerau aproape bătrîn pe acest moţ taciturn şi cam sceptic, favoritul lui A.E.B. Marele şef declara că e cel mai rafinat specialist în vinuri şi alte băuturi („Kafka" însă nu bea defel), cel mai bun specialist în dulciuri („Kafka" însă nu se dădea-n vînt după acadele), cel mai irezistibil bărbat; alţii erau de părere că era un liric timid faţă de doamne.

Pictorul îi turna cafea proaspătă, Felea îngîna un vag „mulţumesc", continuînd să fixeze cu încăpăţînare foaia pe care se înjghebau greu stihurile „comandate".

În sfîrşit Pictorul mergea să toarne cafea amară pe gîtul Poetului, ultimul la rînd, şi ca vîrstă şi ca glorie...

— Ei, cum merge, sulică?

— Mă zugravule! Eu nu sînt sulică, eu sînt Marele Pirat al Inimilor. Cine sînt? Comunică-i şefului — ştiu că te duci să ne pîrăşti — că am scris două rondeluri, ce am scris? Unul de dragoste şi altul antiimperialist, şi, dacă doreşti, ia din sticluţa asta un gît de coniac.

— Am să-i comunic şefului că eşti drogat!

Drogat sau nu, Poetul scria iute şi nu neapărat superficial. Că scria iute şi uşor era şi bine şi rău. Mai ales rău.

Pe la două sau trei noaptea se făcea bilanţul, A.E.B. aduna „produsele" şi dădea glas începînd, dintr-o pornire democratică ce nu-l caracteriza de fapt, cu sine. Se făceau discuţii, ca la cenaclu, nu discuţii, ci — rang mai înalt — d e z b a t e r i — se efectuau adăugiri, tăieri, corecturi, uneori se mai respingea cîte o *bucată*, cum a fost, spre exemplu înfierat rondelul de dragoste al Poetului — ca fiind intimist (?!?), se mai discuta de una de alta, se mai diseca şi cîte o mică — sau mare — bîrfă, şi cam cînd ziua se îngîna cu noaptea, poeţii porneau către paturile lor cu conştiinţa datoriei împlinite. Marele şef avea de mers pînă pe o străduţă deasupra Teatrului Naţional, iar „Kafka" pînă la dracu-n praznic, spre locuinţa sa misterioasă, cale de vreo trei leghe.

Gurghianu locuia pe Doja, într-o odaie de boem, Rău undeva în preajma vechii clădiri a Universităţii, Pictorul şi Poetul acolo unde ştim. Ponderat, Pictorul mergea totdeauna direct spre casă, Poetul, continuîndu-şi avîntul creator, fie la doctoriţa sa, dacă nu era de gardă, fie la fata cu pletele ca şerpii, păzită de cîinele bleg de-l puteai călca pe nas. Ziua următoare poeţii aveau dezlegare să doarmă pînă ceva mai tîrziu, să bea un pahar, să meargă la o întîlnire. În schimb Pictorul trebuia să se prezinte dimineaţa la

red., spre ai dicta Veronicăi întreaga producție poetică, să-i „dea litera" și, la un ceas rezonabil, să-l trezească pe *aeb* din somn (au somn poeții? Au somn „cavalerii absenți"?), penru a arunca o ultimă privire, pentru a pune iscălitura, după care Pictorul mergea la tipo. (Tipografie.) Frumoasă, viața — dacă ești tînăr.

Un alt capitol

„— Iar după ce-ți va fi trecut durerea (durerea-ntotdeauna trece), vei fi fericit că m-ai cunoscut. Vom fi de-a pururi prieteni. Îți va fi dor să rîdem împreună. Și vei deschide fereastra, așa numai de drag..."

Aceste cuvinte din „Micul Prinț", Gazela avea să i le spună Pictorului într-un prilej... cu toate că, judecînd după figura Pictorului, el nu părea cine știe cît de îndurerat. Dar poți să te iei după o mutră de huligan ca a Pictorului?

Pînă atunci avea să mai treacă timp, să se mai întîmple evenimente. Și iată care.

Proaspătul dramaturg S. — singurul om de litere clujean căruia i se punea în scenă o piesă la Cluj — se dovedi un om din cale-afară de întreprinzător. Întrucît acțiunea se petrecea la țară, dramaturgul S. în colaborare cu al său regizor, aranjase ca încă din hol, din vestiare, spectatorul să intre în „atmosferă", mai ales cu ajutorul megafoanelor. Se transmitea vuiet muzical de motoare, și fragmente, dialoguri, din piesă, între președintele colectivei și brigadierii săi.

Premiera. Întreaga red. fusese bineînțeles poftită la premieră. A.E.B. împreună cu soția aveau locuri în față, ceilalți prin rîndul trei, patru iar foarte tinerii undeva mai în spate, unde le este locul. Hainele de gală îți luau ochii. În mod cu totul excepțional Victor Felea purta un costum nou și cravată iar eleganța lui deosebită obținu aprobarea lui *aeb.* „Kafka" se dovedea încă o dată cel mai subtil. Poetul găsise de cuviință să pună pe el un costum cadrilat, nu tocmai potrivit cu momentul solemn; purta pantofi înguști, la comandă, șosete negre, cămașă albă, cravată galbenă. Ba-

consky îl examină, zîmbi îngăduitor, zise: „Acceptabil, poete, încetul cu încetul te vei urbaniza, apoi se întoarse către Pictor. De ce nu urmezi, în această privință exemplul amicului dumitale?“

Pictorul purta *abia* un jerseu peste care răsfrînsese gulerul unei cămăși oarecare și nu-i răspunse marelui șef, fixînd ca hipnotizat un colț al holului. Încă nu se intrase în sală, acolo se intră chiar în ultimul moment iar în lojă, dacă se poate, după ridicarea cortinei (din sfaturile lui Diogene cu privire la maniere în teatru).

În acel punct unde privirea Pictorului rămăsese pironită, Gazela stătea de vorbă cu cine?, cu directorul Naționalului clujean în persoană. Discuția părea serioasă, nu galantă. „Ingenua“ teatrului din Turda, micuță, într-o rochie de seară ce scotea în relief toate formele ei excelente, continua discuția, nu părea să observe nimic altceva, și cu toate acestea îl văzuse pe Pictor și nu-l pierdea din ochi (calitate de viitoare Mare Actriță, să vezi în mai multe planuri și direcții...), și cînd Pictorul se aștepta mai puțin (nici el n-o pierdea din ochi), Gazela îi făcu semn cu mîna, un semn aproape tandru. Pictorul răspunse, abia înclinînd fruntea sa mohorîtă. Lui A.E.B. nu-i scăpă nimic și pe un ton nu indiscret, ci autoritar îl întrebă pe Pictor cine e domnișoara. Pictorul răspunse: „Cred că e o actriță“.

— Așadar, zîmbi marele șef, și dumneata, *poete*, ești un „Mare Pirat al Inimilor“?

— Aș vrea să fiu, suspină Pictorul.

În acel moment, luîndu-și rămas bun de la interlocutorul ei, Gazela se îndreptă direct spre grupul de redactori de la „Almanah“. Deși mică de statură, avea un mers regal, își ținea bustul drept și mîndru, capul ridicat, dat ușor pe spate și poate ușor înclinat pe o parte — imitîndu-l cu știință sau fără de știință — pe Alexandru cel Mare, și era atît de frumoasă, și-l îmbrățișă pe Pictor atît de spontan, de sincer, că nu scandaliză pe nimeni. Cel mult poate chiar pe Pictor.

— Bine te-am re... găsit, fragilule!

Ca lovit de trăsnet — sau de o idee genială — același lucru — Pictorul rămase stană de piatră, palid, mut, posibil că prin minte îi treceau într-o rapidă succesiune, împotriva oricărei logici, niște întrebări ale EI: „Ce e adevărat în tine, și ce nu? Care e secretul tău. Dar ai tu oare cu adevărat un secret?“

Posibil că, intuind ceva, fără a intui totul, fiindcă nimeni nu poate intui totul, Baconsky interveni:

— Ce s-a întîmplat cu dumneata, *poete?* În asemenea situații *e obligatoriu* să faci prezentările!

Pictorul habar nu avea cum se fac, respectîndu-se tot ceremonialul, niște afurisite de prezentări! Chiar, nu avea habar! Pe cine să prezinte, cui? Pe Gazelă lui A.E.B., sau viceversa, pe Gazelă doamnei Clara, sau pe nevasta marelui șef Gazelei, dar iute izbuti să iasă din încurcătură, arborînd rînjetul său de huligan. Vorbi ironic imitînd tonul Poetului, din zilele sale bune.

— Domnișoara — numele Gazelei — „ingenuă" a marelui teatru din Turda, și distinșii mei colegi de redacție.

Clara Baconsky îl corectă pe Pictor, întinzînd Gazelei mîna, privind-o de sus, ea fiind mult mai înaltă:

— Cu excepția mea, care nu sînt „colegă de redacție" ci numai soție...

Rostise aceste cuvinte grav și simplu și ele treziră ecouri felurite. A.E.B. privi ceasul și propuse: „Cred că e chiar momentul să ne ocupăm locurile." Pictorul rămase singur cu „ingenua".

— Ești poet? întrebă viitoarea Mare Actriță.

— *Nu întru totul...* Dar Baconsky se adresează aproape tuturor cu *poete*. Ești neînsoțită?

Gazela îl examină cu o privire albastră și totuși fierbinte, ametitoare.

— Care e de fapt întrebarea, fragilule? Dacă e și Kuțulakis aici? Pictorul o privi, și el de la înălțime, viitoarea Mare Actriță era tare mică de statură și ochii lui se transformară în două viitoare filoane de aur, ochii lui *de aur*. Galbenul din privirea Pictorului se împletii cu albastrul (albastrul în care păsările își pierd capul compas...) din privirea Gazelei. Ea zise: Am venit singură. Pe Kuțulakis l-am părăsit. Sau poate el m-a părăsit pe mine — ce importanță are? Pictorul tăcea. Gazela se destinse într-un zîmbet.

Pictorul se întreba, nu foarte intens: Kuțulakis o fi numele real al junelui prim din Turda (generația de greci a generalului Markos...) sau numele „de alint", așa cum el era „fragilul" — însă nu ceru deslușiri. Kuțulakis (Cornel!) făcea parte dintr-un capitol terminat, și gata.

Nici Gazela nu oferi lămuriri suplimentare, avea și ea un fler, sau, mult mai simplu, îl iubea pe Pictor. Nu mai rostiră nici un cuvînt de prisos, se îndreptară spre ieșire lipiți unul de celălalt, exact ca la Cheile Turzii, potrivindu-și pasul, de parcă ar fi fost înțeleși și firește că nu erau, și nu asistară la spectacolul ce se bucură de acel binemeritat succes pe care-l cunosc toate piesele (parcă numai piesele?) ce se termină cu *happy end* — ca să folosim acest demodat termen.

„Ingenua" nu i-a ascuns Pictorului, nici măcar n-a încercat,

laudă ei, că venise la premieră fiind convinsă că-l va întîlni, că nu mai putea de dorul lui, că...

— Mor de foame, fragilule. Mi-e foame de mîncare, mi-e foame de tine! Şi mor de sete. Mi-e sete de un vin rece, mi-e sete de tine!!!

Foarte limpede spus. Gazela nu se încurca niciodată cînd venea vorba să-şi exprime dorinţele şi poate că bine făcea. Merseră la un local scump dar binişor garnisit, şi au ajuns la locuinţa Pictorului şi în patul acestuia, neîncăpător pentru o flacără ce mocnise atîta vreme, chiar la ceasul cînd spectatorii rechemau — nu că le plăcuse, dar aşa e tradiţia, te pui cu tradiţia? — la rampă actorii, autorul şi ceilalţi colaboratori, mai importanţi, mai neimportanţi, să-i mai aplaude niţel, că li se uscaseră palmele. Cui nu-i place să fie aplaudat? Probabil doar tigrii, la circ nu suportă aplauzele, însă protagoniştii acelui spectacol diafan erau departe de a fi tigri, nişte bieţi oameni şi ei.

Să ne oprim o clipă asupra acestui moment. Aplauda chiar şi A.E.B. — însă ce, sau pe cine? Pe autor? Piesa? Interpreţii? Sau, în secret, pe Pictor, pentru interesanta lui „achiziţie"? Sau, marele şef, se aplauda — de ce nu? — pe sine?

Poetul, căruia de asemenea nu-i scăpase dispariţia Pictorului, dăduse la repezeală jos de pe nas ochelarii şi aplauda absent, gîndindu-se cu invidie la amicul său, ce urît sentiment, invidia, încercînd zadarnic să se consoleze la gîndul că „logodnica neinocentă" e cel puţin tot atît de frumoasă ca şi Gazela, însă... însă *nu are atîta stil!*

Pentru cine aplauda D. R. Popescu, ale cărui piese vor intra în scene mult mai tîrziu şi cu atîtea dificultăţi?... Te pomeneşti că aprecia vreun amănunt al scenografiei... sau aplauda spectacolele sale *din viitor?*

Şi pentru cine îşi obosea palmele Victor Felea? Pentru nimeni, pentru simplul motiv că nici nu-i trecea prin gînd să le obosească. Oare se înşela A.E.B., nu era „Kafka" îndeajuns de subtil? Sau se gîndea la lungul drum pînă acasă, la poemul „intimist" ce-l va scrie în noaptea aceea, la femeia existentă, sau inexistentă ce-l aştepta acolo sus, departe? Dar Aurel Rău ce aplauda? Nu cumva pe blonda ce apăruse în piesă, şi căreia-i pusese gînd rău?

Dar Aurel Gurghianu? Poate că singurul ce aplauda direct şi fără implicaţii speciale, cu generozitatea tinereţii, lansarea, deşi nu cu totul convingătoare, a unui „coleg de breaslă". Iar a doua zi avea să afirme la red., mai în glumă, mai în serios: „Mare-i S.! Nu mă aşteptam să fie atît de mare!"

Alt capitol

În zori, nu după foarte mult somn, Gazela sări din pat cu obrazul rumen, ochi prea strălucitori, nu încercănaţi, nu injectaţi ci strălucitori, traversă odaia, ca o balerină, în vîrful „poantelor", scotoci în poşetă şi-i arătă Pictorului un bilet de avion. „Plec la Bucureşti", zise, aşteptînd o reacţie, un reproş: „De ce nu mi-ai spus aseară?" dar Pictorul n-avea chef să-i facă reproşuri, nu era Gazela o... femeie acvariană? Însă orgoliul Gazelei se trezi. „Mă conduci la aeroport?"

Încerca să pară brusc glacială. „Bineînţeles". Vocea Pictorului părea neutră. „În acest caz, îmbracă-te!" Şi, pe acelaşi ton: „Nu mă întrebi de ce plec la Bucureşti? Pictorul nu întrebă. Pentru divorţ! izbucni Gazela. Divorţez!"

— Aşa? şi Pictorul căscă, nepoliticos, ridicîndu-se alene din pat.

— Este tot ce ai să-mi spui?

Gazela, deşi viitoare Mare Actriţă, reacţiona exact ca orice femeie cînd avea impresia că bărbatul *ei* se poartă necorespunză... tor...

Chiar şi la Cluj primăvara vine uneori cu adevărat. Vine cu adevărat atunci cînd nu se preface că ar veni, şi atunci ce se întîmplă? Simpaticii lupi, ba nu, gingaşii lupi, curajoşii iepuri, vulpile cele naive şi ceilalţi fazani, prind o viaţă nouă ca şi cînd n-ar fi murit măcar o singură dată în gerurile iernii trecute.

O cută de nostalgie, de amărăciune, traversa obrazul Pictorului. Poate că o avea de multă vreme, dar mai puţin conturată, poate se adîncise odată cu plecarea Gazelei la Bucureşti. Baconsky îl întrebă:

— Ce se întîmplă cu dumneata, *poete?* Ai sufletul răvăşit?

— Maestre, răspunse cu demnitate Pictorul, luînd o ţinută semeaţă, compusă împotriva întrebării provocatoare, cu ochii liniştiţi, mai aurii ca oricînd, maestre, cu mine nu se întîmplă nimic. Ca să-mi fie răvăşit sufletul, ar trebui să am suflet, şi nu am această certitudine. Cine mi-o dă?

Marele şef escaladă ca pe un nimic întrebarea, în fond esenţială — efectuînd un mic rond pe umedul pavaj al gării. Şi apoi vorbi iar:

— Sînt ceva mai în vîrstă decît dumneata. Şi infinit mai mare. Da. Însă te bucuri de întreaga mea simpatie, *poete!* A.E.B. aprinse

o țigaretă și continuă, nici necruțător, nici cruțător. Avea el stilul său, marele șef. O iubești pe micuța actriță. Te-a părăsit?

Pictorul nu răspunse. Ar fi trebuit să zică: Micuța actriță e o viitoare Mare Actriță. Dar nu avu atîta prezență de spirit, sau pur și simplu nu avea chef să ia în felul acesta „apărarea" Gazelei. „Îmi place că ești atît de mîndru", spuse marele șef.

Da data aceasta Pictorul dădu o replică imprevizibilă:

— Mă întreb dacă omul de rînd poate fi dur cu dumneavoastră, dur și sincer, fiindcă de obicei, sinceritatea e dură. Dar eu îmi pot permite să fiu sincer, fiindcă nu-mi pasă de nimica. (Oare nu se cam umfla în pene Pictorul?)

A.E.B. zise:

— Îți pasă, îți pasă, *poete!* Îți pasă și de mine, mai mult decît îți închipui, dar îți pasă și de multe altele. Ești un muritor!

— Dumneavoastră sînteți un nemuritor? întrebă cu obrăznicie Pictorul.

— Sînt sigur că da, răspunse A.E.B.

— Dar dacă și eu sînt un nemuritor?, își continuă impertinența Pictorul.

Dar unde se aflau ei? Într-un loc prozaic, peronul gării, de unde se pleacă, unde mai rar se vine, unde *stolurile* de măturători abia prididesc să adune hîrtiile unsuroase, chiștoacele și alte mizerii.

Baconsky îl analiză cu ochi magnetici pe Pictor și oare ce gîndea? Poate gîndea: Greu să accepți că pe un simplu peron, pot fi, *în imediată apropiere,* doi nemuritori, chiar doi, pe un peron al unei gări de provincie!

— Încă nu ești nemuritor, *poete!* Dar poate că eu deja sînt. Nimic nu dovedește că nu vei fi și dumneata — dar nu ești încă. Nu mi-ai răspuns ce ți se întîmplă, ai obrazul tăiat de cute aproape invizibile, dar eu le văd... ce e cu dumneata, *poete?*

Și atunci Poetul (cel adevărat) — prezent și el acolo — interveni:

— Maestre, el e din nou amorezat, asta e!

— Dar dumneata, răspunse A.E.B., nu ești niciodată „din nou" ești tot timpul îndrăgostit!

— Aveți dreptate. Dar eu nu mă însor niciodată.

Baconsky îi aruncă o privire plină de înțelegere Poetului.

— Prin urmare, pretinzi că amicul dumitale se însoară mereu!

— Ar fi culmea! răspunse nu fără umor Poetul. Ofițerii ăia ai stării civile n-ar mai cunoaște clipă de odihnă! Nu, el, prietenul meu, se însoară destul de rar, dar bine! Și Poetul întoarse către soare costumul aproape nou, cravata, lănțișorul de argint de la

rever şi celelalte trucuri ale eleganţei, ca pentru a-l eclipsa şi mai rău pe cel mai bun amic, Pictorul, vestimentat cît se poate de prozaic. Poetul (nu trăsese nimic la măsea) preciză: „Nu se însoară chiar totdeauna, că n-ar pridldi notarii şi ceilalţi fiscarăşi cu actele de divorţ. Asta e una dintre maniile Pictorului, să se însoare pentru ca apoi să aibă prilejul de a divorţa. E ca şi cum te-ai duce undeva, numai ca să ai de unde veni...

— Vorbeşti al naibii de mult, îl admonestă Pictorul, dar A.E.B. rîse cu voie bună.

Ce se întîmplase? „Almanahul Literar", sărbătoarea o anumită aniversare şi A.E.B. hotărîse să se deplaseze la Aiud pentru a procura vreo două, trei damigene cu vin bun. Dar de ce nu-l însărcinase în acest sens pe „Kafka", cel mai subtil degustător? Îl convocase pe Pictor, fiind acesta voinic, în stare să ducă damigenele, şi pe Poet. Marele şef îşi luase un costum tineresc — dar el era încă atît de tînăr! Dăduse celor doi juni întîlnire la gară, Poetul ţinea în lăbuţă una dintre damigene, Pictorul apucase celelalte două, Baconsky se mărginea să conducă expediţia, unui mare şef nu-i stătea bine în mînă cu o damigeană, mai ales dacă e goală.

Pînă să tragă personalul în gară, Poetul analiză o fată ce se fîţîia pe acolo şi şuieră admirativ: „Ce roşvocană fainâ!" Pictorul o privi şi el pe duduiţă. „Mă, zise, tu nu poţi deosebi un... Aia nu e roşcovană, ci e vopsită." „Ce tot complotaţi acolo?" se interesă şeful. „Bîrfeam femeile, explică Poetul, în speţă pe aia de colo". „Ba nu, se opuse şeful dumneata *poete* (îi vorbea Pictorului), ai avut o exprimare plastică eşti bun să o repeţi?"

Pictorul nu se sfii să repete „exprimarea plastică", A.E.B. zîmbi cu îngăduinţă, o privi pe fata în cauză, fără a preciza propria-i părere. Probabil nu merită să-ţi dai părerea în orice fleac. Poate că nici el nu era sigur. Nu e absolut necesar ca un om mare să fie totdeauna sigur şi e cu atît mai lăudabil dacă se abţine de la o părere categorică. Nu e mai puţin adevărat că A.E.B. se abţinea destul de rar de a da verdicte, însă în acea dimineaţă de primăvară, cînd el pornise la drum îmbrăcat simplu, spre deosebire de Poet, cînd poate se gîndea cu nostalgie la ceea ce a fost şi va veni, dar poate că refuza să gîndească înainte sau înapoi în acea zi frumoasă, şi se simţea poet din creştet pînă-n tălpi — şi era — şi-l părăsiseră pentru moment unele tendinţe moralizatoare de mare şef — ceea ce de asemenea era — şi se simţea dator să fie clement cu muritorii...

Punînd capul compas către Aiud, Baconsky pornise cam la întîmplare, doar fiindcă auzise despre vinul bun de acolo.

Dar nu se prea găsea. Via este ca o iubire, dacă nu o stropeşti, se stinge, or celebrele podgorii din Aiud fuseseră lăsate cam în părăsire, iar pentru ca să-şi „revină", trebuiau nişte ani.

Soarele a refuzat să muşte cu gingăşie din ciorchinii ce începuseră a creşte anapoda, numai pentru a se usca, vîntul căldicel începu să ocolească ţinutul, însuşi pămîntul deveni ostil, ieşiră la iveală colţuri de piatră, rădăcinile viţei fură atacate de gîngăniile alea duşmănoase. Trebuie să fii podgorean din tată-n fiu pentru ca viţa să rodească, nu orice puturos nepriceput poate deveni podgorean, totuşi, totuşi, printr-o şansă, marele şef a făcut pînă la urmă rost de vin ca lumea.

Un grup ciudat — cei trei ambasadori ai „Almanahului Literar", în căutare de esenţă divină: A.E.B. în costumul „changeant" din stofă subţire, cu nişte pantofi-mocasini ce stîrneau marea invidie a Poetului, acesta caraghios deghizat, nepotrivit cu împrejurarea, Pictorul ca de obicei. Un grup după care lumea întorcea capul, nu-i cunoştea nimeni, în micile orăşele toată lumea se cunoaşte. Un om în vîrstă îndrăzni să-i oprească, vorbi ca printr-un maldăr uscat de vreascuri vechi, după o arşiţă, pe faţa lui şerpuiau toate ridurile posibile, el nu întrebă, ci constată: Căutaţi vin. Poate vă ajut. Veniţi din Cluj? Artişti?

— Poeţi, explică *aeb*, şi-i surîse bătrînului. Deci, tot un fel de artişti. Aveţi un vin bun de vînzare?

— Trei poeţi la un loc! Se miră bătrînul. Înseamnă că avem mulţi. Eu nu am vin, în afară de zece sticle de muscat tămîios ce vor fi dezgropate din pivniţă şi băute la moartea mea. Bătrînul părea chiar să se bucure de bucuria celor ce vor gusta din acel vin vechi, la sfîrşitul său. Dar, urmă el, mergeţi la adresa asta ce am să o dau, spuneţi că veniţi din partea mea şi mai spuneţi de la început că sînteţi poeţi. Omul îi mai privi pe cei trei cu înfăţişări atît de contradictorii, mormăind mai mult pentru sine: Ciudat! Poeţii mai beau vin?

La ora amiezii damigenele erau într-adevăr pline şi atîrnau greu.

Baconsky degustase cu atenţie vinul, oferise cîte o înghiţitură şi „hamalilor" spre degustare, însă numai de formă — doar părerea sa conta căci ăştia mai tineri nu se pricepeau, era ferma sa convingere, — iar după ce achită vinul, oferi podgoreanului, acolo în pivniţă, unul din volumele sale (să fi fost „Cîntece de zi şi noapte"?), numai aşa ca omul să ştie cu cine avusese de-a face. Ceva mai tîrziu cei trei *poeţi* şi cele trei damigene cu vin adevărat, poposeau la un restaurant nu departe de gară, unde marele şef oferi un prînz. Dumnealui ceru pentru sine friptură de vacă, le-

gume, iar *poeții* tineri îl scandalizară iar prin preferințele lor în favoarea mîncărurilor grele, comandînd ciorbă de purcel în care pluteau hălci de grăsime pe care le devorară fără jenă, iar apoi papricaș cu mult sos — absolut indigest — însă dizolvară colesterolul în bere.

De la Aiud la Cluj e cale scurtă. Seara, Pictorul o găsi în camera sa pe Gazelă, pe Karra.

Un alt capitol

Gazela reveni în viața Pictorului dezinvoltă, ca și cum abia cu vreo cîteva minute în urmă ar fi ieșit să cumpere un covrig. (Sărat.) Însă Gazela nu venea de la o franzelărie ci de la un divorț. E drept, de la un divorț cîștigat — Gazela nu pierdea divorțurile, în general nu pierdea nimic. Iarăși e rău autorul cu viitoarea Mare Actriță!

— Cum ai intrat? se interesă Pictorul, calm.

— Asta e în loc de sărutare, fragilule?

— Te sărut, după ce îmi răspunzi.

— Domnul consideră că am comis o violare de domiciliu?

— Aș! Pură curiozitate.

— Am sunat la ușă, am spus că sînt soția ta.

— Bravo! Gazdele mă știau necăsătorit.

— Domnul consideră că am comis un abuz? Ochii albaștri se înfipseră în ochii *de aur*. Un abuz? În fond — ochii albaștri deveniră imens de nevinovați, Gazela era ironică și delicioasă, Pictorul admira și ironia și frumusețea ei, însă nu se trăda, nu părea impresionat — în fond și tu ai comis un abuz asemănător cînd ai telefonat la teatru și cînd Kuțulakis a încercat să facă scandal.

Din nou Pictorul se întrebă ce fel de nume o fi Kuțulakis, cel real sau cel de alint?

— Nu-mi aduc aminte de nici un fel de scandal. Cine drakku e Kuțulakis? Nu-mi amintesc. Pictorul o îmbrățișă pe femeia vieții lui, Karra, și Gazela. Nu ai comis nici un fel de abuz, Karra — dar ce înseamnă de fapt un abuz? — doar mă mir că te-au lăsat gazdele să intri!

Viitoarea Mare Actriță rîdea în brațele Pictorului. Se smulse: „Ia stai, fragilule, tu cum ai caligrafia această a doua poreclă?“ Pictorul scrise „Karra“.

— Dacă e de la „cara mia", se scrie cu un singur *r* și cu un *c* obișnuit.

— Am complicat ortografia fiindcă e și de la „cara mia" și de la „caraghioasă".

— Eu, caraghioasă?

— Da, adică dragă inimii mele.

— Doamne, tu ești cel caraghios! Evident nu m-au crezut că aș fi soția ta, cea bătrînă n-a vrut să audă nimic, dar fiica ei, actrița, *colega mea,* mi-a făcut semn complice și m-a condus aici, apoi și-a cerut scuze că trebuie să plece, are spectacol. Eu, — nu am spectacol. Azi nu am spectacol, la Turda. Așa că rămîn. Rămîn, fragilule. Mă tem că rămîn pentru totdeauna. Tu nu te sperii dacă rămîn cu tine *pentru întotdeauna?*

— Tu nu rămîi pentru totdeauna niciodată, nicăieri, femeie acvariană. Și nu mă tem. Nu mă tem de nimic. (Poate se lăuda. Poate nu.) Mă duc să cumpăr ceva de mîncare, sau ieșim împreună la cel mai apropiat birt?

— Nu ieșim? Dacă nu mă mai lasă să intru? Am provizii în valiză. Ai băut vreodată whisky?

— Cred că nu. Cum e?

— Nu știu, nici eu n-am băut. (Mințea Gazela, și nu mințea „numai cînd trebuie", acuma de pildă nu trebuia...).

Îi întinse Pictorului o sticlă de o formă neobișnuită, cu etichetă viu colorată (ca un costum al Poetului) pe care se aflau o mulțime de inscripții, date și probabil chiar sfaturi...

— M-a costat un maldăr de bani, explică Gazela. Dar, întîmplător am o mulțime de bani. Și fiindcă am o mulțime de bani, deci am zestre, te cer de soț.

— Eu n-am avut niciodată mulți bani, zise Pictorul. Un *maldăr* de bani... E interesant să posezi un maldăr de bani?

— Nu e cine știe ce. Nu mă întrebi de unde-i am?

— Hm. *Nu prea.*

— Am cîștigat divorțul, mi s-a atribuit și locuința, iar domnul „ex" a fost nevoit s-o cumpere, dacă vrea să rămînă acolo, și vrea. Taci, știu ce vrei să spui, nu e cazul, ține cont că domnul „ex" a pus mereu „fofo" la ciorap și fiind foarte ocupat, nefumător, nebăutor și neinteresîndu-se nici de fuste, n-a avut pe ce să-i cheltuie. L-am ajutat eu, un pic... Mă iei de soție?

— Dar tu, o privi Pictorul desșurubînd capacul auriu al sticlei cu băutură imperialistă, nu vei avea nevoie de locuința aia cînd ajungi vedetă în Capitală?

— Deocamdată mă mulțumesc cu acest oraș, în Capitală voi ajunge exact la momentul potrivit, nu mă grăbesc, sînt tînără...

— ... mîndră, liberă şi independentă ca o pisică...

— ...şi te iubesc, fragilule. Acum te iubesc fiindcă nu eşti mohorît. Din cînd în cînd însă ai voie să fii mohorît. Kuţulakis şi alţii ca el, nu ştiu să fie cu adevărat mohorîţi — dar nu gustăm, măcar din curiozitate otrava aia? Nu mi-ai răspuns, mă iei de soţie?

— Care e următorul tău pas?

— Primul: căsătoria cu tine. Al doilea, din stagiunea următoare joc la Cluj.

— Au nevoie de o ingenuă?!

— Nevoie urgentă, fragilule! Am impresia că whisky-ul e o porcărie, nu?

— Nu prea sîntem obişnuiţi cu el, trebuie sifon, gheaţă şi mai ştiu eu ce, în orice caz, obligatoriu, stridii, iar stridii nu am, Karra.

— Am planuri mari cu privire la noi, fragilule. În primul rînd, cred că voi accepta cererea ta de a mă lua de nevastă, de vreme ce tu nu o accepţi pe a mea. Vreau să cumpărăm sau să ne facem o bojdeucă acolo în preajma pădurii blestemate — ţi-am spus, am o grămadă de bani.

— Un maldăr. Mi-ai spus. Dar atîta nu e suficient ca să mă priveşti de sus.

— Nici nu te privesc de sus, rîse Gazela şi sări în braţele lui. N-aş fi în stare să te privesc de sus. Te iubesc! Alături de tine am descoperit fericirea de a fi femeie.

Cuta de amărăciune ce tăia obrazul Pictorului, parcă dispăruse. O simplă impresie? O dispariţie temporară?

Alt capitol

Dacă în casă ţi se strică un obiect, printr-o misterioasă „simpatie" toate îi iau exemplul, se defectează.

În odaia Pictorului începu să curgă şi caloriferul, fără nici un motiv plauzibil, de cîtva timp nici nu mai funcţiona, făcîndu-se vreme caldă, prin urmare trebuia să fi fost golit de apă sau ce lichid e acolo, în calorifer. În continuare se opri ceasornicul deşteptător, în continuare încetă să mai cînte şi să mai spună cîte ceva micul aparat de radio „Pionier", cumpărat ieftin de Pictor, la piaţa de vechituri. Gata să se producă şi un incendiu fiindcă nu

se știe din ce pricini niște fire electrice îngropate în perete făcură scurt circuit; imediat, în alt perete, se sparse o conductă și, ca o încoronare se rupse lanțul de la veceu, explodă drăcia aia rotundă din rezervor, explodă și becul. E adevărat că toaleta era în folosință comună, fiind una singură la un apartament atît de m a r e, dar bătrîna făcu o listă de argumente cum că Pictorul și concubina sa (îi plăcea mult acest cuvînt de modă veche — suspectă chestie — poate cîndva ar fi dorit și dumneaei să fie concu... — blestemat cuvînt, l-am și uitat), au contribuit din plin (cum vine asta?) la stricarea instalațiilor.

Pictorului i se făcu lehamite și nu protestă. Nu mai avu replică. Pe Gazelă o durea-n cot. Ea avea un *maldăr* de bani!

Pictorul simți o mare poftă să-și ia lumea-n cap. Cu veniturile sale modeste n-ar fi fost în stare să le aranjeze pe toate, pereții sparți, radioul, deșteptătorul plus instituția în care și regii se duc singuri, dar exista Gazela și *maldărul;* măcar din mîndrie Pictorul ar fi trebuit să refuze sprijinul „financiar" al „concubinei", dar se pare că ea nu i-a spus nimic și a făcut totul, mereu bine dispusă, ironică atunci cînd era cazul, categorică energică și practică. Ea alergă, făcu rost, știe Dumnezeu de unde, de zidari, instalatori, alți meșteri mari și pricepuți îi supraveghie, îi mustră, îi plăti. În sfîrșit se strică și telefonul din hol. Gazda cea bătrînă îi acuză pe Pictor și pe Gazelă că nenorociseră aparatul acela blestemat, folosindu-l neîncetat zi și noapte. Pictorul nu se atinsese de tele, îl detesta, poate din vreun instinct ancestral, poate prefera alte mijloace de a comunica de la distanță; doar Gazela folosise aparatul, convorbiri cu Bucureștiul și Turda — afaceri. Ea zise că va achita costul acestor interurbane, se duse la PTT, surîse unui șef de-acolo și reveni însoțită de alt meșter.

— Și-acum, ce urmează să se mai strice? întrebă Pictorul, privind în jurul său.

— Acum urmează ca tu să te apuci de băut, să se strice relațiile dintre noi, sau să m-apuc eu să-ți pun coarne. Dar nici una dintre posibilitățile astea nu stă în picioare. Nu se mai strică nimic, cu excepția vinului ce l-ai desfundat acum o săptămînă și nu ne-am învrednicit a-l termina.

— Deh! Ne-am dedulcit la whisky-ul tău.

— Whisky-ul nostru. La amiază plec la Turda.

— Așa?

— Așa. Am acolo cîteva obiecte, ceva îmbrăcăminte, le aduc aici dacă nu ai nimic împotrivă. Și mai trebuie să apar în vreo șase spectacole.

— Mai multe spectacole decît spectatori...

— Şi-mi aranjez transferul...

— Şi dacă te reţine Kuţulakis?

— Kuţulakis nu mai are nici o putere asupra mea. Şi cred că n-a avut nicicînd.

Şi într-adevăr, Gazela luă autobuzul de Turda, fără a preciza cît va lipsi, iar Pictorul se duse la red.

— Ce e cu dumneata, *poete?* Ai faţa mai senină ca oricînd. Radiezi!

— Mă căsătoresc, explică Pictorul.

— Vorbeşti serios? A cîta oară?

— Dacă evităm exagerările şi numărăm bine, ar fi numai pentru a doua oară, maestre!

— Spune-mi te rog, *poete,* ce lipseşte noului dumitale menaj, ca să ştiu ce cadou să-ţi expediem prin Ida-neni?

Răutăcioasă întrebare! Însă marele şef ştia să fie caustic oricînd, de multe ori şi era — fără ca, de departe, aceasta să fie latura predominantă a firii sale. Predominau printre altele, generozitatea, umorul izvorînd şi sprijinite dintr-un şi de un talent aparte, de conştiinţa sa.

— Nu avem nevoie de nimic... în afară de timp... răspunse Pictorul. De data asta nu va trebui să vină Ida-neni, acum mă însor chiar de bună voie şi nesilit de nimeni, şi toţi din această redacţie sînt invitaţi să ne onoreze cu prezenţa — dacă nunta va avea într-adevăr loc, fiindcă nu poţi fi niciodată sigur, cu femeile...

— Ia spune-mi, mireasa e micuţa actriţă din Turda? Eh, ce ziceam! Şi dumneata eşti un Mare Pirat al Inimilor! Nu ai cumva nevoie de sprijinul meu?

— În ce privinţă?

— Logodnica dumitale e frumoasă, dar poate că şi talentată... Întîmplător, mă aflu în relaţii bunicele cu unii şefi... poate aranjăm un transfer, ce zici?

— Vă mulţumesc foarte mult. Logodnica mea e frumoasă, şi talentată şi descurcăreaţă. A reuşit să găsească pînă şi un electrician care să ne repare un scurt circuit, mie, ca să dau de un electrician mi-ar fi trebuit un an. Pentru Gazela *mea* un transfer de la Turda la Cluj a fost un fleac.

Baconsky scoase un mic şuierat admirativ. Îl pofti pe Pictor în biroul său, iar pe cei ce trudeau la măsuţa din colţ, nu la biroul şefului, îi invită fără multă ceremonie să treacă în altă parte.

— Ţi-aş propune să vii cu mine la un oftalmolog.

— Am ochii limpezi, maestre!

— Da! Poate prea limpezi, *poete*. Știi că ochii cei mai limpezi îi au caii orbi?

— Nu știam. Nu am o herghelie, nici măcar un cal, nici măcar un cal orb. Vreți să mă speriați?

— Dacă ai fi omul ce se sperie ușor nu te-aș fi abordat în felul acesta. Mă gîndesc la glaucomul nefericit pe care-l are tatăl dumitale.

— Dar g. nu este ereditar și nici molipsitor.

— Știu și asta. (Ce nu știa *aeb?*) Dar întîmplător cunosc un oftalmolog bun, nu un escroc. Să-i facem o vizită.

— Mulțumesc maestre. Detest cabinetele medicale și chiar pe unii medici, exceptînd unul, oftalmolog, prieten vechi. El mă controlează periodic.

Mințea Pictorul!

— Omul la care te-aș duce e conferențiar, curînd profesor.

— Nu, mulțumesc, categoric nu. Titlurile nu-mi spun nimic.

Baconsky îl scrută, încercînd să prindă sensul afirmației.

— Mai am o propunere și ține cont că nu sînt un pisălog... și că știu cît ești de încăpățînat, și că nu-mi place să insist. Fata dumitale e actriță, știe să se îmbrace cu gust, dacă nu chiar cu un anumit rafinament, am observat, și Clara a observat. Dacă nu te îmbraci ca lumea, alături de ea vei fi un trepăduș. Te duc la cel mai bun croitor. A.E.B. interpretă greșit tăcerea Pictorului. Ce este? Îți bate vîntul prin buzunare? Parale îți găsesc eu.

— Am parale. Și accept să mă duceți la croitorul cel mai bun. O fac numai și numai de hatîrul Dv. Acum Pictorul nu mințea.

— Îți mulțumesc, *poete* că-mi faci acest hatîr, pară Baconsky. Atunci ne-am înțeles, ia-mă pe la patru de acasă, mergem să alegem un *postav* fin, de gală, iar apoi la *couturier*. Iar acum invită-i te rog pe toți, la o scurtă „spovedanie".

Un alt capitol

Pentru un om ca A. E. Baconsky a iniția un tînăr în tainele eleganței constituia o deosebită plăcere. Aproape ca și bucuria creației. Punea la bătaie imaginație, elocință, răbdare, alături de o vastă „documentare", — era inepuizabil. Pentru un individ de soiul Pictorului, căruia nu-i păsa de eleganță, o expediție prin

magazine în căutare de stofă, iar apoi o vizită la croitorul „cel mai bun", era cu adevărat o corvoadă. Pictorul totuşi aprecie, atît cît putu, festinul de savantlîcuri, festivalul de subtilităţi ce i-l oferi A.E.B. — nu numai cu privire la arta de a te îmbrăca. Pictorul nu avusese niciodată răbdare să colinde prin magazine, dar ştia că uneori *trebuie* să ai răbdare, fie că e vorba de artă, fie că e vorba de ceva minor, precum o blestemată stofă de costum de mire.

Începuseră să apară materiale destul de interesante. Pictorul care, oricum, avea ochi de pictor, opta pentru o anumită stofă, iar *aeb* — care şi el avea ochi de pictor, respingea propunerea, ca şi cum pentru sine şi nu pentru redactorul *său* se făcea cumpărătura.

Pictorul se dovedi suficient de înţelept ca să nu mai aibă iniţiative personale. Lui Baconsky îi plăceau lucrurile făcute cu temei şi seriozitate cu toate că, trimiţînd la tipar, orice ar fi fost, nu se încurca în fleacuri. Nu era superficial ci expeditiv, considera că esenţa, sau substanţa contează, e nevoie de *ritm* mai ales dacă nutreşti speranţa de a deveni un *săptămînal*...

După ce aleseră cu migală *postavul* pentru *uniforma* de mire, A.E.B. decise: „Acum îţi trebuie material pentru un costum de zi. Fără a lua în seamă reacţia Pictorului, indică: Acolo ştiu ceva potrivit pentru dumneata şi relativ ieftin, să ne grăbim, Romy ne aşteaptă la şapte... şi recită visător:

Oraşul se întindea prolix
Sufocînd în adîncimi mistere anonime.
Mergeam să te-ntîlnesc (la şapte fix) —
Erai sensibilă şi castă în mulţime.

Ştii ale cui sînt aceste stihuri, *poete?*"

— Nu. Ale Dv.?

— Nu. Ale lui „Kafka". Adică Felea. Le-a scris de mult, nu ştiu dacă le-a publicat, cred că nu...

Croitorul „cel mai bun" avea, întîmplător, cam aceeaşi aliură ca a marelui şef, şi părea aproape la fel de elegant, chiar şi-n timpul lucrului, numai că Pictorului nu-i scăpă un amănunt: dacă A.E.B. avea o autentică ţinută de senior, şi-i stătea bine fie cu spada-n mînă, fie cu un borcan cu smîntînă, *couturier*-ul, deşi „cel mai bun", avea în el ceva artificial, mirosea a cabotin. Pictorul îşi continuă gîndul, avea timp: se pare că mai toţi croitorii, mari sau mici, ca şi frizerii, aha, ca şi chelnării, au în manierele lor ceva forţat. Poate că ţine de meserie. În orice caz nimeni nu trebuie să deducă din aceste rînduri că avem un dinte împotriva acestor stimabili ce ne fac eleganţi, chiar şi împotriva voinţei noas-

tre, sau ne pun friptura de purcel la tavă sub nas — cu voința noastră. Aha, și Kuțulakis... și el pute a cabotin de la un kilometru!

Lăsîndu-se măsurat de croitorul „cel mai bun", Pictorul se simți iritat, dar numai preț de un minut, după care aruncă din minte gîndul, cum ai arunca de pe umăr o scamă, că în acest moment Gazela se află acolo, la Turda (în preajma Cheilor Turzii...) și poate stă ochi în ochi cu junele prim Kuțulakis... sau poate se pregătesc să intre în scenă într-o piesă unde, obligatoriu, se sărută...

În acest timp, notînd elementele dimensionale ale acestui vlăjgan nu tocmai amabil și cu mutră de golan, îmbrăcat în nădragi de doc ieftin necălcați, cu pantofii nevăxuiți, purtînd o cămașă ordinară, *tailleur*-ul se întreba ce relații vor fi existînd între acest client dubios și un gentlemen subțire ca A.E.B. Parcă intuindu-i nedumerirea, marele șef aruncă neglijent: „*Poetul* lucrează la revista *mea*, și de fapt e pictor. Ai să auzi de el! Te rog să veghiezi cum vor fi *cupate* piesele, mai ales că băiatul se căsătorește." „Domnule Baconsky, protestă Romy, doar știți că tăietura o fac totdeauna eu! De altfel — crezu că trebuie să se arate politicos față de tînărul huligan — pentru un fizic ca al dumnealui, nu e greu să croiești un costum elegant. Felicitările mele pentru căsătorie, domnule!"

Pictorul ieși transpirat, fericit că se sfîrșise primul rund, mulțumi cerului, între timp se înnoptase, și-l auzi pe A.E.B.: „Și-acum, *poete*, după atîta muncă, se cuvine să ne relaxăm puțin. Eu, după cum știi, nu prea obișnuiesc să beau, azi însă cred că fac o excepție, mai ales că în noaptea asta nu scriu. Să ciocnim cîte un păhărel, două, în cinstea viitoarei dumitale soții cît și pentru tot ce ne dorește inima, iar inima dorește sănătate, inspirație, prin urmare fericire... Să mergem, mă las ghidat de dumneata, invită-mă unde vrei."

— Dacă e vorba de un loc unde mi-ar conveni, nu cred că are să vă convină dumneavoastră. Eu nu prea mă simt în largul meu în marile restaurante unde chelnării te judecă după haine și văd pînă-n fundul buzunarelor, ca să știe cîți bani ai...

Baconsky ridică din umeri.

— Dacă e vorba de bani...

— Nu, nu e vorba de bani.

— În orice caz, va trebui să te civilizezi și-n această privință, deși nu e un aspect esențial. Eu mă simt bine peste tot, oare n-am fost cu voi la cîrciumioarele de pe Horea? Așadar să mergem la o speluncă. Pe vremuri, fiind student, le cunoșteam pe toate, dar

le-am uitat. Normal. Să mergem la cea mai putredă speluncă, să ne bălăcim puțin în noroi...

Ce făcuse și ce făcea în acest timp Poetul? Prezentase un grupaj de șapte poezii, fuseseră selecționate patru, iar trei „amînate" căci așa se cuvenea, după care marele șef îl convocase: „Iată-te făcut om, poete. Cu ce publici acum, dai lovitura și-am să-i conving pe cei de la Espla să-ți facă un contract, să te treacă în planul editorial. Acum cu ce te ocupi?"

— Mă duc la „resort", am de răspuns la...

— Te duci acasă și-ți faci valiza. Nu pui mai mult de două costume... data trecută ai pus cinci, și ce a ieșit?! Pleci împreună cu Al. Căprariu și cu alți poeți din București în zona industrială Deva, Hunedoara, pentru șezători, pentru reportaje.

— Am mai fost la Hunedoara, tot cu Sandy Căprariu.

— Nu văd nimic rău dacă te mai duci odată, tot cu el, am impresia că vine tare din urmă, deși... deși am auzit că nu prea mă are la inimă. Am fost invitat eu, dar mă vei înlocui. Data trecută ai fost, dar nu ai scris nimic, fiindcă te-ai apucat să bei — crezi că nu știu? Sînt convins că de data asta nu se va mai întîmpla, vezi ce încredere am?

— Văd, răspunse anemic Poetul, gîndindu-se că diseară are întîlnire cu un mare amor — nu suficient de mare totuși ca să ducă la căsătorie. Acesta era Poetul, un burlac prin vocație, cum părea să fie și „Kafka", dar acesta s-a căsătorit cu Lidia, cum părea să fie și Gurghianu, burlac iremediabil ce s-a căsătorit totuși cu Cornelia. Poetul însă n-a cunoscut farmecul plin de făgăduințe al vreunui „general" al stării civile.

Baconsky intui nehotărîrea tînărului. Deveni ferm.

— Ești un Mare Pirat al Inimilor și desigur ți-ai făcut alt program, dar obligațiile redacționale trec pe planul întîi, poete! Data trecută te-ai dus pentru bucuria dumitale, acuma te duci pentru bucuria mea și-a cititorilor. Îmi aduci zece pagini despre clocotul muncii, zece, ca să pot tăia trei. Clar, nu? Și fără libațiuni, că iau măsuri!

Grupul de poeți ajunse la Deva, și ce constatară acolo? Că bucureștenii au camere la hotel, clujenii, cei doi, dintr-o eroare regretabilă, nu.

„Nu e nimic, ne întoarcem, fie la cîrciumă, fie la Cluj, zise Poetul bine dispus, fiindcă fuseseră bine tratați."

Șeful cu aceste probleme din localitate, manifestînd bunăvoință față de poeți, fiind și el poet, ca tot românul, avu o idee: „Vă duc

la Procuratură!" „Cum? Unde? La Procuratură?" tresăriră într-un glas Căprariu şi Poetul. „Desigur! Există acolo o cameră de oaspeţi mai mult decît confortabilă, o să vă simţiţi ca acasă. E la doi paşi, aranjez imediat, sînt rubedenie cu procurorul-şef..." Peste puţină vreme clujenii se aflau comod instalaţi, într-o cameră spaţioasă, infinit mai plăcută decît o hrubă de hotel, cu toate că se afla în „sînul" Procuraturii. De fapt se aflau acolo două camere de oaspeţi, cu cîte trei paturi, comunicînd între ele printr-o uşă înaltă, sculptată, cu mînere groase de alamă. Ceî doi poeţi se traseră la pijama, şi ce constatară? Că înainte de a-şi ura „noapte bună", lipsea un „ultim pahar". Unul din ei, nu se ştie dacă Sandy sau Poetul, zise amărît: „N-am fost prevăzători, ce ne costa să aducem cu noi o sticlă?!" Celălalt preciză: „Două. Ca să fim siguri." Era tîrziu, nu mai găseau nicăieri nimic, şi-şi mărturisiră că fiecare sperase — zadarnic — privind valiza celuilalt: poate are acolo o „rezervă".

Oare îi auzi Bachus? Pesemne, da, deoarece abia au fost rostite aceste păcătoase cuvinte, răsunară bătăi în uşă. În prima dintre odăi, acolo unde staţionau poeţii pătrunseră doi bărbaţi de vîrstă mijlocie, sobru îmbrăcaţi, veniţi din Capitală în misiune. Prezentară milioane de scuze că îi deranjează pe tovarăşii scriitori, despre a căror prezenţă aici aflaseră. Dar, existînd o cameră liberă... Aceştia doi fuseseră „prevăzători" — aduceau cu ei o damigenuţă. Iar pentru ca scuzele să fie acceptase, propuseră să vadă ce e cu damigenuţa aia, împreună cu tovarăşii scriitori — şi chiar văzură. A fost o noapte veselă, doar cu puţină durere de cap dimineaţa. Totuşi noaptea asta n-a fost de bun augur pentru dumnealui, Poetul...

Ce făcea în aceeaşi seară Pictorul? Ieşind din putreda speluncă, avu impresia că e mult mai îmbibat decît marele şef. Lucru normal, un mare şef nu întrece măsura niciodată. La despărţire A.E.B. îi spuse ceva Pictorului — poate îi dădu o povaţă — dar Pictorul uită imediat, dovadă că...

Ajungînd acasă, în odaia lui, găsi pe cine? Pe Gazelă? Se dezmetici pe loc... Nu era Gazela, cum să fie?, Gazela... departe... dincolo de Feleac... foarte aproape de Kuţulakis, pe cînd aici, în camera sa, gazda, nu bătrîna, ci relativ tînăra şi relativ frumoasa actriţă. Ce se întîmpla, se amorezase de Pictor, devenise el un Mare Pirat al inimilor, mai ales al inimilor de Actriţe? Nu se amorezase dulcea femeie, deşi stătea picior peste picior şi zîmbea — scuzaţi rima — provocător. Probabil nu intenţionat. Pictorul zîmbi şi el, încurcat, întrebîndu-se în ce măsură tînăra doamnă îşi va da seama că trăsese la măsea

— Îmi pare rău, domnule... am veşti proaste... tăiaţi-mi capul, cum spuneau solii Sultanului cutare.

— S-a întîmplat ceva? zvîcni inima Pictorului, gîndindu-se că venise — precis venise — un telefon din Turda: *Nu mai vin, nu mă mai aştepta,* iar colega din Cluj a Gazelei îşi asumase misiunea ingrată de a transmite mesajul.

— Nu s-a întîmplat, dar se va întîmpla. Am să fiu sinceră...

— Vă rog! zise Pictorul, iar gîndurile sale îşi schimbară capul compas. Crezu — înşelîndu-se grozav — că această femeie are de gînd să-i propună un mariaj, sau să zicem o legătură, mult mai stabilă, mai serioasă, mai rentabilă decît cu aceea care pentru ea nu era decît „micuţa debutantă din Turda".

— Ai fost corect cu noi, pînă la un punct...

— A — îi căzu Pictorului fisa — pînă ce am adus-o aici, la mine pe... şi pronunţă numele Gazelei.

— Ai adus-o *la noi.* Ce să-ţi spun, pe mine nu mă deranjează, însă mama e grozav de ortodoxă în această privinţă. După cum ştii, eu care sînt tînără şi liberă şi — mişcare degajată cu întreg bustul — şi nu neplăcută ochilor unui bărbat, nu primesc aici vizite masculine, mama nu ar tolera...

Ce „bărbi" trăgea apetisanta doamnă! Primea vizite, şi cum încă, la ore tîrzii cînd bătrîna trăgea aghioase, cu somnifer pus în ceai de către fiică. Femeia ştia că Pictorul ştie, nu odată se izbise el nas în nas cu..., dar era dreptul ei, de ce era nevoie să şi mintă? Pictorul nici nu clipi. Îşi aprinse o ţigaretă.

Actriţa Naţionalului clujean continuă cu un zîmbet dulce, plin de... de... nu, nu de răutate... ceva mai fin, mai *distins:*

— Cînd ai adus-o aici pe micuţa debutantă, pe domnişoara care atunci era încă doamnă, mi-a făcut mama o scenă de groază ce s-a repetat zilnic. Am îndurat totul, ce, nu înţeleg eu ce e dragostea? Făcu o pauză, pe figura ei interveni altă schimbare... dacă Pictorul ar fi început cu declaraţii, cine ştie... dar Pictorul rămase stană de piatră. Din motive misterioase ţinea să-i rămînă cu totul credincios Gazelei *lui.*

Actriţa simţi răceala chiriaşului şi se răci şi ea.

— Aş fi putut să-ţi trîntesc o poveste oarecare, îmi vine o rudă, o soră, un frate, sau chiar că mă recăsătoresc, şi am nevoie de cameră. Însă am preferat să fiu francă. Micuţa mi-a spus că vă însuraţi urgent.

— Aşa este.

— Mama a tras cu urechea, mama totdeauna trage cu urechea. Vestea a scos-o din fire, i-a trezit vechiul astm, vechea palpitaţie, vechile adenoide, vechii hemoroizi, în sfîrşit, toate bolile pe care

le-a avut sau le are, sau pe care-şi închipuie că le are sau le-a avut...

— Dar cum? Căsătorindu-ne, latura morală e salvată!

— Căsătorindu-vă, o să alcătuiţi un menaj, un menaj are nevoie de bucătărie, mama n-ar tolera aşa ceva, ea este suverană unică şi singură peste bucătărie.

— Regina bucătăriei! Fără îndoială... dar dacă vom declara solemn că bucătăria nu ne interesează?

— Este imposibil. Ştii cum începe asta?

— Habar n-am. Ştii cum începe asta... repetă năuc Pictorul, apoi îşi luă seama: De fapt ce începe?

— Accesul la bucătărie. Cum începe *el*. Începe cu: îmi daţi voie să încălzesc puţină apă? Îmi daţi voie să fierb un ou? Să pregătesc o supă?

— Nu cred că Gazela se va omorî cu pregătitul supelor!

— Gazela? se miră actriţa. Apoi se prinse. Nu e urîtă *porecla*. Şi declară: Eu te cred. Mama nu te va crede. Îmi pare rău, într-un fel ţineam la dumneata, păreai atît de singur... şi m-am bucurat cînd... în sfîrşit, hotărîrea mamei e luată.

— Şi care e termenul ce mi-l daţi?

— Te rog din suflet, mută-te chiar mîine. Ai toată simpatia mea, dar mi-e lehamite de scenele mamei. Am cu ea destule alte discuţii pe muchie de cuţit, de pildă de ce nu mă recăsătoresc, de ce, auzi, micuţa aia urîţică — e vorba de logodnica dumitale, şi este expresia mamei, a ştiut să te prindă în undiţă şi de ce nu te-am prins eu, auzi, de ce nu eu, care oricum sînt mai bine... aşa că, de mîine, te rog, pentru liniştea mea...

Alt capitol

Pictorul, rămas fără locuinţă în preajma căsătoriei, se gîndi să-şi ducă — iarăşi! — toate cele la Poet — prea îl scîrbise discuţia cu actriţa — dar amicul era în deplasare. Ce greşeală că nu-i ceruse cheia! Dar cine ar fi prevăzut? Pe seară, totuşi, Pictorul găsi un pat într-o hrubă cu trei paturi — toate se repetă! — pe o stradă cu dubios renume, celelalte două fiind ocupate de nişte muhaiale de fotbalişti din categoria C sau D, cine să mai ştie, drept care-l avertizară că duc o viaţă sportivă, se culcă devreme şi nu admit

băutura şi femeile, drept care în aceeaşi seară se întoarseră criţă pe la unu şi hăuliră pînă la trei.

Aceasta era a cinsprezecea sau a optsprezecea locuinţă a Pictorului şi oricum nu rezolva nimic.

Ospăţul de nuntă fu aranjat la CUC.

Pictorul, neobişnuit de elegant în costumul tăiat impecabil de croitorul „cel mai bun", zîmbea cam forţat, cam *încreţit*, fapt ce fu pus pe seama frumuseţii inhibante a Gazelei... în realitate Pictorul se întreba unde va dormi în noaptea aia, după bairam, cu Gazela *lui*.

Pe la unu petrecerea se sparse; cîţiva colegi, printre care şi Poetul, abia întors din deplasare şi temeinic torpilat, ajutară perechea ce intra în luna de miere, să ducă florile şi cadourile pînă la uşa locuinţei — fosta locuinţă, dar nimeni nu ştia — şi se împrăştiară, nu fără a face urări deşuchiate, aşa cum le stă bine unor *poeţi*... A.E.B. împreună cu soţia, plecaseră ceva mai devreme, lăsînd „tineretul" să se veselească-n voie, luîndu-l şi pe „Kafka": avea de făcut drum lung pînă la enigmatica sa locuinţă. Cadourile şi florile se aflau aici, iar ei doi singuri.

— De ce nu deschizi? întrebă Gazela. Acum să te fi cuprins timiditatea, fragilule?

— Nu deschid, fiindcă nu am cu ce, trase de timp Pictorul.

— Sună! Trezeşte portarul!

— Ştii doar că nu există nici un portar, şi chiar de-ar exista, nu mai locuiesc aici. M-au dat afară. M-au evacuat. Nu avem unde dormi în noaptea asta, Karra.

Gazela izbucni într-un formidabil hohot de rîs, lăsă florile să cadă şi sări de gîtul soţului ei. „Poate de-aia te iubesc eu pe tine, fragilule, una ca asta numai cu tine mi se putea întîmpla!"

Deasupra lor se deschise o ferastră: „Linişte! Ce faceţi acolo sub poarta noastră?!" Vocea bătrînei, nu căpătase doza de somnifer în ceai, deci fiica ei dormea, în noaptea asta singură, săraca.

— Ia spune-mi, întrebă Gazela, după alt hohot, a fost cumva geloasă „colega"?

— De aş vrea să te fac geloasă pe tine, aş zice da. În realitate a fost geloasă baba: se temea că-i faci harcea-parcea bucătăria ei blestemată.

După ce mai rîse, Gazela redeveni practică — e un fel de a zice. „Ar fi trebuit să prelungim cheful pînă dumineaţa, crezi că nu erau amatori băieţii? Dar ştiu, te-ai cam plictisit şi doreai să rămîi singur cu mine... iată, sîntem singuri... Degeaba vom încerca pe la hoteluri, ne vor privi cîş... eu am o idee formidabilă!"

Pictorul o privi pe Gazelă, în lumina slabă a becurilor și a lunii, fața ei părea fața unei frumoase vrăjitoare-otrăvitoare din Evul Mediu, una din cele ce sînt decapitate și arse și totuși nu mor, *une non-morte*, cum spune basmul.

— Ideile tale formidabile cîteodată mă sperie. Spune!

— Ne ducem *acolo!* Ai înțeles unde? În pădurea blestemată.

— Nici nu știu dacă mai există autobuzul „Companiei Trans-Africa".

— Dar există cabana!

— Nu sînt convins. Acolo se petrec dispariții inexplicabile.. Ne ducem așa, în ținută de gală?

Gazela îl examină din cap pînă-n picioare. „De ce nu? Dar tu, în fond nu locuiești nicăieri?" Pictorul explică situația cu fotbaliștii ce duc o viață sportivă... N-avea chef să meargă acolo. „Dar trebuie să lăsăm undeva lucrurile astea, spuse Gazela. Nici unul din colegii tăi nu știe că nu ai casă? Secretosule! Mie de ce nu mi-ai dat un telefon, am fi plecat la Turda, din timp, acum nu mai avem cu ce. Gata! Depunem cadourile la Poet, ne plimbăm toată noaptea, iar în zori luăm autobuzul către pădurea blestemată, fără nici un bagaj, tu nu ai nevoie de nimic, în afară de mine, eu n-am nevoie de nimic, în afară de tine. Bani am destui."

— Mereu banii tăi blestemați!

— Blestemați, dar necesari.

Pictorul mormăi: „Poetul nu e acasă, cretinul... cînd se torpilează o ia razna. Ar trebui să facem un turneu pe la toate tipele sale." „Are atît de multe?" „Așa se laudă!" „Dacă bănuiai că va lipsi de acasă, că are unde să meargă... de ce? De ce nu...?" „Fiindcă sînt un timid, asta e, și încă iremediabil." „Perfect, iremediabilule. Aruncăm cadourile, ne descotorosim de ele." „Nu se cuvine!"

— În acest caz le îngropăm în cel mai desăvîrșit mister sus pe Cetățuie, sub copaci, O.K.?

Pictorul se așeză obosit pe o bancă, sub coama calului de bronz, gîndindu-se că n-are șansă să doarmă nici măcar la Procuratură (Poetul îi povestise) fără decît numai la Miliție, dacă vor sparge vitrinele librăriilor din preajmă. Nu se simțea în apele sale, Pictorul. Îl plictisise ceremonia de dimineață, și chiar ospățul prea *gomos*, totuși ar fi trebuit să-l prelungească pînă-n zori, astea-s nunțile adevărate... Bine că măcar Gazela nu părea descurajată și nici obosită, cînd, pe neașteptate, chiar pe neașteptate, proaspăta-i soție deveni uricioasă. „Ce s-a întîmplat cu tine de te-ai *pișcăvit* în halul ăsta? Înțeleg, înțeleg, vocea Gazelei se ridică încărcată de reproș, *ți-e frică să îngropi comori!*" Ce mai reproș! Pictorul ră-

mase cu ochii în pămînt. Abia răspunse: „Poate. Poate că nici nu trebuie să îngropi comorile."

Gazela stătea dreaptă, în picioare în faţa lui, cu braţele încrucişate. Alături de Pictor, pe bancă, florile, pe cale de a se ofili şi cadourile. Şi cadourile păreau întristate şi pe cale de a se ofili.

— Înseamnă că m-am înşelat cu privire la tine, fragilule. Eşti cu adevărat un fragil! Nu eşti cel pe care-l voiam!

Ce om înţelept a lăsat în opera sa aluzia delicată că iubitele, după ce devin neveste celor cărora le-au fost iubite, se schimbă... se schimbă în rău... Gazela părea pornită.

— Înseamnă că nimic nu e adevărat la tine?! Născociri, şi întîlnirea cu *Ambasadorul focului* şi apariţia celor cinci păsări ce şi-au pierdut capul compas în triunghiul *liber* al cerului?! Nimic nu e adevărat?!

Punea întrebarea, dar în acelaşi timp dădea sentinţa. Din izbucnirea femeii Pictorul reţinu strania alăturare a cuvintelor „triunghiul" şi „liber". Triunghiul *liber*.

Şi-apoi un incident puse capăt celei dintîi scene conjugale. Cinci puncte luminoase plutiră în lumina farurilor ce scăldau monumentul, cinci puncte sclipitoare.

Gazela observă şi puse o frînă scandalului. Se linişti în chip miraculos. „Ia te uită! *Zboară!* Ce pot fi? Petale? Frunze? Dar poate că licurici..."

— Licurici! nu zboară, şopti Pictorul. Ar putea fi cele cinci păsări, sub altă înfăţişare... Să mergem Karra, să îngropăm comori!

Se făcuse către ora trei a nopţii cînd ajunseră sus pe Cetăţuie, în umbra marilor copaci. Pictorul nu avea, bineînţeles, asupră-i vreun tîrnăcop, sau o altă sculă pentru săpat, dar Gazela scoase din poşetă un briceag minuscul. „Îl port totdeauna la mine, nu se ştie cînd ai nevoie. Îl aşează în mîna Pictorului. Prin urmare nu m-ai minţit în toate privinţele, fragilule..."

Pictorul deschise briceagul, zgîrie cu el pămîntul, se ridică şi rîse privind-o pe „ingenuă", rîse şi „ingenua", se instaurase iar o pace între ei. „Ştiu, zise Gazela, e ca şi cu bricegele folosite de Tom şi Huck pentru a săpa un tunel prin care să-l elibereze pe negrul Jim". „Am găsi soluţia", zise Pictorul. „L-ai citit pe Twain, fragilule?" „Am găsit soluţia, repetă fragilul, ascundem totul în scobitura de colo şi acoperim totul cu iarbă şi bolovani. Ascunzătorile simple sînt şi cele mai bune..." Aşa şi făcură, iar după ce făcură aşa, ce făcură? Pictorul o sărută pe Karra şi o culcă încetişor în iarbă, puse mîna pe coapsa ei, coapsa viitoarei Mari Actriţe era rece, nopţile sînt friguroase la Cluj chiar şi vara, însă răceala

proaspătă a coapsei femeii *lui*, îl încălzi pe Pictor, o strînse în brațe, iar cînd o strîngea mai cu foc, văzu *cu ochii ei*, dar și cu ceafa, ceva, ceva, și se desprinse.

Deasupra lor, pe cer, în spațiile *libere*, triunghiulare dintre arbori, lunecau iarăși, nefiresc de lent, niște lumini, sau *umbrele unor lumini*, poate meteoriți, sau stele căzătoare — dar erau cu adevărat căzătoare?

— Ploaie de stele!

— Nu cred, protestă Gazela. Nu cad. *Plutesc*.

— Ca și cînd ne-ar urmări, șopti Pictorul în urechea soției și bizara măreție a momentului se amestecă în mintea sa cu o constatare prozaică, avea impresia că respirația sa e cam încărcată.

— Ne urmăresc, repetă Gazela.

Meteoriții, sau stelele căzătoare, dacă erau căzătoare, sau păsările, sau luminile, oricît de lent și nefiresc pluteau, dispărură.

— S-au dus, suspină Gazela. Prin urmare nu m-ai mințit dragul meu! Gazela îi strînse brațul. Repetă acum după mine! Jur ca această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cîndva.

— Jur ca această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cînva.

— Pentru întotdeauna...

— Pentru întotdeauna...

— Pentru întot...

— ...deauna.

Gazela se ghemui lîngă el. „Să ne pierdem și noi capul compas, iubitule!“

Un alt capitol

Autobuzul „Companiei Trans-Africa“ exista, dar cum medicul oftalmolog, prietenul Pictorului își mutase reședința de vară în alt loc, fosta nălucă a deșerturilor, nu mai era decît un trist hîrb. Pădurea blestemată rămăsese aceeași, pîrîul ce făcea prea multă gălăgie față de volumul său, nu-și schimbase cursul, cabana mai îmbătrînise nițel, Cabanierul nu îmbătrînise, semăna și acum cu un păianjen sau cu un crab, o combinație dintre aceste două ființe, și vorbea foarte puțin. Deloc. Dar nu avea cu cine. Poate se va dezlănțui acum?

Oaspeți la cabană, zero, pînă la apariția tinerei perechi în costumația lor caraghios de festivă și fără nici un bagaj. Dar Cabanierul nu observă. Sau se prefăcu.

O dulce oboseală îi legănase pe Pictor și pe Gazelă, unul în brațele celuilalt pe tot parcursul drumului. R.A.T.A. cam arhaică ce-i adusese pînă la vreo trei kilometri distanță de pădurea blestemată, nu arăta cu mult mai bine decît autobuzul „Companiei...", totuși se ținea pe roți și făcea cîte o lungă haltă prin sate, fie ca să se răcească motorul, fie să se răcorească și conducătorul. În vreme ce din motor, în speță din radiator, țîșneau jeturi fierbinți, șoferul turna în el jeturi reci de apă. Sau altceva? Nu era voie. În aceste așezări de pe drum Pictorul și Gazela *lui*, dacă ar fi fost prevăzători — dar nu erau — dacă s-ar fi gîndit măcar la viitorul apropiat — nu se gîndeau — și-ar fi procurat unele provizii, însă n-o făcură. Erau doar fericiți, și oare nu e suficient pentru un om să fie *doar* fericit? — și cu vreo cîteva zile de concediu în față, cuvenit celor ce defilaseră prin fața „generalului" stării civile.

Din sat pînă în cabană traversară pajiștea înfloritâ, trecură două pîrîuri și un semirîu, Pictorul o duse pe Gazelă în brațe, să nu-și ude gleznele, ea era ușoară și dulce, dar cînd ajunse la cabană, în preajma pădurii blestemate, se pomeniră cu o foame teribilă, teribil de omenească. „N-am nimic, anunță bătrînul crab, Cabanierul. Aici oaspeții își aduc singuri tainul. Fiecare cu traista sa." Pictorul, în „uniformă" de mire, ud pînă la genunchi cînd o trecuse pe Karra prin apă, ridică din umeri. Nu părea istovit, umbrele amărăciunii — greu de găsit pe figura lui, în schimb începuse a-i crește barba, iar prin buzunarele hainei, firește, nu zornăiau sculele necesare spre a o înlătura. „Nu-i nimic, îl consolă Gazela. Am să te suport și așa. Doar că ai să-mi iriți puțin obrazul." „Cînd?" „Cînd ai să mă săruți!" „Dar dacă nu te mai sărut?"

Poate impresionat de grația Gazelei, sau dintr-un alt motiv, sau fără nici un motiv, Cabanierul se îmbună pe neașteptate. „Dacă mereți direpț înainte și-apoi o tăiați prin livadă, și nu intrați în pădure ci o luați la dreapta, *puneți capul compas* (Pictorul și Gazela *lui* îl priviră uluiți...) către o baltă mare care trimite lumini pînă la apusul soarelui și chiar și după aia, ajungeți la celălalt sat. Nu se poate să nu-l găsiți, e chiar lîngă lac. Cum zic, satul e lîngă balta mare".

Între termenii de lac și baltă mare, clar că omul îl prefera pe ultimul. Dar în mintea cabanierului, se produseseră parcă niște mutații. Își schimbă planurile. Scoase de undeva pîine, cîrnat uscat și o sticlă. O ridică deasupra capului cu o mișcare largă, de

triumf şi rosti iarăşi nişte cuvinte ce s-ar fi potrivit oricui, bătrînului crab nu, totuşi le rosti:

— Glaja asta face parte din rezervele bătrînului pirat!

O trînti pe masă, alături de merinde.

— Serveşte-te, domnule. Şi ospătează-ţi femeia. Aşezaţi-vă în ce odaie vă convine. Mă duc eu în sat să v-aduc de-ale gurii.

Convins că nu mai aude bine, sau că nu înţelege bine, că e ameţit de foame şi de dragoste, Pictorul se decise să întrebe:

— Cine este bătrînul pirat?

— Cum cine? Dumneata. Ai mai fost pe-aici...

— Sigur că da. Am locuit în autobuzul doctorului.

— Ai fost şi mai nainte, acu vreo douăzeci, douăzeci şi cinci de ani.

— Acum vreo douăzeci şi cinci de ani am fost eu aici?

— Ai fost, rosti Cabanierul, cu o siguranţă de neclintit. Tot cu dumneaei. Şi ai trecut apa luînd-o în braţe, — ca şi cum, şi ea rîdea — ca şi acum.

— Sigur că rîd, se înveseli Gazela. Acum douăzeci şi cinci de ani? Dar nu mă întrebi, hangiule, cîţi ani am eu şi cîţi soţul meu? Acum un sfert de veac ne aflam încă în leagăn...

— Nu contează, o tăie net Cabanierul. Voi aţi fost.

Părea foarte convins. Îi privi, le făcu — şi nu-i stătea bine — semn cu ochiul. Dacă un crab sau un păianjen pot să zîmbească, înseamnă că el încerca să şi zîmbească. „Ce să vă aduc din sat? Ce fel de mîncare?“ „Stridii din balta mare!“ spuse Gazela. „Orice“, spuse Pictorul, tăind în foarte subţiri felii cîrnatul. „Mîncaţi, beţi, alegeţi-vă culcuşul ce vă place, repetă Cabanierul, dar cînd, în sfîrşit să iasă, rezemîndu-se, zise: După ce ai fost data trecută, domnule, te-a căutat cineva...“

Pictorul se sprijini de spătarul scaunului, puse picioarele pe alt scaun. Într-o mînă ţinea păhărelul de rom, în cealaltă pîinea şi ce era pe pîine.

— Care „data trecută“? Acum douăzeci şi cinci de ani, sau acum doi sau trei ani?

— De fiecare dată. Cel care te-a căutat, un om foarte bătrîn, venise anume să te întîlnească. Ce să vă aduc din sat? Oauă? Brînză de oaie, grasă? Urdă? Băutură? Ce fel? Există vin *Delavari* şi jinars adevărat.

Pictorul, mîncînd, dădea din cap, de acord, Cabanierul voi să plece cu adevărat, dar Gazela îl opri, îi întinse nişte bani. „Ajunge?“ „Acum, da. Mai tîrziu, mai scoateţi. M-am dus.“

— O secundă, hangiule! Cum arăta omul acela bătrîn care-l căuta pe soţul meu?

— Nu arătați a fi soți. Chiar dacă aveți acte... eu nu cred... nici ceilalți nu erau, adică voi, nu erați căsătoriți, fără decît numai un bărbat și o muiare. Voi ați fost și atunci.

Rumegînd harnic, Pictorul mormăie: „Acum un sfert de secol? Nu, pe-atunci n-am fost aici...“

— Ei și tu, fragilule! Moșul ne spune o poveste citită cine știe unde și cînd. Eterna... da, eterna legendă a revenirii acelorași cuplori... sînt cărți, filme...

— Ce cărți? protestă Cabanierul. Eu în viața mea nu am citit nici o carte. Eu sînt un om sănătos! Și, pentru a milioana oară se pregăti să se ducă. Pentru a milioana oară se opri. Da, ridică glasul, îmi amintesc. Ridică brațele, patetic. Bătrînul ce l-a căutat pe dumnealui, *aducea a copac ars*.

Și cabanierul chior plecă de-a adevăratelea să aducă provizii. Gazela așteptă să i se stingă pașii. Își puse obrazul pe genunchii Pictorului. Gestul nu conținea nici o fărîmă de umilință. Mai curînd un gest de calinerie pisicească. Și poate de mare iubire. Și poate marca începutul unui mare regret...

— Nu m-ai mințit, dragul meu, nici în privința celor cinci *umbre luminoase*, nici în povestea cu *Ambasadorul focului*. Nu ai mințit în viața ta.

— Tu ești marele meu adevăr, Karra!

Pictorul simți cum crește în el oboseala. Închise ochii. Gazela se ridică, se îndepărtă, vorbi cu voce mică, fără a fi sigură că Pictorul o aude.

— Ce păcat. Adevărul este că nu mai cred în nici un bărbat nici cînd minte, nici cînd spune adevărul... M-am înrăit prea devreme. Dar în tine cred... Dar, oricît de mult te-aș iubi eu acum, noi sîntem hărăziți despărțirii. Nu vei fi fericit cu mine, dragul meu... Nu multă vreme, nu îndeajuns de multă vreme...

Se întoarse, făcînd o piruetă. Răpus de oboseală, Pictorul ațipise, fără să audă ultimele ei cuvinte. Mai bine așa...

Un alt capitol

După ce se întoarse din pădurea blestemată (săptămîna de miere), Gazela plecă la Turda, unde mai avea obligații, iar Pictorul se întoarse la ale sale. Înainte de masă la red., iar după-masă bătînd orașul. De ce? Pentru a găsi locuință pentru el și familia

sa, alcătuită din Karra... dar din nefericire cei ce aveau camere de închiriat se arătau la fel de circumspecți și față de necăsătoriți, și față de căsătoriți, or să facă plozi, plozii or să urle, baia va fi plină de cîrpe etc. Deocamdată Pictorul continua să locuiască cu cei doi fotbaliști cheflii. Avea cu ei destule conflicte.

Într-o zi Pictorul părăsi de dimineață această provizorie retragere a sa, pentru a merge la red., unde-l aștepta un vraf de corecturi și dactilografa „principală" Veronica, în fața mitralierei descris. Spre mirarea lui, chiar înainte de a deschide ușa de la Secretariat, auzi vocea marelui șef, dictînd. Ce se întîmplase, avusese o noapte de insomnie, sau o noapte de creație? Dicta posomorît și abia răspunse la salut. Pictorul, adunîndu-și materialele, trase cu urechea. Baconsky scrisese un articol în legătură cu necesitatea de a te izola la un moment dat de colegii tăi scriitorii, pentru a nu te pierde în rivalități și dispute inutile, pentru a nu fi influențat... Era oare întru totul sincer marele șef afirmînd cele de mai sus? Greu de precizat. Deocamdată pentru A.E.B. revista era o prea frumoasă aventură, unul din sensurile existenței sale și cu toate că avea numeroși amici în afara nobilei profesiuni a scrisului, cu greu s-ar fi lipsit de „șuetele" cu poeții *săi*...

Baconsky se întrerupse brusc și-l privi pe Pictor ca pe un intrus ce-l deranjează de la muncă. Pictorul se simți străpuns de ochii marelui șef și se opri. Avusese de gînd să meargă alături, să vadă în liniște șpalturile, dar aștepta, tot în liniște să fie luat la rost pentru cine știe ce păcat, probabil pentru ținuta neglijentă de huligan: de ce nu poartă elegantul costum de zi croit la Romy măcar cînd vine la red., de ce face de rîs instituția?! Cînd colo A.E.B. întrebă pe un ton ridicat, neobișnuit la el.

— Ia ascultă, *poete!* Ce face Poetul? Pictorul ridică din umeri. Te rog, urmă redactorul șef, să nu ridici din umeri, că te poftesc afară! Să-mi răspunzi clar. Unde e Poetul? Unde e reportajul? Ce e aici, cîrciumă, vii cînd vrei, nu vii cînd nu vrei?

— Ce vreți să spuneți, maestre?

— Las-că știi dumneata ce! Poetul mi-a cerut trei zile ca să scrie ceva temeinic.

— Bine, prea bine, maestre, dacă e vorba să vorbim pe șleau, cu toate că nu-mi convine, prietenul meu cel mai bun a cerut niște zile nu ca să scrie ci ca să bea în liniște. Îi place să bea în liniște.

— Să bea! În liniște! Adică singur, cum e mai rău. Dar au trecut șase zile de cînd îl aștept!

— Dar în acest caz e și mai simplu, Poetul bea de șase zile.

— Așa ceva este imposibil! Cum bea?

— Din sticlă, bineînțeles.

Veronica își făcu de lucru pe la sertare, aplecîndu-se. Dacă marele șef observa că rîde, se enerva și mai rău.

— De ce bea din sticlă? De ce nu bea din pahar?

— Ce importanță are din ce bea, maestre? În orice caz, din sticlă direct, e mai operativ.

— Fii și dumneata mai operativ. Explică-mi ce se întîmplă. A avut Poetul o mare decepție, un mare necaz?

Pictorul își aprinse o țigaretă, defilă către fereastră și vorbi cu spatele către marele șef, ceea ce constituia oricum o impertinență, dar Pictorului nu-i plăcea să fie mustrat pentru păcatele altora (se săturase...) și mai ales să i se vorbească pe un ton ridicat.

— Nu e vorba de necazuri și decepții. E vorba de o înclinație către băutură, ce nu și-o poate stăpîni. Credeți că eu n-am făcut totul? La prima oră a dimineții Poetul țîșnește din odaia sa cu prea multe „colțuri", înarmat cu o traistă și cu bani. Din păcate Poetul publică prea mult și are prea mulți bani.

— Iată o idee..., murmură mai potolit A.E.B., aprinzîndu-și și el o țigaretă și fixîndu-l pe Pictor cu una din privirile sale magnetice. Pictorul acum se întorsese și-i făcea față marelui șef, care deodată protestă: Prostii! E bine că scrie, că publică, iar bani nu are prea mulți, cine naiba are prea mulți bani? Eu n-am! Nu aici e cauza. Mai departe!

— Mai departe? Poetul coboară val vîrtej de sete ce-i este, intră în magazinul de la parterul clădirii, își umple traista...

— Are o traistă?! Culmea decadenței!

— Să-i spunem servită, sacoșă, plasă... Cumpără niște sticle cu lichioruri de cireșe, nucă, de coadă de șoarece, de scobitori folosite, de obiele murdare, el numai de-astea bea, cu condiția să fie dulci, se întoarce la repezeală acasă, trage la repezeală o dușcă două, se pune la pijama, pune sticlele alături și trage din ele la intervale din ce în ce mai mici, gîndindu-se cît de genial este și cît de genial va fi de-acum înainte, apoi, cît îl mai țin picioarele se duce la oglindă ca să constate și să se convingă de tot că nu e doar genial ci și un Mare Pirat al Inimilor...

— Avem impresia că-i ești prieten!

— Îi și sînt. Cel mai bun. Am pornit împreună, știți cum.

— Și atunci, de ce nu-i smulgi sticla din mînă?

— Am făcut-o nu o singură dată. Dar nu sînt garda lui personală, iar bețivanii sînt șireți, au totdeauna o sticlă de rezervă, te miri unde.

— Înseamnă că la ora asta Poetul e beat?

Pictorul își privi ceasul, îl purta invers, ca și Gazela.

— Dacă a luat-o tare din zori, acum e ca lemnul.

— Înseamnă că nu-ţi va deschide dacă-l suni?

— Poate da, poate nu... Dar dacă aş avea un şperaclu...

Oricît ar părea de neverosimil, marele şef scoase din buzunarul elegantului său sacou scula amintită.

— *Habemus papam!* Avem papă! Avem şi şperaclu. Să mergem!

— Maestre, vă rog! Mă duc numai eu. Poate am exagerat, poate că azi scrie. Vă rog să-mi daţi pentru orice eventualitate şperaclul.

— Fugi! Ia un taxi, ai bani?

— Pe jos ajung mai repede...

Pictorul reveni într-un sfert de oră.

— Din păcate, nu scrie... Doarme. A şi golit o sticlă. Altele sînt neîncepute. Pe la amiază are să vomeze şi le va da gata pe celelalte.

— Vorbeşti cu mare uşurinţă, *poete!* Nu se poate face nimic?

— Ce pot să fac eu?

— Ca foarte bun prieten...

— Ca foarte bun prieten... Aţi fi de acord cu o măsură drastică?

— Sper că nu vrei să-l ucizi!

— Cel mult voi ucide prietenia dintre noi... Îmi permiteţi să folosesc telefonul din biroul Dv.?

— Ai vreo idee?

— Da, maestre. Şi-mi iau întreaga răspundere.

— Perfect. Acţionează. Am încredere.

Pictorul trecu în biroul marelui şef. Formă un număr.

— Bună ziua. Vă rog cu domnul medic primar Martinescu.

— Cine-l caută?

— Un pacient. Pictorul... Pictorul îşi rosti numele.

Din direcţia cealaltă:

— Salut, Pictore! Eu sînt, Martinescu. Pictura dumitale, nudul, am pus-o în salon. Toată lumea o admiră. Sper că a fost bună reţeta mea... cum te simţi? Ai perioade de panică?

— Nu, reţeta a fost excelentă, nu mai am perioade de panică.

— Am impresia că eşti neliniştit.

— Sînt, domnule doctor. Sînt pe cale de a comite o mare trădare...

— Ce? O tră...

— ...dare. Un foarte bun prieten al meu a dat în darul alcoolismului. E beat de vreo săptămînă.

— *Dipsy?*

— *Comment, monsieur?*

— Dipsoman?

— Eu nu pot stabili diagnosticul. E un poet. Talentat. Cel puțin așe se spune. Îl primiți?

— Dacă e talentat, e necesar. Ce ai vrea să-i fac, Pictore?

— Cum mi-aș permite să vă dau sfaturi, domnule doctor?

— Mereu am de învățat... și tot ignorant rămîn. Să-l dezalcoolizez pe amicul dumitale? Să nu mai pună picătură de bere în gură?

— Bere? Măgarul ăsta mic nici nu se uită la bere. Bea în cantități neverosimile tării dulci. Auzi numai! Dezalcoolizați-l, vă rog, ba nu, cred că ar fi prea mult, ar fi chiar o eroare, am auzit că după ceea ce dumneavoastră numiți dezalcoolizare, pe indivizii ăștia îi apucă și mai rău... stenahoria.

— Asta e părerea dumitale?

— Așa am auzit... și am auzit că astfel de măsuri drastice modifică ceva din caracterul omului, inhibă talentul. Băiatul acesta bețiv e talentat. N-ar trebui să fie oprit din drum.

— Dar, tinere, în acest caz ce îmi ceri?

— Eu nu cer, eu vă rog... Băgați-i spaima în oase, așa ca să nu uite toată viața, aveți acolo destule mijloace îmi închipui... și transformați-i fesele în sită, chiar dacă-i faceți injecții cu ser fiziologic... ba nu, cu apă distilată, că *doare*.

— De unde știi?

— Mai aud și eu cîte ceva... V-aș ruga să-l înfricoșați cu privire la ficat, cu privire la alte organe, cu privire la senilitate, demență, creație și procreație...

— Ai fi un bun medic! Și cînd îl aduci?

— Chiar acum, domnule doctor, vă mulțumesc că-l primiți...

— E beat?

— Ca o bîtă...

— Perfect. Va fi luat în primire.

Poetul deschise ochii, nedumerit, însă nedumerit era totdeauna după o doză bună de alcool. Împrejurul său se auzeau gemete și chiar urlete. Pași grei tropăiau pe o direcție și pe alta. Atmosferă de haos, dar cel mai cumplit haos se instaurase în mintea Poetului. Alcoolul se amestecase cu substanțele ce i se injectaseră pentru a fi calmat, cu toate că inițial nu era cazul să fie calmat.

Pe la două telefonul îl căută pe Pictor. Nu telefonul, ci dr. Martinescu.

— Dragă amice, am impresia că poetul acesta nu e doar bețivan ci și nebun. Pretinde că e pirat...

Pictorul explică sensul acestei pretenții și întrebă cum se simte pacientul.

— Nu tocmai bine, dar mi-ai cerut să-l sperii, nu?

Deasupra Poetului unduia tavanul, dar deodată între ochii lui și tavan se interpuse chipul înfricoșător al unui vechi schizofrenic. Obrazul invadat de o blană sură, pradă unor contracții, unor seisme, schimba neîncetat fizionomia aia sinistră; rînjea, arătînd trei colți gălbejiți, dar cu adevărat halucinantă era privirea sa, densă ca materia unei stele pitice, în ultima fază a existenței, înainte de explozie, exprimînd nu ură, nu amenințare și în orice caz, nu dragoste față de aproapele tău, ci un sentiment neomenesc și, fiind neomenesc, imposibil de analizat.

Strivit, pierdut, Poetul dădu să fugă și abia atunci constată că nu se poate clinti, nu poate mișca nici măcar mîinile, nici chiar degetele: se afla în cămașă de forță, legat de pat.

— Ajutor! strigă Poetul.

Caraghios să strigi după ajutor cînd mai toți bolnavii din sala aia aveau mare nevoie de ajutor, așa că vocea lui se pierdu în neant. Se pierdu în neant e un fel de a spune, nu se pierdu ci se alinie, se alătură tristului cor. Dr. Martinescu îndeplinise dorința Pictorului dar dacă întrecuse măsura? Nu știm. Psihiatria e o știință atît de enigmatică. Și pentru laici dar și pentru psihiatri. Să nu se supere nimeni. Mai ales laicii.

Pînă pe seară prin fața Poetului, pururi legat, defilară cele mai irecuperabile exemplare ale „secției închise". Unul încercă să-l gîtuie, dar fu îndepărtat la timp de un sanitar (sau un felcer?) vînjos ce veghea și intervenea la nevoie. Un altul îi propusese să se răstignească împreună pe crucea Mîntuitorului, „totul fiind pregătit". Următorul vorbi despre purificarea toală prin foc — și de data asta „totul fiind pregătit"...

Mai mulți îi vorbiră, în fraze trunchiate despre război, nu întîmplător ci fiindcă își pierduseră mințile prin tranșee. Poate că acestora, martiri în fond, ar fi trebuit să li se rezerve o soartă mai blîndă, întortocheate sînt căile psihiatriei...

Din cînd în cînd Poetul răcnea: „Ce înseamnă asta? Eu nu sînt un asasin! (Se credea la pușcărie...) Eu sînt poetul... cutare!" Cine să-l audă?

Către seară defilarea mutrelor hidoase se r ă r i, unii ce mai apărură păreau aproape normali. Psihiatrul Martinescu, om nu tînăr, cunoștea o bună parte a meandrelor meseriei sale întortocheate. Se produse o acalmie, nu generală, nu totală, ci locală. Datorită spaimelor prin care trecuse, gîndirea Poetului se mai lim-

pezi, sau trecuse afurisitul efect al otrăvurilor şi el, Poetul, simţi că intervenise un element nou, poate „elementul alpha".

De altfel se pare că am insitat iarăşi foarte mult asupra defectelor Poetului, că se îmbracă fistichiu, că e muieratic, labil, beţivan... Pe lîngă defecte, pentru a restabili echitatea şi echilibrul, trebuie adăugat, sau precizat că el era, şi este, un om sensibil, prevăzut cu un anumit simţ al anticipaţiei (ca şi Gazela?) şi dăruit de la natură cu un real talent. Asta, talentul, nu se formează prin cultură sau trudă, el există sau nu există.

Însă Poetul nu avea puterea de a se întoarce împotriva furtunii a unui Publius Cornelius Ovidius, — Năsosu, deportat în acel ţinut, crîncen pentru el, fiindcă în acel timp se mai efectuau deportări; poate că Poetul, lipsit de ispita permanentă a femeii, a băuturii, a vanităţii deşarte, a banului, ar fi reuşit să devină şi el un nemuritor... Deocamdată ce tristă diferenţă între visele sale de artist şi jalnica situaţie de om aflat în cămaşă de forţă!

În orice caz el mirosi o schimbare şi schimbarea surveni. În locul unei mutre hidoase, lîngă patul liricului şi gingaşului Poet, şi Mare Pirat al Inimilor, imobilizat şi disperat, răsări un om cu înfăţişare civilizată, încăruntit, cu privire melancolică dar şi severă cu un halat alb pe umeri ce părea mai elegant decît toate celelalte halate albe de pe-acolo.

Avea mai mult figură de advocat pledant decît de medic, însă nu figura reflectă meseria.

Poetul îşi dădu seama că de umila sa fiinţă se oprise un şef. Strigă: „Eu sînt...!"

— Ştiu cine eşti, îl opri acel şef. Te-ai liniştit? Cum te simţi?

— Am fost perfect liniştit! Cine şi-a permis gluma asta scîrboasă de a mă pune în cămaşă de forţă?

— Aşa e. Cine a îndrăznit să-l pună în cămaşă de forţă pe domnul poet, simulă dr. Martinescu. El însuşi dăduse acest ordin.

— Mă sufoc! gemu Poetul.

— Îl auziţi? Se sufocă! Scoateţi-i imediat porcăria aia... nepotrivită pentru un... „pirat".

În timp ce cîteva halate „inferioare" se înghesuiau să execute ordinul, Poetul rumega ciudatele cuvinte ale acelui şef. „De unde ştie că sînt *Pirat?*"

Dar, ridicîndu-se în sfîrşit, un geamăt lung izbucni din pieptul său. Scîntei de durere îl fulgerau din creştet în călcîie, Poetul ar fi dorit sincer să moară, dorinţă ce nu-l împiedică să constate că se află în propria sa pijama.

— Unde-mi sînt hainele?

— Care haine, puişor? Ai fost adus aici aşa cum te vezi... Haide cu mine!

— Dar cine m-a adus aici?

— Mai ştiu eu? Poate vreo barză... Cine-i aduce pe copiii mici şi răi. Vino cu mine, te rog!

Preferînd, oricum, societatea acestui om, Poetul îl urmă docil pe dr. Martinescu. Parcurseseră un culoar. Pe culoar mişunau umbre ale groazei... Unii inşi rătăceau tăcuţi, cu măşti împietrite, alţii aiurau în singurătatea lor, vreo doi, trei stăteau în genunchi cu fruntea proptită de perete. Alţii îl opriră pe medic, solicitînd ţigări sau altceva, dar fură îndepărtaţi. Martinescu deschise uşa unei săli de tratament unde domnea aceeaşi aparentă sau reală lipsă de ordine.

— Să poftească toţi afară! dispuse şeful. Rămîi tu, şi tu. Primul *tu* era un halat alb feminin, iar al doilea masculin. Sala se goli, Martinescu puse labele sale mari pe umerii firavi ai Poetului, îl aşeză pe un scaun.

— Acum îl tratăm pe domnul... pirat. Începem cu varianta zero.

— Varianta zero?

— Sigur. Cea mai severă! o admonestă şeful pe tîmpiţica de doctoriţă psihiatră ce ar fi stat probabil cu mult folos în faţa unei maşini de tocat carne decît acolo.

Se pregăti o seringă mare, se sparseră fiole... Un altul se agita cu ustensilele de recoltat sînge, dar se alese doar cu o dojană.

— Îi luaţi pentru analiză numai pentru varianta unu, peste trei zile, cînd iese alcoolul din el — dacă mai iese! — şi pentru analiza doi şi trei, peste vreo şase zile. Cîtă vreme trebuie să vă învăţ cum să duceţi linguriţa la gură, ca să n-o băgaţi în ochi?

— Dar ce-mi faceţi? întrebă Poetul, bîţîind.

— Te tratăm, puişor. Fii liniştit, fiindcă eu plec şi ăştia răi şi *nepricepuţi* de aici, sînt în stare să te bage iar în *cămaşe!*

Poetul suportă înţepăturile în fesă, durerea fizică, fleac faţă de cea morală, faţă de chinul moral, şeful dădu nişte instrucţiuni pe care el nu le recepţionă decît prin „totul e pierdut!", apoi îi făcu semn să-l urmeze. Cabinetul lui Martinescu părea un adevărat rai faţă de rest.

— Şezi! Medicul puse în faţa sa un formular cu destule file mari, luă stiloul, îşi instală pe nas ochelarii. Ochelarii, gîndi Poetul. Ce s-a întîmplat cu ochelarii mei? „Bicicleta" lui rămăsese acasă, dar el nu ştia nimic şi-n primul rînd nu avea idee cum şi pe ce cale ajunsese acolo. Şi nici nu îndrăzni să întrebe. Îndrăzni altceva:

— Cer să fiu eliberat de îndată de aici!

—Vezi că nu eşti cuminte, puişor?! Aici se intră uşor. Dar de aici se iese greu. Haide, răspunde la întrebări, nu mă face să pierd timp preţios. Şi nu mai tot repeta că eşti marele poet cutare, nu impresionează pe nimeni..., cel mult în sensul cel mai rău. La noi au fost destui oameni mari... Vorbeşte!

Ce anume trebuia să vorbească Poetul? Să-şi divulge numele, pronumele, adresa, vîrsta, starea civilă, copiii (legitimi şi nelegitimi), ce boli a avut, boli mintale, boli ereditare în familie, tot tacîmul şi apoi dacă fumează, dacă bea... evident că bea! De cînd, de ce. Cît bea. În fiecare zi? Dureri de cap, tulburări ale vederii, alte anomalii...?

— De ce te miri, se miră psihiatrul. Alcoolul atacă viaţa, prin urmare întîi şi-ntîi, originea vieţii... înţelegi? Le dă gata pe toate, pe rînd şi urmează atacul final, la mansardă şi rezultatul letal. Ce, crezi că numai tu poţi să găseşti rime?

În acel moment pe Poet îl dureau toate cele, în afară de organele în care zace originea vieţii. Îl durea sufletul (cel nemuritor), îl durea marele semn al întrebării, îl durea... însă ce, nu? Dr. Martinescu spuse: „Ar trebui să te-nsori!" Poetul avu o tresărire de orgoliu. Nu era el Marele Pirat al Inimilor? Zise, înălţîndu-şi bărbia: „Ca soţ nu aş fi bun de nimic. Eu sînt bun doar ca amant!" „De unde ştii?" se miră — sincer — psihiatrul.

După chinuitorul proces al completării acelui formular inutil (conform părerii Poetului), şeful îl concedie, mai exact îl dădu afară pe pacient ca pe un trepăduş oarecare, nu ca pe un Mare Pirat... şi Poetul fu nevoit să străbată singur labirintul sinistru în care se pomenise, adus de forţe oarbe şi duşmănoase. De fapt nu era vorba de un labirint ci de o linie dreaptă, labirintul cel mai teribil (vezi Borges); trebuia să facă slalom printre „dereglaţi" să-i asculte, că-l operau cu forţa, nu-şi mai găsi salonul pînă ce mîna unui felcer se înfipse ca un cleşte în ceafa sa. Se pomeni în patul său. Se şi aflase cam despre cine e vorba, iar unii dintre cei de acolo, oameni ireproşabili, aveau un motiv în plus să-şi manifeste ataşamentul faţă de un intelectual.

— Să nu te mişti pînă ce nu capeţi un ordin! Dacă te mişti, va fi pentru ultima oară! Avea individul umor, involuntar, firește.

Totuşi, peste puţine minute ordinul veni iar Poetul fu nevoit să se mişte — se dădea cina. Saloanele — vorba vine, saloane — fură golite iar anormalii înghesuiţi în aşa-zisa sală de mese ce fu închisă sub două chei în timpul funebrului dineu. Totul era mereu închis acolo sub două chei. Aşa e cu incurabilii şi astea-s căile psihiatriei, imprevizibile. Numai că atunci cînd pui două zăvoare

proaste, în loc de unul și bun... vom mai vedea. În tot răul e și un bine. Acum Poetul aproape se limpezise la cap, însă de rămînea acasă, la această oră... oricum ar fi preferat să rămînă acasă! Avea în continuare chef să dispară, să moară. Să mănînce — nu. Așa e cu beția, dispare apetitul, știe oricine. Poetul rămase terifiat în fața farfuriei din care ieșeau niște aburi, constatînd foamea animalică a celorlalți care-și devorau haleala cu enormă lăcomie, cum — își închipuia Poetul — cum își devorează insecta aia (călugărița!), femelă, cum își devorează masculul, după ce nu mai are nevoie de el. Un ins se agita pe acolo, făcînd ordine. Purta bluză albă, curată, nu „halat de nebun". Poetul crezu că un salariat pus pe statele instituției, dar avea să afle că și acesta e internat, cu un diagnostic sever, dar că, fiind în aparență cu totul normal, felcerii îl folosesc drept personal auxiliar.

Un alt capitol

Care ne aduce în fața unei situații imprevizibile, ca și căile psihiatriei și dezvăluie o latură imprevizibilă dn caracterul Pictorului, cel mai bun prieten al bețivanului de Poet. („Ce e adevărat în tine? Care e secretul tău?") Care capitol, în aparență, ar putea fi considerat ieftin și de efect — și totuși ceea ce pare ficțiune aici nu se îndepărtează de adevărul adevărat, s-a mai schimbat ori s-a inventat cîte un nume, au fost schimbate unele date, dar autorul nu și-a permis joaca. Joaca inutilă cu adevărul.

Pe la clinici se fundamentau bazele unui tratament înaintat. Dar — se pare că asta e inevitabil — schimbările sînt însoțite de un pic de haos și dezorganizare. Unul din cei aproape incurabili, cel ce făcea ordine și disciplină în sala de mese, — și peste tot — ajunsese un fel de mînă dreaptă. Împărțea și medicamente, fără să le încurce, îi punea la punct pe bolnavii mai agresivi care, inexplicabil, îl ascultau mai abitir decît pe medici. Poate fiindcă se simțeau mai aproape de el? Individul avea chiar permisiunea să iasă din „secția închisă", iar în puținele momente libere — vindecarea sa fiind condiționată de comportament — împletea ghergheфuri, ca și Simion Tulea din „Enigma Otiliei", dumnealui posedînd chiar și o foarfecuță, lucru absolut interzis, pînă și furculițele lipseau de la masă, pentru ca anormalii să nu-și scoată cumva ochii. Nu existau nici funii pentru ca nimeni să nu se spînzure în budă,

totuşi Poetul avea să relateze, nu fără amărăciune, că dacă ar fi încercat să se sinucidă, ar fi izbutit — dar Poetul nu avea această intenţie, cum rămîneau femeile frumoase fără de pirat, cum rămîneau sticlele fără...? În sala de tratament, totdeauna plină, cea principală şi singură pe tot pavilionul, era plin de cei ce tratau şi de cei trataţi. După mutră, greu să-i deosebeşti. Poate după halate. Peste tot sticle, fiole, seringi, foarfeci. Dacă vrei şi dispui de suficient curaj să scapi de povara ce se numeşte viaţă...

Uşile asigurate cu două zăvoare sînt mai vulnerabile decît cele ce dispun de unul — zicală hotentotă. În principiu nimeni nu putea să pătrundă acolo, ori să iasă de acolo, însă, în ciuda măsurilor, exista, între acele uşi prea bine încuiate o circulaţie de te lua curentul. Se iveau, te miri de unde şi în ce scop, mutre noi. Vizitatori ce, conform regulamentului, nu aveau ce să caute acolo. În timpul reorganizării haosul cunoscu o culme, nici chiar medicii nu se cunoşteau între ei. Cîte o infirmieră dulciţă şi bucălată, avea cîte un iubit, medic ori submedic la alt pavilion. Şi acesta o vizita cînd avea poftă, folosind chiar cheile ce i le împrumuta amica. Se producea, în unele momente, o înghesuială de personal medical, că, depăşea ca număr bolnavii. Mai veneau şi studenţi ce întocmeau fişe. Fişe! Puneau întrebări absolut nelalocul lor bieţilor pacienţi. Cîte camere au, cîte neveste, cîte ţigări pe zi etc.

Nimeni nu se miră, nu puse întrebări, nu cercetă cînd în seara aia, la ora ics după cină, la „secţia închisă" apăru un medic nou. Un bărbat tînăr, solid, cu ochii galbeni ca mierea, cînd nu e falsificată, cu glas autoritar, cu halat impecabil pe care, la piept, o mînuţă gingaşe brodase „Dr. B. A.", cu litere mari, să se vadă că e medic, nu papugiu. Era ca un certificat. Un certificat-halat.

Vreo două tinere halate albe întoarseră privirea după tînărul medic, proaspăt venit în secţie, şi-şi ziseră — oare ce-şi ziseră? — că s-ar da cu plăcere în leagăn cu el.

Pictorul era tînărul medic. Chiar Pictorul. Halatul i-l procurase doctoriţa, prietena Poetului şi, pentru a fi respectat echilibrul — care echilibru? — broderia fusese executată de fecioara cu trăsături mongoloide. Da, Poetul se dovedise a fi Mare Pirat al Inimilor, în schimb Pictorul se arătase ca un Mare Pirat al operativităţii, şi, mai ales, Mare Cavaler al Şperaclului... De altfel se pare că zăvoarele secţiei puteau fi convertite şi cu o scobitoare. Mutra dură, de huligan a Pictorului era un al doilea şperaclu, nimeni nu se leagă de „Dr. B.A.", de Pictor, el trecu printre bolnavi, printre cei din personal, fără să bage în seamă pe nimeni. Acţiona la întîmplare dar ştia din instinct, sau cine ştie de unde, că şi întîmplarea poate fi dirijată, dacă o iei cum trebuie. Pictorul acţiona

pe cont propriu, A.E.B. nu știa nimic în afară de faptul că se luaseră măsuri ca poetul *său* să se vindece.

Deodată un bolnav țîșni din pat și sări de gîtul noului medic.

— Prietene! Pictore! Ai venit!

Pictorul îl respinse cît colo, îl fixă cu deosebită severitate și ridică vocea.

— Ce se întîmplă aici? Asta încă nu și-a revenit? Aici nimeni nu face nimic? În cămașă de forță cu el!

Împrejurul lor se produse înghesuială de halate albe și halate decolorate, mai cenușii decît cenușa cea mai cenușie. Cu toții voiau să-l ajute pe tînărul „medic", om autoritar și de temut, pare-se, iar cel mai sîrguincios se dovedi schizofrenicul-ajutor de felcer. Careva totuși îndrăzni: „Abia l-am scos din cămașă, domnule doctor."

— Ei și ce?! Înapoi!

Drept care, Poetul, fiindcă nu fusese cuminte, fu înșfăcat. De la distanță, glacial, Pictorul urmărea operațiunea. Cel mai bun prieten al său, trecea dintr-un coșmar în alt coșmar. În doi timpi și trei mișcări bietul Poet fu țintuit la pat ca și Cristos pe cruce, — deplasată comparație, ce e drept. Pictorul se răsti iar, cerînd să fie eliberat spațiul, fiecare să treacă la locul său. Se mai retraseră.

Pictorul se așeză pe marginea patului și puse degetul pe gîtul Poetului, chipurile să-i ia pulsul, cel mai subtil gest medical ce îl cunoștea. Imobilizat, cel mai bun prieten al său îl urmărea cu ochi de nebun și Pictorul intui că e chiar în pragul nebuniei. Pictorul nu era un prost. Îl întrebă:

— Ce meserie ai dumneata?

— Sînt poet, răspunse Poetul, cu glas de mort și părea, într-adevăr, aproape mort.

Pictorul întrebă neglijent, peste umăr, fără a se adresa cuiva anume:

— Aceasta e fixația sa? Se crede poet?

— Domnule doctor, se pare că e chiar poet!

Pictorul întoarse ochii săi *de aur*, și ce văzu? Văzu o *halată* albă cît se poate de apetisantă și de o vîrstă perfectă (care o fi aceea?). Pictorul nu avea idee cum se poate deosebi o doctoriță de o infirmieră. Dar decise că nici nu-i pasă. *Halata* îi zîmbea dulce, iar Pictorul, nemuieratic, credincios Gazelei *lui*, se decise să tragă toate foloasele, scopul scuză mijloacele. Zîmbi și el cît știa de dulce

și întinse mîna să ia fișa, sau foaia de internare sau ce o fi fost, adusă de frumoasa în halat alb. O studie, se încruntă. O privi pe duduie încercînd să imite expresia Marelui Pirat al Inimilor, aici de față, jalnic.

— Domnule doctor, zise *halata*, și doar că nu se așeză pe genunchii Pictorului, eu personal am citit versurile pacientului... Îmi place poezia!

— Și mie. Cred că s-a exagerat. De ce e în cămașă de forță? Nu e dement, e vorba numai de o intoxicație alcoolică.

— Etilism cronic, îl corectă *halata*.

— Dar eu ce am spus? Acum și-a revenit, e lucid, ar trebui dus într-o rezervă...

Ceea ce se și întîmplă. În aceeași seară, la o oră tîrzie — dar nu există ore tîrzii pentru poeți, pictori și medici, Pictorul făcu rost de un buchet, mai exact fură niște flori dintr-un loc ce-l știa, și se înfățișă la locuința medicului primar Martinescu. Acesta îl primi în halat. Iarăși un halat, se înfurie Pictorul, dar se îmbună văzînd în salon una din operele sale, printre altele, ale altora, cine să știe care e mai valoroasă? Dr. Martinescu făcu niște ochi mari auzind isprăvile Pictorului, încercă să se supere, nu reuși, deci rîse de nu mai putu și scoase o sticlă de vin. Discutară pînă tîrziu despre artă, despre evenimente, mai puțin despre Poet. Finalmente, Pictorul obținu aprobarea de a intra *acolo*. De ce? Să susțină moralul amicului său, și, cine știe, ca documentare...

A doua zi Martinescu aștepta curios întîlnirea cu acest pacient dificil. Avea să-l recunoască? Poetul îl recunoscu și înclină glacial din cap. Mai multe zile i se făcură Poetului tot felul de injecții, adevărate, nu cu apă distilată. I se luă sînge pentru analiză. Rezultatul? Nu era încă pierdut cu totul... Pe urmă Poetul pledă atît de convingător cauza sa că Martinescu îi dădu drumul, condiționat. A reușit tratamentul? În parte, da, cel puțin deocamdată. S-a lăsat de băutură, Poetul, în urma acestui „cutremur"? Nu, dar a făcut-o cu prudență. S-a speriat Poetul, chiar s-a speriat. Și, împreună cu cel mai bun amic s-a apucat să frecventeze o sală de box condusă de maestrul Stanomir — fost profesionist — și o sală de haltere, sub îndrumarea altui maestru. De haltere s-a lăsat curînd, nu aveau nici un haz halterele, după părerea sa, la box a mai mers, mult mai interesant acolo, deși aveai șanse să te alegi cu vînătăi. Vînătăi cinstite, cîștigate în vreme ce practici un sport nobil, iar nu rușinoase, culese în vreo încăierare foarte rușinoasă. Moralmente te simțeai *acoperit*.

Alt capitol

Un alt rezultat al „cutremurului" a fost cu totul imprevizibil. A venit vara. Nu acesta e rezultatul imprevizibil. Cu vara a venit şi Gazela definitiv la Cluj, la fragilul *ei*, la noul ei post. Izbutise să facă pasul „următor".

Locuiau, Pictorul şi Gazela într-o cameră de pe strada Grigorescu, a nu se mai ştie cîta locuinţă a Pictorului. Dar şi a Gazelei. Dimineaţa de obicei mergeau la ştrand. După cîteva partide de înot, eventual după cîteva partide de fotbal, dacă avea parteneri, Pictorul intră în cabină împreună cu Gazela. Pentru cei ce au ochi să vadă numai păcatul, era limpede că ăştia intenţionează mai ştii ce! Nici vorbă de aşa ceva, nişte zei nu se îmbrăţişează într-o amărîtă cabină de ştrand, or ei doi se considerau zei. Pictorul se îmbrăca iute, gîdilat de Gazelă care numai de-aia venea cu el, doar ca să-l gîdile şi să dea prilej gurilor rele să intre în funcţiune. Uscat, gîdilat şi neapărat sărutat, Pictorul o întindea către red. Cîteodată se oprea să ia o bere. Într-o zi — ajungem la rezultatul neaşteptat al „cutremurului" — Pictorul se prezentă la marele şef cu o mapă.

A.E.B. îl primi senin şi binevoitor, îi plăcea acest vlăjgan al cărui singur defect părea să fie lipsa de ambiţie. Dar iată că Pictorul ţinea să-l contrazică. A.E.B. examină atent, mijindu-şi ochii, o *suită* de schiţe în tuş.

Pe un fond de arbori contorsionaţi (arborii pădurii blestemate?), defilau monştri. Dar nu erau făpturi hidoase *în sine*, ci inşi cărora destinul le sluţise sufletele. Oameni-monştri, de fapt, victime. Marele şef examină de două ori fiecare schiţă şi ca dovadă că era „tuşat", aprinse iute o ţigaretă.

— Ia spune-mi, *poete*, ai fost în infern?

— Dacă aş spune da, n-ar fi o mare exagerare, maestre.

— Care e, deci, sursa de inspiraţie?

— Să zicem, maestre, că acestea sînt „Simple aspecte din balamuc".

— De unde cunoşti dumneata balamucul. Ai fost acolo? Cu ce prilej?

Pictorul explică, pe scurt cîte ceva. Baconsky îl fixa întrebător şi extrem de curios, fără a reuşi să-şi mascheze curiozitatea, considerată de toţi oamenii mari drept o slăbiciune.

— Deci ai reuşit să pătrunzi în „secţia închisă"?

— Bineînțeles. Folosind două șperacluri dintre care unul vă aparține. Iată-l și vă mulțumesc.

Baconsky privi „instrumentul cel mai elementar al spărgătorilor", ca și cînd nici nu l-ar fi văzut vreodată, apoi reluă interogatoriul.

— De ce ai acționat în felul acesta?

— Maestre! Prietenia la nevoie se cunoaște. Nu puteam să-l las singur, în mizeria aia pe prietenul meu.

— Dar dumneata l-ai dus acolo!

— Așa e. Mi-ați dat voie să iau cele mai teribile măsuri.

— Trebuie să înțeleg, deci că ați rămas prieteni. Și cum rămîne cu „elementul gamma"?

Pictorul, atît de puțin emotiv, tresări. O cută de amărăciune îi îmbătrîni obrazul.

— De unde știți despre „elementul gamma"?

— Obișnuiți-vă voi ăștia că eu știu totul. Dar există și rare fisuri... Nu cunoșteam nimic despre aventura dumitale... Spovedește-te!

Pictorul povesti totul. Nu chiar totul. Nu relată modul în care profitase de slăbiciunea *halatei albe*. Se opri asupra laturei artistice. Unele profiluri le luase chiar la fața locului, alegînd cele mai expresive figuri, cerîndu-i informații respectivului bolnav. Se prefăcea că ar completa niște formulare. Dar el creiona la repezeală. Alte profiluri le păstrase în memorie. Umbla prin pavilionul doi ca pe propriul său domeniu. Îi aducea Poetului mîncare și băutură. Băutură = lapte. Baconsky asculta, vizibil încîntat. Poate se gîndea la viitorul său „Echinocțiu al nebunilor". Pictorul termină, îl privi întrebător pe șef.

— Te mustru, *poete*, zise acesta. Ai riscat prea mult și... nu m-ai prevenit. În același timp, îți strîng mîna. Dar — care ar fi titlul?

— Despre care titlu vorbiți?

— Dar noi despre ce vorbim aici? Titlul sub care se pot publica aceste desene. Mie îmi plac.

— Nu m-am gîndit la publicarea lor, lămuri, sincer, Pictorul. Nu știu cum se pot *publica* niște desene. Cît privește titlul, nu poate fi decît imagini din balamuc, sau cam așa ceva...

Aeb rîse nițel.

— Te-ai însurat de *nenumărate* ori, *poete*, dar ai rămas un naiv. De fapt, nu e nici o legătură. E nevoie de un alt titlu.

— Asta mă depășește, ridică din umeri Pictorul, gest ce avea darul de a-l enerva pe A.E.B., dar acum nu se produse reacția obiș-

nuită, și se apucă să-și strîngă schițele, precizînd: Nu m-am însurat decît de două ori, maestre.

— Vezi cum se formează o impresie falsă despre om, *poete?!* constată Baconsky, mirat și el.

— Păi dumneavoastră, chiar sînteți un mare creator de legende, i-o întoarse Pictorul.

— Stai un pic. În „Almanah" nu le putem publica, e nevoie ca schițele să fie așezate una lîngă alta, e nevoie de spațiu. E nevoie de o revistă format ziar, o revistă din Capitală... am și găsit-o. Ce zici despre „Orizontul invizibil" ca titlu? Pictorul nu avea mare lucru de zis, și nu zise. E un titlu sugestiv, comentă ca pentru sine A.E.B., dar nu merge. Să-i zicem „Orizontul invizibil sau întoarcerea din război".

— Maestre, zise liniștit Pictorul, oare titlul contează? Oricum, nimeni nu va publica năzbîtiile astea!

— Trebuie să joci cartea pînă la sfîrșit, *poete!*

În toamnă desenele Pictorului apăreau într-o revistă format ziar sub titlul „Orizontul invizibil sau ororile războiului". În aceeași lună, Gazela apărea pe scena Naționalului clujean, dar acesta e un

Alt capitol

Premieră cu „Pescărușul". În principalul rol feminin, Gazela. După ultima cădere a cortinei autorul oferi un dineu în onoarea interpreților... să fim serioși, firește că nu autorul ci interpreții își oferiră un mic chef la un mare restaurant, masa fiind comandată dinainte.

La spectacol, sala plină. Datorită lui Cehov? Datorită Gazelei?

Pictorul, în calitate de soț, participă la festin, deși nu se dădea în vînt după compania actorilor. Pesemne prefera actrițele. Pesemne prefera o singură actriță. Ospățul decurse așa și așa, gălăgios cum se și cuvine. Actorii sărbătoreau succesul spectacolului și mai ales, dacă e să luăm în serios afirmațiile regizorului ce ținuse o mică alocuțiune cu paharul în mînă, sărbătoreau debutul strălucit al tinerei actrițe pe scena marelui Teatru.

În timpul zgomotoasei reuniuni destinul bătu încă o dată din gong, dar din pricina larmei nimeni nu-l auzi...

Nu departe de cele cîteva mese aliniate anume pentru elita Naționalului, cina o doamnă. Singură. O doamnă elegantă și sobră, cu figura ovală, plăcută, părul întunecat și ușor ondulat, curgînd pînă la umeri, amănunt ce nu diminua prin nimic sobrietatea. Ochii? Verzi. Vîrsta? Poate treizeci. Măritată? Nu, dacă e să ne luăm după absența verighetei. Purta în schimb un inel cu piatră verde ca și ochii ei, fapt care de asemenea nu-i leza sobrietatea. Avea în față o gustare frugală, cașcaval, mezeluri, salată și o butelie de vin.

Butelia de vin alături de o persoană de sex feminin, singură la o oră înaintată într-un local, știrbea mult din sobrietate...

Pictorul nu stătea alături de Gazelă, ea fusese așezată în dreapta tatălui. Tatăl = regizorul. Pictorul ocupase un scaun între nevasta interpretului principal masculin și soțul unei actrițe într-un rol secundar. Soția interpretului principal își vedea de treabă, dar soțul interpretei secundare, nu-și vedea de treabă. Deșertînd pahar după pahar el începu să insinueze tot mai limpede către Pictor, avîndu-l la îndemînă, că se comisese o mare nedreptate! Nu soția Pictorului, Gazela, ci *a sa* ar fi trebuit să fie distribuită la rolul „pescărușului", dar, clar, lucraseră pilele. Pictorul nu avea nici un chef de ceartă, nici măcar de o discuție contradictorie pe această temă, pe nici un fel de temă. Gazela îi făcu semn fragilului *ei* că-l compătimește, dar ce poate să facă? Apoi, Pictorul, deși pisat astfel, remarcă un schimb de priviri și chiar un schimb de saluturi, între Gazelă și doamna cea sobră, singuratică și frumoasă.

Într-o anumită clipă Gazela îi spuse ceva regizorului, se ridică și efectuă cîțiva pași mici și plini de grație. Se așeză la masa necunoscutei. Discutară. Gazela îi făcu semn Pictorului să vină și el. Pictorul îl întrerupse pe soțul pisălog, mormăi o scuză; deși bucuros că scapă, nici ideea unei noi cunoștințe în seara aceea nu-i surîdea. În felul său Pictorul era un om retras. Conversația *de complezanță* îl plictisea îndeosebi.

— Matilda, ți-l prezint pe soțul meu.

Doamna cea sobră întinse mîna și-și divulgă numele: Matilda Kuțulakis. Deși stăpîn pe fizionomia sa, Pictorul nu izbuti să-și ascundă mirarea, Gazela explică:

— E sora actorului Cornel Kuțulakis. L-ai cunoscut.

Matilda Kuțulakis îl examină fără sfială la Pictor, umbra unui zîmbet o înfrumuseță, dar tăie din sobrietate. Spuse: „Nu trebuie să păstrați vreun resentiment față de mine, domnule. Gazela și cu mine am fost și *am rămas* bune prietene". Gazela rîse: „Dacă-ți închipui că Pictorul *meu* e gelos, te înșeli, Matilda. Am încercat

eu, am încercat să-l fac gelos, nu mi-a mers. Poate de-acum înainte."

Matilda Kuţulakis turnă vin în trei pahare şi de-abia acum observă Pictorul că sticla e neîncepută şi mai observă că nu era unul din vinurile de pe listă ci un sortiment mai ales. Cum poate o femeie sobră şi singură să obţină un vin mai bun decît cel ce se servea la masa actorilor? Sora junelui prim Kuţulakis ridică paharul, nu părea predispusă către gesturi spectaculoase, ţinea paharul lejer, şi zîmbea la fel.

— Te felicit, draga mea. Am fost la spectacol. Te felicit.

— Te-am văzut. Pe cît te cunosc, bănuiam că vei veni aici. Nu vrei să vii la masa aia mare?

— Nu, foarte mulţumesc. Mergeţi voi.

— Nu, rămînem cu tine. Ar trebui să mă supăr că nu ţi-ai anunţat sosirea, pentru un loc bun, dar ai avut un loc excelent... Tu întotdeauna ai ştiut să obţii ceea ce doreşti...

— Ca şi tine, draga mea...

Aceste replici se schimbau fără urmă de răutate. Pictorul se simţi obligat să rostească măcar un cuvînt, din politeţe.

— Doamna... Kuţulakis ştie să facă rost de bilete bune, şi de vinuri bune. Locuiţi în Turda, doamnă?

— Nu sînt măritată, dar nu e neapărat nevoie să mi te adresezi cu „domnişoară". Spune-mi pur şi simplu Matilda. Şi vacile şi boii mei tot aşa-mi spun.

Rostite pe alt ton asemenea cuvinte ar fi sunat ofensator. Însă tonul era cald, blînd.

— Locuiesc într-o comună, nu prea departe de Turda. Sînt medic veterinar, de-aia am pomenit de boii şi vacile mele. Ştii, aşa cum medicul „de oameni" conversează cu pacienţii săi, şi veterinarul leagă discuţii cu simpaticile sale rumegătoare. Face parte din meserie. Să nu se supere nimeni, nici medicii, de oricare specialitate ar fi, nici restul oamenilor, nici animalele.

Vorbea fără urmă de afectare, cu o voce adîncă, liniştită, Pictorul aprecie siguranţa ei, chiar şi frumuseţea, dar conversaţia părea închisă, şi nu numai părea ci şi era. Matilda Kuţulakis, medic veterinar lîngă Turda, chemă un chelner, achită nota şi plecă. „Ţi-a plăcut Matilda?" întrebă ceva mai tîrziu viitoarea Mare Actriţă. (Dar dacă viitorul devenise prezent?) „E simpatică şi distinsă", răspunse Pictorul. „Distinsă şi excentrică, deşi nu pare, preciză Gazela. Ştii, ca medic veterinar are în parohia ei cîteva sate. În sate, poate ai aflat, se prăsesc animalele de care ea trebuie să grijească. Între sate Matilda zboară, pe o motocicletă, îmbrăcată în pantaloni". „Nu ştiam că motocicletele se îmbracă în

pantaloni!“ „Nu face pe prostul, fragilule.“ „Ce marcă?“ „Pantalonii?“ „Motocicleta“. ..Nu mă pricep. Una roşie“. „Atunci trebuie să fie o *Jawa*“, presupuse Pictorul ce de multă vreme jinduia în secret să posede o astfel de sculă. „Ai dori să ai şi tu o motocicletă, fragilul *meu?*“ „Aş! Mă vezi tu călărind un astfel de balaur? Şi nu-mi plac *Jawele* şi nici MZ-urile...“ „De ce nu-ţi plac?“ „Fiindcă au o singură ţeavă de eşapament. Asimetrie...“

Noaptea, în odaia lor de pe strada Grigorescu, în patul lor, Pictorul şi Gazela încă nu adormiseră. Viitoarea Mare Actriţă repeta: „Sînt fericită, fragilule, fericirea prea multă dă insomnie. Ştii de ce sînt fericită?“

— Ştiu, dar nu strică să-mi fixezi bine în cap...

— Să nu fii rău. Alături de tine am simţit fericirea de a fi femeie. Azi sînt de două ori fericită... prozaic de fericită... sînt femeie şi sînt, în sfîrşit, actriţă. Am fost aplaudată de o sală plină, rechemată de atîtea ori!... Eşti un pic gelos?

— Am să încerc, dacă-ţi face plăcere. Am să mă prefac — ce mă costă?

— Ba nu — Gazela îl bătu cu pumnul ei mic în piept — să fii cu adevărat gelos! Orice femeie normală se bucură dacă bărbatul pe care-l iubeşte e gelos, doar să nu devină isteric, asta e condiţia... Aşa e că vorbesc ca la teatru? Dar nu sînt eu actriţă? Cred că am băut puţin cam mult... Fii gelos, fragilule, sau prefă-te... dacă ai şti ce simţeam eu cînd vedeam aproape în fiece seară cu ce ochi o urmăreşti pe Sanda Toma! Dar eu am să ajung vedetă mai mare decît Sanda!

În întuneric, Pictorul abia zîmbi şi declară că dacă tot au făcut-o lată, s-o facă şi mai lată şi se ridică să mai toarne în pahare. Întunericul era dulce împrejurul său, dulce conturul Gazelei în pat, dulce transpiraţia ei, amestecată cu transpiraţia lui, dulce chiar şi vinul. Sclipirile nopţii înstelate intrînd prin geamul întredeschis — tot dulci ... Gazelei i se făcu foame — ora trei sau patru dimineaţa — şi dori neapărat, dar neapărat, nişte senviciuri cu unt, brînză, ceapă, pe pîine nu neagră, deşi era mai subtil, pe pîine albă. Gospodărind, Pictorul se întrebă dacă nu e cumva însărcinată Gazela *lui*. Nu întrebă nimic, tăie feliile de pîine, puse untul, brînza, alese o ceapă mare, nu tînără, ci *bătrînă,* fiindcă aşa poftea Gazela şi mîncară şi băură împreună, la lumina veiozei, apoi o stinseră, dar nu-şi găsiră somnul şi mai tîrziu Gazela avu altă pretenţie, pretenţii peste pretenţii, să-i povestească Pictorul cea dintîi amintire a sa de care era perfect conştient.

Toamna abia începuse, era cald şi se lumina de zi.

— La început n-a fost nimic..., şopti Pictorul. Poţi să-ţi închipui aşa ceva? Nimic. Pămîntul era pustiu şi lipsit de formă... bezna domnea la suprafaţă şi-n adîncuri...

— Sună ca din Biblie, murmură Gazela.

— Da, e aproximativ din Biblie... începutul... Geneza, mica mea necredincioasă.

— Şi apoi?

— Apoi, după ce nu a fost nimic, a apărut Gazela.

— Asta nu mai e din Biblie, ereticule... Inchiziţia te-ar arde pe zece ruguri...

— Pe femeile acvariene, nu le paşte rugul?

— Îmi promiţi că tu n-ai să orbeşti niciodată, fragilul *meu?*

Gazela îl privi pe Pictor. I se păru că are faţa trasă, dar, în ziua aceea măcar, el ar fi trebuit să se simtă fericit şi împăcat... sau îl răscoliseră nişte amintiri... sau ea spusese ceva nepotrivit, sau el trecuse deodată „orizontul invizibil", urmărind cele cinci păsări, cele cinci *umbre ale unor lumini?* Gazela îl studie. Îl adora pe Pictor, dar se simţea ireversibil catapultată pe traiectoria unei cariere şi...

În acel moment Gazela îl iubea nebuneşte şi dureros pe Pictor şi urmase chemarea acestei nebunii şi dureri. În aceeaşi măsură o stăpînea şi orgoliul. Ambiţia de a ajunge Mare Actriţă. Nimic nu-i va bara ascensiunea.

Înainte de a adormi Gazela mai meditä puţin. La ce? La numele ce i-l va da... îl vor da micuţei cabane ce urma s-o construiască în apropierea pădurii blestemate. Gazela nu renunţase la acest plan. Gazela nu renunţa niciodată la nimic. Deja făcuse investigaţii, luase contact cu nişte dulgheri din satul mic de lîngă „balta mare". Studiase terenul cu un specialist. Poseda, Gazela, o energie invers proporţională cu fiinţa sa micuţă. Ardea de nerăbdare să vadă construcţia terminată. Construcţia? O singură încăpere, un antreu, acoperiş înalt şi cu boruri largi să se scurgă iute ploile ce vor veni, şi apa să cadă cît mai departe de temelii.

Cu aceste gînduri foarte concrete, şi fericite, Gazela adormi alături de Pictor, cînd se îngîna ziua cu noaptea, dar ce făcea în acest timp Poetul cel mai bun prieten al Pictorului, viitorul mare inamic al Gazelei? Pentru a doua oară la scurt interval, se izbise cu capul de perete. Cum de nu venise la premieră? Dar cum, venise, costumat ca de obicei caraghios, se prezentase — oare se putea altfel? — şi la festin, găsise un răgaz să facă un pic de curte interpretei secundare — nu se ştie niciodată! — iar apoi îşi propusese o noapte de plăceri. În loc de asta avusese o noapte de discuţii. Ultima sa mare iubire pusese al drakkului de tăios problema

căsătoriei. Da, domnilor, vine, mai curînd sau mai tîrziu şi acest moment. Au discutat... au tot discutat... După ce se înfurie, Poetul se reculese şi o informă pe fecioară că el vede altfel dragostea. După opinia sa — păguboasă opinie! — căsătoria *pişcăveşte* un mare amor. Acum după o noapte ce începuse promiţător, alături de actorii cei veseli, dar apoi se transformase în noapte de reproşuri, Poetul, în zori de zi fu invitat să se care imediat şi la naiba şi să nu-i mai calce piciorul pe-acolo. Se retrăgea către casă, Poetul, lingîndu-şi rănile cele sufleteşti (niciodată nu te înţeleg femeile, numai interesul lor mic îl urmăresc!), după o noapte inutilă, o noapte ratată şi se întreba dacă are să se poată abţine de la vreo două sticluţe cu otravă dulce.

Un cu totul alt capitol

În „Luna pentru cei dezmoşteniţi", autorul, Eugene O'Neil, nu se arată zgîrcit cu privire la indicaţiile de scenă şi decor. Actul al patrulea se petrece în zorii zilei pe treptele fermei lui Phil Hogan, unde Tyron, foarte obosit, doarme cu fruntea pe pieptul Josiei, care-l veghează.

Regizorul, plin de prea multă iniţiativă, a plasat macheta fermei undeva în fundal, iar în prim plan a construit ceva ce aducea vag a eşafod... şi pe acest eşafod stau cei doi; în plus, nu e dimineaţă, ci seară. Regizorul a mers şi mai departe cu „interpretarea" indicaţiilor date de autor. O'Neil arată că Josie e o femeie zdravănă cam de un metru opt zeci înălţime. Dar iată că în acest rol a fost distribuită Gazela, alias Kamra, micuţa Mare Actriţă. S-a considerat că temperamentul şi sclipitorul ei talent va suplini lipsa de gabarit. Cam aşa s-a şi întîmplat, şi nu numai atît. Probabil cea mai mare abatere a comis-o Marea Actriţă în persoană.

Iată ultimele cuvinte ale piesei:

„JOSIE *(cu faţa tristă, tandră şi plină de milă; gingaş);* Fie ca dorinţa să ţi se îndeplinească şi să-ţi găseşti curînd moartea în somn, Jim, iubitule! Să te odihneşti pentru totdeauna în iertare, să-ţi găseşti pacea! *(Se întoarce încet şi intră în casă.)*"

Gazela trebuia să intre în casă, iar cortina să cadă, însă Marea Actriţă nu intră în casă, cortina oscilă, dar nu căzu fiindcă într-un

avînt de nestăvilit, spre uluirea regizorului și a sufleurului, Gazela adăugă, în afară de text:

— Jur ca această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cîndva!... Pentru întot...deauna!

Rămase cu ochii pierduți, urmărindu-l pe cel ce pleca pentru întotdeauna, sau mai curînd *pe un altul*, și abia atunci părăsi „eșafodul", abia atunci răsunară aplauzele și căzu cortina.

După ce interpreții fură rechemați la rampă de nenumărate ori, Gazela începu să se demachieze, singură, încercînd să înțeleagă ce se petrecuse. Apăru însă regizorul, foarte supărat. O întrebă cum de-și permisese să adauge acele cîteva cuvinte.

Marea Actriță îl străpunse cu ochi înghețați.

— Dumneata ai modificat decorul, ai făcut tăieturi în text, de ce nu-mi este permis și mie să adaug un scurt „jurămînt de iubire"?! De altfel nimeni n-a observat nimic...

În seara aceea Gazela se izolă, rămase multă vreme singură, pe gînduri. Se privea în oglindă. Îmbătrînise? Te îmbătrînește cîteodată și succesul.

Marilyn: Karra!

Gazela se smulse din oglindă.

Marilyn: Mă auzi, Karra?

Marea Actriță: Cine îndrăznește să mi se adreseze astfel? Un singur om are acest drept!

Marilyn: Mi-am luat singură acest drept. Eu, Marilyn, ai auzit de mine.

Marea Actriță: Nu te cunosc!

Marilyn: Te prefaci. Mă cunoști. Ce zici? Sînt Norma Jean Baker, cunoscută sub numele de Marilyn Monroe. Am întrunit calitățile unor Clara Bow, Phylis Haver, Jean Harlow, Rita Hayworth, le-am depășit pe toate...

Marea Actriță: Și la ce-ți folosește? Ești moartă, eu vie, nu ai dreptul să-mi vorbești!

Marilyn: Au și cei morți drepturile lor...

Marea Actriță: De ce te-ai sinucis?

Marilyn: Karra! Nu te lăsa sedusă de glorie!

Au urmat alte roluri, turnee, interviuri.

Reporter: Cum vă simțiți, atît de tînără, înaintînd către glorie?

Gazela: Mă simt tot mai bine.

Rep.: În legătură cu Dv. a început să se rostească și superlativul... sau cum să-i zic... calificativul de „mare actriță". Ce părere aveți.

Gazela: Totdeauna am visat să ajung o mare actriță.

Rep.: Dv., atît de frumoasă, dar şi atît de... fragilă, aţi jucat în rolul Josiei, din O'Neil, rolul unei femei foarte voinice. Cum aţi reuşit?

Gazela: Frumuseţea e reală, fragilitatea aparentă. Iată că m-am descurcat, cel puţin aşa se spune. Nu ascund faptul că rîvnesc la glorie, dacă vă interesează.

Ziaristul o examină cu o urmă de interes. Avea ochii unui lup bătrîn şi obosit pe care nu-l mai interesează nimic. Puse o întrebare neaşteptată!

— Aveţi insomnii?

— Poftim? Insomnii? Oh, da, da...

— Şi cum procedaţi? Somnifere?

— Ce fel de interviu îmi iei dumneata? Să te servesc cu un răcoritor?

— Mulţumesc, nu. Luaţi somnifere?

— Niciodată. Nu poţi să dormi tot timpul. Dar poţi să dormi definitiv.

— Iată o opinie. N-am să uit. Aşadar preferaţi o noapte de insomnie. Ştiu din proprie experienţă ce chin e!

— Unde vrei să ajungi?

— Probabil la sinceritate. Cum vă luptaţi cu insomniile?

— Asta e o idee fixă. Cînd doresc, am un remediu sigur pentru a adormi.

— Aş putea cunoaşte şi eu acest remediu?

— De ce nu? Poţi să mă crezi, sau nu, dar la interviul dumitale cam aiurit, am să dau şi eu răspunsuri aiurite. Uite ce fac. Dacă vreau să adorm îmi închipui că aş fi portarul echipei naţionale de fotbal, într-un meci decisiv, eventual finala unui campionat mondial...

— Ce frumos ar fi... Portar, Dv. atît de fragilă, atît de frumoasă? Portar, adică un zdrahon cu falca de oţel?

— Ce ziceam? Ai idei fixe domnule. Îţi mai spun: frumuseţea e reală, fragilitatea, aparentă. Pot să-mi imaginez orice, fiindcă sînt o Mare Actriţă şi am o fantezie nelimitată şi pot să-mi închipui că sînt chiar elefant şi sînt convinsă că aş fi în stare să interpretez şi un rol de elefant.

— Elefanţii nu-mi plac. Binevoiţi a reveni la fotbal.

— Îmi imaginez cîteva faze palpitante... echipa mea conduce cu unu la zero... dar începe să fie dominată... dar în ultimul minut eu îmi salvez echipa printr-o „paradă" senzaţională, şi acest plonjon nemaivăzut se continuă firesc... *zborul* adică... într-un somn adînc.

— Foarte, foarte original! Sînteţi perfect familiarizată cu termenii sportivi. Fotbaliştii noştri pe care-i zeificăm, exagerat aş zice, vor fi din cale-afară de mulţumiţi.

— Află, domnule, că nu-mi pasă de fotbalişti. Îmi pasă numai şi numai de mine.

Rep. (Ştergîndu-şi ochelarii, prefăcîndu-se derutat): Asta n-am s-o public. Ar arunca o lumină defavorabilă.

Marea Actriţă: Nu-mi pasă. Nimic nu mă poate atinge.

Individul îi aruncă o privire lungă, se îndreptă către uşă. Acolo ezită, se opri, făcu un leneş stînga-mprejur, corpul lui slab se legănă ca limba unei pendule în timpul unui seism. Părul alb străluci, iar buzele palide pronunţară: „Buuzz!" sau cam aşa ceva.

— Ce ai spus, domnule? N-am înţeles!

Reporterul, cu părul alb ca un nimb, scoase iarăşi carneţelul şi creionaşele — avea patru — obrazul veştejit, din cauza ţigărilor, sau a vîrstei sau a exceselor de altă natură (este vîrsta un exces? poate...) cu ochii limpezi, de culoare incertă, nişte ochi luminoşi în ciuda vîrstei, cu o mare indiferenţă poate simulată, era un om aproape bătrîn, şi chiar aşa se şi pronunţă:

— Sînt un om aproape bătrîn, de aceea sper că mă veţi ierta pentru ultimele două întrebări ce îndrăznesc a le pune.

Marea Actriţă se ridică, deşi micuţă, dreaptă ca o spadă.

— De fapt, ce publicaţie reprezinţi dumneata, bade?

Din nou insul n-o auzi. El întrebă:

— Sînteţi de acord că descindem din maimuţe?

— Ce importanţă are dacă sînt sau nu de acord. Nu sînt bicloagă şi nici na-tu-ra-lis-tă!

— Se spune că aţi sucit gîtul unei sumedenii de bărbaţi.

— O femeie *ca mine* sucеşte gîtul oricui doreşte.

— Dacă descindem din maimuţe, s-ar cuveni să fim ceva mai modeşti — sînteţi de acord?

Marea Actriţă: Descinde din maimuţă doar cel ce o doreşte cu tot dinadinsul. Eu, nu. Eu sînt zeiţă!

Alt capitol

„Cabana Gazelei" a fost gata prin iunie următor. Ce nu poate face energia unei femei micuţe şi frumoase? Cioplitorii în lemn, dulgherii şi chiar pietrarii, izbutiră o construcţie graţioasă, bizară

și minusculă, ca și Gazela, după schițele Pictorului, sugestiile Poetului și a Gazelei și după cum, la urma urmelor, după cum îi tăiase pe ei capul. Îi tăiase mulțumitor capul. Pentru a i se conferi un nume — avea neapărată nevoie! — se făcuse un concurs printre amici. Se vînturaseră felurite propuneri — „Casa Lupului" (după London), „Coliba Piratului" (după... atîția!), „Bîrlogul Șakalului" (după nu se mai știe cine), „Vizuina Veveriței" (hohote, veverița trăiește în scorbură), „Igloo-ul Africanului" (alte rîsete) „Casa Pisicii" etc. Ultimul cuvînt îl avu Pictorul, iar Gazela parcă doar atît aștepta, acceptă imediat numele propus de soțul ei și sparse o sticlă de șampanie — păkat! — de fundația alcătuită din mari pietre albe. Șampanie, — parcă ar fi fost vorba de un transatlantic. Dar dacă și era?

La inaugurare participă, nici nu se putea altfel, și Poetul. Cu puțină vreme înainte el trecuse prin destule momente grele, știm care, trebuise să facă o opțiune definitivă între vreo două sau trei „mari iubiri". Decizia sa a fost imprevizibilă — ca și psihiatria. Poetul renunță la „marile iubiri", acum era Palla, cum se exprima unul dintre viitorii șefi ai „Stelei" despre oamenii liberi de obligații sentimentale. Palla, de la Ferante Palla, din „Mănăstirea din Parma". Așa sfîrșesc marile iubiri, brusc. Așa se face că Poetul veni singur la pădurea blestemată, singur, trist, părăsit de toate femeile din lume... vai, nu pentru multă vreme. La inaugurare a mai participat, cine credeți? Matilda Kuțulakis. Tot singură. Acela care-și închipuie că între Poet și doamna cea sobră se va *stîrni* o combinație, se înșală.

„Cabana Gazelei" fusese durată nu la mare distanță de cabana mare, sub streașina pădurii blestemate, dar nu chiar de tot sub streașină, ar fi fost periculos. De altfel micuța cabană fusese prevăzută și cu un paranoic... eroare, paratrăsnet. Cabanerul cu înfățișare de crab se dovedi cel mai prețios invitat. El aduse un miel, el tăie mielul și aranjă o vatră alături de „Cabana Gazelei". El merse împreună cu Pictorul la oameni ce-i cunoștea, pescari, și cumpără pește de pe malul lacului ca o „baltă mare". El gospodări cu pricepere, iar pe locul secund al hărniciei se situă Matilda Kuțulakis. Aveau țuică, vin și niscaiva „otrăvuri" dulci pentru doamne și pentru Poet. Obișnuit cu vicisitudinile tuturor abuzurilor, a doua zi Poetul împărți cu dărnicie și cu măreție antinevralgice, cum ai împărțit autografe.

La venirea iernii Pictorul primi ordinul de a face o cursă fulger pînă la București, avînd de îndeplinit două misiuni „tehnice": prima, prozaică, de a încasa de la vistieria Uniunii onorariile pentru două numere ale revistei și pentru a le aduce cît mai iute, în felul

acesta buzunarele mereu pustii ale colaboratorilor ar fi avut de cîştigat sau de pierdut vreo zece zile. A doua misiune, delicată şi plină de măreţie: Pictorul avea să înmîneze forurilor competente memoriul în care conducerea revistei făcea primele demersuri pentru ca „Almanahul Literar" să se transforme în STEAUA — revistă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. iar nu a Filialei din Cluj, deosebire esenţială.

Tînăra pereche primi o cameră la „Ambasador", asta aranjase *aeb*, şi fiecare porni să-şi rezolve treburile. Gazela ţinuse să-şi însoţească bărbatul în această călătorie — tainice fire — nu chiar atît de tainice — o legau de Capitală, ea considera că numai aici se poate realiza ca Mare Actriţă. Greşea oare?

Pictorul încasă pe Bd. Kiseleff, la Uniune, o sumă enormă, drepturile de autor pentru două numere, sumă ce ar fi intimidat orice om normal, de i-ar fi fost teamă să umble cu ei pe Lipscani, Pictorul nu se temu, poate că nici nu era normal, respinse propunerea ce i se făcuse la Cluj de a coase în haină teancul de bancnote, apoi aşteptă să fie primit în audienţă de un personaj important. Acesta — nu cel mai important — citi memoriul, făcu adnotări pe margine, se mulţumi să observe că blana lupului se schimbă, năravul ba... Un alt nume avea oare să aducă şi un nou conţinut revistei conduse de A.E.B.?

Pictorul, cu umerii albi — începuse cea mai mare ninsoare a secolului! — urcă la „Tînărul Scriitor" unde avea cunoştinţe şi obţinu legătura cu „Almanahul". Îl ceru pe A.E.B., raportă situaţia, şi adăugă:

— Versurile sînt O.K., maestre...

Era vorba de prima reapariţie în presă a lui Bacovia cu

Spre primăvară

Din streşini picură
Şi-un zvon de vremuri mari —
Să mai surîd numai o clipă
— Sculaţi ai muncii proletari!

Din zările ce se deschid
Se duc neînţeleşi gheţari —
Sub cer cu cîntece şi flori,
— Sculaţi ai muncii proletari!

— ...însă, urmă Pictorul în receptor, eseul ce prefaţează poezia, merge în general, dar trebuie întărit...

Baconsky, la celălalt capăt al firului, departe, rîse înveselit. „Vom face, vom face! Uite, poeţii stau în jurul meu cu urechile ciulite, curioşi să ştie dacă ai luat şi paralele... Fii grijuliu, *poete!*“ „Nici o grijă, nu m-am ramolit de tot, de altfel iau... luăm trenul de seară pentru Cluj...“

Mai schimbară cîteva cuvinte, A.E.B. se interesă care e atmosfera, convorbirea se încheie.

Pictorul fusese prea optimist, chiar în ziua aceea, din cauza înzăpezirii, circulaţia fu întreruptă. Timp de o săptămînă Pictorul circulă pe străzi şi bulevarde, printre nămeţi, cu suma aia inhibantă în buz., dacă borfaşii ar fi avut fler, nu ieşea cu faţa curată, dar cu îmbrăcămintea sa modestă nu avea înfăţişarea unuia cu bani — o eroare ce o comit borfaşii de duzină...

Ce făcea Gazela? Nu pierdea timpul. Reînnoda legăturile cu Bucureştiul cu migala şi încăpăţînarea unui păianjen ce drege firele rupte de o muscă mare, sau de un cărăbuş somnambul. Într-o după-amiază Karra anunţă: „Diseară avem bilete de favoare, fragilule! Ghici cine mi le-a dat!“ „Mai bine spune-mi tu...“ „Ţi-ar fi fost uşor să ghiceşti... Sanda...“ „Ah!“ „Ce fel de ah?“ „Pur şi simplu un ah. Joacă şi ea?“

— Bineînţeles. Dar eu, imediat nu mă duc! Fragilule, nu te eschiva, spune-mi, mai trebuie să fiu geloasă?

— Dacă-ţi pică bine, mormăi Pictorul, decis să nu marşeze pe calea istericalelor muiereşti.

Gazela minţise — nu prima dată. Primise biletele de la un dramaturg „în ascensiune vertiginoasă“. Pictorul nu-şi adusese vreun costum „de seară“, nici nu-i trecuse prin minte, însă arăta onorabil, zvelt cum era, cu mersul său de actor decadent datorat, conform unei păreri a Gazelei, acelui tăciune aprins pe care călcase în copilărie.

Gazela insistă, oare n-ar putea să împrumute ţoale de gală de la vreun cunoscut, de pildă de la Smilihon Păfucan. Pictorul respinse sugestia, n-avea chef să împrumute haine de la nimeni, şi cel mai puţin de la Smilihon, acesta neapărat se îngrăşase, şi de altfel, nu aveau aceeaşi talie. Blocat în Bucureşti, nemaiavînd mare lucru de făcut, Pictorului îi trecuse prin cap ideea de-al căuta pe Smilihon, dar pe ce-i venise, o şi alungase. Nu avea chef de mutra lui: nu te opri să priveşti înapoi că te ajunge poate ceva din urmă şi te loveşte, citise Pictorul nu mai ştia unde, însă, ca un făcut, se ciocni nas în nas cu Smilihon Păfucan şi pînă la urmă ciocniră un pahar la cea mai proximă bodegă, în timp ce afară ningea, în timp ce Gazela-şi stabilea cine ştie ce nouă relaţie, în timp ce Pictorul continua să nu fie gelos. Aşa era Pictorul, încăpăţînat ca şi Gazela

lui, doar că el se dovedea încăpățînat mai ales în privința celor rele, de pildă lipsa de ambiție... Dar în privința geloziei, nu cumva se prefăcea? „Ce e adevărat în tine și ce nu? Care e secretul tău? Dar ai oare un secret?"

Cum arăta Smilihon, ce mai făcea. Se îngrășase un pic, se cam buhăise, dar anii nu-l schimbaseră prea mult. Plecase de la serviciu cu o treabă, nu mai avea cum să răzbată înapoi din cauza ninsorii, și se consola acum cu o tărie. Avea necazuri și-i era ciudă pe mai multe persoane, încolo nimic. Pictorul îl examină. Smilihon Păfucan arăta cam dezamăgit, dar nu mărturisi de ce, Pictorul trebuia să se întîlnească „la ceas" (punctul de randevu al provincialilor) cu soția sa, Gazela. Pictorul păși prin ninsoare ca un învingător. Dar dacă și era un învingător? Pe una din cărțile sale A.E.B. îi scrisese următoarea dedicație: „Lui... (numele Pictorului), cu dragoste, pentru puritatea sufletului său de aventurier nocturn al culorii și al vieții".

În ceea ce privește calificativul de „aventurier nocturn" aceasta era desigur o *plaisanterie*, dar în ce privește „puritatea sufletului" probabil că marele șef se apropiase de adevăr.

Spre deosebire de alte femei, și nu aceasta era unica deosebire, Gazela era totdeauna punctuală la întîlniri și-l aștepta pe Pictor, în ninsoare, sub ceas, micuță, gracilă, cochetă, Pictorul se dovedi în întîrziere; Gazela se atîrnă de brațul lui, el simți ușoara și dulcea ei povară, ea îl tachină: „Spune drept, fragilule, ce ai băut? Cu Smilihon? Ai dat totuși de el... Țuică! Așa e cu țuicile, fie că torni în tine un păhărel, fie o găleată, tot se simte. Și dacă tot se simte, nu e preferabilă găleata?"

Gazela îl tachină în continuare (însă vorbea foarte serios):

— Dragul meu, ce ai zice dacă ne-am muta în București?

— Gazela mea, tu cunoști gluma cu englezul ce s-a spînzurat într-un hotel, lăsînd următoarea explicație: „Prea mulți nasturi de încheiat și de descheiat!" Vrei să-mi trag un glonte în tîmplă pe motiv de „prea multe domicilii schimbate"?

Gazela îi ciocăni fruntea cu mîna înmănușată — vechiul ei obicei.

— Tîmplă există, dar de unde glontele? întrebă Gazela, în glumă, dar acesta era preludiul certei.

Luară o gustare în simpatica braserie a hotelului, la parter, unde se mînca la fel de bine ca și la restaurantul aceluiași mare hotel, doar că un pic mai ieftin, mai operativ, cu mai puțină morgă. Mai tîrziu mesele scunde, scaunele joase, comode, au fost înlocuite și s-a dus farmecul. Karra, cu ciupercuțele în sos în față, reluă discuția. Repetă că nu te poți realiza cu adevărat decît în Capitală.

Că Pictorul nu e îndeajuns de ambiţios şi că A.E.B. e de aceeaşi părere. Pictorul ripostă că puţin îi pasă de ceea ce se înţelege prin „a te realiza", că el nu ţine să se r e a l i z e z e cu orice preţ. Gazela zise că în schimb ea ţine să reuşească total. Mai mestecă puţin, meditä puţin, faţa ei frumoasă cu ochi luminoşi, seninä (aparenţă?), alungiţi în tîmplă (şi cu ajutorul *creionului),* se adumbri. Îi reproşă Pictorului că în vara trecută nu izbutise să ducă la bun sfîrşit „Legenda zborului". Începuse pînza aia acolo, la „Cabana Gazelei", dar o lună nu-i fusese suficientă pentru a o desăvîrşi. Pictorul meditä şi el un pic şi dădu replică.

— *Nu poţi desăvîrşi ceea ce din capul locului ai conceput eronat!*

— Eu vreau să ajungi m a r e, fragilul *meu!*

Pictorul ridică ochii din farfurie şi cîtva timp o studie, ca pe o mare străină, ca pe o Mare Necunoscută.

— Am fi prea mulţi *mari* în familie, zise. Eu nu prea ştiu ce înseamnă să ajungi mare, şi chiar de aş şti, nu am idee dacă m-ar amuza. Cît priveşte „Legenda..." îmi e prea scumpă această temă, pentru a o trăda.

— Ce înseamnă *a trăda o temă?*

— A o trata necorespunzător.

— Foarte abstract!

— Şi de ce nu? Pot fi şi ceva mai concret... Dacă tu ai trece „partitura" Ofeliei sau a „pescăruşului" pe un registru comic, cum s-a şi încercat, ştii doar, ai trăda subiectul, adevărul, intenţia autorului. Eu încă nu ştiu exact, *nu văd* cum trebuie să arate, aşternută pe pînză „Legenda". Tu cunoşti povestea celor cinci avioane pierdute, cartea mi-ai adus-o în iarna aia... iarna aia de neuitat... dar noi am complicat niţel povestea, avioanele s-au transformat în păsări, păsările au devenit *umbrele unor lumini...* şi nu ştiu cum să îmbin culorile şi contururile, pentru ca avioanele să aducă a păsări, păsările a *umbre luminoase...* nu ştiu ce culoare ar trebui să aibă oceanul şi cerul, nu ştiu cum trebuie să arate orizontul, orizontul pierdut.

— Dar mi-ai spus că acum destui ani, ai făcut pe moment schiţa iniţială ce i-a plăcut lui A.E.B.

— Era doar peniţă, şi pentru ceva creionat în grabă, mai mergea.

— Ţi-ai pierdut spontaneitatea, inspiraţia?

— Deh! Poate...

— De ce nu continui seria de desene gen „Orizontul pierdut sau ororile războiului"?

— A fost o izbucnire de moment. Nu e vocaţia mea — dacă am vreuna. Nu vreau să fac cu orice preţ ceva ce mi-e străin! Nu

vreau să public sau să expun cu orice preț. Desenele alea au fost urmarea unui șoc ce l-am avut. Au venit de la sine, desenele.

— Eu nu-ți mai dau emoții? Nu-ți produc șocuri? Nu mă mai iubești?

— Tu nu ești nebună, Gazela *mea,* o învălui Pictorul cu blîndețe. Dacă fac ceva, să fie ceva demn de tine.

— De ce nu-l pictezi pe *Ambasadorul focului?* L-ai întîlnit ochi în ochi, deci știi cum arată, iar el, dacă e să credem totul, te-a căutat și acum un sfert de veac, poate și mai nainte, și acum recent...

— E un alt subiect pe care nu vreau să-l trădez.

— Dar cînd vrei să realizezi toate acestea? La adîncă bătrînețe?

— Da, eventual și atunci, dacă apuc bătrînețea adîncă... Sau niciodată.

O altă dispută se înfiripă tîrziu după ce se întoarseră de la spectacol. Cinau iarăși la aceeași braserie. Pictorul făcu o remarcă, însă nu pe ton de arțag ci mai mult bine dispus. „Tot timpul, dacă nu greșesc ai fost cu ochii pe mine. Îți simțeam privirea. Cred că n-ai înțeles nimic din piesă". „Cam așa e, recunoscu Gazela. Și-am mai spus, Sanda e unica femeie pe care aș fi cu adevărat geloasă. Am vrut să observ cum reacționezi cînd ea e în scenă".

— Și ce ai observat? fu Pictorul curios.

— N-am reușit să citesc nimic pe figura ta. Asta mă și supără. Pictorul, nu tocmai glumeț din fire, o întoarse iar pe glumă;

— Cunoști deosebirea dintre un nebun și un psiho... și un om nervos?

— Nu! N-o cunosc!

— Un nebun ar spune: doi ori doi fac cinci, dar nu-mi pasă. Iar un om nervos zice, zgîlțîindu-se tot: doi ori doi fac patru, însă teribil ce mă enervează!

— Prin urmare eu sînt sau nebună sau o „psiho", sau o „oamă" nervoasă?! Aici ai vrut să ajungi!

— Ai tras o concluzie greșită, draga mea... De ce ești atît de trufașă?

Ochii Gazelei scînteiară.

„Știu că sînt trufașă... Dar sînt fiica Domnului. Dacă nu mă voia trufașă, de ce mi-a trimis arhanghelul său strălucitor și sfintele sale învestmîntate în lumină? De ce mi-a îngăduit să-i conving pe toți acei pe care i-am convins — și erau la fel de învățați, la fel de înțelepți ca și voi — că eu sînt aceea care trebuie să port o armură frumoasă, dăruită de regele meu, și-o spadă neînduplecată, și tot eu aceea care să-i călăuzesc pe viteji în mijlocul vălmășagului,

bine înfiptă în şa? N-avea decît să mă lase în pace să-mi păzesc oile şi să torc lîngă mama, şi n-aş fi devenit niciodată trufaşă..."

— Frumos, zise Pictorul. E teatru.

— Da. Cuvintele Jeannei d'Arc. Am să joc acest rol. De multă vreme mă pregătesc pentru acest rol. Am să joc personajul Ioanei din „Ciocîrlia", de Anouilh!

— Sînt convins draga mea Karra.

— Cum eşti convins? De ce eşti convins?

— Fiindcă tu reuşeşti tot ce-ţi pui în cap...

Din fericire baricada zăpezilor fu înlăturată şi cei doi se întoarseră la Cluj, fără alte ciocniri esenţiale. Noul contact cu marile scene ale Capitalei avură asupra Gazelei un efect negativ — sau pozitiv — cine să mai facă deosebirea. Trezi în ea noi energii şi ambiţii, dacă începeau şi altele faţă de cîte avusese pînă atunci. Ea îşi propuse să ajungă nici una, nici alta, decît prima actriţă a ţării. VEDETA absolută. Ce-şi propusese Pictorul? Nu mare lucru. Reproşurile Gazelei cu privire la lipsa lui de ambiţie, rămaseră fără ecou. El uită totul. Poate era înzestrat cu o memorie „selectivă", reţinea doar ce trebuie reţinut, sau ce îi convenea.

După un somn straşnic (e mai bine acasă, cît de modestă o fi casa, decît în cel mai select hotel), dimineaţa Pictorul ieşi în stradă, în scurta sa îmbălnită, cu bocanci de sky pe picior şi-n capul gol. La Cluj abia de ninsese, picase în schimb gerul, pe cer atîrna o sugestie de lună, ce o fi căutînd aici, de ce nu se află de cealaltă parte a planetei să lumineze beznele de-acolo?, şi era plăcut să urmăreşti cum respiraţia ţi se preface în ceva „concret, vizibil". Pictorul merse voios, pe jos, pînă la marea intersecţie Doja cu Bariţiu, aici se opri, se uită la ceasul purtat mereu invers, ca şi Gazela. Devreme. După o ezitare, merse înainte, iar sub fereastra Poetului ezită iar. Se decise, urcă scările. Poetul îi deschise imediat învelit în unul din halatele sale de casă — avea peste un milion! — iar Pictorul nici măcar unul, şi-i întinse mîna prezentînd un obraz neted de om lipsit de vicii. Pictorul se bucură. Intră în odaia sofisticată a Poetului.

— Hei! Ai profitat de înzăpeziri, ca s-o faci lată prin Bucureşti!

— Ia ascultă, Poete. De unde ştie *aeb* despre „elementul gamma"?

— Eu în orice caz nu i-am vorbit, răspunse Poetul, înăcrindu-se puţin. Şi de fapt nici nu ştiu prea bine ce e cu „elementul" ăsta!

— Bine, nu te scorţoşi, s-o lăsăm baltă. Cum stai din acest punct de vedere? şi Pictorul atinse cu unghia un pahar umplut pe jumătate — cu apă.

— Ce e cu tine? Ai venit să mă insulţi de dimineaţă?

— Nu te insult. Întrebarea are un schepsis. Răspunde-mi.

— Stau bine. Moderaţiune. Aşa cum m-ai lăsat.

— Atunci, O.K. şi scoase la iveală, din buzunarul interior al scurtei — încă nu se dezbrăcase — o sticluţă plată. Asta nu e otravă ci băutură bună, adevărată, fortifiantă, am adus-o special pentru Marele Pirat al Inimilor, tocmai din Bucureşti, la sugestia Gazelei. Se pare că nu e bine s-o iei de dimineaţă, iar noi nu o vom „lua", ci vom ciocni cîte un păhărel. Un păhărel nu strică, va să zică...

Spunînd aşa, Pictorul nu era tocmai convins. Dacă prin acest serafic păhărel, luat de dimineaţă va isca o nouă criză celui mai bun prieten? Dar, în acelaşi timp era şi o încercare: va şti să se oprească?

— Ţi-e foame? întrebă Poetul.

— Categoric, nu. Mi-a făcut nevasta o ratotă specială, trei ouă, brînză de oaie, o limbă de smîntînă deasupra — specialitatea casei. Unul din avantajele căsniciei. Dar tu, sărmanule? Eşti, în continuare părăsit de toate femeile din lume?

— Vai, nu... mi s-a întîmplat că... Pregătindu-se să asculte relatarea Marelui Pirat al Inimilor, Pictorul se scotoci prin buzunare după o batistă. Odată cu batista pe covor căzu un *maldăr*. Dacă evenimentul se petrecea în altă parte... Poetul holbă ochii, Pictorul rîse, banii nu-l lăsau rece pe Poet, acesta e adevărul, dar pe cine-l lăsa rece? Pictorul se suflă zgomotos, îşi reaşeză buzunarele şi-l ascultă pe Poet. Complicaţiile sentimentele ale acestuia îi creau o bună dispoziţie. Dispunea Pictorul şi de o doză de răutate, să-i spunem mai subtil, maliţie? Puţin probabil. Greu de stabilit. Marele necaz al Poetului consta că, pornind de la o mică aventură, aşa zicea că ar fi dorit el, toate căpătau amploare, se pluridimensionau, mica aventură se transforma obligatoriu în sentiment, iar de la sentiment pornesc şi complicaţiile, gelozia, (reproşurile), punerea pe tapet a uluitoarei, paralizantei întrebări pe cînd şi mariajul? Teribilă, inhibantă întrebare pentru un ins ce se jurase a rămîne celibatar. Exprimîndu-şi of-ul, poetul se şpiţa în faţa oglinzii foarte migălos. Cu aceeaşi rîvnă şi pricepere preoţii îi „împăiau", sau dacă doriţi, îi îmbălsămau pe fara. (Faraoni.) Complicaţiile sentimentale şi chiar cele alcoolice, nu-l împiedecau pe Poet să rămînă unul din cei mai eleganţi bărbaţi din lume. După Fred Astaire. După Frank Sinatra. După „Kafka", bineînţeles.

După ce luară şi al doilea păhărel, şi ultimul, porniră spre slujbă. Acolo, pe biroul cel mare al marelui şef Pictorul depuse ceea ce-l stînjenise teribil în buzunar şi abia acum constată că se simte cu adevărat bine. Nu e nici o scofală să porţi asupra ta sume enorme (???).

A.E.B. convocă *poeții* la o scurtă ședință. Pictorul relată, cu zgîrcenie ce văzuse și ce făcuse la București.

— Ai lucrat bine, în ciuda înzăpezirii, constată marele șef. Bravo *poete!* Poate ne dai și o cronică dramatică? Îl atacă apoi pe celălalt, pe Poet. Ce e, poete? Văd că ai un costum nou. Bravo și ție. Cîtă vreme cheltuiești banii pe stofe, nu-i cheltuiești pe băutură. L-am cunoscut pe dr. Martinescu al cărui pacient ai fost. Sper că doar atît: *ai fost.* E un om de treabă. Sper că nu ești supărat pe el?

Poetul răspunse;

— *„Mieux vaudrait un sage ennemi!"*

Un alt capitol

Vara următoare Gazela își petrecu tot concediul la București, iar Pictorul se duse în concediu la „Cabana Gazelei"... Cîteva zile poposi aici și Marele Pirat al Inimilor, însoțit de ultima sa „complicație", apoi „piratul" se duse, luă și „complicația" cu el — plecau la mare, — Pictorul rămase singur. Nu chiar singur de tot și definitiv, și el era un pic „pirat".

Poetul se mai îngrășase nițel, nu mult, cît să-i stea bine, dar bineînțeles nu crescuse și-n înălțime, făr' decît numa' cît în greutate, între el și Pictor rămînea aceeași diferență de un cap, amănunt ce nu împiedica marea lor prietenie.

Nici măcar elementul „gamma" nu-i înstrăinase. Înainte de a pleca, Marele Pirat își ațintise privirea în ochii Pictorului încercînd să descifreze ce ascundea fața aceea nepăsătoare (sau împietrită? „Pădurea împietrită", pădurea blestemată...) În vreme ce Poetul încerca această radioscopie psihologică (își închipuia că, după contactul cu psihiatrii știe totul în acest domeniu, caraghiosul), „complicația" Poetului, pregătind rucsacurile, lăcrima (ori juca teatru) în urma unei fraze cam neglijente a „piratului". Sensibilă, „complicația", ca orice „complicație".

Pictorul, împreună cu Poetul, se îndepărtau de cabana cea mică în direcția muntelui, a pădurii. Dinspre codrul acela damnat aducea vîntul miresme de iarbă, ferigă, sălbătăciune, sălbătăcie, iar, între acestea, mirosul de ars. Plouase dezlănțuit în noaptea trecută, dar trăsnetul abia lovise pe ici pe colo. Poetul se opri și-l examină iar, făcînd pe deșteptul, pe amicul său (cel mai bun).

— Ce-ar fi să o-ntinzi cu noi la mare? Ce naiba să faci singur aici? Dacă nu ai bani...

— Mereu banii! Am bani! îl respinse Pictorul. Şi nu mă amuză marea.

— Dar cele cinci păsări, deasupra mării...

— Deasupra oceanelor lumii!

— Deasupra tuturor oceanelor şi a infinitului...

— ...tuturor oceanelor universului, şi mai du-te la drakku!

Poetul se feri să pronunţe numele Gazelei, din delicateţe, nu prea ştia bine ce se întîmplase, de ce Pictorul e aici, Gazela — unde?, iar explicaţia ce şi-o oferise, ca pe un desert, îngheţată cu frişcă de vanilie, îngheţată cu fistic, simplistă din cale-afară, era că această despărţire (dacă e chiar vorba de o despărţire!), dintre doi oameni ce păreau parcă anume alcătuiţi unul pentru celălalt, nu era decît urmarea nechizbuitului pas ce poartă numele de căsă.

Avea, Poetul, ideile sale fixe. Dar poate că nu greşea chiar totdeauna.

— Să fi rămas pentru totdeauna amanţi! izbucni Poetul. „Logodnică de-a pururi, soţie niciodată".

— Ce tot îndrugi, netrebnice!?

— Arghezi a spus-o. E frumos aici, constată Poetul. Cu o condiţie: să nu fii singur.

— Eu oricum mă pregătesc pentru *singurătatea care va veni.*

Pictorul pronunţase cu o anumită blazare aceste cuvinte, dar Poetul le digeră greu. Se sperie. „Ascultă! Nu vorbi aşa! Eu n-am uitat ce ai făcut pentru mine. Cred că dacă nu-ţi riscai pielea şi gîtul, şi acuma mă aflam acolo."

— Pe drakku! Eu am făcut-o din spirit de aventură...

— Ce? Tu? Aventură? Ştii ce? Las naibii marea şi rămîn aici, cu tine.

— Pe post de dădacă? Abia acum te voi duce la amicul Martinescu. Haide, haide *poete,* să poftească toţi la un plan de lucru! Nu deveni lacrimogen că nu-mi convine. Te vei duce pe litoral, cu amica, şi vă veţi distra. Nu-mi purta de grijă, nimeni să nu-mi poarte de grijă, mă descurc eu!

— Singurătatea care va veni! Ce înseamnă asta?

— Am glumit, prostule. De unde singurătatea? Cabana cea mare începe să intre în modă, cum intră fustele lungi sau scurte, tocurile înalte sau aplatizate. Ţinutul colcăie de vilegiaturişti, merg acolo, iau un păhărel, îmi plimb ochii *de aur* printre mese — crezi că nu ştiu cum vorbiţi voi despre mine?, ce, numai *aeb* are voie să ştie totul?, îmi plimb ochii, pipiţele cad ca muştele. Mă duc la pescuit, îl am pe badea Samoilă şi bărcuţa lui, ne vom strecura încet prin-

tre acele anormale trestii, ce numai în deltă se mai întîlnesc, dar aici toate sînt anormale, le vom asculta şoaptele, în vreme ce tu vei asculta strigătele individei pe care ai adus-o aici, spre indignarea tuturor.

— Să ştii că te torn lui *aeb*, şi vei ajunge la Martinescu!

— Nu te mai prosti, *poete!* Mai bine du-te şi o potoleşte pe cretina aia...

— Îţi interzic...

— Nu-mi poţi interzice nimic. Vedeţi-vă de drum! Pînă una alta, dacă o iubeşti atît de mult, spune-i o vorbă dulce, adineaori ai jignit-o, şi n-ai voie, nu ţi-e nevastă... încă. Ai drepturi limitate faţă de ea — acum te-am citat pe tine.

Infuriat, Poetul porni înapoi către „Cabana Gazelei". Cîteva minute mai tîrziu cele două rucsacuri, Poetul şi „complicaţia" îşi luau rămas bun de la Pictor, rămasul bun se tot lungea iar Pictorul îşi trecea plictisit greutatea de pe un picior pe altul. Despărţirile de orice fel trebuie să fie scurte şi cu vorbe cît mai puţine. Privi soarele şi umbrele lor, a celor trei, ca şi cum după poziţia lor ar fi vrut să-şi dea seama cît e ora, iar nu după ceasul purtat ca-ntotdeauna invers. „Dacă nu vă grăbiţi, pierdeţi cursa", zise. „Avem timp din belşug, i-o întoarse Poetul. Dar tu ce faci, ne goneşti?" „Da de unde?! Însă am întîlnire cu badea Samoilă şi amîndoi avem întîlnire cu o ştiucă de douăzeci de kile pe mijlocul bălţii mari..." „Ştiuca mai poate să aştepte", încercă să pară degajată amica Poetului.

Şi, în sfîrşit, ei doi plecară.

Cînd vin remuşcările, cînd îţi dai seama că a trecut atîta timp, că ai irosit atîta timp, aproape tot cît ţi-a fost dat, cînd constaţi că nu mai ai un cap compas, de obicei este prea tîrziu. Ajutor! Ajutor!

Pictorul, cu privirea pierdută, nu observase că Poetul se oprise la mică distanţă, îşi pusese ochelarii şi-l privea.

— Ce e cu tine? strigă Poetul. Cu cine vorbeşti?

— Te-ai îmbolnăvit de prea mult spirit de observaţie:

— Să ştii că plec cu inima strînsă. Am să-ţi scriu. Te rog să-mi răspunzi!

— Pe naiba, nu! răspunse Pictorul. Poştaşul nu ajunge niciodată pînă aici, iar eu nu merg pînă în sat *numai pentru atît!*

Acestea fiind comunicate, se despărţiră în termeni glaciali, cum se spune, şi vina era doar a Pictorului. Cam o săptămînă mai tîrziu atenţia Pictorului fu atrasă de păcănitul unui motor în doi timpi. Cineva conducea cu abilitate o motocicletă pe cărarea ce deriva de la drumul mare. Năluca roşie făcu un mare ocol, pentru a trece

apele pe podeț, urcă lejer, se opri brusc în fața cabanei mici. Matilda Kuțulakis tăie contactul și cu o mișcare energică săltă motocicleta în furca ei. În pantaloni, cu o cămașă bărbătească bleu, prevăzută la umeri cu epoleți, cu părul strîns într-un coc mare, Matilda pierduse mult din sobrietatea ei de zile festive, cîștigînd în grație, doar atît, nu și în frivolitate.

Cercetînd-o iarăși, Pictorul căută în zadar trăsăturile forțate, stridente ale fratelui ei.

— Bună! Mi-a telefonat la dispensar Gazela. E îngrijorată că nu răspunzi la scrisorile ei. *Medica* veterinară își făcu de lucru, fără să fie necesar, la robinetul ce închidea și deschidea drumul benzinei din rezervor către motor, apoi îl examină direct, fără sfială pe Pictor.

— Gazela spune că nu stai bine cu ochii. M-a căutat la telefon.

— Cu ce nu stau bine?

— Cu văzul.

— Ce se întîmplă? Pe toți i-a apucat... stenahoria? Gazela fabulează. Nu e degeaba o Mare Actriță. Văd mai bine ca oricînd. Văd și ce nu e necesar.

— Și cam ce vezi? întrebă sora actorului.

— O femeie interesantă, o motocicletă, pe un fundal de peisaj ... Se încadrează perfect în peisaj.

— Motocicleta?

— Și femeia...

Matilda acceptă fără ifose complimentul și precizarea. Și precizează la rîndu-i:

— Sînt sigură că nici nu ai citit ultimele ei scrisori. Gazela se luptă acum ca să obțină un rol important într-un film important. „Se luptă!" gîndi Pictorul. E atît de ambițioasă, Gazela! Matilda trecu la un subiect cu totul prozaic. Ți-am adus, zise, niște carne proaspătă, foarte proaspătă. Haide să preparăm niște grătare, nici nu-ți închipui cît apetit îți provoacă scuturăturile pe drumul ăsta infect.

După ce mîncară, Matilda îl duse pe Pictor, pe șaua motocicletei, în spatele ei, către satul al doilea și se plimbară pe balta mare în bărcuța lui badea Samoilă, iar înainte de a se înnopta cu totul sora lui Kuțulakis se instală iar în șaua *Jawei* („Trebuie să nască două sau trei vaci și o iapă"); avea de parcurs pînă-n „parohia" ei vreo treizeci de kilometri. Pictorul urmări punctul luminos al farului, îndepărtîndu-se. Înainte de plecare Matilda întrebase: „Nu ți s-a făcut dor de oraș?" „Încă nu", i-a răspuns Pictorul. De altfel orașul avea să vină la el, mai curînd decît se aștepta!

Într-o zi Pictorul observă o trombă de praf la orizont. Ce se

întîmpla? Se iscase din senin un *tornado?* Mult mai rău. Ce poate fi mai rău decît un *tornado?* E limpede, o caravană cinematografică. Și „caravana" se îndrepta în trap săltat spre pădurea blestemată. Dintr-o mașină descinse Gazela, îmbujorată, îmbrăcată cam pestriț, vizibil fericită.

— Am obținut rolul! Nu-i așa că-i minunat, fragilule? Rolul nu prea-mi place, dar trebuie să încep cu ceva!

Cu, sau fără deosebită plăcere, Pictorul strînse mîinile celor din „Caravană". Posibil că mulți nici nu pricepură că individul antipatic, cu mutră de huligan, e chiar soțul protagonistei. Ce importanță avea?

Importanță își dădeau cinematografiștii, toți cu niște șepci fistichii, terminate în enorme cozoroouri, afișînd ifose de parcă fiecare, de la potrivitorul de șuruburi, pînă la director, ar fi fost măcar un Hitchcock. Hm. Tot ce se poate.

— De ce ești atît de distant cu ei? îl mustră Gazela pe Pictor.

— Eu nu mă pricep să spun vorbe drăguțe. Nu-mi place banda asta. Totdeauna încep cu mare tam-tam să aștearnă un film, fac declarații, și ce iese pînă la urmă? Un fîs sau nici măcar atît.

— Și eu fac parte din „bandă". Ești rău! Sau, te pomenești, invidios!

Pictorul o scrută pe iubita *lui* Gazela cu ochii săi *de aur,* iar Marea Actriță simți întreg disprețul și întreg aurul... Gazela, marea lui iubire îl simți cu totul îndepărtat. Încercă să dreagă lucrurile, dar mai rău le încurcă. Ascultă, fragilul *meu,* dacă vrei, înțelegi, poți căpăta în acest film un rol mic, un rol oarecare, chiar și de figurant, și pentru asta se plătește, dar mai ales vom fi împreună, am și aranjat, au nevoie de bărbați bine, iar tu... Pictorul îi întoarse spatele.

Gazela îl regăsi la sfîrșitul zilei de lucru pe „balta mare", pescuind liniștit cu badea Samoilă. Pictorul, frumos bronzat părea mai nepăsător ca oricînd. Gazela făcuse rost de a bărcuță și un vîslaș. Gazela știa să facă rost de orice!

Cele două bărci se aliniară (spre indignarea lui badea Samoilă, că tulbură apele!) într-un golf — haide să-i spunem lagună — împrejmuit de stufăriș. Printr-un miracol al naturii, o bucățică din Deltă se trasferase în podișul transilvan. Cinci lișițe se lăfăiau prin apropiere, dispărînd în adîncuri, ivindu-se iar. Da, cinci, însă nu păreau să-și fi pierdut capul compas. Se pare că lișițele nu-și pierd niciodată capul compas.

Vîslașul, un tînăr angajat de Marea Actriță, îl salută pe badea Samoilă și, separat, pe Pictor. Chestie de educație.

— N-ai vrut să semnezi contractul acela! Păcat. Am fi rămas

multă vreme împreună. Dar acum... Mîine plecăm. Lui Matei (unul din șefii filmului) nu-i convine lumina de-aici.

— Pagubă-n ciuperci! se exprimă huliganic Pictorul. Îmi pare bine că se cară toți, ar fi fost în stare să infesteze ținutul.

Marea Actriță îi făcu față.

— Dacă lui Matei îi convenea lumina, rămîneam mai multă vreme cu tine, aici.

— Nu mă interesează părerile lui Matei cu privire la lumină și chiar cu privire la întuneric. Și decît să rămîi aici cu toată banda, mai bine lipsă.

Gazela îl privi piezîș, luă definitiv o hotărîre, dar spuse cu totul altceva:

— Atunci ne vedem în curînd la Cluj, fragilule.

Nu părea nici veselă, nici tristă. Pe figura ei nu strălucea bucuria naivă și oarecum pură de a face „primul film". Dar nu părea nici resemnată. Gazela, resemnată?! Acum devenise impersonală. *Barca ei se îndepărta încet...*

Iată că pleacă! Marea și singura iubire adevărată a vieții mele. Cu ce am greșit eu, față de cer, față de pămînt, față de văzduh, față de infinit, și mai ales față de cele cinci *umbre ale unor lumini*, ca să mi se cuvină această pedeapsă. Aceste pedepse. Ajutor! Ajutor! Și mai gîndi: „Ia să termin cu «monologurile interioare», cu teatrul. Să nu mă tîmpesc, să nu devin un Cornel Kuțulakis!"

Badea Samoilă se îmbunase între timp.

— Frumoasă nevastă ai, domnule. Și pe deasupra, *actoriță*. Nu ți-e inima grea s-o lași să plece supărată? Și nici nu se duce singură.

— Muieri găsești pe toate drumurile, cită Pictorul tîmpenia unui tîmpit. Părea nepăsător, mai nepăsător decît piedestalul pe care s-a așezat statuia „Nepăsătorului". Seara, cînd traseră bărcuța la mal, bătrînul Samoilă și ucenicul său în ale pescuitului, merseră ca-ntotdeauna la bufet să alunge din oase umezeala apei. Pictorul nu depășise niciodată măsura în ceea ce privește spirtoasele, dar acum badea Samoilă, analfabet, în ciuda faptului că analfabetismul fusese stîrpit, om *înzestrat* cu păcate, dar și cu o înțelepciune „ancestrală", bunătate și spirit de observație natural, nu cîștigat, simțea ce se petrece cu Pictorul, îl privea pe sub sprîncene, convins că acesta se va face criță, cum deșerta pahariu după pahariu după ce se despărțise „în dușmănie" de nevastă-sa și calcula unde să-l culce, în casa nouă ori în casa veche și în care *sobă* anume să-l culce, dar Pictorul se ridică senin și liniștit, zise noapte bună și porni către „Cabana Gazelei" sub un cer plin de stele. Ajunse și constată că, fără să mai aștepte ziua următoare, „caravana" o tuli-

se. Ezită între cabana-cabană și cabana neveste-si. Se opri să se gîndească și să admire cerul. La cabana mare ar fi putut să schimbe o vorbă, să mai bea... Nu. Nu.

Pictorul aprinse lumina și căută un bilețel, un semn, un bilețel lăsat de Gazela. Nu găsi așa ceva.

Ce ar fi dorit să găsească Pictorul. Variante.

1. Fragilule! Te iubesc mai mult decît oricînd! Mi-e dor de tine. Mi-e dor de nopțile noastre de zei! Te rog, te rog, înțelege situația. Ambiția mea e mare, pe cît sînt eu de micuță. Înțelege-mă! Abia aștept să ne revedem. Te iubesc și jur ca această iubire... A ta, pentru întotdeauna, K.

Varianta 2. Dragul meu, nu te-ai purtat corect! Colegii mei sînt oameni sensibili, și eu sînt foarte sensibilă, de cît timp aștept să înțelegi acest lucru, artiștii sînt sensibili, bieții de ei, oameni ce abia așteaptă să le faci un mic compliment. (Dar Pictorul nu era și el un artist — bietul de el? E drept că nu aștepta complimente.) De ce nu ești în stare să fii amabil, să faci un mic compliment, să fii bun. Sper că odată cu întoarcerea mea la Cluj toate se vor aplana. Te îmbrățișez mult, G.

Varianta 3. Iubite soț! Amîndoi am comis o eroare s-o recunoaștem pe față, s-o remediem cît nu e prea tîrziu, cît încă mai sîntem tineri, vorba cîntecului. Ar fi frumos să ne despărțim fără venin, oricum ne-au și despărțit două hotare, cel al ambiției mele, cel al lipsei tale de ambiție. Aș fi dorit din inimă să te fac fericit, pentru întotdeauna... Ne vedem pe la mijlocul toamnei, atunci vom reglementa totul. G.

PS. Te-am iubit nemăsurat, te iubesc încă, dar nu consimt ca iubirea să fie o frînă a realizării mele. G.

Pictorul nu găsi nici una din aceste variante, dar ce găsi el? Cutii de conserve goale, hîrtii, cenușă, pe ici pe colo, sticle goale, *urme statice* și *urme dinamice* (termeni din criminalistică!) ale cauciucurilor, în general urmele înălțătoare ce le lasă o „caravană" pretențioasă căutînd un loc de filmare și lumină potrivită, ca și cum locul iar nu subiectul și scenariul, și interpreții ar fi pe primul plan. În prim-plan...

Pictorul scoase afară micul aparat de radio portativ și, coincidență, dar coincidențele sînt mai dese decît ne închipuim răsuci butonul și răsună melodia aia, „Caravana", de (... ne scapă autorul, ba nu, Duke Elington), și în sunetele acestui marș prin deșerturi, azvîrli cît mai departe resturile glorioase ale „caravanei", deșeurile, vrem a zice. Se osteni un pic și făcu o mare curățenie, cu toate că ordinea și curățenia nu făceau parte din slăbiciunile sale. Chiar

nu făceau. Dar gunoiul lăsat de artiștii puși pe căpătuială urgentă nu-l suporta.

O fi fost și rău, și invidios, Pictorul?

În ziua cînd trebuia să se întoarcă în orașul universitar, apăru Cabanierul. Aducea, ca niciodată două mesaje. Chiar două! Cabanierul-crab mai îmbătrînise un pic, dar niciodată nu avea să îmbătrînească pînă la capăt. Era și el un nemuritor.

Cabanierul șef, și unicul, al cabanei din preajma pădurii blestemate avea șansa unică de a nu îmbătrîni pînă la capăt. Dar dacă această șansă o avea și Pictorul?

Cabanierul intră fără să bată la ușă. Nu obișnuia. Pictorul își pregătea un dejun, pește prăjit și ce mai avea. Băgîndu-l în seamă pe Cabanier așeză pe masă sticla cu șlibo. Moș Crab depuse pe masă cele două plicuri și fără a se jena își turnă pe gît că obosise de atîta drum. Aproape o juma de km.

Scrisoarea nr. unu.

Stimate domnule ... (numele Pictorului, cel mic).

Mă aflu într-o situație delicată ...

După aceste cuvinte citite dintr-o scrisoare desigur importantă, privirile Pictorului se mutară asupra unui alt obiect. Nu obiect, ci cîine. Cîinele Cabanierului. Un dulău ce nu purta ștampila rasei sale pe blană, prin urmare un cîine fără de rasă. Cu atît mai de preț cu cît el păzea nu numai cabana mare ci și cabana Marii Actrițe, efectuînd, mai ales noaptea, navete între cele două așezăminte, și lătrînd la lună. Fiind fără de rasă, avea un nas de invidiat și un lătrat înfricoșetor, ca hohotul unui strigoi într-un dom pustiu. Avînd cele două scrisori importante sub mînă, Pictorul, neserios ca un ..., se gîndea acum la cu totul altceva, neimportant. Se gîndea că acest cîine important — din care punct de vedere, al oamenilor, al propriului său cuget? — nu avea un nume, în afară poate de „cuțu". El purta cu onoare titlul de cîine — cîine, ca și cabana — cabană și stăpînul acestui cîine — cîine, om realist, cu *toate* rădăcinile în pămînt, ca un arbore (ca un arbore bătrîn!! Altă capcană), spuse cu un glas ce merita să fie înregistrat pe un mag. Cabanierul era un tip imposibil, totuși el se înțelegea cu Pictorul, alt tip imposibil și deci spuse pe un ton imposibil:

— Domnule! Aveți niște scrisori în mînă. Eu m-am ostenit să vi le aduc. De ce nu le cetiți? De ce beliți ochii la cîinele meu?

— Eu sînt propriul meu cîine, răspunse Pictorul.

Nu se știe dacă s-a prins la subtilitate, sau nu, Cabanierul. Poate că nici nu avea chef de subtilități, sau pur și simplu, după cum se exprimase, era un om sănătos ... Iar Pictorul mîrîi iar, ca în ro-

manele de aventuri; „Ha? He, he! Ce? Nu sînt eu un cîine sănătos? Nu e cîinele tău un om sănătos?“

— Cîinele meu rămîne cîine. Să-mi mai torn. Cetiți scrisorile!

Stimate domnule,

Mă aflu într-o situație delicată. Gazela mi-a cerut (de unde acest drept de a cere? Gazela crede că i se cuvine totul!) să veghiez asupra dumitale. Îmi dau seama că sînt în acest moment rea, deși în general, mă cred mai curînd nepăsătoare. Nepăsarea ar fi poate singura coordonată ce ne apropie, încolo sîntem depărtați ca două stele din două universuri diferite. Deși, în alte împrejurări două stele foarte îndepărtate se pot apropia una de alta.

Cred că viața, nu chiar viața, ci nodurile ei tenebroase trebuie tratate cu nepăsare, cinism și humor. Iată că ajung la subiect. Gazela nu are să revină la Cluj decît pentru a-și lua unele lucruri. Nu va rămîne. Sînt rea? Dar dacă ea, Gazela, e și mai rea? De ce spun și pun întrebări? Fiindcă sînt purtătoarea de cuvînt a Gazelei și nu mă complic, prea mult prin fiorduri verbale. Fratele meu, a fost iubitul soției dumitale, iar eu, sora fratelui meu, ar trebui, în planurile „mărinimoase“ ale Gazelei, să fac un pas și să-ți devin amantă, o amantă ce consolează, grozav rol. Eu nu cred că ai nevoie de consolare, la cererea soției! La mărinimia soției! Sînt absolut convinsă că faci parte din acea categorie de oameni ce nu au nevoie de nimic!!

În orice caz, dacă ai nevoie de ceva, știi unde mă poți găsi.

M.

Am văzut lupi, (își aminti Pictorul.)
Venind către mine,
Erau aproape,
Tot mai aproape,
Îi simțeam,
Goneau pe urmele mele,
Și tare-mi era frică,
Încremenisem de tot!
Am omorît unul,
Al doilea a fugit
A fugit de nu s-a mai văzut
De frică!
Și eu am fugit,
Am fugit de nu m-am mai văzut.
Și eram mulțumit,
Foarte mulțumit,
Că am fugit!

— Un cîntec al eschimoşilor, fragilule, explicase Gazela. Despre lupi... Şi despre tine... Şi — despre mine. Şi-l privise cu tristeţe Gazela, din fereastră. Noi însă nu vom fugi, deocamdată unul de altul, şi are să ne pară rău. Mai ales ţie are să-ţi pară rău!

Cu această amintire Pictorul desfăcu al doilea plic, în vreme ce Cabanierul continua să-şi răcorească gîtlejul.

Iubite soţ,

Întrucît lucrurile stau aşa cum stau, m-am gîndit să fiu limpede. „Orizontul" tău e invizibil, pe cînd al meu e vizibil şi concret. Nu pot să renunţ la el. Nu pot să renunţ la marile scene. Nu pot să renunţ la celebritate. Dragul meu fragil, într-adevăr fragil, eu te-am prevenit de la început, nu vei fi multă vreme fericit alături de mine. Fiindcă nu se poate. O femeie ca mine nu încerca s-o legi de bucătărie sau de pat. O femeie ca mine aparţine fiecăruia şi totuşi nimănui. E adevărat că tu nu ai încercat să mă legi, dar *tu nu ai încercat nimic. Tu nu ai ambiţie.* Aş fi vrut, cît aş fi vrut, să ajungi mare, dar orizontul tău a rămas şi rămîne invizibil...

Nu îţi ascund că prietena mea, a noastră, Matilda K., este la curent cu evoluţia, dacă se poate numi evoluţie, evoluţia căsniciei noastre. Am rugat-o să nu te piardă din ochi. Mai exact, i-am sugerat să te consoleze. Ea a avut o tresărire de mîndrie, acum o ai tu. În lipsa ambiţiei, eşti mîndru, şi la ce-ţi foloseşte? De ce nu să te consoleze Matilda, de ce nu? Şi ea este lipsită de orice fel de ambiţii.

Iubite soţ, nu cred că ne vom mai vedea, mai exact, aş prefera să nu ne mai vedem, în felul acesta vom evita situaţii stînjenitoare, nedemne de noi, de ceea ce a fost între noi. Într-o vreme tu ai făcut din mine o femeie fericită. Nu e puţin. Paralel cu fericirea de a fi femeie, au crescut şi ambiţiile mele, poate hrănindu-se din fericirea ce mi-ai oferit-o. Omul doreşte mereu mai mult. În orice caz, eu, da.

Încerc să te răsplătesc aşa cum pot, şi mică, aşa cum sînt. Să nu fii caraghios, lasă orgoliile, tot nu poţi face nimic, totul e hotărît. Eu nu intentez acţiune de divorţ, iar pe tine nu te văd ocupîndu-te, pentru a doua oară în viaţă, de asemenea nimicuri şi fleacuri. „Cabana Gazelei" îţi aparţine, adică ne aparţine, însă de fapt e a ta. Tu i-ai dat numele, Taroa! Fleacurile mele ce au rămas în str. Grigorescu, aruncă-le. Dacă totuşi vei intenta acţiune de divorţ, nu se schimbă nimic, voi pierde procesul, aşa cum m-a informat avocatul *meu*, ceea ce-mi chiar convine. Dragul meu, te-am iubit atît de mult, dar sînt prozaică şi practică şi ambiţioasă, eu

vreau mult, tu mă înțelegi? Tinerețea unei femei, mai ales a unei actrițe, e atît de scurtă! Mi-a spus-o deja Marilyn! Ea are dreptate, ea *știe*. Iar eu mi-am cheltuit deja o bună parte din tinerețe! Vreau marile scene! Vreau să alerge după mine Televiziunea! Vreau aplauze, vreau gloria! Vreau mulți admiratori și, culmea meschinăriei, vei gîndi, vreau multe femei invidioase sau geloase.

Pe cînd tu? Urmărești un „orizont invizibil" sau niște păsări ce și-au pierdut capul compas... cîndva mi se părea foarte romantic! Poate că, la modul absolut, ești mai mare decît mine, sau vei fi, c î n d v a, dar absolutul vizează viitorul mai mult sau mai puțin îndepărtat, eu vreau acum, astăzi, aici. Taxează-mă cum vrei, meschină, profitoare, egoistă, dar eu te cunosc, nu mă vei „taxa", ai să rămîi impasibil, de-ai ști cît am suferit din cauza nepăsării tale — și, acum e clipa, adio, chiar adio, fragilule!

Gazela, alias Karra, alias Japo (de la japoneză), adio!

Cunosc nu numai așa-zisele nume de alint ce mi le-ai dat. Despre mine vorbeau alții, tu nu, ca despre o mare actriță. Sînt orgolioasă? Da!!! G.

PS. Nu înțeleg de unde vine „Japo". Semăn eu cu o japoneză? G.

Ce poate supăra mai mult o femeie? Că o urmărești ca un cîine, fără ștampilă, ca un cîine neștampilat, fără rasă, ori că, tot ca un cîine — eternul cîine — că o urmărești cu scene și din acest punct de vedre o mai și corecționezi din cînd în cînd cu palma sau pumnul? Că ești un blestemat de betivan? Că o înșeli? O, doamne, Gazela s-a supărat pe mine fiindcă am mimat nepăsarea! Ajutor! Ajutor! Ajutor!

Cu acest strigăt, cu cele cîteva lucruri — puține — pe care și le adusese cu sine, cu scrisoarea Gazelei și Gazela scrisorii și epistola Matildei Kuțulakis prin buzunare, Pictorul reveni la Cluj în ziua și ora fixată, pentru a-și relua slujba. Zăbovi puțin în camera lui și a Gazelei dar nu mai suportă singurătatea și se duse la cel mai bun prieten al său. Avu norocul și nenorocul de a-l găsi acasă. Îl găsi pe acesta în toane foarte rele.

— Să nu crezi, zise Poetul, că există doar elementul gamma"! iată că a apărut și „elementul beta"!

— Așa, păru să se mire Pictorul, și plecă.

Poetul, acum el nu răbdă să fie singur, zbură după amicul său, îl urmări, Pictorul mergea înapoi acasă, Poetul intră după el, Pictorul nu se miră, nu se mira de nimic.

— De ce nu stai jos? Pot să te servesc cu o ţuică „de coarne", adusă anume pentru tine din pădurea blestemată . . .

— Eu, *poete*, îşi urmă celălalt rechizitoriul, n-aş fi dus la casa de nebuni un prieten pentru motivul minor că zăcea torpilat! Şi ce dacă mă pilisem acasă la mine, în patul meu, fără să provoc nicăieri deranjuri? Dacă mă dădeam în spectacol în public şi făceam scandal era treaba organelor să se ocupe de mine. Dar eu zăceam paşnic, în patul meu, în pijamaua mea, nu deranjam pe nimeni, iar tu m-ai dus la balamuc pe sus, nu ca să-mi faci un bine, cred că încercai să te documentezi pentru „orizontul invizibil"! Acum, *eu*, — mă aflu în evidenţa lor, aşa cum sînt în dosarele poliţiei ucigaşii. Din cînd în cînd mă vizitează o asistentă socială, să constate dacă nu cumva dosesc sticle . . . înţelegi? Mi-ai legat de gît o tinichea, Pictore! Nu-mi pasă că poate ai avut intenţii bune. Ai fost alături de mine, acolo la clinică, mare scofală! Şi cît de patetic, fals patetic, ai ştiut să fii faţă de A.E.B.! Şi care e adevărul? Am trăit zile de umilinţă şi coşmar, iar tu, Pictore te-ai ales cu „Orizontul invizibil" pe care *aeb* a aranjat să se publice la Bucureşti, drept răsplată pentru „generozitatea" şi „abnegaţia" ta! Crezi că ai fost generos şi mare? Aş! Ai procedat ca un „numărător de pîrţuri" de rînd. Tu ai făcut o plăcută documentare, dar eu?

— Uite aici o ţuică bună, cinstită, „de coarne", repetă Pictorul.

— Ţuică de coarne? Şi nu se mai răbdă: Coarnele ce ţi le pune nevastă-ta, la Bucureşti?

Prin ochii *de aur* ai Pictorului trecu un fulger albastru. Ar fi trebuit să mănînce odaia, ograda, strada, cu cel mai bun prieten al său, dar n-o făcu. Era o dovadă de tărie? Nici nu-i replică. Era o dovadă de sălbiciune? Sau, totuşi, de tărie?

Mirat că mai e în viaţă, după cele ce spusese, Poetul declară:

— Nu beau pe teritoriu inamic. Nu ştiu de ce m-am obosit pînă la tine. Poate fiindcă am dorit să te insult, poate fiindcă a venit şi momentul adevărului. Eu n-am să te iert, şi nici pe dr. Martinescu, pentru că m-aţi băgat şi m-aţi ţinut la casa de nebuni . . . n-am să vă iert, aşa ceva nu se iartă. Nu internezi la psihi un om fiindcă bea! Fiecare trăieşte şi fiecare moare aşa cum îi convine. Fiecare trebuie să aibă dreptul de a alege. Dacă nu e nebun, iar eu n-am fost nebun, dar voi, deşteptţilor m-aţi amestecat printre monştri, printre anormali. Aţi vrut să mă ajutaţi! Da? Cîtă vreme am stat în „cămaşă" oricare dintre monştri putea să mă sugrume — au şi încercat — sau să-mi dea în cap. N-am să vă iert! La ce ţi-a folosit, *poete*, ortodoxismul şi conformismul tău?

— Să ştii că A.E.B, n-a fost la curent cu internarea. El mi-a dat

doar cale liberă ca să te scot din mocirlă. Şi nu mai vorbi prostii, eu sînt liber şi mîndru şi independent, ca o pisică. Liber şi fericit.

— Tu? rîse necruţător Poetul. Liber şi fericit? Eşti la pămînt. Te-a lăsat nevasta. Te lasă cel mai bun prieten. Suferi cu ochii. Crezi că nu ştiu? Tu care m-ai cărat la doctorul de nebuni doar pentru că eram cherchelit, tu te temi să mergi la oftalmolog pentru consultaţie sau operaţie şi acum ar trebui eu să te duc pe sus la medic fiindcă la nevoie pot fi mai puternic decît tine! Dar fiecare, cred eu, e liber să trăiască, să orbească, să moară, după cum îi poftеşte inima.

Pictorul tăcea şi parcă nici nu-l auzea pe Poet. Nepăsarea, sau aparenta nepăsare îl enerva din ce în ce pe inventatorul „elementului beta". Se ridică ameninţător, mînia-i desfigura faţa încă tînără, oare ce intenţiona, să se ia la bătaie cu Pictorul? Nu, îl pălmui doar, îl pălmui cu nişte versuri:

— Dacă vin nu bei, beţivii nu-i batjociri, făţarnic
nu-ţi mai pune obrăzarul vicleniei, e zadarnic!
Ce mi te făleşti cu faptul că nu bei, cît fapte rele
faci o mie, iar beţia-i slujnică pe lîngă ele...?

— No, şi? rosti, în fine, Pictorul. Ce vrei să mă convingi? Că beţia-i cel mai sfînt lucru din lume?

— Care beţie? Cine mă tot ispiteşte cu ţuică „de coarne"? Dar ştii cine e autorul catrenului? Omar Khayam, dar tu nu ai de unde să-l cunoşti, ortodoxule!

Şi Poetul zbură din cameră, trîntind uşa.

Un alt capitol

În ciuda „elementului gamma", descoperit de Pictor, şi a „elementului beta", scos la suprafaţă de către Poet, prietenia lor a rămas nezdruncinată. Se ştie că unii indivizi s-au împrietenit pe viaţă, după ce mai întîi şi-au desfigurat mutrele cu pumnii. Există amiciţii celebre, chiar istorice, între căpitani de fregate, cuirasate, submarine, între colonei şi generali care, după ce s-au urmărit pe ape şi continente, cu sălbăticie, s-au bombardat, s-au scufundat, s-au

ucis, prin forța împrejurărilor ori datorită Reginei-Întîmplarea, s-au revăzut cu prilejul cine știe cărei recepții snoabe și acolo, cu paharele în mînă au comentat evenimentele dinainte și au pus bazele unor imprevizibile și-n aparență cu totul nefirești prietenii.

Pictorul și Poetul nu s-au bătut cu pumnii, nu s-au bombardat, scufundat și ucis unul pe celălalt. Prietenia lor nu face parte din istorie. Nu este încă istorică, însă cine știe. Ei au comis agresiuni, unul contra celuilalt, poate cu mult mai grave. Pictorul l-a cărat pe Poet în spate pentru a-l interna la casa de nebuni. Așa ceva nu se face. Poetul i-a aruncat Pictorului ceva nedelicat în legătură cu Gazela. Așa ceva se face cu atît mai puțin. L-a iertat Poetul pe Pictor? Dar Pictorul, l-a iertat pe Poet? Ori lucrurile se prezintă mult mai simplu: o mare prietenie (poate și o mare dragoste...) nu au nevoie de „iertări", cu atît mai mult cu cît iertările sînt niște formalități. O prietenie tiranică trece peste orice fel de elemente gamma sau beta.

Imediat după scena scandalului cu Poetul (așa s-o numim), Pictorul, din nou singur în odaia sa (și a Gazelei...) constată că nu are ce face, că are *prea mult timp*... Ieși solitar în stradă și la cea dintîi bodegă se... adăposti. Asta ar mai lipsi, își zise, să mă dedau beției... Își aminti, Pictorul în acea speluncă amărîtă ce nu aducea a catedrală, își aminti de catedrala seculară de lîngă Turnul Croitorilor unde se ducea-n fiecare mierouri, cu Gazela *lui* ca să asculte cîte un scurt concert de orgă. Atmosfera de acolo, interiorul plin de cotloane întunecate, vibrațiile muzicii preclasice — pe care n-o prea înțelegea, îi amintea de „Procesul"... cartea lui Kafka.

Odată cu cele dintîi ploi ale toamnei, urmărit de niște remușcări, Poetul ceru învoire cîteva zile ca să-și vadă părinții. În realitate puse capul compas către București. Greu de precizat ce intenționa, n-o știa nici el. S-o apuce pe Marea Actriță de guler și s-o aducă înapoi la Cluj, la Pictor? Ar fi fost o idee stupidă, la fel de stupidă și inutilă ca și aceea de a avea o explicație cu Gazela... la ce bun? Nu știa unde locuiește, la ce teatru joacă, nici măcar dacă joacă. Privi afișele, văzu numele ei, aici, dincolo, se duse la spectacole, o văzu, dar nu îndrăzni nimic mai mult. Se simțea, Poetul, „suspect", din cap pînă-n bombeuri, și se întoarse la Cluj, conștient că plecase numai ca să aibă de unde veni. El, Marele Pirat al Inimilor, nu îndrăznise să dea ochi cu o femeie... nu îndrăznise fiindcă nu știa ce să-i spună, nu avea argumente.

Imediat ce-l văzu, marele șef îl și convocă.

— Ai cărți de vizită, poete? Da de unde, Poetul n-avea cărți de vizită, asta era, de bună seamă o meteahnă burgheză... Foarte rău, spuse *aeb*. Dar volume, mai ai?

Da, de vreo cîtva timp îi apăruse Poetului o plachetă, iar gurile rele, sau bune, pretindeau că are unele șanse la Premiul de Stat cl. a III-a, nu puțin lucru! Va trebui să sacrifice cîteva volumașe, decise Baconsky, acum că s-a odihnit acasă, va pleca de îndată la București.

— Ca să demonstrezi că nu ești un oarecine, vei începe prin a înmîna cîte un volum cu dedicație persoanelor ce ți le voi indica. Dedicațiile să fie sobre, respectuoase, admirative.

Poetul fu gata să se divulge că abia venise din Capitală, dar se stăpîni la vreme. Ce se întîmpla? Se pregătea un „număr Caragiale", iar Poetul, mizînd pe proaspăta-i celebritate — hm! — trebuia să contacteze cîțiva dintre marii interpreți pentru a le smulge declarații în legătură cu rolurile caragialești. Acum cînd trebuia să contacteze niște „monștri sacri", Poetul, în misiune oficială, nu se mai dădu semne de timiditate și arătă că poate fi extrem de expeditiv. Reuși să obțină pagini de la Birlic, Beligan, Giugaru, Anghelescu, alții. Nu-i merse doar cu Emil Botta marele interpret al lui Ion din „Năpasta". Izbuti să-l prindă la telefon, explică în ce consta „misia" lui, intuind în oarecare măsură starea de permanentă tensiune în care trăia straniul personaj Emil Botta. Acesta păru să fie de acord și-i ceru să revină a doua zi. Dar după 24 de ore, la celălalt capăt al firului se auzi un hohot și apoi un strigăt, o voce care parcă venea din cealaltă... planetă, mai exact, de pe altă planetă. „Cineee e acolooo? Să nu mai fiu deranjaaat! De cîte ori am cerut să mi se întrerupă toate legăturile! Eu acum am alte convorbiri!"

Poetul nu mai insistă, de altfel fusese prevenit că va întîlni un om dificil... Oricum în buzunarele sale foșneau vreo șapte declarații, și după eșecul cu Emil Botta, izbuti să-l vadă și pe Sică Alexandrescu. După care Poetul aranjă meticulos „materialul" într-un dosar, pregătindu-și apoi bagajele la hotelul „Muntenia", de cat. a III-a, unde avea pile.

Un amănunt: Poetul nu cheltuise nici una din prețioasele sale plachete (tiraj mic!), dintr-un realism prozaic: era convins că nici unul din marii artiști, ce-i acordaseră onoarea de a-l primi, nu-i vor face și onoarea de a deschide volumașul.

Alt amănunt. Alergînd după marii actori, Poetul o găsi pe Marea Actriță. Așa se întîmplă mai totdeauna, cînd nu cauți, găsești.

— Prin urmare ai căutat-o și ai întîlnit-o, constată Pictorul.

— De unde știi?

— Știu chiar prea multe. Te-ai dus special la București ca să dai de Gazelă.

— Aiurea! M-a trimis *aeb*.

— Aș! E vorba de prima călătorie, *poete!* Nu ai fost la părinți și e păcat că minți. Părinții nu te văzuseră și habar n-aveau de intenția ta de a le face o vizită.

— Ai fost tu pînă acolo?

— O mică plimbare. Cu prima cursă, *poete*. Eram curios să știu exact ce mai gîndește cel mai bun prieten al meu ... Și tu, caraghiosule, voiai să-mi readuci nevasta acasă!

— Dar de ce te-ai agitat atîta?

— Mă simțeam ușor vinovat față de tine, recunoscu Pictorul. Hai potolește-te. Stai jos. Acolo. Sau dincolo. Sau în colț.

— Eu sînt vinovat față de tine! strigă Poetul.

— S-o lăsăm baltă, altfel o dăm pe lacrimi. S-o lăsăm baltă cu vinovățiile! Îmi pare rău de chestia cu ... interludiul tău la psihi, am cam sărit peste cal. Te-am vîrît într-un coșmar ... De-aia te-am căutat acasă, ai tăi m-au primit ca pe un prinț, m-au întrebat dacă ești chiar un geniu, n-am negat, m-au întrebat de ce nu de însori, n-am știut ce să mai zic, pe scurt a fost un mic voiaj plăcut, și am înțeles că te-ai dus la București.

— Mai bine-zis, ai dedus, *poete*. Eu puteam să mă duc oriunde.

— În Bermude nu. Nici n-ar fi de nasul tău și trebuie permisie specială. Nici n-am ghicit, nici n-am dedus. Iată documentul scris. Și-i întinse o scrisoare ce abia venise din București. Din partea Gazelei. Poetul o smulse, ca și cum iubirea sa cea mare ar fi fost în joc.

— V-ați împăcat? Vine înapoi?

— Citește, numai, făcu liniștit Pictorul.

„Dragă fragilule, acum vreo cîteva zile m-am întîlnit nas în nas pe Magheru cu cel mai bun prieten al tău, Poetul. S-a uitat fix în ochii mei și a trecut mai departe. M-am mirat: de ce să fie el supărat pe mine, cîtă vreme nu ești tu supărat? Și deodată am priceput (cu mintea mea mică de femeie): era pe seară, el nu m-a recunoscut, că nu purta des lunettes, îi pune cît mai rar, din cochetărie, știu. L-am urmărit cîtva timp, cu toate că așa ceva nu se cuvine. Poetul a luat bilet la Armatei, a trecut bulevardul, s-a dus

către Amzei și a luat bilet la Național, pentru aceeași seară, am aflat de îndată. Se produsese o încurcătură cu afișele, apăream în aceeași seară simultan în două locuri. Poetul mă căuta pe mine, nu a fost greu să pricep. Nu știam, nu știu nici acum dacă era propriul său emisar (propriul său ciine...) sau dacă era emisarul tău. Am respins în proporție de nouăzeci la sută a doua variantă, ești prea mîndru ca să trimiți emisari!... În acea seară, bănuiesc, Poetul a văzut o bucățică din spectacolul de la «Armatei», unde eu nu apăream, apoi a venit la Național, și acolo m-a văzut. Știu că nu-l interesează piesele, de-aia-i și reușesc cronicele dramatice. Pe mine mă căuta, dar n-a mai avut inițiative. Ar fi trebuit să-l trag de mînecă, să-l întreb: «Ce e Poete, vrei să-mi comunici ceva?» N-am făcut-o fiindcă am și eu mîndrie, nu știam ce e în stare să-mi spună, poate vreo mitocănie, și mai ales nu știam ce și cum ar trebui să-i răspund. Asta e totul...

Nu chiar totul. Tatonez pentru a obține rolul Ioanei. Apar în mai multe piese, voi face un nou film și am un contract cu Televiziunea. Dacă vii prin București, nu mă ocoli. G."

Poetul aruncă pe masă epistola Marii Actrițe, așează alături ochelarii, oftă.

— Ei și-acum poți să mă servești din țuica aia „de coarne". Mai ai?

— Desigur. Mai povestește-mi ce e prin București, spuse domol Pictorul. Ochii mici și negri ai Poetului, pluteau în mijlocul unor cearcăne, plini de neliniște, de întrebări, de nedumerire: Ce vrea de fapt Pictorul? *Vrea să-l chinuiesc?*

— Te interesează Bucureștiul, sau Gazela? Pictorul ridică paharul și ciocniră, fără să rostească vorbe inutile. Ochii *de aur* ai Pictorului se plimbau pe acoperișurile vecine, dar observa el oare *umbrele luminoase* ale toamnei?

Poetul privi și el pe fereastră.

Acolo, pe antena aia... staționează două păsări... sau trei. Nu văd bine fără ochelari, sînt ciori, turturele?

— Pune-ți ochelarii. Sînt turturele, două, și nu mai face pe detectivul cu mine!

Poetul se decise să plonjeze în apa vicleană a Mării de Sargasum.

— Pe Gazelă am întîlnit-o cu prilejul celei de-a doua călătorii la București, cînd m-a trimis A.E.B. Am dat peste ea în cabinetul unui director de teatru. Stătea picior peste picior, fuma „Kent" (ce clișeu!) și cocheta cu directorul, nu frivol ci cu mult rafinament, așa cum știe ea. Așa cum știi și tu că știe ea. A cochetat și cu

mine, cu aceeași eleganță, am și schimbat vreo două replici, nimic esențial... Cred, știu și eu... că ai vrea să afli ce e cu ea și cu directorul acela, sau dacă, învîrtindu-mă pe-acolo, am auzit bîrfe pe seama ei... vorbi Poetul, cam brutal dar decis să taie nodul gordian, sau cum i-o fi zicînd....

Ce gîndea Pictorul? Poate gîndea: De ce tocmai eu, de ce tocmai mie? Să mi se sfîrșească toate în felul acesta, să dispar ca un ratat în toate privințele, cînd pot să iubesc, pot să pictez! Ajutor! Ajutor! Ajutor!

Și gîndind astfel, Pictorul replică în pace:

— „Combinațiile" sau „legăturile", sînt ultimele amănunte ce m-ar interesa cu privire la Gazelă. Ești un caraghios. Nimic nu înțelegi. Dacă mi-ai spune ce nuanță aveau ochii ei, cum își făcuse frizura, ce haine purta, ce pantofi și cum dizloca spațiul, mergînd — te-aș asculta cu plăcere. În rest — toate-s fleacuri.

— Eu credeam că asupra culorii ochilor v-ați pus de multă vreme de acord, tu știi mai multe decît mine, iar culoarea ochilor nu se schimbă.

— Te înșeli, se schimbă *poete,* în funcție de anotimp, în funcție de copacul ce-l ai în față, de apa de sub tine, de poziția soarelui sau a astrelor, în funcție de omul în fața căruia stai...

— Divaghezi, și-mi pare rău să ți-o spun. N-am observat vreo schimbare esențială, habar n-am ce haine purta, eram preocupat să smulg de la acel director-actor o părere, iar prezența Gazelei mă încurca al dracului de tare, cîtă vreme avea să rămînă acolo cu piciorușele ei drăgălașe la vedere știam că nu mi se va acorda atenție, dar ea parcă a înțeles, s-a retras, iar după cîteva minute bune, m-am retras și eu, fără să mă izgulesc în prea multe mătănii și mulțumiri. Eram cam enervat. În orice caz cele vreo cîteva rînduri le-am mai dres și le-am mai înflorit, ce, nu-s eu cronicar dramatic? — dar esențial e că jos, în fața teatrului se plimba Gazela și mă aștepta.

— Ia te uită! păru să se mire Pictorul. Și, te pomenești că a avut aceleași curiozități ca și mine? A pus întrebări în legătură cu nuanța ochilor mei, și ce costume mai port?...

— Da de unde! Parcă n-ai cunoaște-o! M-a interogat dacă te-ai consolat și cu cine. Am spus că nu știu. Și chiar așa e, nu știu. M-a întrebat dacă te întîlnești cu Matilda Kuțulakis. Iarăși am răspuns că nu știu. Gazela a spus cam așa: „Păcat. Matilda e o fată atît de frumoasă, de bună și la fel de lipsită de ambiție și neajutorată ca *el.* Ca și tine. Amîndoi poate s-ar completa, ar izbuti ceva, ca în algebră minus cu minus, dă plus..." E adevărat? Pare un non-sens!

Pictorul tăcea răsucindu-şi o şuviţă rebelă a părului său rebel. Poetul deveni curios:

— Este neajutorată Matilda Kuţulakis? O fată ce conduce peste rîpe motocicleta!

— Dar eu sînt neajutorat?

— Cu tine... altă poveste. Te-ai însurat de prea multe ori! Dar despre ce ambiţii pomenea Gazela? Bănuiesc că un medic veterinar bun are ambiţia de a creşte vaci lăptoase cu viţei graşi şi în general... nu cîştigă rău veterinarii... veterinarii ăştia niciodată n-au dus-o rău şi... ce alte ambiţii? Ah, da, o căsnicie reuşită, dar, Pictore, eu nu cred în căsnicii reuşite. Apoi Gazela m-a întrebat cum stai cu sănătatea, i-am răspuns că eşti acelaşi catîr încăpăţînat şi că nimeni nu ştie prea bine ce se întîmplă cu tine. Ca s-o zgîrii la ambiţie şi gelozie, am inventat o cunoştinţă comună care s-ar fi exprimat cam aşa — în legătură cu persoana ta: „Acum este un zeu, la apogeu. Acum tot ce există, nu-i rezistă". Nici eu nu i-aş rezista. Rimele îmi aparţin. Şi, ce se întîmplă cu tine, Pictore?

Cum arăta Pictorul la maturitatea fizică? Un bărbat frumos, nici un gram de grăsime nu-i rotunjise obrazul, talia suplă şi umerii laţi vorbeau despre un gimnast, cu toate că nu era. Sprîncene accentuate, bărbia pătrată, dar nu ca a cretinilor, cu o mică scobitură „a lui Kirk Douglas". O privire calmă, penetrantă, deşi *de aur* ... Orice om de pe suprafaţa pămîntului sau din alte lumi, i-ar fi invidiat condiţia fizică şi sănătatea.

— Şi tu, o mare Pirat al Inimilor, glăsui Pictorul mai turnînd în păhăruţe nişte ţuică „de coarne", din aceste călătorii nu ai recoltat nimic? Nici o jună actriţă n-a picat aflînd de renumele tău aproape balcanic?

— Dacă faci aluzie la Gazelă, mă supăr şi te provoc la duel, declară foarte serios Poetul. Gazela nu este o femeie ieftină, să ştii.

Pictorul îl analiză. Cu milă, sau cu ironie, sau aprobator — cine să mai ştie, şi dădu o ripostă:

— Gazela este soţia *mea*. Nu poate fi ieftină!

Poetul înghiţi cu greu saliva din gura sa uscată.

— N-am stat decît puţine minute cu Gazela, ne plimbam prin faţa teatrului acela celebru, era multă lumină, zăduf tomnatec, trecătorii ne priveau fiindcă eu eram elegant, EA era frumoasă...

— Nu, măgarule, numai lui *aeb* îi stă bine să se pună în frunte, dar lui chiar îi stă bine, tu trebuia să te exprimi altfel: Ea era frumoasă şi elegantă, o Gazelă nu poate fi decît frumoasă şi elegantă, pe cînd eu „spiţat", în sensul cel mai rău al cuvîntului. Tu nu ştii a fi pur şi simplu elegant, ca şi contele de Monte-Cristo, de pildă. Tu treci barierele, devii caraghios, nu ţii cont de para-

metrii tăi, de ochelari, de începutul de burtă, de începutul de chelie şi, dacă doreşti, mai du-te şi drakkului.

— Ne certăm?

— Oricînd, cu plăcere, zise Pictorul. Abia aştept să te îmbăt şi să te duc sus la psihi.

— Ba nu ne vom certa, decise Poetul. Nu era el chiar un caraghios în toate privinţele. Dar se lăsa uşor influenţat. Din cauza staturii mici şi a umerilor firavi purta haine ţipătoare cu umeri exagerat vătuiţi — nu a putut fi dezvăţat de neghiobia asta; îşi comanda pantofi cu tocuri înalte, ca de damă, să pară mai mare. Nimeni nu a reuşit să-l convingă pe Poet că umerii artificiali şi tocurile enorme nu sînt fleacuri esenţiale. Citise că şi Topârceanu, scund, purta şi el astfel de încălţări. Probabil că şi femeile au avut un cuvînt de spus, or, pentru Poet, cuvîntul muieresc devenise lege. Orice fată cu inteligenţă medie preferă *să iasă* cu un tip la patru ace şi cu o cravată cu ochi de păun.

— Nu ne vom certa, repetă Poetul. Ne-am plimbat discutînd despre ce, despre cine? Despre tine, nătărăule, cu toate că Gazela trebuie să meargă la nu ştiu ce reprezentaţie sau vizionare. Pe urmă, ne-am dus la „Capşa", unde despre ce am discutat? Tot despre tine. Mă plictisisem de moarte, zău. Femeia aia îţi este credincioasă *fără să vrea!* În continuare, deşi se grăbea teribil, am mers să luăm o gustare la braseria „Ambasador", doar pentru motivul că, pe o iarnă cu înzăpezire, tu şi cu ea dejunaţi, prînzeaţi şi cinaţi acolo... Şi despre ce am discutat? Iarăşi despre tine! Pe cînd ieşeam, urmăriţi de subtilii de acolo, în drum spre „Berlin", urmăriţi de plutonul acela de subtili, cunoşti clientela de la „Capşa", ştii ce mi-a spus Gazela?

— De unde să ştiu. Şi să nu mai bei, că te-ai făcut!

— Mi-a spus: fac repetiţii într-o piesă, nu e grozavă piesa, dar e formidabilă distribuţia. Eu, şi Sanda Toma. Bagă de seamă, sublinie Poetul, că s-a pus înaintea Sandei Toma... vechiul şi absurdul ei vis de a juca împreună cu Sanda Toma şi de a o eclipsa.

— Vis vechi, da, însă de ce absurd? Gazela e în stare să eclipseze pe oricine.

— Sanda Toma e o mare actriţă.

— Gazela e Marea Actriţă.

— Poate va deveni... Sper. Şi, la „Berlin" am terminat cu bere nemţească şi... tot despre tine am vorbit, cît de mult îţi place berea bună şi Gazela a spus, citez din memorie, dar am încă memorie bună: „Sanda a fost marea iubire absolută şi platonică a

Pictorului, soțul *meu*. Este o situație ciudată peste care îmi vine greu să trec. Eu te cunosc, *poete!* Îți cunosc părerile cu privire la căsnicii — n-are importanță dacă le împărtășesc sau nu. Pictorul, soțul *meu*, nici măcar n-a cunoscut-o personal pe Sanda, a fost, din partea lui, o iubire *exagerat* de platonică și cu atît mai mult am fost și sînt *geli*... adică în argo-ul nostru — geloasă. Ai înțeles ceva? N-ai înțeles nimic, *poete!* Mai du-te și drakkului!"

Poetul isprăvi de povestit, și răsuflă adînc. E greu să povestești în atare condiții.

— Și a plecat Gazela. M-am bucurat că a plecat, chiar cu o insultă împotriva mea. Mă obosise teribil cu labirinturile ei sufletești. Femeile! Totdeauna complică tot ce e simplu — asta e mes ... meseria lor! E adevărat ceva din toate acestea?

— Din ce, *poete?*

— Eh! Nu mai știu nici eu. Intră în modă televizorul. Acum ești întrebat, dacă faci invitație: „Dispuneți acasă și de un televizor?" Așa te întreabă ele, cînd tu nu ai nici un gînd rău!

Poetul avea, ca-ntotdeauna o părere foarte rezervată față de femei. Nu izbutea să vadă în ele veșnicia, cu toate că scria poezii de dragoste... eternă.

Dar dacă avea dreptate? Nu, n-avea dreptate. Noi iubim femeile.

El, Poetul, mai vorbi:

— Cumpără-ți și tu unul. Un televizor. Ca s-o vezi pe micul ecran pe Gazela alături de Sanda Toma. Nu știu de unde impresia asta că vor juca multă vreme alături, împreună, alături, cot la cot... ca să le vezi împreună... să le compari... Dacă nu ai bani ... cumpără-ți bani! Îți vînd eu bani, ca să le vezi alături... „cizmă lîngă cizmă". Ha! Îmi amintesc, ascultă: „Haide, destulă vorbă pentru azi! Pe cal, băiete! Pe cal! Ce bine e călare, în zori de zi, La Hire, cu un tovarăș alături... Simți iarba udă. Asta-i războiul. De-aia luptă oamenii. Ca să miroasă iarba udă, dimineața, cizmă lîngă cizmă, cu un tovarăș alături".

— Ce tîmpenie!

— Am o memorie fenomenală, zise Poetul. Ce e o tîmpenie?

— Ruptă din context, afirmația cum că oamenii luptă doar ca să miroasă iarba crudă, dimineața, cizmă lîngă cizmă, e o tîmpenie...

— Vrei să-ți joc întreaga piesă?! urlă Poetul.

— O, nu, ar fi prea mult. Mi-a jucat-o soția mea, Marea Actriță. De ce s-o pîngărești tu? E marele ei vis să apară în rolul

Ioanei din „Ciocîrlia". O să și-l realizeze. Visul. Ea realizează tot ce poftește.

— Nu o bîrfi pe Gazelă! Ea e femeia tuturor și a nimănui, strigă Poetul, beat.

— Sigur! Și ție ți-a spus afacerea cu „femeia acvariană"! Și, în loc să se-nfurie, Pictorul își aminti că și el este în viziunea cuiva... a Cabanierului, el este „bătrînul pirat". Zise, năucindu-l cu totul pe Poet:

— Nu-mi place cum bate alizeul! Șef de echipaj, pe cine ai pus în cartul trei?

Un cu totul alt capitol

A fost o iubire atît de mare! Apoi totul s-a dus dracului. Dar s-a dus drakkului atît de frumos!!! Merita! Merita o iubire atît de mare să se ducă drakkului atît de frumos!

Din cînd în cînd o voce de femeie îl căuta la telefon, la red., pe Pictor. Nimic anormal, o femeie caută un bărbat încă tînăr, simpatic, liber prin forța împrejurărilor, sau prin împrejurările forței... Nimeni nu punea întrebări fiindcă în lumea aia sacră de *poeți* orice indiscreție se sancționează... Dixit! Nici Poetul nu punea întrebări, dar era foarte curios. La urma urmei, dacă prietenul său cel mai bun și-a găsit o iubită *de treabă* (există așa ceva?), e bine. O fată frumoasă, bine făcută, focoasă dar dulce, necunoscînd sentimentul urît gelozie, nici tendința de acaparare definitivă, una ce nu face mereu reproșuri, nu face aluzii la trecutul tău blestemat... cam aceasta era pentru Poet tipul de femeie ideală... însă el era adînc convins că așa ceva nu există, nu pentru el, în orice caz. Însă ar fi dorit ca Pictorul să descopere un astfel de unicat, să mai contracareze regula...

Dacă femeia de la telefon ar fi fost Gazela, făcînd tentativa de a reveni, cu atît mai bine... numai că, Poetul se convinsese deja, și oricum avea o anumită experiență, Pictorul nu avea cum să fie din nou fericit alături de micuța Mare Actriță, alături de „femeia acvariană", Pictorul nu se va muta cu nici un preț la București ca să facă o carieră, iar micuța vedetă nu va renunța cu nici un preț la marea ei carieră. În orice caz, Poetul ar fi dat chiar trei șilingi (el, care era cam adunător) ca să afle cine sună, dar bestia de

Pictor nu divulga nimic. Dacă ar fi posedat capacitatea magică de a asculta în același timp cu Pictorul la telefon (sau dacă acel telefon ar fi avut receptor dublu, ar fi dedus că vocea nu vine chiar de departe: „La ora patru după-amiază, trei case mai jos (ori mai sus) de locuința ta, are să staționeze motocicleta roșie..." Atît, sau cam atît. De ce trei case mai jos, sau mai sus, și nu chiar în fața locuinței Pictorului? Fiindcă, din motive mai mult sau mai puțin complicate, posesoarea motocicletei roșii ținea să rămînă în umbră. Cu toate că nu comitea nimic ilegal. Se gîndea oare la mîndria Pictorului? Poate! Să plece pe o motocicletă condusă de o femeie! De asemeneaa posesoarea motocicletei roșii nu avea tendințe acaparatoare față de Pictor și în nici un caz nu ținea să se mărite cu el. Poate avea o anumită experiență în privința asta. Din punctul de vedere al Poetului, era o femeie aproape ideală, dar el încă nu descoperise cine e...

Deși pîndea... dar cu cît pîndești mai mult, afli mai puțin. (Ka-kovai, folozof.).

Scurtele convorbiri dintre Pictor și x se purtau mai ales sîmbăta, mai rar în cursul săptămînii. Însă orice mare enigmă sfîrșește prin a fi rezolvată (oare??). Rămîn enigmele de mică importanță. Chiar așa. Mai întîi, primul critic al red., (atenție nu era *poet!*), sau, dacă doriți, șeful criticilor, *crezu* că-l vede călătorind pe Pictor pe motocicletă, în spatele unei dudui extravagante. Păi! O femeie, conducînd motocicleta, nu e o extravagantă? Apoi, al doilea critic, în ordinea importanței, îl recunoscu *sigur* pe Pictor în această postură. Dar dacă a fost prima dată în lume că doi esteți vedeau la fel?!!

Discuții, aluzii, și astfel, cu toată și sacramentala discrețiune, Poetul află că amicul său se întîlnește cu Matilda Kuțulakis. Poetul se simți adînc jignit. De ce făcea Pictorul din asta o taină, Pictorul, ce vorbea uneori despre „trecătoarele iubiri", de ce? Dar Poetul se consolă cu un gînd abia rostit în gînd: Dacă Pictorul se teme, a c u m, să nu-i fie suflată fata cu motocicleta..., păi nu? Nu era el, Poetul, Marele Pirat al Inimilor, nu poseda radio și televizor și o cameră cu nenumărate colțuri, iar printre ele și colțul „femeii frumoase"?

Poetul, și indignat și inspirat, compuse niște adverbe...

Și, după o exchibiție lingvistică, dar cu un mic regret, „bine temperat", de a nu avea și de a nu i se profila, cel puțin pentru viitorul apropiat o iubită cu motocicletă roșie, Poetul închise mapa și-și trase clapa. Amuzant, nu?

Un alt capitol

Motocicleta roşie străbătea colinele verzi dintre Cluj şi Turda. Pictorul atîrna vreo 80 kg., Matilda către 65, dar autorul acestor rînduri, motociclist trecut prin foc (şi sabie...), poate afirma că nu are cine ştie ce importanţă dacă acela ce conduce e mai uşor decît pasagerul din spate. „Doamna sobră" nu devenise o caraghioasă mică ale cărei şaluri fluturau în vînt, nici nu era prea mică şi de altfel cînd conduci o moto nu e recomandabil şi nici nu e voie să-ţi desfăşori şalurile-n vînt. *Medica* veterinară purta pantaloni de croială îndrăzneaţă, bluză impermeabilă. O femeie înaltă, severă, frumoasă. Şi Pictorul nu avea decît să admire modul cum Matilda stăpînea „balaurul roşu", cum, încă de la marea răspîntie de lîngă Teatrul Naţional (al doilea pas al Gazelei în drum spre marea carieră...), cum Matilda răsuceşte blînd însă ferm, manşonul de pe comul dreapta. Caii-putere ai *Jawei* se îmbufnau, se proţăpeau şi la buza Feleacului bolidul roşu căpăta aproape 100 km/h. Firește dacă nu existau obstacole, dar în anul acela circulaţia era rară — şi ce bine era. Cea dintîi pantă, *Jawa*, vehicol de viteză, temperamental, ca o femeie plină de aşa ceva, de temperament, o aborda din plin, ca şi fragilele MZ-uri 125, vehicolele de excepţie care circulă, vorba cuiva, la nesfîrşit, pînă ce ajung în stadiul de simplu şurub.

La urcuş şi la prima cotitură pe dreapta, această doamnă sobră mai pierdea din viteză, pe stînga se profila vila unde locuise o prietenă de pe vremuri a Pictorului, ...drumurile-s pavate de amintiri, cum a spus poetul... Arghezi, nu Poetul. Pe această porţiune iarăşi scădea viteza şi piciorul stîng al Matildei acţiona pe schimbătorul de viteze aflat în stînga, de obicei prin dreptul cimitirului rulau cu a treia, dar cînd din motive de trafic Matilda trebuia să treacă la a doua, Pictorul se întrista, fără motiv. Aşa era el cîteodată, un neserios. Ca şi yankeii.

După ce treceau de Observator, în ograda căruia *odihnea* un avion cu reacţie, de luptă, un fost avion care din nu se ştie ce motive ajunsese acolo, poate ca meteorit..., Matilda accelera iarăşi, tot în a treia, pînă aproape de 90, Pictorul se strîmba, fiindu-i milă de motor, dar aşa-s *medicele*, nemiloase, după care o trecea în *directă*. Miliţianul de la postul de control fie că prinsese o simpatie faţă de motociclistă, sau o gelozie faţă de pasagerul din spate, sau pur şi simplu îşi făcea datoria, cerceta actele. Traficul fiind atît de redus, nu era mare scofală să opreşti chiar şi melcii care

comiteau greşeala de a circula pe carosabil. Omul legii cerceta actele Matildei fără a folosi fatidicul cuvînt „suflaţi". Ar fi fost inutil. Dar şi-n anii următori, motociclistele — vai — specia asta dulce a dispărut!, deci automobilistele, mai gustă şi ele uneori, dar la posturile de control nici un lucrător de miliţie echilibrat nu poate suspecta o femeie, în principiu echilibrată, că ar cocheta cu băuturile! Dar, cum? Vinovaţi sînt întotdeauna bărbaţii!

După Observator, după încă o porţiune de drum calm începea adevăratul Feleac. Matilda intra acolo cu o sută pe oră. Cine ar fi crezut-o pe „doamna sobră" în stare de aşa ceva!? La „curba morţii" se lua virajul cu şaptezeci şi cinci. La „punctul mort" se cobora la şaizeci şi cinci.

Aici, la „punctul mort", mor motoarele, mor motoarele pe Feleac, deasupra bătrînului Cluj, aici, Matilda Kuţulakis, această femeie frumoasă în vîrstă de vreo treizeci, probabil cîntecul de lebădă al Pictorului, Matilda care nu semăna de fel cu numele ei, dar asta este, nu semănăm cu numele noastre şi nici măcar nu semănăm cu noi şi nici chiar cu propriii noştri vecini, aici *medica* veterinară încerca să iasă cu a treia, deşi poate se impunea a doua, şi de multe ori reuşea dacă nu cumva îi stătea în cale cîte un camion uriaş ce nu transporta *nimic*.

Matilda Kuţulakis n-a avut soarta ce o merita. Dar cine a avut-o? Matilda Kuţulakis, fermecătoare, viguroasă, sănătoasă — nu avusese nici măcar o carie la dantură — s-a îndrăgostit de Pictor. În felul ei. N-a afişat nici unul de semnele alea de îndrăgostire prin care excelează iubitele, logodnicele şi nevestele noastre. Nu a pronunţat cuvinte de genul ăsta: „Te-am căutat ieri dar mi se pare că..." Dar dacă Matilda Kuţulakis îi fusese sortită Pictorului dintru început printr-o decizie a destinului ce o aflăm abia la sfîrşit? Nu există un serviciu de previziune al iubirilor potrivite, şi nici nu e sigur că ar fi necesar un astfel de serviciu, dragostea e un risc, se merge la risc... Iar o instituţie — pe lîngă atîtea altele — care să te avertizeze că tu corespunzi din p. v. al caracterului, al dorinţelor, al... şi al..., o instituţie organizată pe baze ştiinţifice, ar fi încă una în plus?

...Şi, şi treceau prin Turda, prin faţa Teatrului din Turda (cel dintîi pas al Gazelei...) şi puneau capul compas către pădurea blestemată.

Cabanierul-Crab nu se mira de multă vreme de nimic, iar acum, cu atît mai puţin că-l vede pe Pictor (ţinea la Pictor, în felul său crăbesc, dar n-o arătase în nici un fel), venind la „Cabana Gazelei" nu în compania acesteia ci a altei femei. Dar, doamne feri, nu pusese vreo întrebare, discret de parcă ar fi făcut parte

din red., şi ancestral în datini cum era, plătise unui camionagiu să-i cumpere de la oraş televizor, apoi îl chemase pe meşterul cutare din satul de lîngă „balta mare", care meşter cutare se pricepea să înnoade fire, şi chiar înnodă nişte fire, instalîndu-i acelui televizor o antenă ciudată dar eficientă.

Pictorul şi cu sora lui Kuţulakis nu-l ocoleau pe cabanier, nici televizorul acestuia. Printr-o decizie a TAPL-ului, sau cum s-or fi numind organele de aprovizionare, pentru a se stimula turismul, personalul cabanei se mări cu o bucătăreasă; la răstimpuri cîte o furgonetă aducea alimente. Drept urmare turismul cu adevărat se învioră, veneau sătenii să bea bere şi ce mai era, venea Pictorul şi doctoriţa de vaci, nu neapărat pentru bere ci să mai vadă cîte o piesă la televizor.

Nopţile de toamnă se făcuseră calde, pe cer defilau constelaţii, Care Mari, Care Mici, chiar *şarete* uneori, dar prea des, după miezul nopţii se isca o furtună cumplită, din senin, trăsnea şi fulgera iar pădurea blestemată începea să fumege. Atît cabana mare cît şi „Cabana Gazelei" fuseseră prevăzute cu paratrăsnete ce le instalase acelaşi meşter de înnodat fire, dar de la sine înţeles, oricît de harnic ar fi fost el, şi de oricîtă cantitate de sîrmă ar fi dispus, n-ar fi fost în stare să pună fiecărui copac din pădure, cîte un paratrăsnet... prin urmare pădurea avea de suferit de pe urma focului ceresc, mai mureau cîte doi trei arbori şi cu toate acestea pădurea continua să existe. Nici un calculator super n-ar fi fost în stare să prevadă *cînd se va sfîrşi pădurea*. Cred că niciodată. Poate că dumnealui cerul nu întotdeauna are suficientă putere asupra pămîntului. Asupra pădurilor.

În zori furtunile o luau la goană, fiindu-le parcă teamă, ca şi fantomelor, de lumina zilei. Cerul, spălat, se umplea de păsări, bucuroase că mai trecuse o noapte de groază, pîrîul bolborosea mai vijelios ca oricînd, iarba şi florile pe care urgia le culcase la pămînt se ridicau iarăşi cu milenară încăpăţînare, Cabanierul se ivea în prag aruncînd o privire profesională împrejur, bolborosind nu se ştie ce, poate că protesta că nu e program la televizor şi dimineaţa, Matilda îşi pregătea motocicleta, în caz că era luni, iar dacă se întîmpla să fie duminica, nu şi-o pregătea. Pictorul aranja un foc, în vatra de sub streaşina minusculei cabane.

Într-o dimineaţă senină (noaptea însă tunase şi fulgerase!), Pictorul reveni dintr-o plimbare.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Matilda Kuţulakis.

— L-am întîlnit iarăşi!

— Pe cine?

După o tăcere, Matilda întrebă:

— A vorbit ceva?

— Da, a vorbit. A vrut să știe dacă sînt mulțumit de mine. Nu i-am răspuns nimic. Iar el a adăugat că, dacă nu sînt mulțumit de mine, acum e momentul să-l urmez... să plec cu el în „Țara dintre focuri...".

Matilda întrebă privind focul ce se năștea încet.

— Și de ce nu ai plecat cu el?

Pictorul gîndi: Ar trebui să-i spun „fiindcă ești și tu aici!"

Matilda, mereu privind focul, cu glasul ei catifelat și net:

— Eu sînt medic... e drept că de vaci și boi... oricum, aparțin unei profesiuni exacte. Pe mine nu mă impresionezi cu asemenea... basme, fragilule! Pentru prima și ultima dată Matilda fu răutăcioasă. Ea precizâ: *Eu nu sînt Gazela!*

Un alt capitol

Rep.: Ați ajuns, îmi permiteți acest compliment, la apogeu. Pot să vă întreb ce planuri aveți în continuare?

Marea Actriță: Doar dacă veți recunoaște din ce piesă sînt următoarele: „Da, am dat împreună cîteva bătălii strașnice... Ce bine era, în zorii zilei, printre prieteni, cizmă lîngă cizmă... (...) Pentru ca Dumnezeu să-ți dea toate acestea, tăticule, trebuie ca la capătul celălalt să te aștepte moartea..."

Rep.: E, dacă-mi aduc aminte, din „Ciocîrlia" de Anouilh. Intenționați să jucați rolul Ioanei d'Arc?

Marea Actriță: Nu intenționez, îl voi juca!

Rep.: Nu vă supărați, dar Ioana trebuie să fi fost foarte voinică, foarte înaltă...

Marea Actriță: De ce să mă supăr? Ioana era micuță ca și mine. Îți citez din piesă: „... atît de singură și de mică..."

Rep.: M-ați învins. Totuși... Dv. sînteți mică? Singură?

Marea Actriță: Statura e sigură. Singurătatea, aparentă. Sau invers! Statura e aparentă, singurătatea sigură.

Rep.: Și pe cînd în rolul Ioanei?

Marea Actriță: Nu mă grăbesc. Aștept. Am timp...

Pădurea blestemată foșni...

...că se afla lungită în iarbă, în mireasma florilor de vară, în aurul soarelui, într-o mare uitare de sine, iar la ureche-i țîrîia un greiere sau cine știe ce altă insectă, dar cînd se trezi de-a binelea

(plînsese în somn!), nu țîrîia nici un greiere ci telefonul. Afurisitul de telefon. Ascultă. Telefonul tăcuse. Iluzie dublă, nici greiere, nici telefon. Bărbatul de lîngă ea, cu umărul gol, bine bronzat de cerul mării, de zăpezile munților, sforăia liniștit. Deci, nici greiere, nici telefon, ci sforăit.

Gazela scoase de sub pătura moale piciorul drept, aprinse mica veioză, își privii unghiile sidefii, simțind că somnul îi trecuse. Și atunci, cum stăm cu minciuna aia ... lupta cu insomniile? Își scoase de sub pătură și celălalt picior, ar fi băut un pahar de lapte de la frigider, sau un pahar de altceva, cînd, într-adevăr, telefonul.

Gazela se așeză pe marginea patului, în pijamaua ei străvezie, așteptă ca telefonul să sune de trei ori, îl ridică și-l puse la loc, în furcă. Bărbatul de lîngă ea, distins, stilat, dar neghiob, încetă să mai „toarcă", dar nu schiță nici o mișcare. Gazela privi cu ură telefonul, apoi îl privi cu ură pe acest amant al ei. Blestemații, gîndi, mereu te spionează; un singur om nu s-a demis cu așa ceva! Merse la frigider. Un amestec, suc de roșii, suc de lămîie, vodcă, iar cînd reveni, telefonul se zgîlțîia din nou. Bărbatul nu clintea, nu-și schimbase poziția.

— Daaa?

A fost singurul „da" rostit de Marea Actriță. Zise: „Așteaptă o clipă!", sorbi din pahar, îl privi pe individul ce prindea, prefăcîndu-se că doarme, acum îl ura la fel de mult ca și pe insul de la capătul firului și spuse categoric: „Nu!"

Celălalt continuă să vorbească, Gazela îl întrerupse: „Nu poți veni la mine! Nu! Nici acum, nici mîine! Niciodată! Îl mai ascultă o clipă, repetă „Nu!" și închise.

Cel din pat nu mai putu să rabde. Se ridică, frumușel, cu ten măsliniu.

— Dă-mi te rog și mie ceva de băut. Cine a fost? Gazela nu răspunse, nu-i dădu de băut. Cine te-a sunat?

— Nu știi să te prefaci, Othello? Sînt momente cînd trebuie să te prefaci că dormi.

— Nu-mi da mie lecții! Cine te-a sunat?

— Te-am prevenit, Othello! Să nu-ți închipui măcar o secundă că aș face parte din inventarul tău personal!

Da, în glasul ei o nuanță de răutate.

— Pot să-mi iau ceva de băut?

— Nu!

— Așa deci! Cine te-a sunat? Pictorul? Dar auzisem că ...

— Îmbracă-te și pleacă! Imediat!

— Nu înainte de a bea ceva. E frig afară!

Într-adevăr, venise iarna — a cîta?

— Ascultă-mă, negriciosule, nu-mi da ocazia să-ți arăt cît pot fi de viperă! Nu vei bea nimic! La armată echiparea se face, parcă, în două minute, dar tu n-ai făcut armata, te-ai fofilat... Prin urmare eu îți dau un minut.

Othello își aprinse o țigară. Gazela i-o smulse și i-o stinse de buză, gest rapid de prestigitator. Fript la buză, Othello răcni. Se speriase, durul de el. Se sperie și mai tare cînd Gazela apucă un cuțitașșș... Începu să se îmbrace, lingîndu-și buza rănită. Marea Actriță abia-l urmărea, cunoștea prea bine gesturile sale de cabotin, cunoștea expresia ochilor languroși, nu erau ochii reci ai unui dur adevărat, cunoștea întreg scenariul fiindcă-l mai dăduse afară din casă... știa că, pe măsură ce se îmbracă, privirea lui are să devină rugătoare — îl iertase de două ori, prea mult! — cu ultimele resturi de mîndrie se abținu să cerșească o împăcare și se duse amenințînd că o va spune știe el cui...

Gazela își luă paharul, trecu în salonaș. Pe unul dintre pereți, de un vișiniu cam gretos, se aflau două tablouri, suficient de gretoase, iar între — un mare spațiu gol. Acolo ar fi trebuit să se găsească „Legenda zborului"...

Telefonul sună iar și iar! Cine să fie? Othello? Altul? „Jur ca această iubire să fie..." Cum îmi voi petrece întreaga viață, fără tine, fragilule? Dar *întreaga* moarte?

Un cu totul alt capitol

Oceanul se ridica pe orizont, amenințător și bizar (posibil că așa îl văzuseră și aviatorii zborului 19...), iar cerul se năștea v e r t i c a l din ocean — îți spărgea ochii — iar pe cer cinci lumini argintii își căutau un liman sau un cap compas.

Acum găsise culoarea, nuanța, linia, n e b u n i a, acum găsise totul, tocmai cînd pierduse aproape totul.

„Legenda zborului..." este probabil cel mai bun tablou, al Pictorului. Unde a dispărut? Dorința sa a fost să fie transmis Gazelei. Poate ca să-și dovedească el, că are totuși ambiție! Dar tîmpita aia de Mare Actriță ar fi aruncat probabil pînza aia într-o debara!

Și iată — buuuzz! — Marea Actriță făcu o vizită inopinată în provincie... la Cluj. Un binevoitor, sau un răuvoitor, — drakku

să mai înțeleagă — o informase că ... — o informase că e în mare pericol ...

„Dacă e în mare pericol ...“ replicase Marea Actriță. Avea replică. Nu degeaba era Mare Actriță. Însă — însă, după ce dădu această replică, micuța Gazelă păli.

Păcat. Păcat că autorul acestor rînduri o cam denigrează pe Gazelă.

Ea nu merită să fie judecată atît de sever. Gazela, într-adevăr l-a iubit pe Pictor. Dar a fost sclava marii ei ambiții. Ce este mai tare, dragostea sau ambiția? Sau de vină a fost Pictorul care n-a fost în stare — sau n-a dorit să o urmeze pe Gazelă în ascendența ei? Și, pe neașteptate, Gazela ce încă-l mai iubea pe Pictor (sau se înșală autorul) simți o remușcare cam la fel de autentică precum niște autografe ale lui Homer (altă răutate!) și, între două mari turnee, prinse un avion pentru orașul Cluj.

Îl sună la red. pe Poet. Vară, soare *de aur* ...

— Unde-i soțul meu? îl întrebă.

— Care soț? întrebă Poetul, lui fiindu-i ca străină noțiunea aceasta. Încă nu devenise soț și nici nu avea să devină.

— Nu fi tîmpit, *poete!* Soțul meu, Pictorul!

— Să nu mă faci tîmpit că ... *merde!* E la cabana ta, *scumpo!*

— Cabana noastră! Și să nu-mi spui „scumpo“, că îți scot ochii!

— Nu mă privesc aceste amănunte!

— Ascultă *poete!* Altădată nu-ți permiteai acest ton!

— Acum mi-l permit!

— Te voi strivi! spuse Gazela. Și nu glumesc!

Poetul, deși știa că se joacă și el cu focul, trînti receptorul. Gazela-și înfrînă mîndria. Mai formă numărul.

— Poete! Dacă închizi, sparg geamurile! Pot să dau un interurban de acolo, de la voi?

— Ba! strigă Poetul. Riști să fii pălmuită!

— Aș fi curioasă cine ar îndrăzni să mă pălmuiască pe *mine!*

— Eu!

— Tu?! Ascultă, *poete!* Dacă nu ieși de îndată în stradă, vin eu la tine, și-ți aranjez un scandal ... măcar prin asta să ajungi celebru, printr-un scandal, că prin versuri ...

— Să te duci la mănăstire! strigă Poetul. Și totuși ieși.

Poetul își pusese ochelarii. Ca să pară mai puțin Mare Pirat al Inimilor.

— Ce face Pictorul acolo, la Cabană?

— Îmi închipui că pictează. De ce nu te duci acolo să vezi ce face?! Poetul îi întoarse spatele. Nu se temea de scandal. Nu se temea de nimic. Îmbătrînise şi el. Nu mai avea chef să fie politicos cu Gazela. Considera că nu are obligaţii faţă de ea, ci *dezobligaţii*.

Marea Actriţă se duse — pe jos — de pe strada Horea în Piaţa Victoriei străjuită de Naţionalul clujean. Acolo găsi pe cine căuta, un actoraş ce-i dăduse cîndva tîrcoale, el se oferi să o ducă pînă la pădurea blestemată. Ea îi ceru, iar el o ascultă, să oprească „Skoda" la vreo jumătate de km. de cabană. Îi ceru s-o aştepte acolo. „Oricît", se supuse colegul. Ar fi aşteptat-o pînă la capătul vieţii, sărmanul, degeaba... Gazela nu s-ar mai fi încurcat cu un provincial...

Acolo unde Pictorul o luase în braţe cînd trecuseră apa, se ivise un podeţ. Venise o amiază de iulie, cum e iulie mai frumos.

Pictorul puse lîngă el pensula şi aşteptă. Recunoştea paşii fetei ce-i aducea laptele şi altele, paşii cabanierului, paşii acelui bade-electrician care se pricepea la orice, paşii oricui. Chiar şi paşii lupilor. Au, lupii, paşi?

Venind pe jos Gazela explorase terenul. Recunoscu urmele motocicletei... La rîndu-i Pictorul recunoscu fără greş mersul soţiei sale, Marea Actriţă. O privi drept în ochii ei albaştri cu ochii săi *de aur*. Zise:

— Bine ai venit. Nu te aşteptam, dar şezi.

Însă nu-i oferi ceva pe care să se aşeze.

Ochii Gazelei se plimbau de la figura soţului ei — îl găsea neverosimil de sănătos, faţă de ce i se spusese — la pînza ce o isprăvise sau pe care era pe cale de a o finisa.

— Eşti în mare formă, fragilule. Cît mă bucur! Un idiot m-a alarmat că ţi-e tare rău.

— Mie?! se miră Pictorul.

Gazela vorbea, ca-ntotdeauna, fără ocolişuri.

— Hm, fragilule... Crezi că nu pot deosebi urma unui cauciuc de motocicletă de a unei căruţe?

— Matildei îi plac aceste locuri, vine cîteodată, spuse Pictorul, fără a confirma sau fără a infirma nimic.

Ochii Marii Actriţe se lipiseră de pînza soţului ei.

— A trebuit să suferi mult pînă să reuşeşti? Fragilul *meu*, ai suferit mult?

— Dar de ce să sufăr? Totul a venit de la sine.

Marea Actriţă, fiind Mare Actriţă, avea replică pentru orice.

— A venit de la sine prea frumos, ca să fie fără suferință.. *Eu știu.* Aceasta e „Legenda zborului" păsările, sau avioanele, sau *umbrele unor lumini,* și cerul, și oceanul, și cîntecul... Aș dori mult să am această pictură...

Și cu aceste cuvinte Gazela se duse. Chiar, se duse.

Alt capitol

— Nu te supăra, foarte stimate domnule director, eu apreciez gingășia și delicatețea și farmecul dumitale. Îți mulțumesc că m-ai cerut de soție. Dar nu o merit. Nu sînt demnă să-ți fiu soție.

— Dar, Karra...

— Te rog, nu-mi spune Karra!

— Dar alții așa îți spun!

— Alții — da. Pe scurt, nu mă așteptam la această onoare, nu pot accepta buchetul, sînt convins că există destule femei frumoase ce vor mirosi cu plăcere florile astea, cu toate că nu au parfum cine știe ce, sînt de seră, îți recomand să le stropești cu ceva odicolon, oricum le vor mirosi, îți vor oferi mîna, nu e sigur că și inima, e foarte greu și riscant să oferi inima, rișți să rămîi definitiv fără inimă, e un risc teribil, eu îl cunosc, și te rog să nu mai insiști, ar fi umilitor pentru o personalitate ca a dumitale. Și-apoi... și-apoi eu nu sînt liberă!

— Mă simt extrem de surprins... de jignit. Parcă știam că... Vino te rog, un pic pe terasă... ninge superb... sper că nu te grăbești. Desigur mă găsești prea bătrîn... Marea Actriță abia-i aruncă o privire. Părea sincer întristat. Ieși pe terasă. Directorul aduse din cameră blana de vizon, i-a pus încetișor pe umeri, rămase în spate și Gazela pricepu, cu oroare, că lăcrimează! Unii bărbați lăcrimează așa de ușor, mai ales actorii ăștia... Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, pur și simplu refuza să vadă lacrimile brăzdînd obrazul unui om aproape bătrîn, celebru și aproape bătrîn și pe deasupra, director... dar poate că celebritatea anulează, parțial bătrînețea.

— Mă simt extrem de jignit...

Mereu se simțea jignit.

— Pur și simplu nu sînt divorțată, asta simplifică lucrurile și mă scutește de orice explicație.

Dar de ce acceptase Gazela această invitație „la o cafea", invitația acestui director, de trei ori divorțat, cînd știa prea bine care e scopul? Că doar tot teatrul vuia de „marea știre"! Unii o și felicitau... Nici Gazela n-ar fi fost în stare să explice de ce acceptase „cafeaua"... Unul din acei pași inexplicabili ai Marii Actrițe...

Ce stupid, în aceeași seară avea să dea iarăși ochii cu domnia-sa, numai că de data aceasta va fi machiat de cel mai bun machior al țării și va juca rolul unui tînăr...

Alergînd prin viscol, Gazela își văzu *umbra*. De unde umbră, cînd lipsește soarele?

În timp ce se deghiza pentru rolul Gabby Maple din „Pădurea împietrită", în fața oglinzii, mai mult dezbrăcată, cu umeri voluptuoși, sîni doar cu o idee mai mari decît s-ar fi cuvenit la gabaritul ei, însă fermi, atît de dulci pentru sărutat, examinîndu-se cu un anumit interes, de parcă ar fi cercetat o străină, o rivală, dar convinsă că nu mai are rivale!, Gazela simțea tensiunea din teatru, nu atît din cauza spectacolului nefinisat suficient, ci...

În restaurantul „B.Q. Mesa Neagră" din deșertul Arizona, înghebat pe scenă în grabă, cu mai multă sau mai puțină pricepere și cu acea exagerare și bizară fantezie de care dau dovadă cei ce depun eforturi ca să-și închipuie cum arată blestemata Americă, cineva din culise trase brusc, cu putere covorul și Gabby Maple, Alias Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, se dezechilibră și căzu. Exact ce urmărise cretinul din culise, executînd ordinul directorului... Publicul aplaudă. Asta da! Mulți credeau că acea cădere, foarte reușită, face parte din piesă, dar nici vorbă de așa ceva. Era o „lucrătură".

Marea Actriță se ridică abordînd un zîmbet fermecător, plin de sfidare. Zîmbi și către infamul de după culise, cel ce trăsese covorul. Zîmbi către sală și spuse: „Vai cît de neîndemînatecă pot fi!" Și culese de pe jos tava și paharele scăpate în cădere. Acesta e un gest de umilință. Dar poți culege de jos niște cioburi și ca o regină. Așa le culese Gazela.

Mai încolo, cînd se pomeni față-n față cu „pretendentul", cu directorul (machiat: juca rolul lui Alan Squier, un tînăr!!), acesta-i șopti cîteva cuvinte... „frumoase", Gazela simți cum îi miroase gura, ripostă, în șoaptă „Ai face bine să-ți cureți unghiile, țap bătrîn! Și du-te la dentist! Și spală-te pe dinți!"

Publicul aplaudă. Nu auzise cuvintele, dar își închipuia că schimbau șoapte de iubire. Deh, publicul.

Mai încolo Gazela trebuia să spună:

„Ascultă bunicule, mi-a venit ideea să vindem casa aceasta, imediat, chiar mîine. E cea mai bună ocazie pe care o putem avea vreodată, pentru că mîine acest loc va fi cunoscut în toată țara, iar lumea o să se îmbulzească aici pentru a vedea locul unde a poposit Duke Mantee".

Însă memoria o trădă pe Marea Actriță. Privi, discret către cușca sufleurului. Acesta se mulțumea să rînjească. Nu avea de gînd s-o ajute. Gazela înțelese și zîmbi și mai suav, gîtul ei frumos parcă se mai lungi puțin, ochii plini de lumină iradiară sala.

— Jur ca această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cîndva. Pentru întot... deauna!

Publicul aplaudă, se ridică în picioare. Nu e o greșală să aplauzi o Mare Actriță, chiar dacă se abate de la text. Numai că...

Numai că, după ce spectacolul, așa făcut în grabă cum era, obținu un adevărat triumf, Gazela își găsi blana de vizon tăiată fîșii-fîșii, probabil cu briciul. Aceeași mîrșavă mînă tăiase poșeta ei în care se aflau documente și bani. Pe lîngă documente, într-un buzunar separat, o fotografie a Pictorului. Aceeași mînă neagră rupsese fotografia, bucățele, bucățele.

După atîtea zîmbete pe scenă, Gazela plînse o bună parte din noapte.

Alt capitol

În toiul nopții Gazela se ridică, se spălă, alese un alt palton, stinse luminile și ieși. Orele trei ale nopții — sau ale dimineții? Nu o aștepta nimic decît viscolul aspru al unei nopți bucureștene... și o amintire, urletul viscolului prin Cheile Turzii...

O izbi vîntul, frigul, prima reacție a fost să revină în apartament, să caute o carte, sau să caute un pahar, să treacă timpul, dar vechea ei încăpățînare datorită căreia obținuse atît, o propulsă înainte pentru a-și realiza planul. Care plan? nu avea nici unul... Da, zăpada ce-i pătrundea în ochi, în gură, în urechi, avea același sunet, parfum și gust precum cea de la Cheile Turzii. Autosugestie... fiindcă zăpezile fiecărui ținut au propriile lor caracteristici, așa numai din vanitate zăpezească... Zăpezile nu se imită între ele, nu se copiază, nu-și fură mirosul, gustul, cu un cuvînt m o d a.

Prin vifor Gazela trecu prin fața unor mari restaurante, nu-i

băgă de seamă pe cei care încercau s-o acosteze, traversă una din pieţele centrale, cînd lîngă ea opri un taxi.

— Să vă duc undeva, domniţă?

Gazela îl privi pe şofer, a cărui trăsături nu izbutea să le deslueascâ. O rafală de fulgi o biciui, orbind-o. De ce nu rămăsese, totuşi, acasă? Auzi glasul cît se poate de prevenitor al celuilalt: „Să nu vă închipuiţi cine ştie ce... Eu v-am recunoscut, în lumina farurilor... vă ştiu din «Hamlet», din vreo două filme, din «Cui îi pasă de Virginia Wolf», din «Peer Gynt»... Urcaţi, altfel viscolul ăsta..."

Gazela intră în maşină fără să se mai gîndească şi căldura de la radiator o învălui plăcut.

— Mă iertaţi... cum de umblaţi singură, şi pe jos, la ora asta?

— Se mai întîmplă... Du-mă te rog undeva unde să nu fiu singură. Eşti amator de teatru?

— Iubitor de teatru, nu amator... Nici acum Marea Actriţă nu-i desluşi trăsăturile, îi lăcrimau ochii, din cauza frigului, şi apoi bezna... Era tînăr, bătrîn, un farseur, un hoţ? Şoferul, parcă ghicindu-i gîndurile, aprinse lumina de bord şi întoarse o clipă faţa către ea. Vreo treizeci şi cinci de ani, dar încărunţise la tîmple, avea ochi negri, melancolici, dar buze subţiri, gura ca o linie. Omul ce o culesese de pe stradă la un ceas neverosimil, ar fi putut să fie oricine (buza rece, subţire, de asasin...) şi ar fi putut s-o ducă oriunde însă Gazela nu se temea. zise:

— Poţi să stingi lumina de bord, ştiu că te împiedică să conduci.

— Îţi mulţumesc că mi-ai dat voie să-ţi văd faţa, pare faţa unui om cumsecade, şi chiar de erai un bandit, tot nu mă temeam.

— Ştiu că faceţi Judo, zise taximetristul.

— Aşa e. Face parte din pregătire. Doar că eu nu-l fac de formă. Nu fac nimic de formă.

— Am bănuit. Unde să vă duc? Înşiră numele cîtorva mari localuri, deschise şi la ora aia, deschise pentru o Mare Actriţă, în orice caz, dar ea declină toate propunerile.

— Dacă ar fi vorba de o preferinţă anume aş zice să mă duci în infern acolo e mai cald, însă ştiu că drumul nu e încă pe deplin asfaltat... Aşa că te rog, du-mă la Gara de Nord.

— Plecaţi undeva?

— Da. Cu primul tren.

Concentrîndu-se asupra volanului, încercînd să nu intre în derapaje, omul n-o întrebă unde pleacă şi cum se face că nu are nici un fel de bagaje. Ajunşi la gară Gazela voi să plătească, taximetristul refuză decis.

— Permiteți-mi să fac cinste unei Mari Actrițe! Vă doresc drum bun! și demară imediat. A cîta minune a lumii?! se întrebă Karra. Pătrunse în restaurantul gării, deschis zi și noapte. Descoperi o masă liberă, se așeză oftînd de plăcere. Ostenită, cît de ostenită! Privi împrejur. Cine s-o recunoască? Călătorii ce așteptau „primul tren" sau chelnării somnoroși? Și totuși! Totuși Gazela remarcă o discuție între un ospătar burtos și, pe cît se pare cam „făcut" și o chelnăriță tinerică, proaspătă, șatenă și dulce. Fără îndoială și-o disputau pe această clientă „selectă". Pînă la urmă duelul fu cîștigat de fată. Se apropie. Gazela remarcă cerceii ei cu piatră verde, ochii verzi, talia atrăgătoare. Venind fata admiră îmbrăcămintea imprevizibilei cliente, turbanul din piele de jder, colierul de la gît (perle?), observă că nu are bagaj — ciudat! — și avu timpul de a-i observa și mîinile fiindcă Marea Actriță-și scosese mănușile. Pe degete, două inele, unul cu diamant altul cu saphir. Și atît. Nici urmă de verighetă.

— Bună seara, doamnă! Ce noapte! La ora asta și păsările stau bine ascunse.

Gazela: Îți plac păsările?

Che.: Cui nu-i plac păsările?

Marea Actriță: Cunosc oameni ce detestă păsările. Dar dumitale care anume-ți plac?

Che.: Toate. Fiindcă zboară. Dar mai ales lebedele. Fiindcă-s albe. Gazela tresări și o examină pe fată. Cu ce vă pot servi?

Karra: Ceva care să-mi meargă la inimă, te rog.

Che.: Un grătar de porc, fudulii, mici, cred că se poate aranja chiar și la ora asta, dacă așteptați puțin. Cu ce tren plecați?

Marea Actriță: Cine știe! Cu unul din trenurile următoare, mai circulă încă, nu e așa? Nu vreau să mănînc. Te rog, ceva de băut.

Che.: Imediat. Un lichior de portocale, de cafea, de mandarine, de ananas. Avem tot felul de specialități cubaneze.

— *Gazela:* Nu, te rog, nu fleacuri de-astea. Te rog o șlibo...

Che.: Șli-bo?

Karra: O șliboviță.

Che.: Șliboviță?!

Marea Actriță: Exact, domnișoară, șliboviță. Sau te pomenești că nu vă compromiteți localul cu așa ceva? Nu mai bea nimeni șliboviță?

Che.: Dimpotrivă, bea toată lumea, însă mă gîndeam că o femeie ca dv... Cu apă minerală? Cu suc?

Karra: Și apă minerală, și suc. Și nu te supăra pe mine.

Che.: De ce să mă supăr? Vă servesc imediat.

Se îndepărtă, legănîndu-şi şoldurile mici, dar ispititoare. Chiar şi legănatul acelor şolduri mici trăda o nedumerire mare. Mai multe persoane de pe la mesele vecine se holbau la Marea Actriţă şi cine ştie ce gîndeau. Să nu-i judecăm prea aspru. Într-o noapte de iarnă, aşteptînd un tren care va pleca desigur cu întîrziere, îţi vin atîtea gînduri cucernice... sau păcătoase. Se spune că în astfel de nopţi de sfîrşit de lume mulţi s-au lepădat de cele rele...

Chelnăriţa reveni aducînd cele cerute, adică şlibo, suc şi Borsec. Le deschise pe amîndouă, sucul şi apa minerală, i le turnă separat în două pahare, zîmbi, însă nu profesional, pentru un bacşiş, ci fiindcă îi plăcea această fiinţă delicată ce se ospăta cu şlibo. Şi mai rămase o clipă, zîmbindu-i. Gazela o studie.

Karra: Ai dorit vreodată să te faci actriţă, domnişoară?

Che. (aproape indignată): Cine? Eu? Actriţă? Dumnezeu să mă ferească. Mă simt bine aici. Cîştig bine. De ce mă întrebaţi?

Marea Actriţă: Există părerea că toate fetele frumoase doresc să facă teatru.

Che.: Poate. Dar eu nu fac parte din acelea. Dv. sînteţi cumva actriţă?

Gazela: Arăt eu cumva că aş fi actriţă?

Che.: Arătaţi exact ca o Mare Actriţă.

Karra: Aparenţele înşală. Am exact aceeaşi profesiune ca şi a dumitale.

Che.: Atunci lucraţi la un local de mare lux. Dar la „Lido" nu v-am văzut, am fost de două ori acolo.

Marea Actriţă: Ceva mai sus de „Lido"...

Che.: Aaaa... Nu vă mai întreb nimic. Dacă mai aveţi nevoie de ceva, faceţi-mi numai un semn.

Gazela: Mulţumesc, cred că nu mai am nevoie de nimic. Aş vrea să fac şi plata.

Che.: Nu... (Stingherită.) Permiteţi unei fete simple să facă cinste unei colege atît de distinse? Vă rog!

Karra: Ciudat! În noaptea asta nimeni nu vrea bani de la mine. Pînă şi „Othello" a plecat fără să ceară nişte „mărunţiş" împrumut...

Chelnăriţa plecă, dar avu un *retour* surprinzător:

— Ce folos, distinsă doamnă, că eşti Greta Garbo sau Maria Magdalena von Loch, adică Marlene Dietrich? Ce folos?! Tot trebuie să mori...

Marea Actriţă o privi uluită. Şopti printre buzele strînse:

— Buuuzz!

Che. se aplecă.

— Poftim? N-am înţeles...

— E un tic nervos al meu... știi, sînt puțin cam nebună.

— Asta n-o mai cred, rîse Che., și se îndepărtă fiind solicitată la o altă masă. Marea Actriță o urmări întrebîndu-se de unde cunoaște fata asta numele adevărat al Marlenei Dietrich...

Che. servi alături tot un rînd de șlibo și atunci Karra pocni din degete. Micuța Che. reveni. — Mai doriți o șlibo?

— Nu. Dar văd că ți-e familiară Marlene Dietrich... cunoști melodia ce o cînta în taverna „Șapte păcate"?

— Nu. Nici vorbă. Dv. o cunoașteți?

Își făcu apariția un individ cu pălărie neagră. Merse direct la masa Gazelei, deși se mai eliberaseră împrejur. Se așeză.

Tînăra chelnăriță ce nu voia cu nici un preț să se facă actriță, aștepta un semn al Gazelei ca s-o scape de nepoftit. Gazela nu făcu nici un semn, îl făcu nepoftitul.

— Domnișoară, grăi clopul negru către Che., m-am așezat tocmai la masa asta în amintirea unei pălării...

— Poftim?

Gazela îl iscodi cu atenție. Nu era *turmentat, dar era cetățean*...

Che. îl privea inexpresivă, aștepta comanda, și atît. Dar pe neașteptate, cu totul pe neașteptate, exclamă: — Ce nas urît ai, domnule!

— Ce naiba vrei să spui, duduie?

— Că ai nas urît. Cunosc pe cineva care de ți-ar trage un pumn în nas, i-ar îmbunătăți forma.

— Ești obraznică!

— E doar sinceră, interveni Marea Actriță.

Pălăria neagră o examină pe sub boruri pe Marea Actriță și bătu în retragere. — Bine, zise. Accept scuzele. (Nu i se ceruseră scuze!) Exact acum zece zile, exact la ora asta, m-am așezat exact la această masă și mi-am pus pălăria exact unde sînt mînușițele duduiței. Fiindcă eu, am, n-am treabă, cînd ies de la lucru intru aici să iau un spriț... (Gazela se înveseli: nemuritorul Caragiale!) M-a servit alta, nu domnișoara asta căreia nu-i place de nasul meu, am luat o gură de spriț și m-am retras pentru două minute a c o l o, numai două minute, iar cînd mă întorc, sprițul mă aștepta, pălăria nu mă mai aștepta.

— De ce n-ai pus-o în cuier? întrebă Che.

— Nu există nici un cuier alături, și nici acum nu este. Numai două minute am lipsit! Eu în viața mea n-am furat măcar un ac, cu toate că aș fi putut să fur oricînd și două!

— Faceți reclamație! Serviți ceva?

— Reclamație? Am și făcut. La șeful brigăzii a patra criminale. Spriț la halbă și zece „mici".

Mici nu se mai făceau, dar exista creier rece, pane. Omul începu să mănînce, în vreme ce mînca, vorbea, ce anume? Că atunci cînd mănîncă uneori creier îi vine în minte că *poate mai gîndește*. Apoi o întrebă pe Che. dacă are un iubit.

— Dar ce, sînt muma pădurii? Sigur că am!

Omul se lansă în indiscreții, vorbi despre Liz Taylor și Richard Burton. Gazela se ridică.

— Plecați undeva?

— Da. Cu unul din următoarele trenuri...

Și se duse, micuță, elegantă, frumoasă, parfumată. Se opri lîngă drăguța Che.

— Îți mulțumesc pentru tratament. Ai dreptate, nu merită să te faci actriță!

Și merse mai departe, apariție ireală, cu totul nepotrivită cu ora și cu locul. Continua să viscolească, vîjîia vîntul, ca o haită, peste peroane, iar apoi printre cele cîteva trenuri, niște golani se legară de Karra cu eternul și năpraznicul „singurică, singurică?", nici nu-i auzi, înaintă mereu, unul dintre trenuri se puse în mișcare, ea aproape că ajunse la capătul peroanelor, într-adevăr singură acum, alesese acest loc pentru ultimul spectacol, dar trenul se duse, chiar se duse. Gazelei îi înghețase zîmbetul.

Un alt tren o luă din loc. Gazela se zgribuli de frig, de frică. Roțile... Privi luminile ultimului vagon pierzîndu-se în ninsoare.

Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, mică și singură pe această planetă ultrapopulată, se scutură prelung de un fior și urlă în ninsoare:

— Nuuu! Degeaba! Eu nu sînt Anna Karenina!

Se întoarse și tresări cumplit. Nu recunoscu de îndată umbra ce o pîndea. În spatele ei se afla Che. Își aruncase pe umeri un palton, dar tremura și, pesemne plîngea. Reuși să îngîne:

— Nu vă supărați... V-am urmărit... Am avut impresia că... Dar sînt mică și proastă...

— Nu ești mică și proastă, Che. Ai avut dreptate. Am vrut să... dar nu am destul curaj, sau nu vreau... încă nu vreau. De ce plîngi, Che.?

— Eu plîng? De ce ați vrut să...? Sînteți prea tînără, prea frumoasă ca să vă întîlniți de pe acum cu EA.

— Uneori nu-s suficiente frumusețea și tinerețea. Karra o scrută: Care EA?

— Doamna Moarte.

— De unde cunoşti tu expresia asta?

— Nu ştiam că e o „expresie". Dar EA, nu e o Doamnă? Aşa se spune şi la noi în sat. Şi se zice că, dacă e numită astfel, întîlnirea cu EA nu e atît de urîtă.

— Bine ar fi. Îi spui „Doamnă" şi-ţi închipui că e o bucurie să ajungi în braţele ei... Dar cred că e fals. Există o poezie celebră în care i se spune cam la fel, o poezie străină. Vrei s-o asculţi?

— Vreau, dar nu cunosc nici o limbă străină...

— Fii fără grijă, ţi-o spun în româneşte. Ascultă! „A murit Buffalo Bill, cel care călărea un armăsar argintiu şi dobora un doi trei patru cinci porumbei, numai aşa, Iisuse, frumos bărbat era. Şi aş vrea să ştiu DOAMNA MOARTE cum îţi plac privirile lui albastre".

— Ciudată poezie, comentă Che. Eu nu prea înţeleg poeziile fără de rimă, dar asta e frumoasă... Şi vreţi să spuneţi că dacă i te adresezi cu „Doamnă", nu e mai simplă întîlnirea?

Cugetarea aceasta a unei fete prea puţin citită, o ului pe Gazelă. Pe neaşteptate Marea Actriţă începu să plîngă. Pictorul... cu ochii lui de *aur*... Probabil că „Doamnei" îi plac şi ochii *de aur*...

Che. începu iarăşi şi ea să plîngă. Două femei hohoteau în plin viscol, Marea Actriţă şi chelnăriţa ce nu voia să se facă actriţă, fie şi Mare.

Şi după ce plînsul se termină — orice plîns se termină — ce nu se termină — chiar şi gloria — chiar şi nemurirea — Che. zise:

— Am minţit. Dar şi Dv. aţi minţit, tot timpul. V-am recunoscut deîndată. V-am văzut în două filme care nu mi-au plăcut şi într-o piesă ce mi-a plăcut. Prietenului meu i-au plăcut filmele, însă nu piesa, în rest ne potrivim. E şofer pe Getax, în faţa gării. Ne duce pe gratis, ştiu că nu aveţi bani...

— Proasto! Am bani!

— Proastă sînteţi dumneavoastră! Aveţi bani, dar nu chiar destui ca să plătiţi prietenia unei fete ce vă admiră şi căreia îi este milă de o Mare Actriţă. Eu nu mă pricep, nu ştiu prin ce necazuri aţi trecut dar... unde voi fi auzit asta?... suferinţa vă este scrisă pe figură... altfel nu aţi fi ieşit acolo, departe, pe peron...

Milă! Gazela se cutremură. Buuuzz!

Şi dacă am suferit, şi dacă, mai ales, am plătit fericirea prin suferinţă, este că am fost inconştientă... şi fiindcă există o balanţă şi un echilibru... sau un echilibru într-o balanţă...

— Mie nu-mi place şlibo, spuse Che. Dacă mergeţi acasă, prietenul meu ne duce pe gratis, nici nu e de mers cu altceva, dar să

mă invitați la un Martini. Atîta am auzit despre Martini, dar n-am gustat o picătură.

— N-am Martini, spuse Gazela. Am whisky.

— Perfect, doamnă. Nici dintr-acela n-am băut în viața mea. Să mergem, altfel înghețăm aici și ne așteaptă prietenul meu, pe care l-am și a l e r t a t, și ne duce fără bani (Che. acorda mare importanță acestui amănunt), dar trebuie să vină înapoi că are nevoie și de clienți care plătesc.

— Să nu-mi mai spui „doamnă", bine, Che.?

— Dar atunci, cum, doamnă?

— Spune-mi... spune-mi Karra.

— Așa-ți spunea și EL?

— Care... EL?

— Cel pentru care suferi.

— Cum de ți-ai dat seama, Che.?

— O femeie în situația ta, Karra, iese... la peron numai cînd suferă din dragoste... Haide, Karra.

Marea Actriță nu reuși să deslușească prea bine trăsăturile acelui prieten al drăgălașei Che., el nu aprinse lumina de bord și-n afară de un „sărumîna" nu scoase un cuvînt, conduse bîjbîind prin viscol, automobilul derapă de cîteva ori, ajunseră totuși cu bine, alt „sărumîna" și demară.

— Nu-i așa că e drăguț? întrebă Che.

— E mai mult decît drăguț, afirmă Gazela, convinsă că nu l-ar mai cunoaște, și are mare noroc de o fată ca tine.

Che. admiră apartamentul Marii Actrițe și declară că nu dorește altceva decît să dispună cîndva de ceva măcar asemănător.

— Dar chiria cît costă? Vă rog să-mi spuneți, Doamnă...

Chelnărița de la restaurantul gării, care nu voia cu nici un preț să devină aotriță, rămînea strict realistă. Deocamdată. Puțin mai tîrziu avea să-i provoace un mare șoc Gazelei. Aceasta o corectă:

— Ne înțelesem să-mi spui Karra...

— Așa e, dar m-am intimidat... Cît te costă chiria?

Ajunseră în salonașul vișiniu, împodobit cu cele două tablouri grețoase. Era cald în odaie. Marea Actriță întredeschise o fereastră lăsînd să pătrundă o aripă a iernii. O instală pe Che. într-un fotoliu moale ca blana unei mițe.

— Așteaptă o clipă, Che., acuma eu te servesc!

Reveni iute cu o cupă de cristal în care sclipeau cuburi de gheață, sifon, pahare înalte, o sticlă.

— E un „Johnnie Walker". Unii pretind că ar fi cel mai de soi whisky. Dar mă tem să nu fii dezamăgită.

— Şi cum se bea?

— Sau sec, sau cu gheaţă, sau cu sifon şi gheaţă... Tu cum preferi?

— Aşa cum îl bei tu...

Karra pregăti amestecurile, ciocniră, Che. gustă, nu zise nimic. Ţinea paharul cel înalt în mînă şi privea tablourile de pe peretele vişiniu.

— Care din ele îţi place mai mult?

— Cel din mijloc, răspunse fără să ezite Che.

— Care tablou din mijloc? În mijloc nu e *nici un tablou!*

— Cum nu? Acela cu păsările, deasupra oceanului. E tare frumos. Celelalte două *mă lasă rece.*

— Îţi repet, Che.: nu există nici o pictură, cu păsări, cu ocean...

— Vrei să spui că m-am pilit?!

Gazela o privea ţintă. Tabloul acela, adică „Legenda zborului", exista numai în memoria ei, a Gazelei. Cum se poate ca o fată, cu totul străină de trecutul ei să vadă „Legenda zborului" pe care Marea Actriţă nu reuşise s-o aducă la Bucureşti decît în memorie?!

Aceasta a fost una din cele mai chinuitoare întrebări...

Pe la zece dimineaţa, după una din insomniile ei, Marea Actriţă o examină pe Che. Fata încă mai dormea. Respira adînc şi sănătos, era frumoasă şi cît se poate de normală. (Dar în acest caz, cum, cum de văzuse „Legenda zborului?) Avea, Che., o slujbă solidă, un iubit ce o va lua probabil de nevastă... Gazela pregăti servicium, cacao, iar cînd totul fu gata, o servi la pat pe dulcea chelnăriţă ce nu voia cu nici un preţ să devină actriţă. Che. o privi cu tristeţe şi gravitate.

— Nu e aşa că ai prefera să-l serveşti pe altcineva? Nu e aşa, Karra?

— Taci şi mănîncă. Apoi, trebuie să mai dormi, aici. Eu voi pleca, să nu te superi...

— Iarăşi... peronul?!

— Nu! Am terminat cu năzbîtia asta!

— Pe cuvînt?

— Nu-mi dau cuvîntul pentru o năzbîtie. Ieri am fost tare întoarsă pe dos, dar acum iau totul de la început. Sînt de fier. Lasă cheia la portar, după ce mai dormi. Şi vreau să te mai văd. Nu glumesc, trebuie să te mai văd!

De ce voia Marea Actriţă s-o revadă pe chelnăriţă? Îi devenise simpatică, dar, mai ales voia să verifice şi a doua oară dacă mai vedea tabloul din mijloc.

Un alt capitol

CE AMURG SĂLBATIC!, gîndi poetic Poetul (cel mai bun prieten al Pictorului), urmărind un arhipelag de nori purpurii ce se deplasa într-o lenevă splendoare pe direcția Feleacului.

Apoi gîndurile Poetului coborîră pe pămînt, pe amărîta noastră Terra, cea de atîția ani amenințată cu dezagregarea atomică, sau nucleară, sau cum preferați... De fapt, cum preferați?

Poetul se pomeni filozofînd — ce poate fi mai firesc pentru un Poet? În vreme ce arhipelagul de nori purpurii se topea dincolo de Feleac.

Foarte elegant, Poetul, ca întotdeauna, ridicol de elegant însă *„Du sublime, au ridicule il n'y qu'n pas"* ...

Și așa ajunse în preajma Naționalului unde studie cu grijă distribuția cunoscutei trupe bucureștene, aflată în turneu. Un gurmand cercetează cu aceeași grijă lista de bucate a unui local... ce prozaică observație.

Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, nu figura în distribuție, nici măcar ca figurantă, însă o Mare Actriță nu prea acceptă rol de figurantă — în paranteză fie spus.

Liniștit în această privință (nu dorea cu nici un preț s-o vadă pe aceea care, cumva inexplicabil, îi devenise inamică), Poetul urcă spre intrare, îi zîmbi tipului cu biletele, acesta zîmbi la fel de complice, și doar cu un zîmbet pe post de bilet, Poetul pătrunse în sălașul cel sacru al culturii. Ca de obicei își găsi loc bun, în față. Se așeză, se destinse și se pregăti pentru un festin intelectual. Urmări cu interes începutul piesei, îi găsi, bineînțeles și cusururi, dar și calități, dar cînd pe scenă apăru Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, i se făcu părul măciucă. Nu figurase pe afiș, Karra, dar fusese înlocuită titulara în ultima clipă, și cum se întîmplă adeseori în teatru — și nu numai în teatru — secondanta a fost mai bună decît titulara!

Mușchii Poetului se contractară. Mușchii, vorba vine. Ca un adevărat intelectual ce se considera, disprețuise dintotdeauna sportul. Nu avea mușchi dar încă părea tinerel, *neînceput*...

Ar fi dorit să părăsească de îndată sala, dar ar fi trebuit să deranjeze o mulțime de oameni, se decise să suporte pînă la pauză — și suportă. În pauză urcă la bufet, luă un servici, își aduse aminte că într-un oraș străin băuse, tot într-o pauză ca aceasta, două cupe de șampanie. Coborî, se strecură către ieșire, elegant, mărunt, insignifiant, glorios, autor de mare viitor, printre specta-

torii filistini și nefilistini, cunoscători și necunoscători, și se afla doar la un pas de mîngîietoarea noapte de toamnă, cînd, în spatele său, un glas...

— Poete! Pleci?

Lîngă el se afla Ofelia. Ieșise în hol, costumată, spectatorii căscară ochii, Poetul își dădu seama cît de mult îi va crește reputația de Mare Pirat al Inimilor, însă de data asta puțin îi păsa.

— Nu-mi place spectacolul *tău!* De-aia-mi iau tălpășița. Spectacolul vostru *modern* e bun pentru snobi.

— Dar tu ești cel dintîi dintre ei, replică liniștită Ofelia-Marea Actriță. Vreau să stau de vorbă cu tine.

— Eu nu stau de vorbă cu tine!

— Vei fi nevoit! spuse ferm Marea Actriță.

— Și cine mă va sili?

— Eu! Sînt cu mult mai mare decît tine, micuțule, poetașule. Nimeni în țara asta nu reține vreun vers al tău. Ești nimeni. Ești NIMIC. N I M I C!

Poetul, cu un calm remarcabil:

— Ha, ha! Și tu cine ești?

— O Mare Actriță.

— Din partea mea, treacă. Și ce dorești de la mine?

— O știi! Vreau să iau cu mine „Legenda zborului". Chiar în seara asta.

— N-o vei lua. Nu e la mine!

Ofelia, frumoasă și palidă ca în poezia lui Rimbaud cînd o leagănă valurile, vă aduceți aminte, desigur, se aplecă în fața Poetului, gest greu de analizat. Cerșea? Implora? Se înclinase, dar rămăsese mîndră. Gazela, Marea Actriță.

— Aș vrea, cel puțin, să văd tabloul, așa cum e acum, finisat.

— Nu, rămase necruțător Poetul. Tu nu meriți să vezi nimic.

— Aș fi prima fată ce te vizitează?

— Nu, dar ești ultima care mă va vizita, răspunse Poetul, dur, deosebit de mitocan, așa cum nu-i stătea-n obicei. Și ca să fie și mai rău, preciză: Pe mine nu mă vizitează oricine și oricînd.

Karra strînse din pumni.

— Ai să mori, *poete!* Lent și în chinuri... Am să te distrug! Nu uita! Mă țin totdeauna de promisiune!

Bătu un gong. Al destinului? Nu, e prea mult spus, se anunța actul următor. Regizorul o găsi pe Ofelia discutînd cu acel individ dubios, Poetul. O tîrî după culise, îndrăzni chiar s-o moralizeze. Gazelei nu-i păsa, era cu adevărat p r e a m a r e.

Poetul ieși din teatru, se cufundă în noapte, dar ceva ca o vrajă, vraja unui blestem, îl aduse înapoi, de ce? Ușile principale

fuseseră zăvorîte, dar el intră pe „la artiști", unde era bine cunoscut, prea bine cunoscut... Nu mai băuse nimic, de multă vreme. Dezastrul său abia urma să înceapă.

Auzi, ca prin vis următoarea parte a piesei pe care o cunoștea foarte bine. Avu o tresărire cînd o văzu pe Ofelia, parcă pierdută în valurile unui ocean bizar deasupra căreia cinci păsări își pierduseră ca capul compas.

Ofelia tăcea. Sufleurul sufla. Sufleurul suflă și mai tare. Ofelia — Gazela își reluă monologul, dar în mijlocul lui — dar nu împotriva logicii — dar spre deruta regizorului, a partenerilor, ea rosti: „Jur ca această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cîndva!" Sala fu cuprinsă de un fior — în așa fel fuseseră rostite aceste cuvinte. Dar Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, nu se mulțumi cu atîta. După o mică pauză, adăugă: „Pentru întot... deauna!"

Apoi spectacolul s-a desfășurat normal. Cu mare succes.

Dintre criticii de artă aproape doi remarcară abaterea de la textul marelui Will, unul o dojeni pe interpretă pentru „inovație", altul o complimentă pe interpretă și-l lăudă pe regizor — nevinovat! — pentru ceea ce el numea „interpretare creatoare a unui text clasic".

Poetul se întoarse acasă nedumerit. Nu-și amintea ca acele cuvinte să facă parte din „Hamlet". Culese volumul din raft și-și petrecu noaptea recitind piesa. Nu găsi cuvintele rostite de Gazelă, și totuși nu-i erau necunoscute! Încetul cu încetul crezu că-și amintește... Da, Marea Actriță profanase textul... însă... și cu un șoc violent, își aminti: „Ai să mori, *poete!* Lent și în chinuri... Am să te distrug!"

Se sperie. Chiar se sperie. Avea undeva niște băuturi... acum era chiar momentul să le scoată iar la iveală. Dezastrul...

Un alt capitol

Ajungînd la București Marea Actriță puse la cale un plan. Nu se știe dacă diabolic, totuși un plan. O invită pe drăgălașa Che. Și ea făcea parte din „plan".

— Prietenul meu e plecat pentru cîteva zile, zise Che. Schimbă motorul la rabla aia a lui. El nu-mi dă voie să beau... Cine a fost prietenul tău... acela care a pictat păsările, oceanul?

Gazela o privi pieziș.

— Un zeu . . .

— Un zeu . . . bine, un zeu, totuși ce era?

— Pictor.

— Aha, mă prind. Și de ce nu sînteți împreună. Nu cumva a murit?

— În privința morții nu poți fi niciodată sigură, Che.

— Bine. Nu te mai întreb nimic.

— Mai bei?

— Nu . . . Ba da.

— Poftim sticla, servește-te cît dorești. Blestematul de Poet! se pomeni spunînd Marea Actriță.

— Cum vorbești despre el?! N-a fost el dragostea ta?

— Dragostea mea e Pictorul. Cu Poetul e altceva. Karra dădu din mînă. Un gest deznădăjduit. Ea, care . . . Cu Poetul e altceva, prea complicat. Poetul păstrează „Legenda zborului", cea mai frumoasă pictură a dragului meu . . .

— Cele cinci păsări?

— Bineînțeles.

— Dar cele cinci păsări sînt aici!

— Nu, Che. Nu sînt aici. Sînt departe! Poate că încă mai *zboară!* De fapt nici eu nu știu prea bine unde sînt!

— Dar eu le văd! Le văd! Le văd!

— Ai băut prea mult, Che.! Am să te spun prietenului tău. Îți închipui că vezi ceea ce nu e. Iar dacă vezi — nu mai înțeleg nimic. Cum poți să vezi ceva despre care știu numai eu? Acolo nu e nimic, doar un spațiu gol . . . un spațiu *jefuit* în care ar fi trebuit să plutească cele cinci păsări, cele cinci *umbre ale unor lumini.* Karra o înveli cu un pled. Dormi, Che.!

— Bine. Am să încerc.

Dar după o clipă, două, Che. deschise ochii, alarmată.

— Nu te mai uita la mine în felul acesta, că mă sperii și plec. La ce te gîndești, Karra? De ce mă studiezi?

— Mă întrebam dacă vreuna din noi două e nebună, și mă întrebam care.

— Și care e?

— Nu știu. Dar am să-ți propun să verificăm.

— Cum poți să . . . verifici nebunia?

— Am să-ți spun după ce dormi. Am un plan. Și acum, dormi, Che.!

Gazela trecu în altă cameră și formă numărul aeroportului.

Ploua mărunt, sîciitor, totuși aeroplanele decolau. Și aterizau. Se lăsa lin, ca un condor al Anzilor, cîte un superb avion, aducînd grupuri de indivizi aiuriți, cu ghitare, cu șepci fistichii terminate-n cozoroace de un kilometru, însoțiți de stewardesse pe care le-ai fi cerut de nevastă și cu ochii închiși. „Mor de frică!" se plînse Che. „Am să te tratez cu un întăritor, făgădui Gazela. De ce mori de frică?" „N-am mai călătorit cu avionul. N-am mai zburat", frisonă Che.

— Și-n acest caz cum de ești tu în stare să vezi cele cinci păsări ce zboară, tu care nu știi ce înseamnă zborul?

— Cu ochii am zburat, Karra! Cu ochii am zburat de atîtea ori!

Foarte elegantă, Che. făcea o impresie favorabilă. „Iată o italiancă, precis", cugetară niște gură-cască. Gazela, nu mai puțin elegantă, ba dimpotrivă... Alcătuiau o pereche de tinere femei fermecătoare. „O italiancă și o franțuzoaică." Franțuzoaica era Marea Actriță.

Cînd avionul aterizează la Cluj, Che se liniști și deveni practică.

— Despre ce să-i vorbesc?

— Filme, teatru, cunoști destul, despre orice, dar nu fi îngrijorată, are să vorbească el. Va încerca să te seducă.

— Sînt neatinsă.

— Mi-ai mai spus. Și nu-mi scoate ochii cu asta.

Un telefon: „Dacă se poate vorbi cu Poetul..." ciripi Che.

Cum să nu se poată? Sensibil cînd era vorba de un glas de femeie, Poetul se prezentă imediat. Che. îi spuse, mimînd o vagă emoție, conform lecției învățate, că e o tînără bucureșteancă, în trecere prin Cluj, că a cumpărat chiar acum ultima carte a Poetului și că ar îndrăzni să-i ceară un autograf. Ar putea îndrăzni să-l caute la redacție? Poetul meditâ, sau se prefăcu. „Dar cum, domnișoară?! Aici la noi e zarvă, ca-n toate locurile unde se întîlnesc mai mulți literați. Nu putem conversa în liniște... Unde vă aflați acum? Chiar lîngă librăria Universității? Dar e perfect, tocmai am ceva de rezolvat prin oraș, pot să vin în cîteva minute...

— Dar nu se poate! Nu vreau să vă deranjez!

— Nici un deranj! O plăcere! Cum vă pot recunoaște?

— Eu am să vă recunosc... după fotografia de pe copertă...

— Ha, ha, am mai îmbătrînit un pic... Sînteți încîntătoare... ce flori preferați?

Poetul nu avea nici o treabă prin oraş, singura urgenţă era s-o cunoască pe această admiratoare picată din senin. Întîlnirea se produse în condiţii clasice — nimic nou sub cer. Totuşi, o mică noutate, din faţa celeilalte librării, „Coşbuc", Gazela urmărea Marea Întîlnire.

Dacă ar fi ştiut Poetul! Dar nu-şi pusese ochelarii, din cochetărie! Adusese un buchețel de flori, aprecie de îndată graţia „admiratoarei", îi spuse că pe drum rezolvase ce avea de rezolvat, îi mai spuse că un autograf nu se dă pe stradă — n-ar binevoi duduia să-l însoţească la o cafea — dacă n-are altele de făcut. Che. nu avea nimic de făcut, adusese — cică — nişte medicamente din Bucureşti unei rubedenii internată la spital, acum e liberă pînă la trenul de 22 şi...

Poetul o conduse la un local discret şi pretenţios, îi oferi cafea, băutură... Fata nu făcu nazuri şi, prevenită, nu se miră cînd îl auzi comandînd pentru el lichioruri... Ea preferă vodcă poloneză. Poetul, tot mai încîntat, tot mai sigur, o întrebă pe Che. cu ce se ocupă, învăţătoare, minţi Che, aici Poetul încercă o îndoială, oare nu cumva învăţătoarele sînt nişte bigote virtuoase? În sfîrşit, după ce şi prînziră, veni întrebarea: ar accepta delicata domnişoară să viziteze bîrlogul modest al unui holtei? Poate să-i pună discuri, să-i arate cărţi deosebite, icoane pe sticlă, picturi.

— Mă dau în vînt după picturi, acceptă prea iute Che.

Dacă n-ar fi fost un pic ameţit şi de băutură, şi de francheţea acestei fete, Poetul ar fi intrat la bănuială...

Bîrlogul său de burlac nu părea chiar atît de modest, garsoniera încărcată cu prea multe obiecte, prea multe colţuri — şapte?! — prea multe etajere. „Învăţătoarea" dădu ocol încăperii, urmată la pas de Poet, ca de un motan. Examina doar picturile. Nu reuşi să-şi ascundă preocuparea.

— Cauţi ceva anume?

— Nu... adică da, răspunse Che., văzînd că tabloul ce o interesa nu e acolo, convinsă că de fapt e la Bucureşti, la Karra, decisă să joace totul pe o carte. Caut... caut „Legenda zborului".

— De unde şi cînd ai auzit despre „Legenda zborului"? strigă Poetul perplex.

Che. rîse cu multă sinceritate. Poetul se zgîia, înfuriat.

— Lumea e foarte preocupată de tot ce se petrece în sferele artistice, explică „învăţătoarea". Ai un foarte bun prieten, un pictor. Am auzit că pictura sa cea mai reuşită este la dumneata. Acest tablou se numeşte „Legenda zborului".

Pictorul zîmbi amar, acum îl încolţiseră toate bănuielile.

— Precum vezi, „Legenda zborului“ nu se află aici, altfel o puneam la loc de cinste. Da, e o lucrare deosebită... însă a fost acaparată de scîrba de nevastă a Pictorului... una ce face pe actrița, în București... Renunțînd la orice veleitate de Mare Pirat al Inimilor, Poetul își puse ochelarii. Ia uită-te în ochii mei! Spune adevărul! Pentru „Legenda zborului“ ai venit la mine?

Che. rîse cu detașare, Poetul se mai calmă.

— Ia te uită, porți ochelari! Îți vin bine. Prietenul dumitale are o nevastă la București, actriță? Cum o cheamă?

— Aș fi fost gata să jur că ea te-a trimis. Chiar nu știi cine e?

— Chiar, chiar!

Ca aproape toate femeile frumoase Che. se pricepea să mintă convingător.

— Nu mai știu cum o cheamă, zise Poetul cu zăduf. Am șters-o din memorie. Pentru întotdeauna. Poetul păli. Ultimele cuvinte făceau parte din *jurămînt*. Acum își amintea bine.

— Să te cred?

— Cum dorești. Să te conduc la gară?

— Mulțumesc, nu. Am să iau un taxi de aici de la „Republica“.

Cuprins de un val de furie, Poetul strigă în urma lui Che.!

— Să știi că nu m-ai păcălit, puștoaico! Ea te-a trimis, bestia, să scotocești prin casă pe la mine!

Mergînd singură în noapte Che. avu senzația că intrase într-o poveste al cărei tîlc nu-l va dezlușa vreodată... Oare cheia acestor întîmplări o deținea Marea Actriță? Dar și ea părea dezorientată. Sau Poetul? De ce o dușmănea Poetul pe Karra?

— Ei? Te-a sedus? întrebă Gazela cînd se reîntîlniră în camera hotelului.

— A încercat. Dar cînd a început să bănuiască adevăratul scop al vizitei mele, a schimbat foaia.

— A început să bănuiască?

— Da. Am tăgăduit, dar nu e un băiat prost, să știi. Și să știi că „Legenda zborului“ nu e la el.

— Dar unde e?

— La București. La tine. Acolo unde am văzut-o eu.

— La mine nu ai văzut nimic.

— Dar nici la Poet!

— A ascuns pictura!

— Nu-mi vine să cred. Mi-a vorbit mult de Pictor... a ținut la el... nu înțeleg de ce te urăște pe tine! Dar tu ce ai făcut? Ce nebunie ai mai făcut Karra?

— Am luat o decizie. Rămîn aici pînă ce voi găsi „Legenda zborului", pînă ce mă voi întoarce în București ca să joc rolul Jeannei d'Arc. Mă voi întoarce ca învingătoare.

— Și pînă atunci lași scena?

— Doar pentru o vreme. Am și primit oferte de la Naționalul de aici.

— Minunat. Nu îți pierzi... cum se numește... antrenamentul.

— Am refuzat oferta. Voi fi foarte ocupată.

— Ai refuzat? Acum știu care din noi e nebună! Tu, Karra.

— Poate. Dar persist în nebunia mea. „Și La Hire, și Xaintrailles, dragii mei tauri furioși!... Da, am dat împreună cîteva bătălii strașnice..." Nu te speria, Che., e din rolul meu în „Ciocîrlia". Nu-mi voi pierde „antrenamentul". Și voi mai da bătălii strașnice!

— Doamnă Mare Actriță, spuse Che., toate aceste vorbe sînt frumoase, dar nu te satură. Iar mie, dacă mă crezi, mi s-a făcut o foame!

— Mîncăm chiar aici, la parter, doar că la „Conti" avem mari șanse de a-l întîlni pe Poet, dar nu-mi pasă.

— Nici mie nu-mi pasă, zise Che. Mergem! Mor după o fleică în sînge!

Da... Poetul era acolo, la o masă cu o brunetă, din întîmplare nu urîțică.

— Iată-l! Am să-ți vin de hac, *poete!* șopti Marea Actriță.

— Ce este între voi, nu prea înțeleg. Dar ca să-ți arăt prietenia mea Karra, în seara asta îi vin eu de hac... nițel... Să vezi ce-i fac, și se ridică, merse la masa Poetului, cu volumul acestuia în mînă. Vorbi tare, s-o audă cît mai multă lume, și, firește, Karra.

— Bună seara, domnule poet! Vă mulțumesc încă o dată pentru autograf. Vă mulțumesc că la sfîrșit ați scris „cu dragoste" și v-ați iscălit. Nu speram că v-am inspirat „dragoste".

Bruneta se uita la ea ca la o vedenie. Poetul își reveni cu greu.

— Mi-ați spus că aveți tren la ora zece seara, domnișoară...

— Mi-am amînat plecarea. Speram, după ce am văzut acel „cu dragoste" să vă revăd. Nu-mi închipuiam că vă risipiți atît de ușor „dragostea" în stînga și-n dreapta! Luați-vă dragostea înapoi!

Și Che. îi aruncă în față volumul cel genial. Reveni la Masa Gazelei. Poetul o urmări cu ochii, o recunoscu pe Gazelă, înțelese... Înțelese că nu e de jucat cu Marea Actriță.

Într-o duminică — Buuuzz!! — Poetul auzi soneria. Sări din pat, se privi în oglindă, era neras, încercănat, cam scofîlcit. Își puse unul din halatele sale fistichii ca să mai atenueze nițel efectul

minus al mutrei sale obosite, se duse să deschidă... Marea Actriță!

— Știu că ești de cîtva timp în Cluj, zise Poetul, acru. Ce te tot învîrți pe aici... vedeto?

— Ești beat?

— Dacă ții cu orice preț, intră. De altfel aș fi vrut să-ți vorbesc.

— Ce să ne vorbim, noi? Numai după ce am să te distrug.

Poetul puse pe măsuță pahare și sticle. Cînd era lovit în plex, se înclina ușor.

— Știu că ai fost tratat de mai multe ori pentru beție, zise Gazela.

— Ai trimis la mine bestia aia mică să-mi smulgă „Legenda zborului" *cu orice preț*. Pictura nu e la mine. Ți-am restituit-o. Cum intenționezi să mă distrugi?

— Prin orice fel de mijloace, fără scrupul și remușcări. Și fără milă. Nu mi-ai restituit niciodată pictura soțului meu.

Un rînjet hidos avu Poetul.

— Soțul tău! Acum ți-ai adus aminte de el?!

— Gura, *poete!*

— Gura, tu! M-ai dat în judecată. Ai cîștigat fiindcă ai plătit ce se cere. Ai cîștigat, ți-am înapoiat pictura.

— Aiurea! Nu mi-ai înapoiat nimic! Nu torni ceva?

— Bravo! Ai de gînd să ciocnești cu un dușman?

— Am ciocnit cu destule canalii! O canalie în plus... Tu nici măcar nu ești o canalie de mare calibru. Îmi spui unde e „Legenda..."?

— Am auzit că ești nebună, zise Poetul. Frecventezi tot felul de medici psihiatri. Pictura nu e la mine. Vrei vișinată?

— Șlibo! Văd că ai.

— Șlibo! Ca și Pictorul!

— Ca și Pictorul. Frecventez psihiatrii care au încercat să te trateze.

— Interesant! De ce?

— Poate că la unul din ei se află „Legenda zborului". Ai făcut-o cadou într-un moment de beție. Pentru asta am să te distrug.

— Te-am întrebat: cum?

— Voi demonta gloria ta de poet. Iată-te prevenit. Gloria ta de poet nu e decît un spanac, alimentat de alți spanaci. Îi dau oricînd un bobîrnac gloriei tale spanacești, iar apoi o să vii la mine ca să-ți împrumut de o cinzeacă. Mai gîndește-te.

În aceeași zi Gazela se pomeni îmbrățișată de o matahală de fe-

meie, blondă, destul de frumoasă, deşi matahală. Gata gata s-o dărîme.

— Tu eşti? Te-ai întors la Cluj?

— Corina? De unde ai răsărit?

Fostă colegă de liceu, fostă cîndva bună prietenă.

— Stai la hotel? Ce prostie! Chiar acum te muţi la mine.

— Nu, Corina. Nu vreau să conturb armonia ta conjugală. Ce, ai divorţat? De ce? Chiar ai divorţat?

— Da, şi mă simt foarte bine. Domnul considera că sînt prea înaltă şi prea corpolentă pentru el şi... a plecat cu una micuţă, cam ca şi tine... Corina rîse, pieptul ei mare tresăltă. Dar tu.? Divorţată?

— Eh... aşa şi aşa...

Un cu totul alt capitol

Un amănunt secundar. Apăru un articolaş, de altfel fără haz, ce lua în derîdere nu numai ultimul volum al Poetului, ci întreaga sa creaţie. Alte reviste publicară vreo două trei, asemănătoare. Obişnuit doar cu succesul, Poetul se prăbuşi. Crizele sale de etilism deveniră tot mai dese, pînă ce fu considerat irecuperabil... Nu mai publica nimic, nu mai era în stare să scrie nimic, nu era în stare să priceapă ce se petrecuse cu el...

În acest timp Gazela călătorea către pădurea blestemată... Se petrecuse unul din acele fenomene mai greu explicabile: un loc pustiu, izolat, printr-un joc al şanselor, intră pe neaşteptate în modă. De la o vreme cabana bătrînului crab, ignorată, uitată, colcăia de excursionişti. Cei ce descoperiseră farmecul ţinutului. Cabanierul, acel om cu amintiri confuze şi ciudate, abia mai pridideа. Mulţi veneau cu automobilele „personale". Nimeni nu bănuia se pare că va veni şi criza ener...* Pe maşini aduseseră cărucioare pentru prunci, umpluseră portbagajele, în sfîrşit, totul se schimbase aici, poate cu excepţia Bătrînului Crab. încremenit în aceeaşi vîrstă. Fuma aceeaşi ţigară ieftină, duhnitoare, şi o văzu pe Gazela trecînd, fără a da semne că o recunoaşte. Însă alţii o recunoscură — ea pe nimeni. Nu din mîndrie. Nu neapărat din mîndrie. Se simţea puţin

* ...văril.

obosită. Nu arăta, dar ajunsese la capătul puterilor. Poate că şi viaţa începuse s-o obosească. Nu. O Gazelă nu oboseşte niciodată. Cel mult — moare. Marea Actriţă nu se pregătea încă să moară. Asigurîndu-şi că are bricheta în poşetă, precum şi chibrituri, precum şi una din cheiţele yalle, descuie uşa. Nu ruginise. În „Cabana Gazelei" existau, sau existaseră, două lămpi cu petrol. Dar şi curent electric. Căută mai întîi comutatorul. Iată un lucru greu de înţeles, uitase unde e. De altfel fusese plasat de meşterul acela din „satul mic de lîngă balta mare", într-un loc cu totul nepotrivit. Îl găsi totuşi, îl răsuci fără nici o speranţă. Împotriva aşteptărilor, lumina se aprinse. Prin urmare *cineva* plătea taxele.

O femeie, mai ales dacă e şi o Mare Actriţă, îşi dă imediat seama dacă un interior e frecventat şi îngrijit. Interiorul micii cabane nu se schimbase de fel, dar ce e drept, nu găseai un firicel de praf. Frecventat şi îngrijit. Interiorul. De către cine? O femeie? Un bărbat? Sau, cum ar fi mai normal, o femeie şi un bărbat?

Gazela, cu ochii înceţoşaţi de oboseală nu fu în stare să tragă vreo concluzie. Nici n-avea chef. De concluzii, de nimic. Poate doar de un somn... fără vise... Dar dacă va fi deranjată? Şi a fost deranjată. Se pomeni în picioare, auzind cum bate cineva la uşă. Foarte obosită, Karra... nervii...

Doamne, dacă ar fi Pictorul, ar fi urlat de fericire chiar de ar fi fost convinsă că vine dintr-un alt tărîm... Dar aşa ceva se întîmplă numai în teatru, sau, mai ştii?! Gazela căzu pe un taburet, respiră adînc, ca „pe scenă", strigă: „Arătare sau om real, oricine ai fi, nu mă tem. Intră!"

Bătrînul Crab. Iată că învăţase să bată şi la uşă, pe vremuri nu avea acest obicei, dar contactul cu înalta societate... Rămase în uşă, o privi, nu foarte curios, în schimb, Gazela, revenindu-şi, îl studie cu mult interes. Asta era, Cabanierul nu mai îmbătrînea, poate doar se învechea, lent, ca marmora.

— Avem mîncare bună la cabană că acum am intrat în reţeaua *tapului* (T.A.P.L.?) dar ştiu că nu vreţi a veni acolo. Toată lumea vă cunoaşte şi acum, că v-or zărit, toată lumea vă vorbeşte. Mă tem că nu vă vorbeşte de bine. Am adus eu de-ale gurii. Haide, tu, Sinucă!

Nu venise singur ci însoţit de o fată, invizibilă pînă atunci, o puştoaică de vreo şaptesprezece, prea drăguţă ca să-i fie nepoată sau fiică. Pe semne o adusese din satele vecine, să-i fie de ajutor. Ca slujnică. Slujnică, foarte bine, dar intrînd cu platoul în mîini, făcu o reverenţă ca la teatru. Ei, drăcie. Puse pe măsuţă platoul în care gustările erau aranjate cu prea mare fineţe ca să poţi bănui că le orînduise Cabanierul. Poate o fi existînd acuma, la cabana mare şi un bucătar, dacă nu chiar şi-un *maître d'hotel!* Peşte abia

scos din cuptor, friptură de miel sau oaie, murătură, un șervet mare din pînză de in, poate de pus sub bărbie, o cană cu lapte, probabil de „biboliță", o pîntecoasă sticlă cu țuică. Două păhărele. Sinuca cea oacheșă dispăru, cabanierul se așeză, neinvitat.

— Ați obosit foarte rău. Pe unde ați umblat de ați obosit atît de rău? Zic cei de la cabană că v-au purtat drumurile încolo și-ncoace. Eu nu cred nimic...

Umplu cu mîna lui brăzdată de vine albăstrii două pahare, îl luă pe al său, îl înclină ușor vărsînd cîteva picături. Acest simplu și măreț gest întru pomenirea celor *plecați* o năuci pur și simplu pe Marea Actriță. Ea începu să plîngă, nu un plîns mic și resemnat, ci un plîns cu hohote, cum se cere pe scenă, să se audă și la balcon! Acum Karra plîngea cu adevărat. Bătrînul Crab își bău păhărelul, fără a spune o vorbă. Se spune că un plîns violent încetează tot atît de brusc precum a și venit. Ca o ploaie de vară. Nu. Ca un seism. Karra își șterse ochii.

— Ce s-a întîmplat cu soțul meu?

— De unde să știu? Nu e la oraș?

— Nu...

— Dar cînd a plecat?

— Nu-mi dădea el mie socoteală. Nu știu.

— Și de ce ai vărsat cîteva picături de țuică pentru el?

— Pentru el? Pentru morți. Nu e plin de morți împrejurul nostru?

— La dumneata mi-e ultima speranță. Caut ultima pictură a soțului meu.

— Și care-i ultima lui pictură?

— Cinci păsări, pe cer, deasupra mării.

— N-am văzut marea. Nu cunosc pictura asta. Sau nu-mi amintesc s-o fi văzut. Cabanierul își mai turnă și acum ciocni cu Marea Actriță. Mai demult l-am rugat să-mi cioplească nu mai știu ce, un pitic, sau o roată de moară, dar n-a vrut, ori poate că nu se pricepea. Gustați! Mîncare bună. Și mai sorbiți. Trebuie să fiți frumoasă la noapte!

În ușă se opri.

— Știți pentru ce trebuie să fiți frumoasă?

— Spune dumneata!

— Mai bine tac.

— De tăcut, tac eu. Dumneata vorbește.

Bătrînul îi aruncă o privire dintr-un alt timp.

— Trebuie să fiți frumoasă pentru că la noapte poate că vine iarăși EL să vă treacă apa, ca atunci...

— Care EL?

— Cum care? Bătrînul pirat... sau bătrînul comandor. Bătrînul comandor sună mai bine.

Cabanierul ieşi. Gazela rămase cutremurată, îngrozită. Dacă ar fi fost pronunţat numele Pictorului, ar fi rămas calmă, visătoare, dar Cabanierul rostise atît de ciudat acel El... Clar, aproape clar, nu vorbea de Pictor, ci în memoria lui se întretăiau mai multe amintiri... Un Bătrîn Crab nu poate avea amintiri despre piraţi şi comandori... Sau e o prejudecată?

Gazela ar fi dorit mult să nu rămînă singură. Dorinţa i se îndeplini mai curînd decît s-ar fi aşteptat. Cineva bătu la uşă, dar cu totul altfel decît Bătrînul Crab. Un deget grăsuliu, un noduros, degetul unui om s p ă l a t. Un individ intră. Un individ grăsuliu. Absolut respingător, fie că-l priveai de sus în jos sau de jos în sus.

Spontan, cu figura ciudat împrospătată după acel plîns cu hohote, Gazela exclamă:

— Ia te uită! Fermecătorul Crotal! Am impresia că nu te aşteptam!

Individului îi lipsea bărbia, dar nu în sensul că ar fi fost retezată de vreo schije. Nu umblase prin războaie, fiind tînăr, tînăr dar odios, de jos pînă sus şi de sus pînă jos.

Lipsa de bărbie indică, în principiu, absenţa caracterului, a voinţei, însă Fermecătorul Crotel, cum îl poreclise spontan Marea Actriţă (Crotalul e un şarpe veninos), avea destulă voinţă — un fleac faţă de a Gazelei. Insul se prezenta elegant de stupid şi stupid de încrezut. Dar în faţa ochilor Marii Actriţe, toate se muiară în el, aroganţa, obrăznicia, grosolănia, toate se amestecară devenind un rel de gelatină sau măduvă, dar nu măduvă bună de vită s-o întinzi pe felii de pîine, să pui sare şi s-o înghiţi, caldă, fierbinte.

— Nu sînt Fermecătorul Crotal, protestă individul, depăşit, eu sînt...

— Mai taci! porunci Marea Actriţă. Văd prea bine cine eşti.

Noul venit pierduse partida. Însă ce spera el? Că o femeie singură îi va accepta imediat onorurile? Evident, întîlnise destule tîmpite la viaţa lui, dar acum...

Cum pierde o partidă un escroc?

Prefăcîndu-se că a cîştigat-o...

— Doamnă — şi insul se înclină, arătîndu-şi frizura stropită din belşug cu de toate. Doamnă, numele meu este Varduca. Mă cunoaşte toată lumea. Sînt negociator, aranjez banchete, aranjez mariajuri, dar mai ales sînt impresar. Conduc mai multe orchestre. Chiar şi aici am adus una... Varduca — nu era chiar un prost — îşi schimbă tactica. Venise cu intenţia de a pune laba pe o biată femeie singură dar pricepuse de îndată că are tot atîtea şanse cîte

are un orb să prindă o muscă într-o sală de sport. Zîmbi umil, fiindcă și umilința, la o adică, făcea parte din „tactică".

— Mă laud eu că aș conduce mai multe orchestre, e chiar adevărat, dar nu sînt decît niște saxofonei mărunți. Cu atît mai frumos ar străluci printre ei o adevărată stea!

Compliment hilar. O adevărată stea strălucește cu adevărat printre alte stele, nu printre „saxofonei"!

Primul impuls al Gazelei fu să-l trimită direct la drakku. Dar și o Mare Actriță își poate schimba părerea. Ea zîmbi perfid. „O.K.! mă voi duce la cabana mare, printre indivizii ce mă bîrfesc și, acompaniată de „saxofonei", am să le cînt așa fel ca să nu uite niciodată. Am să mă duc cu fruntea sus și voi fi cu un cap deasupra lor!"

Și Marea Actriță, alias Gazela, alias Karra, se duse într-adevăr, fără a se mai examina în oglindă, fără a se mai pudra. Fascinat de înfrîngerea, dar și de succesul său, Varduca — Fermecătorul Crotal — o urmă. Sala de mese a cabanei, mult renovată, cu măsuțe noi, cu fețe albe pe măsuțe, părea tixită. Figurile excursioniștilor împietriră sau chiar se schimonosiră. Muierile își dădeau coate. „Nerușinata!..." Iată că în mijlocul lor se ivea, fără jenă, „subiectul"... Chiar și Bătrînul Crab ieși din ascunzătoarea sa și poate pentru întîia oară în viață își trădă mirarea. Cei care-i stăteau în cale făcură loc, căci Gazela nu ocolea pe nimeni și intră direct în grupul „saxofoneilor" a căror palme începură să transpire pe instrumente. Le zîmbi. Evident, de la mare înălțime. Avu o scurtă convorbire „profesională" cu cel ce părea dirijorul, să constate probabil ce știu și ce nu, ce posibilități au, nu erau prea mari posibilitățile, însă Gazela se bizuia numai pe sine, încrezuta.

La început îi imită pe Armstrong și pe Nat King Cole. Intenționat. Apoi trecu brusc la vocea *ei*. Efectul fu extraordinar. Cine avea scaune căzu pe ele, alții se lipiră de pereți.

Gazela cînta, „soxofonii" transpirau tot mai rău fiindcă Marea Actriță cînta năvalnic, trecea de la o melodie la alta... o acompaniau cu stîngăcie, însă numai vocea Gazelei conta acolo. Cîntă, cu un timbru nemaiauzit, „Lalele", „Străzile", „Ne-am întîlnit la Portofino".

Femeile, la început geloase, fură și ele cuprinse de vrajă. În afară de cele mai cretine.

Gazela cîntă „Cîmpiile verzi", „Gondolierul", „Străin în noapte", „Criminal tango", „Besame, besame mucho", „La riva bianca, la riva nero", „Signor capitano", „Giullia", „Una lacrima sul viso", „Frunze moarte", „La méer". „Isabelle mon amour", continuă cu „La bohème", cu „Johnny Guitare", „Melodia lupilor".

Ieşi brusc din sală şi aplauzele şi uralele, venite cu întîrziere, a-o mai ajunseră. Gazela, de fapt, cîntase pentru un singur om, dar acela lipsea... Ieşi din cabană, intră în pădure, căutînd umbrele celor *cinci umbre ale celor cinci lumini*. Nimic nu mişca pe cer. În afară de stele. Dar stelele se mişcau prea încet. Oare ce spera Karra? Să-l întîlnească pe fragilul *ei*? Nu întîlni pe nimeni în pădurea blestemată, plină totuşi de viaţă. Nu întîlni pe nimeni... nici măcar un lup... Măcar un lup!

A doua zi, pe la amiază, o motocicletă roşie se profilă pe orizont.

Marea Actriţă rămase cu ochii pe acel punct ce se apropia. Mai întîi constată că Matilda Kuţulakis se afla singură pe motocicletă, ceea ce simplifica lucrurile... sau le complica? În orice caz, dacă Matilda ar fi avut cu ea un prieten, n-ar fi vrut să i-l sufle. Toţi bărbaţii se îndrăgosteau de Japo. Încrezuta!

Obosită, Marea Actriţă nu pusese în ajun întreg spiritul ei de observaţie. Abia dimineaţa constată o mică vază de cristal, adusă de Pictor, iar în vază flori relativ proaspete, florile iubite de Pictor, necunoscător în acest domeniu — nu ştia care-s ghiocei şi care-s stînjenei, totuşi avea preferinţă pentru florile palide şi sălbatice, florile ce mai mult se ascund, de-aia-s palide şi sălbatice.

De n-ar fi fost prea obosită, prea ocupată de propria-i persoană, prea orgolioasă, dacă nu ar fi intervenit acel „spectacol", Karra ar fi tras concluzii sigure cu privire la persoana ce vine la cabană şi grijeşte pe acolo.

Matilda Kuţulakis efectuă o trecere uşoară printre nişte copăcei — Japo o urmărea — mai făcu un mic ocol şi încetini lin, fără a folosi frîna, lăsînd motocicleta să se oprească singură, pe pantă, în sus. Conducea la perfecţie, poate chiar mai bine decît un cascador...

Cu mîinile-n şolduri, într-o fustanelă scurtă care-i dezvelea mai mult decît îi acoperea picioarele, în culori palide, ca şi cele preferate de Pictor, într-o bluză roz cu mînecile scurte, răsfrînte, cu volănaşe, sau cum le-o fi zicînd, Gazela aştepta. Nu se încrunta, nu zîmbea şi părea absolut decisă să nu întindă cea dintîi mînă.

La rîndu-i, medicul veterinar Matilda Kuţulakis, nici n-o observă pe Gazela, cu toate că se oprise la mai puţin de şase metri. Descălecă lejer ca un cow-boy ce părăseşte şaua bidiviului, se întoarse cu spatele către Gazela, închise robinetul de benzină, apoi smulse motocicleta, cu toate că bestia aia roşie de 250 cm.^{2} cîntărea ceva mai mult decît o lăcrămioară, şi se întoarse, preocupată parcă de ceva, privind pe deasupra copacilor. Purta pantaloni de catifea neagră, o jachetă din piele fină, cu vreo cîteva franjuri, pantofi fără

toc şi era din nou sobră din cap pînă-n picioare. Sobrietatea nu anula nimic din frumuseţea ei austeră. Cu mare întîrziere păru să remarce prezenţa Gazelei, dar nici ea nu avea intenţia să întindă cea dintîi mîna. Poate că nici măcar nu avea intenţia să vorbească!

Matilda Kuţulakis cîştigă bătălia. Gazela se pomeni vorbind.

— La tine mi-e ultima speranţă, Matilda!

— Cu ce pot să te ajut, Japo?

Ea inventase acest nume, Japo, de la japoneză — parcă aşa îşi amintea Marea Actriţă, care acum constată că aceleaşi cuvinte le adresase în seara trecută şi Cabanierului. Ultima speranţă! Melodramă în trei lacrimi şi şapte perdele.

Matilda Kuţulakis înaintă, mîndră.

— Cu ce pot să te ajut, Japo?

Karra o privea încremenită şi nu ştia ce să mai spună. Matilda continuă lejer:

— Am în cabana ta cîteva fleacuri. Dacă nu ai nimic împotrivă, le iau şi plec. Auzisem că ai venit. Aici totul se aude. Şi că ai dat un spectacol!

O spunea oare cu maliţie?

— Nu pleca! se dezlegă limba Gazelei. De ce să pleci?

— Cabana e a ta.

Matilda Kuţulakis, mult mai înaltă decît Marea Actriţă, o privea inexpresiv. O femeie deosebit de bine făcută, frumoasă. Şi distantă. Femeile ce complexează bărbaţii. Şi cultă. Şi de acestea, cele culte, se sperie bărbaţii.

— Nu ştiam că mai este a mea cabana! Nu ştiu nimic, te rog, nu pleca! Te rog să mă ajuţi! Şi repetă, lamentabil: La tine mi-e ultima speranţă!

— Vrei cumva nişte bani împrumut? Îţi dau!

Încerca s-o umilească? Sau chiar voia s-o ajute?

— Ce s-a întîmplat cu Pictorul, Matilda?

— Nu ştiu.

— Cum nu ştii? Nu aţi fost împreună?

— E un fel de a spune. A plecat.

— Unde a plecat?

— Nu ştiu. A plecat în timp ce lipseam, cînd m-am întors nu l-am mai găsit.

— Dar e imposibil să dispară aşa un om!

— Poate...

— Dar unde e ultima sa pictură, „Legenda zborului"? Nu o pot găsi nicăieri, parcă fuge din calea mea...

— Nu mă mir...

— Ce ai spus?

— Nimic. Ce e cu „Legenda...“?

— E ultimul lui tablou, pe cîte știu. Cel mai bun. Cele cinci păsări, deasupra oceanului.

— Nu cunosc acest tablou. În orice caz, nu e la mine.

— Cum nu-l cunoști?

— Așa, simplu, nu-l cunosc. Iar dacă nu mă crezi, dacă-ți închipui că vorbesc așa, numai ca să păstrez pictura aia, te poftesc să vii chiar acuma la mine acasă, chemăm miliția și martori, scotocim peste tot.

— Matilda, de ce vorbești așa cu mine?

— Lasă retorica. Nu ești pe scenă!

— Nu mă simt pe scenă. Și nu e retorică, Matilda. Noi am fost atît de bune prietene! Ce s-a întîmplat cu noi?

— Asta e. Nu s-a mai întîmplat nimic.

— Și ce? Nu ne-am văzut de multă vreme. Să ne îmbrățișăm!

— Mereu îți închipui că ești pe scenă. Să ne îmbrățișăm? Ar fi deplasat!

— Dar de ce?

— Despre care pictură vorbeai?

— „Legenda zborului“. La care a trudit toată viața. Cele cinci păsări deasupra unui ocean neliniștit... niște păsări ce și-au pierdut direcția...

— Mă crezi, sau nu mă crezi... Nu cunosc pictura asta, Karra.

— Îmi pare bine că-mi spui iarăși Karra... Îmi pare rău că nu-ți amintești de „Legenda zborului“. Fă un efort, Matilda.

— Degeaba. Mintea mea e destul de bine organizată, cred. E sigur că știu deosebi un bou de o vacă. Nu rîse (Gazela nu rîdea), nu oricine știe. Dar există o mulțime de lucruri pe care nu prea le cunosc, limba malgașe, trigonometria, și chiar...

— Lasă trigo...! Cum se face că nu cunoști „Legenda zborului“?

— Uite, n-o cunosc! O să ți se pară curios, nu mă preocupa atît de mult munca lui.

— Dar eu știu că erai de față cînd Pictorul lucra la „Legenda zborului“!

— Posibil. Dar, parcă ți-am spus, nu mă preocupa munca lui.

— Vrei să zici că te preocupa doar el?

— N-am de gînd să mă spovedesc. Faci acum pe geloasa? Nu e cumva prea tîrziu? Tu l-ai părăsit exact cînd avea nevoie de tine!

— De ce vorbești așa, Matilda.

— Spun ceea ce cred. Și acum, destul! Plec!

— Matilda! Ai venit doar ca să ai de unde pleca? Știai că mă găsești aici, fiindcă ai și auzit. Dacă voiai să mă ocolești, nu veneai. Ai vrut să mă vezi. Te rog, rămîi!

Femeia cea înaltă, semeață, o privi lung pe femeia micuță, nu mai puțin semeață.

— Bine. Cred că am să mai rămîn. Vino, Karra, să te sărut...

Un alt capitol

Cele două femei își făcură curaj și pătrunseră în pădurea blestemată. Pe aceste poteci o fi umblat și Pictorul... Schimbară puține vorbe, impresionate de ceea ce vedeau. Merseră mult, mereu surprinse de vietățile ce se încăpățînau să nu părăsească pădurea bătută de trăsnet. Păreau să fie cu mult mai numeroase decît în orice codru n o r m a l... Ai fi crezut că există o solidaritate între pădurea damnată și viețuitoarele ei ce refuzau să caute un alt refugiu.

Un lup traversă calea celor două femei, poate chiar lupul pe care Gazela ar fi dorit să-l întîlnească în noaptea trecută, dar, ciudat, pe timpul nopții lupul rămăsese pașnic în bîrlogul său, abia acum scosese nasul, prea puțin grăbit, nepăsător la apariția oamenilor și fără intenții vădit agresive. Apăru și se duse, nepăsător, cenușiu. Același gînd trecu prin mintea femeilor:

„Dar dacă o fi chiar EL?"

Nu-și comunicară gîndul. Probabil fiindcă erau un gînd de necomunicat prin cuvinte. Poate prin vreun cod. Poate nu cunoșteau codul. Trecură prin luminișul deasupra căruia văzuse Pictorul cele cinci păsări, trecură pe lîngă vechiul copac ce se prefăcuse atunci în *Ambasadorul focului*... N-aveau de unde să știe. Se izbiră de muchea muntelui, făcură cale-ntoarsă abia cînd orizontul se făcuse palid, vinețiu, atît de frumos, că-ți venea să mori. Frînte de oboseală. De emoție. Tocmai cînd Matilda scoase din tolba ei de motociclistă o țuică, apăru Varduca — Fermecătorul Crotal. Nu fu invitat să ia loc. Cu un surîs ce ar fi înghețat și Niagara, Gazela îl împinse afară: „Un mare spectacol nu se repetă, domnule... cum te cheamă..."

Matilda Kuțulakis întrebă, fără intenția expresă de a fi rea: „O nouă cucerire?"

Marea Actriță nu se supără. „Poți să crezi ce vrei. Să mîncăm, nu?

— Japo, cum ai de gînd să-ți treci viața de-acum înainte?

Întrebare ce o descumpăni pe Marea Actriță. Nu că ar fi fost nepregătită pentru un răspuns. Ea știa exact cum. Dar puțină lume ar fi îndrăznit s-o întrebe direct.

— Nu prea înțeleg ce dorești să afli...

— Ce fel de planuri ai, aceasta e întrebarea!

— Caut „Legenda zborului". O voi găsi. Și revin pe scenă în rolul „ciocîrliei".

— Ți s-a propus acest rol?

— Nu. Dar mi se va propune! Matilda, de ce nu te-ai măritat?

După ce tăcu un pic, medicul veterinar răspunse: — Poate fiindcă e prea ușor. Prea simplu...

Gazela se întoarse la Cluj și se instală pentru un timp nedefinit la dolofana ei prietenă Corina, foarte bucuroasă întotdeauna de musafiri, mare amatoare de societate.

— Arăți foarte bine! Nu te întreb pe unde ai umblat... Știi că sună mereu telefonul?! Te caută. Numai bărbați. Cum au aflat noua ta adresă?

— Eu n-am comunicat-o nimănui, oftă Marea Actriță. Însă totul se află...

— Așa e, draga mea, Un *coniac?* O cafea?

— Nu te deranja pentru mine, Corina...

— Dar cum? Mă servesc și eu!

Se auzi soneria, Corina se duse, și reveni. „Pe tine te caută, dar eu nu m-aș duce... e un tip jerpelit și cred că și băut. Zice că e poet... cum să fie poet?

— Totuși mă voi duce, zise Gazela, cuprinsă de o speranță. Nu-ți face grijă, îl țin la intrare.

La poartă se afla Poetul. Unde era eleganța lui de altădată? Haina plină de var, se frecase de ziduri, nenorocitul.

— Ce dorești? De ce mă cauți? Ai găsit „Legenda zborului"?

— Eu voiam să te întreb, Karra, dacă ai găsit-o...

— Să nu-mi mai spui Karna, amărîtule! Cînd tu ai rătăcit-o, cine știe pe unde! Dar o voi găsi!

— Îți jur că nu...

— Ești beat și puți. Cară-te. Obrazul altădată îngrijit al Poetului era buhăit și zgîriat. Să nu mă mai cauți decît dacă dai de urma „Legendei..."!

— Am îmbătrînit, Gazela... Dar și tu... Am încercat, e drept, să intru în posesia picturii, dar mi-ai smuls-o tu...

— Minți, bețivane! Nu mai știi cui ai dat-o.

Apăru Corina.

— Ai necazuri, Gazela? Să-i fac vînt?

— Îți mulțumesc, draga mea. Mă descurc și singură

— Nu vrei să ieşim puţin împreună, să vorbim...

— Nu, *poete!* Nu ies cu indivizii beţi şi jegoşi. Du-te. Nu mă mai căuta!

Gazela îl privi cum se îndepărtează, jalnic. Nu-i era milă. Simţea o crudă satisfacţie. Şi totuşi, ca dominată de o forţă străină, ieşi, îl urmări. Îl ajunse.

— Aminteşte-ţi unde e „Legenda zborului", ticălosule!

Poetul o privi aiurit ca şi cum nici nu şi-ar mai fi dat seama cu cine vorbeşte.

Marilyn: Karra! Ai treizeci şi doi de ani!

Marea Actriţă. Probabil. Sînt tînără!

Marilyn: Aşa credeam şi eu. Nu mai eşti tînără.

Gazela: Ce te priveşte?

Marilyn: Eu *m-am* dus la treizeci şi opt de ani, Karra. Mai ai şase ani, Karra.

Poetul izbuti să se concentreze. Faţa lui parcă deveni mai umană.

— Ce se întîmplă cu tine, Gazelo? Tu stai de vorbă cu mine, sau cu altcineva? Nu mai e nimeni aici... parcă...

— Dacă te-au dat afară de peste tot, dacă nu publici, din ce bei?

— Din împrumuturi... Unii mai cred... ha-ha!... în renaşterea mea. Şi-apoi este pe-aici, pe-aproape, un bar mic şi stupid... unde strîng paharele... le spăl. Capăt ceva pentru asta, un nimic, acolo. Tu nu poţi să-mi împrumuţi ceva bani?

— Nu ţi-aş da un leu nici dacă aş avea milioane.

— Da, sînt convins. Pictorul nu ţi-a cunoscut adevărata faţă. Pare curios, dar adevărata faţă eu ţi-am cunoscut-o!

— Să nu mai pronunţi numele Pictorului!

— De ce? Eu i-am rămas prieten credincios... în ciuda „elementelor gamma şi beta", iar tu l-ai părăsit. Ce poţi să-mi faci? Să mă scuipi? Să mă pălmuieşti? Nu-mi pasă!

Probabil că alcoolismul nu e un fenomen îndeajuns elucidat. Poetul părea cînd beat, cînd treaz.

— Da... i-am rămas prieten credincios. Dar tu? Tu?

Ce coardă se înduioşă oare în sufletul de granit al Gazelei? Se scotoci prin poşetă.

— Poftim nişte mărunţiş. Du-te şi bea şi lasă-mă-n pace!

— Crezi că refuz? Din mîndrie? Care mîndrie? Nu mai am urmă de mîndrie. Îi iau!

Înşfăcă repede bancnota ca şi cum s-ar fi temut să nu-i fie retrasă. O strecură în buzunarul unei foste haine de gală. Acum părea foarte grăbit. Abia mai apucă să spună:

— Japo! Cine-ţi zicea astfel? Parcă Matilda, nu? Sînt un ratat. Dar dacă şi tu eşti o ratată? Ce cauţi aici, cauţi cai verzi pe pereţi. De ce nu te afli în Capitală, pe marile scene? Amîndoi sîntem nişte rataţi. Ar trebui să ne căsătorim.

— Nu mă face să rîd.

— Ai dreptate să rîzi. Un prost împreună cu un alt prost, nu face la un loc un om deştept. Un ratat, alături de un altul, nu alcătuiesc un om realizat. Principiile algebrei nu funcţionează aici.

— În orice caz, eşti unicul bărbat care încă nu m-a cerut de soţie. Ultimul. Ce mă fac? Nu mai există nimeni.

Marilyn: Nimeni, Karra. Nimeni nu te va mai cere de soţie.

Karra: Ei şi ce! Voi trăi singură. Singurătatea nu mă sperie!

Marilyn: Dar ai treizeci şi doi. Şi numai şase în faţă...

— Iarăşi vorbeşti cu nu se ştie cine, bombăni Poetul. Treaba ta. Îşi privi ceasul, dar nu mai avea ceas. Mă duc să mă folosesc de darul tău generos. E chiar vremea să beau o ţuică bătrînă... ba nu... monopol, e mai ieftin şi... mai mult.

Karra privi în urma lui. Îl văzu îndepărtîndu-se, cu umerii strîmţi, mai strîmţi acum şi uşor gîrbovit. Şi simţi tentaţia inexplicabilă, stupidă, de a merge după el, în barul acela meschin unde Poetul aduna paharele şi căpăta drept plată cîte un şnaps, cîte o halbă.

Marilyn: Dovedeşte că ai inimă. Du-te şi spune-i o vorbă bună, micuţo!

Marea Actriţă: Să nu-mi spui „micuţo"!

Marilyn: N-am vrut să te insult. Şi mie mi se adresau cu „micuţo" deşi am mult peste 1,70...

Gazela: Ai avut. Eşti moartă.

Marilyn: Tu eşti o viitoare moartă. Crezi că e o mare diferenţă? Du-te şi vorbeşte cu Poetul, Karra. E foarte, foarte nefericit.

Gazela: Şi eu sînt foarte, foarte nefericită.

Marilyn: Şi eu am fost foarte, foarte nefericită.

Karra: Ai cunoscut mereu glorie. Celebritatea universală. Ai fost numărul unu. Nu-ţi lipsea nimic. De ce te-ai sinucis?

Marilyn: Tu n-ai cunoscut marea glorie. Nici măcar gloria. Dar ai făcut primul pas. De ce ai renunţat la al doilea?

Gazela: N-am renunţat! Nu renunţ niciodată la nimic!

Marilyn: Chiar dacă n-ai renunţat, cred că acum e prea tîrziu. Ai treizeci şi doi...

Karra: E vîrsta marilor împliniri. Nu mi-ai răspuns! De ce ţi-ai luat viaţa în culmea gloriei? Nimic nu-ţi lipsea!

Marilyn: Cred că eşti prea micuţă ca să înţelegi.

Gazela: Nu sînt micuță! De ce te-ai sinucis?

Marilyn: Dar n-ai citit?

Marea Actriță: Nu cred în tot ce se scrie. Dar știu că ai luat barbiturice. De ce te-ai sinucis?

Marilyn: Nu mai sînt sigură... Poate fiindcă nu-mi lipsea nimic.

Un alt capitol

Cînd reveni, Marea Actriță o găsi pe proaspăta-i gazdă, Corina cea dolofană înconjurată de amice, vreo două-trei.

— Ești palidă, draga mea! Ce ai avut atîtea de discutat cu zdrențărosul acela? Un *coniac?*

— Mulțumesc, da...

Corina, cu toată trupeșenia ei, se mișca iute, îi turnă și-n același timp făcu și prezentările, imitînd un actor sau o actriță dintr-o piesă. „Karra — Viola; Karra — Margareta; Karra — Clotilda... Clotilda — Karra; Margareta — Karra; Viola — Karra.

Termină rondul împrejurul mesei și sfîrși:

— Karra, alias Gazela, este actriță, o mare actriță, cred că...

— O cunoaștem, eu cel puțin o cunosc, spuse tînăra ce răspundea la numele de Viola. Eu, și soțul meu sîntem admiratori constanți... Ce se întîmplă, doamnă... (numele Marii Actrițe), sper că nu ați părăsit scena și ecranul?!

— Un mic concediu... o mică astenie, fu evazivă Gazela.

— Ce e cu bețivanul acela care te tot caută? întrebă Corina.

— E chiar poet... Sau a fost poet. Se zice că unul ce promitea. Dar a ajuns, cum a ajuns... Tu, Corina, la întreprinderea mare unde lucrezi, nu poți să-i pui o pilă, pentru un post, oricît de mic?

— Pot, zise Corina, mirată, dar acolo nu angajează alcoolici.

— Pot să încerc eu... prin soțul meu, spuse juna cu păr negru, verde de negre ce era, și lung, soțul meu e inginer șef, poate că... dar ce fel de post?

— Orice ar fi, doamnă...

— Viola. E mai simplu. Orice fel de post?

— Da, Viola. Omul nu are din ce trăi...

— Am să încerc, spuse Corina. Băiatul acesta bețiv, n-a fost cumva prieten cu soțul tău?

— Ba da, abia răspunse Gazela.

— În acest caz înțeleg...

— Și eu am să încerc, spuse Viola. Prin soțul meu...

Corinei îi plăcea compania fetelor frumoase, Viola, Clotilda, Margareta, erau cu toatele femei frumoase, și nici Corina, cu toate că se cam lăsase de sport, nu era urîtă. Îi plăceau, Corinei, bîrfele prelungite între doamne, rareori ajungeau și soții doamnelor la ea.

Frumoasa Viola, înaltă, trasă prin inel prinse o mare simpatie pentru Marea Actriță. Se întîlniră pe un bulevard, reluînd o discuție.

— Știi, Karra, spuse bruneta cu părul verde, am auzit despre tine atîtea, și bune și rele, că nu mai cred nimic. Cred doar că ești o ființă deosebită. Și cred, sau sînt sigură, că tu cauți ceva... De ce nu vii să mă vizitezi?

Gazela o însoți pe la magazine, eschivînd invitația. Dar invitația se repetă și repetă. Se întîlneau ba la Corina cea primitoare, ba aiurea.

— Trebuie să-mi vezi apartamentul, zicea Viola, fata asta deschisă, abia înfloritâ, față de care Gazela prinsese iute o adevărată dragoste poate de unde exista o mare diferență între ele: Viola era fericită, liniștită, nu dorea nimic mai mult decît avea, și avea o căsnicie perfectă, un serviciu bun — pe cînd Gazela, atîtea dorea Gazela, Marea Actriță. Cum Gazela își prelungea ședereа la Cluj, insistențele Violei deveneau tot mai dese: „Să-mi vezi apartamentul, Karra... am reușit să fac din el un cuib frumos, m-au ajutat și bătrînii...

Corina, mult mai experimentată, pe față, îi spuse Marii Actrițe:

— Nu te-aș ierta dacă ai să strici căsnicia Violei! E atît de fericită, ca o porumbiță.

Dar Viola, prostuță mică, într-o altă ocazie: „Trebuie să-mi cunoști și soțul... e un om minunat...“

— Ce fel de om e? întrebă Gazela, privind în gol.

— Un om minunat... frumos... cult. A umblat mult prin străinătate, ca și tine. Ai ce discuta cu el.

Gazela, profil rece, obrazul puțin supt, nici n-o privi.

— Prin urmare, un om minunat...

— Minunat, frumos, cult, citit, umblat prin lume...

— Uite ce este Viola, spuse iute Marea Actriță, voi fi deschisă cu tine. Nu știu care este motivul, dar bărbații se îndrăgostesc prea iute de mine, prea ușor...

— Cum, Karra, vrei să insinuezi că soțul meu...?

— Nu insinuez nimic. Doar că bărbații sînt niște nerozi... Tu ești cu mult mai frumoasă decît mine, dar...

— Nu e adevărat, protestă Viola, și era sinceră. Mai frumoasă decît tine nu poate fi nimeni, Karra.

— Sînt niște nerozi, bărbații, toți. Crede-mă Viola. Fără voia mea am cauzat multe necazuri. N-aș suporta ca...

— Ești tare încrezută, Karra!

— Și încrezută, și trufașă!

Merseră cîtva timp alături. Viola medita. O studia pe furiș pe Marea Actriță.

— Cîtă vreme mai rămîi în Cluj?

— Pînă ce găsesc ceea ce caut. Nu un bărbat, în orice caz...

— Se vorbesc atîtea despre tine, Karra... Ce e adevărat?

— Ia ce e mai rău din ce se vorbește și te vei liniști.

— Bine. Poate că ai dreptate. Ai un iubit?

— Nu te supăra, Viola, și să nu te simți în nici un caz jignită, dar în legătură cu iubirile mele nu mă spovedesc nici celei mai bune prietene.

Zîmbetul Gazelei se topise. O privea pe tînăra cu păr verde, de negru ce era. Ochii Gazelei, de un albastru nemaiîntîlnit, cu priviri ce tăiau ca diamantul, o înfiorară pe Viola. Viola, o femeie frumoasă.

Prea deseori nu țin cont frumoasele, de frumusețea altor femei, pînă ce n-o pățesc.

— Îmi retrag întrebarea, iartă-mă, îngînă Viola. Se mai gîndi puțin. Cred că ai dreptate, e mai bine să nu-ți fac cunoștință cu soțul meu. Ai tu ceva în priviri... Privirile tale străpung ca spada. Cred că nimic nu-ți poate rezista!

Viola decise s-o ocolească pe Gazela și să se ducă mai rar pe la Corina. Viola cea frumoasă intrase în panică. Se căsătorise în urmă cu vreo doi ani, încă nu rodise, aștepta, Clujul nu e o mare metropolă, ar fi existat nenumărate posibilități ca Marea Actriță s-o întîlnească alături de inginerul șef, nobilul ei soț, pe oricare din străzile orașului, prezentarea ar fi fost inevitabilă, dar soarta ne joacă renghiuri, așa-i place ei, să ne joace renghiuri, inevitabilul s-a produs a doua sau a treia zi după „explicație". S-au văzut, față-n față, Gazela și Viola, la braț cu inginerul șef Liviu Godeanu, un bărbat cu adevărat bine, de vreo patruzeci, distins, stilat, tăcut. El nu dădu mîna cu Marea Actriță, nu i-o sărută, nu din nepoliteță ci datorită unor percepte ale bunei purtări. Viola su cunoștea aceste percepte și trase o concluzie eronată. Se aflau într-o casă de modă, toți trei colindară etajele, femeile cercetară stofe, jurnale, bineînțeles nu găsiră ce căutau. Întrebat, Godeanu abia-și dădu părerea, în rest nu scoase o vorbă și nu-i acordă atenție Gazelei. În plus Viola

constată că soțul ei e mult prea înalt pentru micuța Mare Actriță, or lui îi plăceau doar femeile înalte, așa cum se prezenta ea.

Cînd ieșiră, asigurată că inginerul ei e absolut blindat față de farmecele Gazelei, față de privirea ei irezistibilă, Viola, bine dispusă, își întrebă soțul, gudurîndu-se — ce greșală! — dacă nu le invită undeva. Bărbatul propuse niște cafele la un „bardezi".

— Eu aș lua o vodcă, îl contrazise soția, continuînd să se gudure. Mă simt obosită... Vom merge să facem nani, cafeaua acum n-are nici un rost...

— Fie și vodcă, acceptă Godeanu, nebăutor convins.

Gazela interveni: — Dacă e vorba să bem ceva, aș prefera șlibo!

Poate că abia acum Liviu Godeanu cel înalt și serios o privi ceva mai atent. Și mirat. Dar buna educațiune îl împiedecă să-și exprime sentimentele. Ca să împace și capra și varza, găsiră o bodegă unde se găsea și vodcă poloneză și vulgara șlibo. Godeanu se mulțumi cu o bere. Gazela gustă din șlibo, acompaniind-o cu limonadă, băută direct din sticlă, golănește. Iarăși, prematur satisfăcută, Viola se gîndi ce impresie va face această încălcare a bunei cuviințe lui Liviu, om capabil, practic, cu picioarele pe pămînt, dar și un bun cunoscător al genului frumos, dovadă că o alesese pe ea, pe Viola. Călătorise destul în străinătate, în delegații, dar nu făcea caz, și doar la stăruința Violei (ca să vadă și Marea Actriță cine-i soțul ei), relată cu zgîrcenie cîte ceva din cele ce văzuse. Nu excela în descrieri, nu-i acorda o privire Gazelei, părea plictisit, de parcă ar fi preferat să rămînă doar cu soția, să discute despre orice, în voie...

Însă nici pe Karra n-o interesa, chiar, n-o interesa de loc inginerul-șef.

Viola încercă să mai anime conversația. „Următorul rol?" întrebă ea. „Pe cînd"?

Într-o zi următoare Viola spuse: — Nu e nici un pericol, Karra! Liviu nu se va amoreza niciodată de tine. Nu ești genul lui. Acum chiar te invit, cu insistență, să vii la noi. Îmi mai dai sugestii ce să mai aranjez...

— Îți promit să vin cît de curînd, zise Gazela. Dar momentan sînt foarte ocupată.

— Mă jignești, Karra. Eu te invit ca pe cea mai bună prietenă, cu toată dragoste, iar tu mă refuzi!

— Nici vorbă de refuz, accept invitația, cu toată dragostea, dar îți cer un mic răgaz. Acum chiar sînt foarte ocupată.

— Un nou amor? Gazela nu răspunse. Viola își ceru — iar — scuze pentru indiscreție.

Şi aşa mai trecură cîteva zile. Evident şi cîteva nopţi — altfel nu se poate. Într-o după amiază Corina, de obicei rumenă şi surîzătoare, veni cu faţa întunecată la Gazela s-o anunţe că e căutată la telefon.

— Daaa?

— Vă vorbeşte inginerul Liviu Godeanu. Vă mai amintiţi de mine.

— Desigur.

— Sînt foarte nepoliticos dacă vă solicit o întrevedere? Scurtă?

— Nu puteţi fi nepoliticos, nici dacă aţi încerca. Dar voi fi nepoliticoasă eu. Nu am timp de loc. Bună ziua!

Corina o aştepta.

— Prin urmare... asta e! Te-am rugat! Ştiu cine te caută!

— Nu am nici o vină, Corina!

— Eşti convinsă, Karra?

— Sînt prea convinsă, Corina. Şi trec printr-un moment rău. În momentele rele, prefer să nu mi se spună Karra. Prefer să mi se spună pe numele adevărat.

— Eu prefer să nu mai fii căutată de inginerul Godeanu!

— De ce nu i-o spui chiar lui? Uite, îmi fac valizele...

— Calmează-te, Karra... Ştiu că nu ai nici o vină... Ştii că poetul acela, sau pretinsul poet, a fost angajat datorită insistenţelor Violei şi bineînţeles a soţului ei, inginerul şef?

— Am aflat. Am făcut un neînsemnat gest de caritate. Trebuia, fiindcă eu l-am doborît, Corina.

— Ce ai zis?

— Că eu l-am doborît.

— Cum? A fost amorezat de tine, şi tu l-ai respins şi s-a apucat să bea?

— Nu a fost amorezat de mine, zise Gazela. Între noi n-a fost decît duşmănie. L-am doborît din duşmănie.

— Te rog, Karra. Nu sîntem personaje din „Monte-Cristo". Cum poţi determina un om să se rateze în aşa hal.

— Ştii şi tu! Ce, soţul tău nu s-a ratat. Există mijloace perfide, feminine şi actoriceşti.

— Gazela! Soţul meu nu s-a ratat din cauza mea! Aşa a vrut el!

— Sînt de acord... Ar mai fi ceva de spus?

Mai era ceva de spus... Corina lipsea de acasă. Gazela ridică receptorul. Auzi, profund dezamăgită.

— Nu vă supăraţi, sînt tot inginerul Godeanu. Trebuie să vă vorbesc. Cu orice preţ. La nevoie vin chiar eu acolo!

— Dacă știi ceva despre „Legenda zborului", sînt de acord să te văd, domnule Godeanu.

— Despre ce?

— Ooof! Despre nimic. Să nu mă mai cauți. Să nu mai îndrăznești!

Totuși, în ciuda echilibrului său sufletesc, Godeanu îndrăzni iar și iar. Corina, mereu mai întunecată, o chema la telefon. O pîndea. Gazela răspundea totdeauna „nu!".

Eliberîndu-se de manierele sale elegante, Liviu Godeanu o acostă la un colț de stradă. Îi spuse că e obligată să-l asculte. Obligată! „Dumneata nu înțelegi că nu mă interesează?" Godeanu îi ceru să-l asculte măcar zece minute. Propuse o cofetărie retrasă, din apropiere.

— Îți dai seama că putem fi văzuți? Dacă află Viola?

— Nu are importanță! Acordă-mi cîteva minute!

— Ai să-mi spui ceva foarte interesant?

— Cred că da. Foarte interesant.

— Cum poate un om neinteresant, să spună ceva interesant?

— Dar dacă te înșeli cu privire la mine?

Ajunseră la acea cofetărie retrasă. Gazela, decisă acum să termine o dată pentru totdeauna, îi acordă cele cîteva minute.

Godeanu aduse el personal cafelele și începu jalnica sa litanie.

— Știu că ai fost în țări străine, în turnee. Ai să te miri, dar îți cunosc întreg itinerarul. Și întreaga viață, tot ce ai făcut este frumos, dar alții sînt de părere contrarie. Știu că ai iubit mult, că ai suferit, dar nimeni n-a observat...

Gazela îl privi. Dacă avea dreptate?

— Știu că în Spania nu ai ajuns. Eu am fost în țara aia, într-o delegație, cu alți specialiști. S-au purtat în general frumos cu noi, ne-au dus la vinuri bune, la distracții cu *striptis*, dar eu îi eram credincios soției mele, alte femei nu mă interesau. Ne-au dus la luptele de, sau cu tauri. Asta mă interesa și mai puțin, fiindcă nu pot înțelege în ce constă frumusețea unor astfel de confruntări ce se termină cu sînge, cu toate că l-am citit pe Hemingway, dar, cum zic, ne-am dus cu toții ca să nu jignim gazdele. Stadionul, sau arena, un vulcan, mai dihai decît la noi la fotbal, dar noi, românașii, n-am priceput nimic din măestria toreadorilor, matadorilor, picadorilor, chiar și a taurilor... Spectacolul mi se părea crud...

— Zece minute trec repede! îl avertiză Gazela.

— ... și inutil. Niște indivizi în costume ciudate făceau pe grozavii, niște animale mureau, nu simplu, ci pe îndelete. E tot ce am înțeles, dar de vină sînt eu, fiindcă așa cum nu mă pricep la rugby, la golf, nu mă pricep nici la corride. Colegii spanioli dădeau ex-

plicații — degeaba. Mimam interesul, dar mimam prost. S-au perindat mai mulți luptători, mai mulți tauri, mai mulți boi. Pe ăștia din urmă îi răpuneau taurii, ca să prindă poftă. Apoi pe tauri îi răpuneau oamenii — cînd nu se întîmpla invers... A venit un moment neașteptat de liniște. Se auzi clopotul unei biserici îndepărtate. Apoi, clopotul unei biserici mai apropiate... Stadionul rămăsese încordat și tăcut. Nu-i mai interesa ce se petrece în arenă. Răsună clopotul unei biserici foarte apropiate. Stadionul fremătă. Toți ochii, îndreptați către o anumită intrare. Am întrebat ce naiba se întîmplă. Colegul meu spaniol, cam jignit, se miră cum de nu știu. Clopotele bisericilor anunțau apropierea lui *El Conquistadore*... cel mai mare matador sau toreador al tuturor timpurilor, nu garantez că-l chema chiar așa... el abia acum urma să intre în arenă, cei de pînă acum fuseseră doar niște trepăduși, pregătiseră atmosfera. Punctul final și principal al acelei zile! În sfîrșit, cînd a apărut și acel mare ucigaș de tauri, în hainele sale hilare, cu escorta lui pestriță, stadionul a erupt literalmente...

Gazela își privi ceasul.

— Mai ai foarte puțin timp. Nu-ți ascund că mă plictisești. Pe mine nu mă interesează deloc, dar deloc, luptele cu taurii.

Inginerul șef o examină curios.

— După alte păreri, s-ar părea că vă interesează!

— Se spunea că ești bine crescut. Ești bădăran, agasant și lipsit de humor.

— Nu mă cunoști îndeajuns. Am vrut să-ți explic cu povestea asta a mea, prea lungă desigur, că atunci cînd te-am văzut prima dată, a sunat în depărtare un clopot. Nu mi-am dat seama ce este. Ca și acolo în arena aia, n-am înțeles. Apoi a sunat al doilea clopot ... și al treilea... și am înțeles. M-am îndrăgostit de tine!

— O, doamne! exclamă Gazela, nespus de plictisită. Așa cum am și prevăzut! L-ai pomenit pe Hemingway. „Pentru cine bat clopotele". Pentru mine? De ce te osteneșți atîta? E cu totul inutil! !

— Am să divorțez. Am să te cer în căsătorie. Vei fi soția mea!

— Domnule inginer Godeanu! Să-ți intre bine în cap: ești prezentabil, dar nu ai sare. Vorbești mult, și fără miez. Dar chiar de ai avea toate calitățile, Viola e prietena mea, și chiar de nu ar fi, tot nu ți-aș acorda nici o atenție.

Marea Actriță părăsi în grabă nenorocita aia de cofetărie.

Peste două zile se produse acel incident, stupid, inutil.

Corina avea cîteva invitate. Pe neașteptate apăru Viola, într-o stare de nedescris. Șiroia de lacrimi. Dar se opri în fața Gazelei cu părul ei lung, verde, înaltă, frumoasă, jalnică.

— Mi-ai sedus soțul! Liviu divorțează de mine!

Corina o privi scurt pe Gazela și fugi să aducă niște calmante. I le administrară cu forța. I se făcu o injecție. Viola leșină, adormi, leșină iar, adormi iar...

Invitatele plecară. Corina telefonă inginerului Godeanu, acesta de negăsit, nevastă-sa, frumoasa Viola, dormea... Corina aduse *coniac* și trase mai multe păhărele.

— Am auzit despre tine atîtea, Gazelo! Strici căsniciile! Nenorocești bărbații... nenorocești femeile... N-am crezut! Dar acum? Poți să te măriți, dacă vrei, și cu regele Scandinaviei, dar ce ai avut cu Viola, de ce... de ce? Bea un *coniac* și spune-mi, poate reparăm cîte ceva... Dar ce faci? Unde pleci?

Gazela nu bău *caniacul* ci ieși. În neștire, intră la primul cinematograf. O vreme nu înțelese nimic din film. Apoi se recunoscu. Ea, viitoarea interpretă a Ioanei, acceptase un rol ridicol! Primul impuls a fost să iasă din sală. Un altul o reținu. Poate o dorință de autoflagelare. Rămase pînă la capăt, iar la ieșire se petrecu un incident greu de prevăzut. Un grup începu să aplaude. S-o aplaude pe ea. Alții priveau, nedumeriți. Un tinerel, îndrăzneț, înaintă, cu mîna întinsă: „Vă felicit, ați fost magistrală!"

Gazela nu-i dădu mîna. Zise: „Nu știu cu cine mă confunzi, băiete!"

Părăsi iute holul. Îndrăznețul, în fond animat de intenții bune, se întoarse la amicii săi, șifonat. „A zis că e o confuzie... dar aș fi fost gata să jur!" Alții rîseră: „Trebuie să-ți pui ochelari, tăticule!"

La o încrucișare de străzi, în piața ce a fost amenajată și reamenajată de milioane de ori, și de milioane de ori n-a ieșit cum trebuie, dar a costat milioane, de pe colțul străzii Horia cu Barițiu o farmacie privea în diagonală către o altă farmacie. Gazela intră la prima, iar apoi la a doua. Merse prin Piața Mihai Viteazul unde se afla o altă farmacie. Nu se grăbea. Cine se grăbește către moarte? Și, tot, ca un făcut — dădu nas în nas cu Poetul. Se mai refăcuse. Avea slujbă.

— Te întreb pentru ultima oară: Unde e „Legenda zborului"?

— Îți răspund pentru ultima oară, chiar pentru ultima oară: Trebuie să fie la tine, dacă nu, habar n-am unde!

Se despărțiră fără salutări. Gazela, cu același pas melodios, intră la a treia farmacie. Urcă pe o străduță, romantică, spre Piața Victoriei, unde mai ființa o farmacie. Intră și ieși de acolo, urcă spre strada Pata, unde, alături de cofetăria „Monica" exista încă o farmacie... Gazela nu ocoli nici cele două farmacii din plin centru...

Revenind acasă, Gazela văzu un bilețel ce-i era adresat. „Mă

aflu la Margareta. Vino şi tu acolo. Sper că totul se va aplana. Corina. Te rog vino! C.“

Gazela nu mai ieşi din casă. Corina o găsi dormind. Corina scoase o sticlă de „Aiud“ din frigider şi se decise s-o trezească pe „cea mică şi rea“, s-o anunţe că fusese doar o... neînţelegere. „Aiudul“ era rece. Corina o scutură pe Marea Actriţă. Îi puse mîna pe frunte. Fruntea Gazelei era rece. Salvarea veni iute. Marea Actriţă înghiţise şaptezeci şi una de pastile. Barbiturice, constată medicul. Nu mai e nimic de făcut. Ce păcat! Atît de frumoasă... de talentată...

Inginerul Godeanu: Nu pot trăi fără tine!

Karra: Nu aş putea trăi *cu tine!*

Godeanu: Dacă nu vei fi a mea, mă voi sinucide!

Marea Actriţă: „E dreptul vostru. În ce mă priveşte, dreptul meu e de a crede şi de a spune *nu.*“

Alt capitol

...Mai lăcrimau şi alţii. Şi amicii, şi inamicii Gazelei. Plîngea Viola. Dar soţul ei, de la care se declanşase drama, nu se afla de faţă, cretinul. El ar fi trebuit să se sinucidă! Nu în faţă, ceva mai în spate, se afla Poetul. Marele duşman al Marii Actriţe.

Purta costum negru, dintr-un material acceptabil. Îl cumpărase, îl împrumutase?

Vorbiră cîţiva oameni. Actori, literaţi, medici. Vorbi Corina — atît de confuz că nimeni nu pricepu nimic. Nu lipseau Othello, Kuţulakis, alţii. Lipsea... Pictorul. Poetul părea calm. Poate se bucura?!

Ciudat, lipsea Matilda Kuţulakis... cu toate că ea suportase mai toate cheltuielile. Unu, ocolind pe cît se poate dogmele, vorbi despre iubire. Trecea de la Paris, Fiul lui Priam şi al Hecubei, la Ofelia şi Hamlet, apoi — fără o legătură artificială, la Newton, la alţi filozofi, foarte materialişti... Nu era un om ce învăţase citate pe de rost, totuşi întrebarea rămase: cum se explica prezenţa lui aici? Cei mai păcătoşi întru gînduri şi deciseră; a cunoscut-o prea bine pe defunctă.

Nebăgat în seamă de nimeni, Poetul, cel mai de seamă inamic al Marii Actriţe, constată cu surprindere că o lacrimă i se prelinge pe obraz. Pentru ce? De ce?

O șterse cu mîneca. Altădată ar fi scos din buzunar o batistă imaculată, dar uitase de prezența ei, se dezobișnuise, cu toate că avea și acum una, sau două...

Trecuseră anii, și un pic, un pic, îmbătrînise și Marele Pirat al Inimilor. Să admitem că devenise și mai înțelept? Vechea dogmă că vîrsta îți aduce și minte, probabil minte. Experiență — da. Însă minte...? Cu fiece an, după vîrsta de... celulele din ăla cenușiu (nu lupul), încep să moară. Și atunci, de unde înțelepciunea senectuții?

Poate că Poetul gîndi: „Și ce dacă s-a sinucis? Ce dovezi sînt că s-a sinucis? Expertizele astea medico-le...? Dar dacă a fost ucisă? Nu m-aș fi mirat! Chiar și eu aș fi fost în stare s-o omor! Dar nimeni nu mă bănuiește, nimeni nu-mi acordă atenție!

Pe urmă, Poetul, ce făcuse o abstinență alcoolică drastică, așa cum rar se întîmplă la adevărații înrăiți, alese unul două trei patru cinci pahărele (cum alegea Buffalo Bill porumbeii...) și le dădu pe gît urmărit de Corina, prea puțin severă, dar și de șefii instituției unde fusese angajat de probă. Aceștia-și ziseră că a doua zi chiar îi desfac contractul.

O altă lacrimă lunecă pe obrazul Poetului.

Se ascunse, jenat, și mai în spate.

Ce se întîmplă cu mine? poate că gîndi, și mai gîndi, oare de ce plîng și mă dau în spectacol? Fiindcă această mare inamică îmi va lipsi? Pentru ce aveam nevoie de această inamică? Dar ce fel de inamică?!... De mare calibru!

Șeful, sau subșeful unde fusese angajat provizoriu Poetul, consideră că e cinstit din partea lui să-l prevină. Merse către el. Se opri jenat. Abia acum observă că plînge.

„De ce plîng? se întrebă Poetul? Nu cumva am iubit-o întreaga viață pe această inamică mare a mea, și nu mi-am dat seama? Nu... e prea romantic... dar nu imposibil..."

Cerul, de culoare gălbuie, ca după erupția unui vulcan, gălbuie și roșietică, se înclina peste orașul Cluj. Și deodată, cei de față, tresăriră, speriați. Se auzi o voce sălbatică, o voce atroce, de lup, vocea Poetului.

— Ea nu poate să moară! Nu închideți! Nu vedeți că respiră?!

Oamenii ce montau capacul se opriră.

— Continuați! le ordonă „șeful de ceremonii".

Dar un tînăr, poate medic și el, poate nu, socoti că e cazul să intervină: — Iertați-mă! Și eu am avut impresia că respiră!

Poetul își făcu loc în față.

— E beat, ziseră mai mulți, dar îl lăsară. Poetul recită:

„Adevăratul sfîrşit al poveştii, adevăratul sfîrşit care va fi de-a pururea povestit, cînd toate numele noastre vor fi uitate sau confundate, nu e nefericita ciută fugărită de la Rouen, e ciocîrlia cîntînd în înaltul cerului, e Ioana de la Reims, în toată gloria ei... Adevăratul sfîrşit al poveştii Ioanei d'Arc e o poveste care se sfîrşeşte cu bine!"

— Luaţi-l de aici, pe beţivanul acesta, spuse „maestrul de Ceremonii." Continuaţi!

— Să nu continuaţi, tună din marii ei plămîni, Corina. Marea Actriţă trăieşte. Acesta e monologul final din „Ciocîrlia"!

Alt capitol

Ajungînd la Bucureşti, Marea Actriţă, alias Gazela, alias Karra, alias Japo, deschise cu inima strînsă uşa apartamentului. Un strat de praf acoperise totul. Firește, aici nu ajunsese mîna harnică a Matildei Kuţulakis, cum se întîmplase la „Cabana Gazelei"...

Gazela deschise pe rînd ferestrele şi trecu din odaie în odaie, precaută, nu cumva să apară iarăşi u m b r a ei. Nu. Nu apăru. Venise primăvara însă marile călduri nu picaseră încă peste Capitală, pătrundea un aer înmiresmat, anihilînd aerul îmbîxit şi prăfos din apartament.

Marea Actriţă se duse la frigider, totul se alterase acolo, apa se topise, cursese afară, chiar şi dopul sărise din sticla cu apă minerală. Încă mirată, se duse la comutator, nimic, încercă telefonul, tonul nu veni... Bineînţeles, totul fusese tăiat, nu se achitaseră taxele. Şi aşa e de mirare că n-au pătruns cu forţa în apartament. Probabil că acolo sus, cineva o iubea, totuşi...

Va avea de rezolvat o mulţime de probleme mărunte...

Karra intră în salonaşul cu peretele acela vişiniu greţos, cu două tablouri greţoase, dar încremeni în uşă. Pe mijlocul peretelui apăruse acea pictură uluitoare, luminoasă dar şi ameninţătoare: cele cinci păsări, cele cinci *umbre luminoase*, deasupra oceanului. Oceanul, zbuciumat, se ridica vertical pe orizont. În triunghiul albastru de cer, cele cinci păsări îşi căutau capul compas. Culorile erau *infernale, tiranice,* aşa cum voise A.E.B. Gazela fugi la un robinet, şi apa fusese închisă, fugi la bar. Un gît de şlibo... Reveni. Tabloul nu dispăruse! Strălucea în mijlocul celor două gre-

țoșenii. Gazela le smulse de pe perete, le aruncă cît colo. Rămase numai „Legenda zborului".

Oare ce s-a întîmplat? Cum ajunsese pictura la locul ei, în absența Gazelei? Contemplă păsările, triunghiul de cer, norii cumpliți, dîrele albe ale enormelor valuri... pînă ce nu mai văzu nimic din cauza lacrimilor. Se întîmplase un miracol pe care nu putea să-l înțeleagă și în care nu credea încă. Însă miracolul persista!

Se pomeni cercetînd covoarele. Ce căuta? Urme de pași... Dar nu găsi în praf decît pașii ei.

Tresări, pielea ei se înfioră. Urechea ei prinsese un zgomot. Cineva răsucea clanța (soneria nu funcționa). Gazela nu dorea să vadă pe nimeni, dar apoi își aminti că nu închisese yalla de la intrare. Auzi pași în antreu... Apăruse „Legenda zborului"... nu cumva vine și Pictorul? Dacă „timpul necruțătoarelor miracole nu s-a încheiat"? Dar dacă nu era Pictorul, cine, vreun penibil de fost curtezan — ce oroare!

Se smulse din spaimă, se smulse din paralizia cumplită ce o imobilizase, deschise brusc ușa... Drăgălașa Che.! Văzînd-o pe Gazelă, înflori, toată. Și ei îi fusese teamă!

— Am văzut ferestrele deschise, am bănuit că v-ați întors, Doamnă...

Gazela o strînse la piept. O examină. Nu se schimbase doar că... purta verighetă.

— Pe vremuri îmi spuneai Karra. Nimic nu s-a schimbat între noi. Te-ai măritat cu băiatul acela, taximetristul?

— Nu... Karra. Niciodată nu te măriți cu prima dragoste... Am luat un om foarte serios... puțin mai în vîrstă decît mine, dar ne înțelegem de minune. Avem apartament aproape, aproape ca și al tău. Ai să vii la mine, am să-ți prezint soțul.

— Nu, nu, să nu faci asta, Che.!

— Dar de ce, Karra?

— Vreau să rămînem prietene, Che.!

Fata o analiză pe Marea Actriță.

— Ai plîns!

— Și zeii mai plîng cîteodată, nu-i așa?

— Așa dar, continui să te consideri zeiță, Karra?

— Da, mă consider zeiță, Che. Sînt ca și Oriana, femeia ce a venit din stele și de la ea a purces seminția omenească.

— Nu mă face să rîd! Tu n-ai făcut nici un copil. În schimb eu..., eu cred că accept unul. De ce taci, Karra? Ei, abia acum îmi pică fisa. Ți-e teamă că soțul meu se va îndrăgosti de tine. Ai rămas la fel de încrezută! Bine, n-am să vă fac cunoș-

tință, de ce să risc. De altfel acum e plecat în străinătate...

— Soțul tău e inginer?

— Da. De unde știi?

— Inginer șef?

— Da! Pentru Dumnezeu, de unde știi?

— Și se află acum într-o delegație, în Spania?

— Exact! De unde știi?

Gazela rîse cu tristețe.

— De fapt nu știu. Însă toate se repetă, Che...

Stăteau în picioare. Che., o cerceta, alarmată.

— Nu numai ai plîns, dar ai și băut.

— Asta e, îți dau și ție, mai am whisly, știu că-ți place. Din păcate nu am gheață, dar merge și așa.

Gazela merse la bar și în timp ce turna în pahare, Che. o întrebă:

— Cum se face că te-ai întors?

— A venit momentul să mă întorc, Che.!

— Spuneai că te întorci numai ca învingătoare, Karra!

— M-am întors ca învingătoare, Che.! Și ca învingătoare, și ca Marea Actriță și ca titulară în rolul Jeannei d'Arc!

— Nu te cred!

— Cum vrei. Totuși, uneori, se întîmplă să mai învingi. Știi cînd?

— Cred că nu. Eu n-am purtat bătălii.

— Învingi cînd începi să ai caracter. Și acum vino aici, dar mai întîi să ne mai turnăm!

Intrară în salonașul cu perete vișiniu.

— Ce vezi?

— Nu mai văd cele două tablouri urîte. A rămas numai pictura cu păsările...

— O vezi?

— Sigur că o văd. Totdeauna am văzut-o.

— Dar eu de ce abia acum o văd? Pînă acum nu era acolo, pentru mine...

— Ești tare ciudată, Karra... Nu te pot înțelege întotdeauna. Dar poate că...

— Poate că...?

— Poate că nu erai în stare să vezi pictura asta... sau nu meritai...

— Ce, nu...?

— Nu meritai s-o vezi. Spun și eu o vorbă, nu te supăra!

— Ciupește-mă! Tare! Să fiu sigură că nu visez! Nu, nu visez! Tabloul e acolo! Privește-l cît e de *etern!*

— Mă tem că ai băut prea mult, Karra.

— Jur că această iubire să fie cea mai frumoasă poveste de dragoste trăită cîndva! Pentru întot... deauna!

— Îți spun spun că ești beată!

— Nu. Sînt o femeie ce trebuie să facă în șase ani ceea ce altele desăvîrșesc într-o viață.

— Ce tot vorbești? întrebă Che., năucită. Bine, tabloul e aici, iar tu trebuie să te culci. Cîtă vreme dormi, am să deretic nițel pe aici.

— Nu. Trebuie să merg în oraș. Te rog să vii cu mine.

— Nu. Poți să fii tu Mare actriță, dar eu nu mă compromit să ies în stradă cu o femeie pilită.

— Nu am nimic, Che.! Te rog. Am de rezolvat o problemă ce nu poate fi amînată.

Ieșiră la braț. Două femei frumoase, încă tinere. Intrară la primul P.T.T. Acolo Gazela completă formularul unei telegrame-fulger.

Numele și adresa Poetului și următoarele:

„Sînt fericită, *poete!* Am regăsit „Legenda zborului". Mi-am realizat visele. Te iert! Ridic de pe fruntea ta palidă anatema. De-acum înainte îți vei recîștiga puterea de a scrie, îți vei recîștiga cititorii.

Karra."

Duse telegrama la ghișeu, achită, și-n clipa următoare...

Marilyn: Ți-ai văzut visul împlinit, vanitoaso! Ei și? Nu uita că mai ai șase ani, doar șase ani.

Marea Actriță: Șase ani reprezintă un veac pentru mine, Marilyn!

Marilyn: Și eu credeam la fel...

— Ești groaznic de pilită, interveni Che. Te conduc acasă, repede! Ai ajuns să vorbești singură. Cu cine-ți închipuiai că vorbești înainte?

— Nu-mi închipuiam. Nu sînt pilită. Vorbeam cu o zeiță. Ca de la zeiță, la zeiță.

Într-o zi Poetul se decise să dea o fugă pînă la pădurea blestemată. Nu avea idee, ce și pe cine va găsi acolo. Avu noroc. O găsi pe Matilda Kuțulakis...

— Am avut un lung coșmar, murmură Poetul. Abia acum am ieșit din el. De cîtva timp nu mai știu nimic. Ce s-a întîmplat cu cel mai bun prieten al meu, Pictorul?

Fața frumoasei Matilda se întunecă. Se așeză pe o bancă în fața micuței cabane. Trecură minute bune pînă să răspundă.

— Cred că ție pot să-ți spun... Dar EI, nu i-am spus mai nimic.

— Despre cine vorbești?

— Cum despre cine? Despre Marea Actriță.

— Și de ce nu i-ai spus?

— Nu știu prea bine... poate fiindcă nu merita... poate din răutate... sau poate că sînt și eu o ticăloasă de geloasă... Mă asculți?

— Da, Matilda...

— Îmi petreceam alături de Pictor zilele libere, sfîrșiturile de săptămînă...

— Îmi place cum zîmbești, fragilule. Dar să nu zîmbești prea des. Ia spune-mi, de ce desființează criticii bietele cărți? Din răutate?

Notă. De obicei *femeia orei prezente*, se ferește de a folosi apelativele folosite de *precedenta*. Matilda i se adresa Pictorului cu „fragilule", ca și Gazela, deși *ea nu era Gazela*.

— Ca să fiu sincer nu m-am gîndit la asta și nici nu-mi pasă.

— Sau din vocație?

— Nici la asta nu m-am gîndit...

— Să facem și noi praf o carte!

— Perfect. Adă una aici, am la-ndemînă toporul!

— O, nu așa, să desființăm o carte ca niște esteți! Una pe care o cunoaștem amîndoi din copilărie și pe care am iubit-o și o mai iubim încă. Ce zici de „Contele de Monte-Cristo"?

— Îmi amintesc prea puțin de ea. Dar ce-ți veni? Ce rezerve de răutate ai descoperit, pe neașteptate, în tine?

— Azi nu pricepi nimic, fragilule. Nu din răutate. Din dragoste. Deosebire esențială. Ce zici de „Muntele vrăjit"?

— O, nu!

— „Cuore"?

— Să fim serioşi, draga mea!

— Preferi „Procesul"?

— Vorbeai de o carte ce o cunoaştem din copilărie. O carte cu zîne? Nu, nu! Haide să desfiinţăm „Huck Finn".

— Aceasta e unica operă de care nu avem voie să ne atingem, zise cu gravitate Matilda. Hemingway a avut rezerve faţă de finalul romanului şi uite ce a păţit. S-a sinucis ...

— Neelegant din partea lui, făcu Pictorul. Ştiu, cu arma sa de vînătoare, simulînd un accident ...

— Bine, fragilule. Să desfiinţăm „Ocolul pămîntului în optzeci de zile" — prima carte citită în viaţa ta. De fapt maică-ta ţi-a citit-o în timp ce zăceai bolnav de scarlatină. Vezi că n-am uitat.

— O avem aici?

— Da. Am adus-o.

— Premeditare, deci ... Dar tot nu înţeleg de cînd te interesează complicaţiile lumii literare!

— Dragul meu Pictor, nu are rost să-ţi dai aere faţă de mine ... nici măcar nu sînt sigură că eşti cu adevărat un pictor ... pentru mine nu contează ... totuşi am intuiţia că eşti. Intuiţia, dragul meu, este unul din marile mistere ale minţii omeneşti. O spune Steibeck. Matilda răsfoi la repezeală „Joia dulce". Ascultă: „Toate lucrurile se aşează la locul lor, ceea ce era de neîmpăcat, se împacă, disonanţele se armonizează şi ceea ce era lipsit de sens capătă deodată o semnificaţie. Acest moment efemer în care acţionează intuiţia, apare după o lungă perioadă de confuzie în timpul căreia sufletul este cuprins de durere".

— Acum tu îţi dai aere faţă de mine, constată Pictorul. Cum propui să desfiinţăm „Ocolul pămîntului în optzeci de zile"?

— Cam aşa: pagina 147: „La ora două călătorii coborau în gara Ogden. Trenul plecînd mai departe abia la ora şase, Mr. Fogg, Mrs. Auda aveau timp să se ducă în Cetatea Sfinţilor ..." etc. În pagina următoare, fiind vorba de aceeaşi escală, scrie negru pe alb: „La ora patru fără cîteva minute călătorii erau la gară şi-şi reluau locurile în vagoane. Locomotiva fluieră, vestind plecarea." Deci, o eroare de două ceasuri.

— Dar e un fleac, draga mea.

— Criticii se leagă mai ales de fleacuri.

— Bine, mă dau bătut.

— Niciodată să nu te dai bătut, fragilule. Uite, eu aș renunța la episodul din India, nu-mi place.

— Dar atunci trebuie să renunțăm și la Auda. Eu nu renunț la Auda, protestă „fragilul".

— Nici eu! Dar de ce s-o întîlnească în India și nu în triunghiul blestemat al Bermudelor? Nu acolo sînt „orizonturile invizibile"? Nu acolo-și pierd păsările și avioanele capul compas? Ce poate fi mai firesc ca și Mr. Fogg cel imperturbabil, să-și piardă și el capul pentru Auda, tocmai acolo?

— Pagina 17, spuse Pictorul.

— Ce e cu pagina 17?

— Cuprinde itinerarul exact întocmit de „Morning-Cronicle" pentru optzeci de zile.

— Nu mă interesează itinerarul întocmit de foița aia londoneză ce cuprinde vreo sută de pagini... vom face un itinerar al nostru, numai pentru noi.

— Și dacă n-are să bată ca lumea alizeul?

— Are să bată...

— Și nu vom pieri în Bermude?

— Nu vom pieri, fragilule... Noi doi nu vom pieri.

Oceanul se ridica pe orizont, amenințător și bizar...

— ...Într-o noapte am simțit că Pictorul se ridică de lîngă mine. Abia cînd a ieșit, m-am dus la fereastră. Se îndepărta cu pas sigur.

— Încotro? De ce nu l-ai oprit? Erai nebună?

— Poete! Nu mai vorbi așa cu mine, că pierde omenirea un geniu. Te zvînt în bătăi!

— Bine, iartă-mă. Unde e Pictorul.

— De cînd încerc să-ți explic? Dacă vrea, are să revină, iar dacă nu... A pornit în direcția pădurii blestemate.

— De ce n-ai strigat? De ce n-ai fugit după el?

— Fiecare e liber să trăiască, sau să moară, cum îi e voia. Tu ai spus-o!

De pe fruntea Poetului curgeau șiroaie de transpirație.

— Știu, strigă el, s-a lăsat ademenit de fantoma aia blestemată... *Ambasadorul focului!*

— Nu. A plecat singur. Iar pe *Ambasadorul focului* eu nu l-am văzut niciodată...

— Ai ceva de băut?
— Ce?
— Nişte băutură! răcni Poetul.
Matilda îl fulgeră.
— Aici n-ai să bei, *poete!*
— De ce?
— Azi, aici, nu se bea!
— De ce?
— Du-te la cabana mare şi cherchelește-te acolo, domnule!
— Eşti dură ca un pădurar!
— De unde ştii că nu sînt un pădurar, *poete?*
Nefericit, Poetul îşi şterse transpiraţia.
— Te rog, Matilda... Să ne calmăm... Eu am visat ceva...
— Cred că şi eu am visat...
— Ce făcea Pictorul, de fapt? Trebuie să ştiu. Se îndrepta singur către pădure?
— Nu chiar singur. Dar nici cu „*Ambasadorul focului*".
— Atunci? Ce ai mai văzut?
— Cu întrebarea asta trebuia să începi. Pictorul, *cavalerul absent*, urmărea... ce? Ce anume? Sau asta a fost doar un vis? Urmărea ceva... ceva... *umbra unor lumini*. Este expresia lui. Nu sînt sigură, dar am văzut şi eu... nu sînt sigură... am văzut *umbrele celor cinci lumini*, poate să existe aşa ceva?
— Nu ştiu. Dar şi eu am avut acelaşi vis. Este halucinaţia Pictorului care ni se transmite. Să mergem să-l căutăm. Cine ştie pe unde rătăceşte!
— Rătăceşte? Dar dacă aşa vrea el, să rătăcească? Dacă nu vrea să fie găsit?

Poetul căzu pe un buştean şi-şi prinse faţa în palme. Tăcu multă vreme, pînă ce ridică fruntea.
— Probabil ai comis o singură greşală mare în viaţă, Matilda...
— Că nu l-am oprit? Nu era omul care să poată fi oprit.
— Ştiu, îl cunosc bine. Aşa era el, Pictorul, cel mai bun prieten al meu.
— Nu ai veghiat asupra lui, aşa cum a făcut el, atunci cînd...
— Nu e momentul să ne facem reproşuri...
— Nu. Şi atunci care e marea mea greşală?
— Că nu i-ai spus EI tot ce mi-ai spus şi mie. Ştiu, considerai că nu merită, şi. ai recunoscut-o, erai si eşti geloasă... Eşti femeie,

așa mîndră cum te știu, deci și geloasă. Dar acum Marea Actriță merita să afle totul.

— Poate, șopti Matilda Kuțulakis. Am să-ți dau totuși ceva să bei, numai așa, fiindcă probabil am fost rea . . .

— „Adevăratul sfîrșit al poveștii, adevăratul sfîrșit, care va fi de-a pururi povestit, cînd numele noastre vor fi uitate sau confundate, nu e nefericita ciută fugărită de la Rouen, e ciocîrlia cîntînd în înaltul cerului, e Ioana de la Reims în toată gloria ei . . . Adevăratul sfîrșit al poveștii Ioanei d'Arc, e o poveste care se sfîrșește cu bine!"

cortina

DE ACELAȘI AUTOR:

Toporul de argint, Editura Tineretului, 1964
Aventură și contraaventură, Editura Tineretului, 1966
Febră de origine necunoscută, ESPLA, 1967
Chirie pentru speranță, Editura Tineretului, 1968
Terra Orr, ESPLA, 1969
Jurnalul oficial al misiunii Scorbowsky, Editura Dacia, 1971
Moartea ca o floare de „Nu mă uita", Editura Militară, 1972
Comoara locotenentului Balica, Editura Ion Creangă, 1975
Speranță pentru Marele Vis, Editura Albatros, 1975
O meserie de premiant, Editura Dacia, 1977
Narațiuni detective, Editura Albatros, 1978
La Goulue dansează cu Chocolat, Editura Dacia, 1979
Speranță pentru speranță, Editura Albatros, 1980
Strania poveste a Marelui Joc, Editura Dacia, 1982

Lector: VIORICA MĂRII
Tehnoredactor: L. HLAVATHY

Apărut: 1984. Bun de tipar: 12.IV.1984.
Comanda nr.: 2405. Coli de tipar: 16,5.
Hîrtie: Scris I.A. 70 g/mp. Format: 16/61×86.

Tiparul executat sub comanda nr.: 102/1984.
la ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ CLUJ,
Municipiul Cluj-Napoca, B-dul Lenin nr. 146.
Republica Socialistă România

EDITURA
DACIA